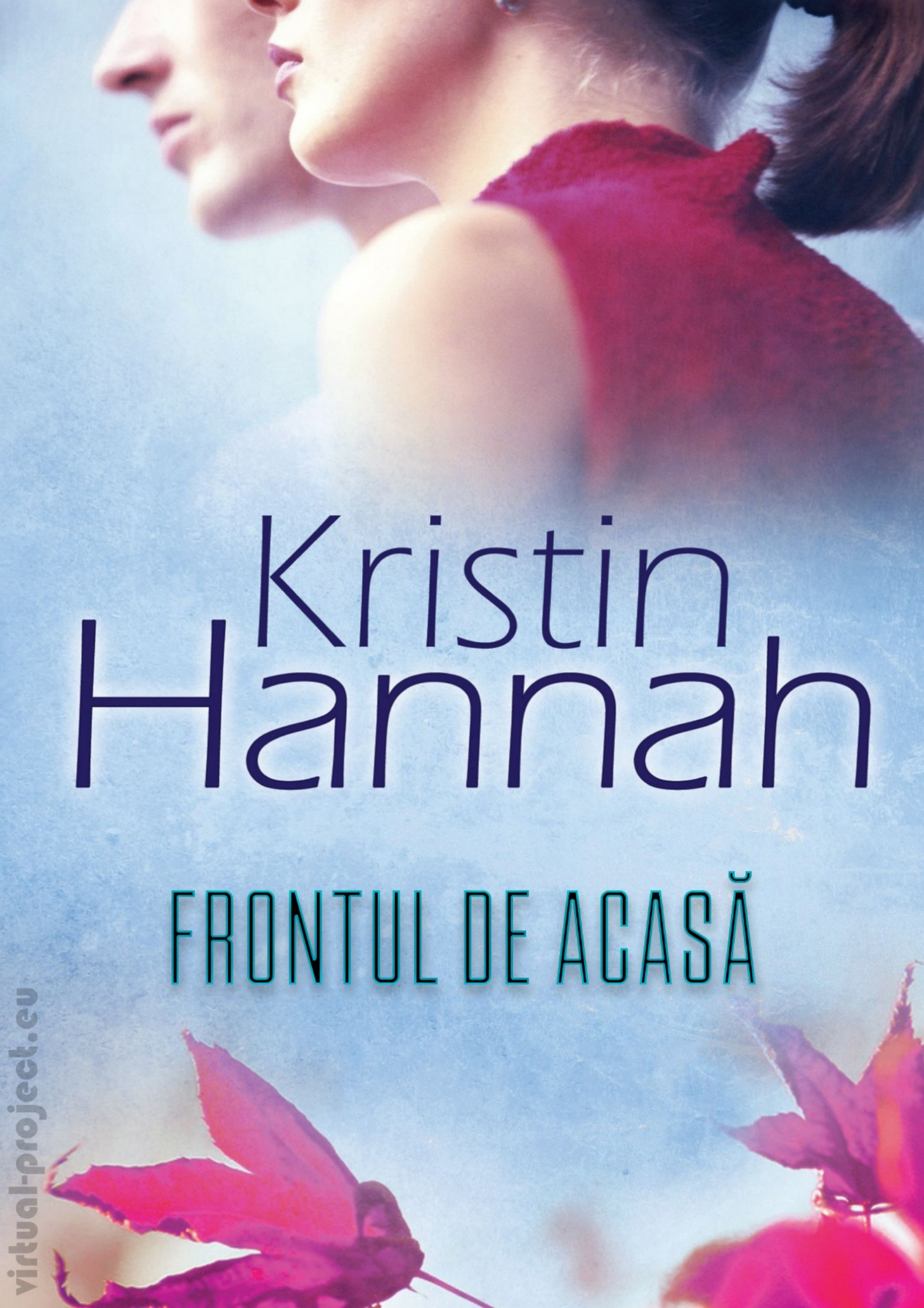

virtual-project.eu

KRISTIN HANNAH

FRONTUL DE ACASĂ

Original: *Home Front* (2012)

Traducere din limba engleză de:
ALEXANDRA AXINTE - CRISTEA

virtual-project.eu

LITERA®

2020

PARTEA ÎNTÂI

De la distanță

Unele lucruri se învață mai bine în liniște, altele pe timp de furtună.

WILLA CATHER

Prolog

1982

Pentru ea, unele familii erau – cum să le spunem – ca parcurile bine îngrijite, cu borduri pline cu narcise și copaci cu coroane uriașe, la umbra cărora te poți ascunde de soarele dogoritor al verii. Alte familii, și asta o știa din proprie experiență, erau precum câmpurile de bătălie, însângerate și întunecate, pline de șrapnel și membre împrăștiate.

Deși avea doar șaptesprezece ani, Jolene Larsen știa multe despre război. Crescuse în mijlocul unei căsnicii care mergea prost.

De Sfântul Valentin era cel mai rău. Atmosfera de acasă era mereu tensionată, însă exact când venea această sărbătoare, iar la televizor rulau reclame pentru flori, ciocolate și inimioare roșii în staniol, dragostea devenea o armă în mâinile nepăsătoare ale părinților ei.

Totul începea cu băutura, bineînțeles. Mereu băutura. Pahare pline cu whisky, care se umpleau, iar și iar. Aceasta era însă doar deschiderea. Urmau țipetele și plânsetele, apoi lucrurile zburau prin casă. Ani buni, Jolene își tot întrebase mama de ce n-o luase ca să fugă împreună de tatăl ei, în toiul nopții. Răspunsul mamei era mereu același: „Nu pot, îl iubesc”.

Uneori plângea când rostea aceste teribile cuvinte, alteori amărăciunea ei devenea mult mai palpabilă, însă până la urmă, nici nu mai conta cum o spunea. Conta doar realitatea tristă a unei iubiri neîmpărtășite.

Jos, cineva țipă.

„Probabil mama”.

Apoi se auzi un trosnet – ca și cum ceva mare se izbise de perete. O ușă trântită zgomotos.

„Probabil tata”.

Ieși furios din casă, trântind ușa în urma lui. Avea să se întoarcă până mâine sau poimâine sau când i s-or termina banii. Avea să se întoarcă furișându-se prin bucătărie, treaz și plin de remușcări, mirosind a băutură și a țigări. Mama se va repezi să-l ia în brațe, suspinând: „Of, Ralph… m-ai speriat… Îmi pare tare rău, te rog mai dă-mi o șansă, știi doar cât de mult te iubesc…”

Jolene se îndreptă către dormitorul ei cu tavan în pantă atât de abruptă, încât trebuia să plece capul, ca să nu se lovească de bârnele din lemn. În camera ei era o singură sursă de lumină – un bec care atârna din tavan, ca ultimul dinte din gura unui bătrân, șubred și gata oricând să cadă.

Deschise ușa, ascultând.

„E gata, oare?”

Se strecură în jos pe scara îngustă, auzind cum treptele gemeau sub greutatea ei. Își găsi mama în sufragerie, întinsă pe canapea, cu o țigară Camel aprinsă, atârnându-i între buze. Din țigară se scurgea cenușă, care i se așternea în poală. Rămășițele scandalului erau toate împrăștiate pe podea: sticle și scrumiere sparte și cioburi din plin.

În urmă cu câțiva ani, Jolene ar fi încercat s-o aline pe mama ei. Prea multe asemenea nopți își spuneau însă cuvântul. Acum o enerva întreaga situație, ostenită de mariajul dramatic al părinților ei.

Nimic nu se schimba și Jolene era de fiecare dată nevoită să curețe mizeria lăsată în urma lor. Își croi drum printre cioburi și îngenunche alături de mama ei.

— Pe asta dă-o la mine, spuse obosită și stinse țigara aprinsă în scrumiera de pe podea.

Mama ridică spre ea doi ochi triști și obrajii brăzdați de lacrimi:

— Cum să trăiesc fără el?

Și ca un răspuns, ușa se deschise larg. Răcoarea nopții pătrunse în cameră, aducând cu ea un iz de

ploaie și de pini.

— S-a întors!

Mama o dădu la o parte pe Jolene și fugi spre bucătărie.

„Te iubesc, scumpule, îmi pare tare rău”, o auzi spunând. Jolene se ridică încet și întoarse capul. Părinții ei erau înlănțuiți într-o îmbrățișare ca-n filme, rezervată îndrăgostiților care se reunesc la finele unui război. Mama se agăță de el disperată, apucându-l de cămașa în carouri.

În beția lui, tatăl părea că s-ar fi sprijinit total pe mama ei. Însă asta era imposibil. Era un ins imens, înalt și lat în umeri, cu mâini mari cât platourile pentru servit curcanul. Mama era fragilă și albă ca o coajă de ou. De la el moștenise Jolene statura.

— Nu poți să mă părăsești! strigă mama ei, bălmăjind cuvintele.

Tatăl privi în altă parte. Pentru o fracțiune de secundă, Jolene văzu durerea din ochii lui – durerea și, mai grav, rușinea, pierderea și regretul.

— Am nevoie să beau un pahar, spuse el cu o voce înăsprită după ani întregi de fumat țigări fără filtru.

O luă pe mama de mână și o târî prin bucătărie. Năucă și cu un zâmbet tâmp, ea îl urmă împleticindu-se, nepăsătoare că mergea în picioarele goale.

Jolene înțelese ce avea de gând tatăl ei abia când acesta deschise ușa din spate.

— Nu! țipă ea, împiedicându-se în încercarea de a fugi după ei.

Afară era o noapte întunecată și rece de februarie. Ploaia ciocănea în acoperiș și curgea în pâraie pe marginea jgheaburilor.

Camionul închiriat, cu care tatăl transporta lemne, singurul lucru de care acestuia îi păsa cu adevărat, zăcea ca o insectă enormă pe alee. Jolene fugi spre veranda de lemn, mai-mai să se împiedice de un fierăstrău.

Mama se opri în fața ușii pasagerului și privi spre ea.

Ploaia îi lipea părul de obrajii scobiți și îi făcea rimelul să curgă. Ridică o mână, palidă și tremurândă și o flutură.

— Fugi din ploaie, Karen! țipă tatăl ei și mama se conformă imediat.

Într-o secundă, ambele uși se trântiră. Mașina dădu în marșarier, se așternu la drum și dispăru în noapte.

Și uite așa, Jolene se trezi din nou singură.

„Patru luni”, își zise plictisită. Încă patru luni și avea să termine liceul, putând să plece de acasă.

Acasă. Orice ar fi însemnat asta pentru ea.

Dar ce avea să facă? Încotro să meargă? N-avea bani de facultate și orice ar fi reușit să strângă Jolene din muncă, părinții ei găseau invariabil și „împrumutau”. N-avea bani nici măcar pentru o primă lună de chirie.

Nu știa cât stătuse acolo, gândindu-se, îngrijorându-se și privind cum ploaia prefăcea drumul în nămol; tot ce știa era că, la un moment dat, văzu un fulger de o culoare imposibilă, nefirească, în întuneric.

Roșu. Culoarea sângelui, focului și pierderii.

Când mașina poliției parcă în curtea ei, nu fu câtuși de puțin surprinsă. O surprinse însă cum se simți, când îi spuseră că părinții ei muriseră.

O surprinse cât de tare putu să urle.

Capitolul 1

Aprilie 2005

La cea de-a patruzeci și una aniversare, Jolene Zarkades se trezi cu noaptea în cap, la fel ca-n fiecare zi. Atentă să nu-și trezească soțul adormit,

se dădu jos din pat, își puse hainele de alergare, își prinse părul lung și blond în coadă și ieși din casă.

Era o frumoasă zi de primăvară cu cer albastru, senin.

Prunii care-i străjuiau aleea erau înfloriți. Petale mici și rozalii pluteau deasupra pajiștii înverzite. Peste drum, Puget Sound era de un albastru-închis și vibrant.

Munții Olimpici acoperiți de zăpadă se ridicau maiestuoși spre cer.

Vizibilitate perfectă.

Alergă pe drumul către plajă preț de vreo 5 kilometri și apoi se întoarse spre casă. Când reveni pe alee, era roșie la față și respira greoi.

Ajunsă pe verandă, își croi drum printre mobilierul încropit, din piese de lemn și răchită, și intră în casa de unde venea o aromă ispititoare de cafea proaspăt râșnită, amestecată cu izul înțepător al fumului de lemn ars.

Primul lucru pe care-l făcu fu să pornească televizorul din bucătărie. Deja era dat pe CNN. În timp ce-și turnă cafeaua, aștaptă nerăbdătoare știri despre războiul din Irak.

În dimineața aceea nu se raportaseră conflicte armate. Niciun soldat – sau niciun prieten – nu-și pierduse viața peste noapte.

„Slavă Cerului!” își spuse. Luă cafeaua cu ea sus și trecu pe lângă dormitoarele fiicelor ei, în drum către al său. Era încă devreme. Poate ar trebui să-l trezească pe Michael cu un sărut prelung și dulce. Așa, ca o invitație. Oare cât trecuse de când nu mai făcuseră dragoste dimineața? Mai bine zis, de când nu mai făcuseră dragoste? Nu-și mai putea aminti. Ziua ei de naștere părea momentul ideal să schimbe asta. Deschise ușa.

— Michael?

Patul lor enorm era gol. Nefăcut. Tricoul negru al lui Michael, cel în care dormise, zăcea aruncat

pe podea. Îl ridică și-l împături cu grijă în trei părți egale.

— Michael? întrebă din nou și deschise ușa de la baie.

Un abur dens îi blocă privirea.

Totul era alb – gresia, toaleta, blaturile. Ușa de sticlă a dușului era deschisă, dezvăluind un spațiu gol. Un prosop umed era aruncat peste bazin, la uscat. Pe oglinda de la chiuvetă se prelingeau stropi de umezeală.

Trebuie că e deja jos, în biroul lui. Sau poate plănuia o mică surpriză de ziua ei. Cel puțin așa obișnuia să facă…

După un duș rapid, își perie părul lung și ud și-l legă apoi într-o buclă la baza gâtului, cât se privi în oglindă. Chipul ei avea trăsături ferme și ascuțite: pomeții înalți și sprâncenele groase și castanii îi puneau în evidență ochii verzi și gura un pic cam mare.

Majoritatea femeilor de vârsta ei se machiau și-și vopseau părul, însă Jolene n-avea timp de așa ceva. Părul ei blond-cenușiu se întunecase un ton sau două, odată cu trecerea anilor, și un mănunchi de riduri fine începuseră să mijească în colțurile ochilor.

Își puse salopeta de zbor și merse să le trezească pe fete, dar și camerele lor erau goale.

Fetele se aflau deja în bucătărie. Betsy, în vârstă de doisprezece ani o ajuta pe Lulu, sora ei de numai patru ani, să pună masa. Jolene o pupă pe Lulu pe obrazul bucălat și roz.

— La mulți ani, mami! strigară la unison.

Și brusc, Jolene simți o dragoste arzătoare pentru copile și pentru viața ei. Știa cât de rare pot fi aceste momente. Cum să nu știe, mai ales după cum fusese crescută? Se întoarse către fetele ei zâmbind – sau mai bine spus, radiind.

— Mulțumesc, fetelor. E o zi frumoasă când împlinești 41 de ani.

— Dar sunt atât de mulți ani! spuse Lulu.

— Ești sigură că ești așa bătrână?

Jolene deschise frigiderul râzând.

— Tatăl vostru unde e?

— A plecat deja, zise Betsy.

Jolene se întoarse.

— Serios?

— Pe bune, răspunse Betsy, privind-o cu atenție.

Jolene schiță un zâmbet forțat.

— Cel mai probabil îmi pregătește o surpriză, după serviciu. Ei bine, eu zic să dăm o petrecere după școală. Doar noi trei. Cu prăjituri. Cum vi se pare?

— Cu prăjituri! țipă Lulu, bătând din palmele-i dolofane.

Jolene putea să se supere pe firea uitucă a lui Michael, dar ce rost ar fi avut? Fericirea era un sentiment pe care știa cum să-l aleagă. Așa că alese să nu se gândească la lucrurile care o supărau; astfel, ele dispăreau. Pe lângă asta, pasiunea lui Michael pentru munca lui era unul dintre lucrurile pe care le admira cel mai mult la el.

— Mami, mami, să ne jucăm de-a prăjitura! țipă Lulu, săltând în scaun.

Jolene privi către fiica ei cea mică.

— Cuiva îi place cuvântul prăjitură.

Lulu ridică mâna.

— Mie! Mie-mi place!

Jolene se așeză lângă Lulu și întinse mâinile. Lulu le plesni imediat cu palmele.

— Prăjitură, prăjitură, brutarul mi-a făcut o…

Jolene se opri să observe cum chipul lui Lulu se lumină în expectativă.

— Piscină! zise Lulu.

— Fă-mi o piscină cât de repede poți! Sap-o, netezește-o și umple-o cu albastru, ca eu să înot în ea cu Lulu a mea.

Jolene îi dădu fiicei sale o ultimă bătaie ușoară peste mână și apoi se ridică să pregătească micul dejun.

— Fugi să te îmbraci, Betsy. Plecăm într-o jumătate de oră.

Și exact la timp, Jolene își conduse fetele la mașină. O duse pe Lulu la grădiniță și o lăsă acolo după ce-i dădu un pupic din toată inima. Apoi se îndreptă spre școala generală, așezată pe creasta unei coline cu iarbă din abundență.

Apropiindu-se de trecere, încetini și trase pe dreapta.

∵

— Să nu cumva să ieși din mașină! zise Betsy tăios, din penumbra banchetei din spate. Ești în uniformă.

— Presupun că nu facem vreo excepție de ziua mea, răspunse Jolene, căutându-și fiica cu privirea în oglinda retrovizoare.

În ultimele luni, fetița ei băiețoasă, adorabilă și amabilă cu toată lumea se transformase într-o puberă hormonală care se rușina din orice – mai ales din cauza unei mame care nu era precum celelalte.

— Miercuri e Ziua Carierelor, îi aminti Jolene.

Betsy suspină.

— Chiar trebuie să vii?

— Profesoara ta m-a invitat. Promit să nu vorbesc urât și să nu scuip pe jos.

— Chiar nu-i nimic de râs. Niciun copil șmecher n-are mama în armată. Doar n-o să porți costumul de zbor, nu-i așa?

— Cu asta mă ocup, Betsy. Cred că tu ar trebui să…

— Mi-e indiferent.

Betsy apucă rucsacul greu – aparent nu era cel pe care și-l dorise; cu o zi în urmă ceruse unul nou – și ieși din mașină, îndreptându-se grăbită spre două fete care stăteau sub drapel. Mai nou, părerea acestor două fete, Sierra și Zoe, era tot ce conta pentru Betsy. Voia cu orice preț ca ele s-o accepte. Și, aparent, o mamă care pilota elicopterele Gărzii Naționale era un motiv de mare jenă.

Pe măsură ce Betsy se apropia de ele, fetele o ignorară cu bună știință, întorcându-i spatele la unison, ca un banc de pești care se îndepărta de pericol.

Jolene strânse mai tare volanul, înjurând printre dinți.

Betsy părea demoralizată și stânjenită. Avea umerii căzuți și bărbia lăsată. Bătu rapid în retragere, prefăcându-se că nici n-avea de gând să meargă spre cele care odinioară-i fuseseră cele mai bune prietene. Intră singură în clădirea școlii.

Jolene căzu pe gânduri, suficient s-o claxoneze cineva. Simți întru totul durerea din sufletul fiicei sale. Dacă era ceva ce putea să înțeleagă, acela era sentimentul de a fi respins. Doar așteptase la nesfârșit ca părinții ei s-o iubească. Trebuia s-o învețe pe Betsy să fie puternică, să aleagă fericirea. Nimeni nu te poate răni dacă nu-i lași s-o facă. Atacul e cea mai bună apărare.

În fine, porni mașina și plecă din loc. Traversând traficul de dimineață, o luă pe un drum lateral spre Liberty Bay.

Intră pe aleea de lângă casa ei și merse până la vecini – care aveau o casă mică și albă, făcută de mâna lor și lipită de un service auto – și claxonă.

Prietena ei cea mai bună, Tami Flynn, ieși din casă îmbrăcată în costum de zbor, cu părul lung și negru prins într-un coc lejer.

Jolene putea să jure că niciun rid nu brăzda fața lată și cafenie a lui Tami, care la rându-i putea să jure că asta se datora exclusiv genelor ei amerindiene. Se cunoscuseră în adolescență – două tinere de optsprezece ani care se înrolaseră, neștiind ce altceva să facă cu viața lor. Amândouă se calificaseră din liceu la școala de zbor, în programul de formare al piloților pentru elicoptere. Pasiunea pentru zbor le adusese împreună. O viziune comună asupra vieții dăduse naștere unei prietenii de nezdruncinat. Își petrecuseră zece ani din viață în armată împreună și apoi se

transferaseră la Gardă, când căsniciile și copiii începuseră să le îngreuneze serviciul activ.

La patru ani după ce Jolene și Michael se mutaseră în casa din Liberty Bay, Tami și Carl cumpăraseră terenul de alături.

Tami și Jolene rămăseseră gravide în același timp, împărtășind acele nouă luni magice, încurajându-se una pe cealaltă. Soții lor n-aveau nimic în comun, așa că nu deveniră acel gen de prieteni ce călătoresc cu familiile altora, însă Jolene era liniștită în această privință. Ce conta cu adevărat era că ea și Tami își fuseseră mereu alături. Prietene adevărate.

„Țin de șase" însemna că un elicopter era chiar în spatele tău, zburând în poziția care indică ora șase pe cadranul ceasului. Ce voia cu adevărat să spună era: îți păzesc spatele.

Îți păzesc spatele. Asta găsise Jolene în armată, în Gardă și în Tami.

Îți păzesc spatele.

Garda le oferise tot ce era mai bun din cele două lumi – puteau să fie mame cu normă întreagă, în timp ce-și serveau țara, rămânând în armată și pilotând elicoptere. Zburau împreună cel puțin două dimineți pe săptămână și în timpul weekendurilor de instrucție. Era cel mai tare serviciu cu jumătate de normă din toată lumea!

Tami se sui pe scaunul pasagerului și închise ușa.

— La mulți ani, zburătoareo!

— Hai mersi, rânji Jolene. Ziua mea, muzica mea, da?

Dădu mai tare volumul CD-playerului și din difuzoare începu să bubuie melodia „Purple Rain" a lui Prince.

Vorbiră tot drumul până în Tacoma, despre toate și nimic; și atunci când nu vorbiră, cântară melodii din tinerețea lor – hituri de Prince, Madonna și Michael Jackson. Trecură de baza militară Murray,

reședința Gărzii, și merseră până în Fort Lewis, unde erau găzduite aeronavele Gărzii.

În vestiar, Jolene își regăsi geanta de zbor greoaie, plină cu echipament de supraviețuire. Aruncând-o peste umăr, o urmă pe Tami în birou, își confirmă încă un zbor – la perioada de instrucție sau AFTP[1]; se înregistră ca să fie plătită. Se îndreptă apoi spre pista de decolare, punându-și casca din mers.

Echipajul era deja acolo, pregătind un Black Hawk pentru zbor. Elicopterul părea o pasăre de pradă enormă, gata să se repeadă la cerul senin și albastru. Îl salută pe șeful de echipă, făcu verificările standard înainte de decolare, conduse o ședință de instruire a echipei și apoi se urcă în partea stângă a carlingii, pe locul pilotului. Tami se sui și ea în dreapta și-și puse casca.

— Comenzile de sus și disjunctoarele verificate, spuse Jolene, urcând elicopterul.

Motoarele se treziră la viață. Paletele rotorului se puseră în mișcare, mai încetișor la început, apoi mai repede, scheunând ascuțit.

— Gardă la sol. Prădător opt-nouă, deconectează-ne! spuse Jolene în microfon. Schimbă frecvența. Alo, turnul de control. Aici Prădător opt-nouă, gata de decolare.

Începu apoi o reprezentație rafinată de balansare, pentru a ridica elicopterul. Aparatul de zbor urcă încet în aer. Jolene mânui comenzile cu precizia unui expert, cu mâinile și picioarele în continuă mișcare. Urcară în înaltul unui cer albastru senin, unde raiul era pretutindeni în jurul lor. Jos de tot, copacii înfloriți formau o spectaculoasă paletă de culori. Un râu de adrenalină pură i se revărsă în vene. Doamne, cât iubea să fie aici!

— Doamnă comandant, am auzit că e ziua ta, spuse șeful echipajului la microfon.

— Normal că e, răspunse Tami rânjind. De ce crezi că e la ghidon?

Jolene rânji și ea către prietena ei, savurând pe deplin acest sentiment, de care avea nevoie ca de aer. Nu-i păsa că îmbătrânea sau că făcuse riduri și n-avea vreun gând să încetinească pasul.

— 41 de ani. Nici că pot sărbători mai bine.

∵

Orășelul Poulsbo din statul Washington ședea ca o fetiță cochetă pe malul golfului Liberty. Primii colonișți aleseră acest loc fiindcă le amintea de patria lor nordică, cu ape albastre liniștite, munți înalți și dealuri verzi, luxuriante. Ani mai târziu, acești strămoși pelerini începură să-și construiască magazinele de-a lungul străzii Front, ornându-le cu accente scandinave. Pretutindeni, vedeai numai acoperișuri ascuțite și decorațiuni ondulate.

Conform legendei familiei Zarkades, decorațiunile îi spuseseră ceva mamei lui Michael, care, de cum păși pe strada Front, știuse că acolo avea să locuiască. Zeci de magazine nostime, inclusiv cel deținut de mamă, le vindeau turiștilor tot soiul de frumoase mărunțișuri artizanale.

Se afla la mai puțin de 15 kilometri de centrul orașului Seattle în linie dreaptă, deși acești câțiva kilometri erau o navetă care le dădea mari bătăi de cap. Cândva în ultimii ani, Michael încetase să observe cât de atrăgător era micul orășel norvegian și începuse să remarce cât de îndelungat era drumul de acasă până în portul de feriboturi din insula Bainbridge și cât de greoi era traficul de la mijlocul săptămânii.

Erau două variante de la Poulsbo la Seattle – una pe pământ și una peste apă. Un drum cu mașina ținea două ore. Să treci cu feribotul, de pe țărmul insulei Bainbridge, pe cheiurile din Seattle, dura treizeci și cinci de minute.

Problema cu feribotul era însă timpul de așteptare. Ca să-ți urci mașina, trebuia să vii devreme la coadă. Vara mergea adesea cu bicicleta la serviciu. În zile ploioase precum aceasta, care erau destule în zona de nord-vest, prefera să

conducă. Anul acesta avusese parte de o iarnă lungă și o primăvară ploioasă. Zi de zi, stătuse în Lexusul lui în parcare, privind cum zorii se târau pe suprafața vălurită a golfului Puget Sound. Urca la bord, parca în măruntaiele feribotului, pentru a merge apoi sus la etaj.

Azi, Michael stătea în feribot pe partea dinspre port, cu dosarele de la serviciu întinse pe o masă plată și subțire: depoziția din cazul Woerner.

Post-iturile se întindeau pe marginile paginilor precum clapele unui pian, fiecare evidențiind declarațiile îndoielnice ale clientului său.

Minciuni. Michael oftă la gândul că ar mai putea repara răul făcut. Idealismul său, odinioară atât de strălucitor, se mai tocise în ani întregi de apărat vinovați.

Odinioară ar fi vorbit cu tatăl lui, iar acesta i-ar fi spus să privească problema din toate unghiurile, amintindu-i că profesia lor conta.

— Suntem ultimul bastion, Michael, știi asta – suntem campionii libertății. Nu-i lăsa pe cei răi să te îngenuncheze. Îi apărăm pe nevinovați apărându-i pe vinovați. Așa merg lucrurile.

— Mi-ar prinde bine niște nevinovați, tată.

— Tuturor ne-ar prinde bine. Cu toții așteptăm asta… acel caz, cel care chiar contează. Cunoaștem, mai bine ca majoritatea oamenilor, ce înseamnă să salvezi pe cineva. Ce înseamnă să conteze ce faci. Asta e treaba noastră, Michael. Nu-ți pierde credința.”

Privi la scaunul liber din fața lui.

Se făceau unsprezece luni de când mergea singur la serviciu. Într-o zi îl avea pe tatăl său alături, plin de viață și turuind despre marea lui pasiune, dreptul, și în altă zi, același tată era grav bolnav, pe moarte.

Fuseseră parteneri aproape douăzeci de ani, muncind cot la cot, iar pierderea tatălui îl afectase grav pe Michael. Jelea după tot timpul petrecut împreună, iar cel mai tare îl afecta faptul că se

simțea singur, într-un mod cu totul nou. Pierderea tatălui îl făcu să arunce o privire la propria-i viață și nu-i plăcu deloc ce văzuse.

Până la moartea lui, Michael se simțise mereu norocos și fericit. Acum nu se mai simțea așa.

Avea nevoie să vorbească cu cineva despre toate acestea, să-și împărtășească durerea. Dar cu cine? Nu putea să vorbească cu soția lui. Nu cu Jolene, care credea că fericirea e o alegere și un zâmbet e o încruntare cu susul în jos. Copilăria ei tulburată și urâtă o făcuse nerăbdătoare cu cei ce nu puteau alege fericirea. În ultima vreme, începuseră să-l enerveze platitudinile ei de genul „o să fie mai bine”. Fiindcă-și pierduse părinții, avea impresia că înțelege durerea, însă n-avea nici cea mai vagă idee cum e să te îneci. Și cum ar fi putut? Era tare ca teflonul.

Bătu cu stiloul în masă și privi pe geam. Soundul era cenușiu ca oțelul, având un aer misterios, de oraș părăsit. Un pescăruș plutea deasupra unui curent de aer invizibil, ca și când ar fi fost suspendat.

N-ar fi trebuit să cedeze în fața lui Jolene, când cu ani în urmă, ea îl implorase să ia casa din golful Liberty. Îi spusese că nu voia să locuiască atât de departe de oraș, sau atât de aproape de părinții lui, dar în final înclinase în favoarea rugăminților ei fierbinți și a argumentului solid că aveau nevoie de ajutorul mamei lui, să stea cu copiii. Dar dacă n-ar fi cedat, dacă n-ar fi pierdut cearta despre „unde o să locuim”, n-ar mai fi trebuit să-și petreacă zilele pe feribot, simțind acut lipsa bărbatului cu care obișnuia să se întâlnească aici.

Pe măsură ce feribotul încetinea, Michael se ridică și-și adună hârtiile, punând depoziția înapoi în servieta din piele de miel. Nici măcar nu se uitase la ea. Amestecându-se în mulțime, coborî înapoi pe puntea cu mașini. În câteva minute, ieșea din feribot la volan, îndreptându-se către Smith Tower, odinioară cea mai înaltă clădire la vest de

New York, acum doar o învechită notă de subsol gotică a unui oraș în ascensiune.

La firma Zarkades, Antham și Zarkades, de la etajul nouă, totul era vechi – podelele, ferestrele care aveau nevoie de reparații, prea multe straturi de vopsea –, dar ca și clădirea în sine, era un loc încărcat de istorie și frumusețe.

Un perete format numai din ferestre se deschidea spre golful Eliott și marile macarale portocalii care încărcau containerele în navele de transport. Chiar din aceste birouri, Theo Zarkades reprezentase apărarea în unele din cele mai mari și mai importante procese penale ale ultimilor douăzeci de ani. La întrunirile de la Barou, unii avocați încă mai povesteau, aproape cu venerație, despre incredibila abilitate a tatălui său de a convinge juriul.

— Bună, Michael! îl întâmpină recepționera cu un zâmbet.

El îi făcu cu mâna și trecu mai departe, printre asistenți dedicați, secretare obosite și tineri asociați ambițioși. Cu toții-i zâmbeau și el le răspundea. La biroul din colț – ce înainte fusese ocupat de tată și acum de el – se opri să vorbească cu secretara.

— Bună dimineața, Ann.

— Bună dimineața, Michael. Te-a căutat Bill Antham.

— OK, spune-i că am ajuns.

— Vrei cafea?

— Da, mersi.

Intră în birou, unul din cele mai încăpătoare din firmă. O fereastră enormă dădea spre golful Eliott. Clar, vedeta încăperii era priveliștea. Altfel, biroul era cât se poate de obișnuit – dulapuri pline cu cărți de drept, o podea de lemn plină de cicatricele lăsate de trecerea timpului, două fotolii îndesate în exces și o canapea neagră tapițată cu piele întoarsă. Singura notă personală era o poză de familie, așezată lângă computer.

Trânti servieta pe birou și merse la fereastră, să privească orașul pe care tatăl lui îl iubise atât de mult. Reflectat în geam, își văzu chipul fantomatic – brunet cu părul ondulat, trăsături puternice și ochi negri. Imaginea tatălui său când era tânăr. Dar oare se simțise tata vreodată atât de epuizat și secat de puteri?

În spate auzi o bătaie și ușa se deschise. Intră în cameră Bill Antham, singurul partener rămas în firmă, care fusese și cel mai bun prieten al tatălui său. În lunile ce trecuseră de la moartea acestuia, îmbătrânise și Bill. Poate că toți îmbătrâniseră.

— Bună, Michael, zise el, șchiopătând, amintindu-i lui Michael cu fiecare pas, că și acesta se apropia de vârsta pensionării.

În ultimul an, își pusese proteze la ambii genunchi.

— Ia loc, Bill, îl pofti Michael, arătând spre scaunul cel mai apropiat de birou.

— Mulțumesc. Se așează. Am o favoare să-ți cer.

Michael se întoarse la birou.

— Sigur, Bill. Cu ce te pot ajuta?

— Am fost ieri la tribunal și judecătorul Runyion mi-a tras-o.

Michael oftă și se așeză. Era ceva obișnuit ca avocații apărării din penal să primească cazuri „servite” de instanță – clasica poveste „dacă ai nevoie de un avocat și nu-ți permiți unul”. Și judecătorii adesea atribuiau asemenea cazuri avocaților care se aflau atunci în sală, cu totul întâmplător.

— Care-i povestea?

— Un bărbat despre care se presupune că și-a ucis soția. S-a baricadat în casă și a împușcat-o în cap. Trupele SWAT l-au scos până să se împuște. Televiziunile au filmat o parte din incident.

Un client vinovat care fusese dat pe post. Minunat.

— Și vrei ca eu să mă ocup de caz, nu-i așa?

— Nu ți-aș fi cerut… dar în două săptămâni plec cu Nancy în Mexic.

— Sigur, zise Michael. Nicio problemă!

Bill se plimba cu privirea prin cameră.

— Știi, încă mă aștept să-l văd pe aici, mărturisi încet.

— Da… încuviință Michael.

Schimbară priviri pline de subînțeles, amintindu-și simultan de omul care avusese un impact atât de mare asupra vieților amândurora. Apoi Bill se ridică, îi mulțumi și plecă mai departe.

După asta, Michael se afundă în muncă, lăsând-o să-l consume încet. Petrecu ore întregi îngropat în depoziții, rapoarte și dosare. Michael avuse dintotdeauna o deontologie solidă și un și mai solid simț al răspunderii. Când valuri de durere încercaseră să-l înece, munca îi devenise colac de salvare.

La ora trei, Ann îl apelă pe telefonul intern.

— Michael, te caută Jolene pe linia unu.

— Merci, Ann.

— Știi că azi e ziua ei, da?

„La naiba”.

Se împinse în spatele biroului și apucă receptorul.

— Hei, Jo! La mulți ani!

— Mersi.

Nu-l certă că uitase, deși știa că așa era. Jolene își stăpânea emoțiile mai bine ca oricine și nu-și permitea *vreodată* să fie supărată. Uneori el se întreba dacă o ceartă zdravănă n-ar fi fost cumva benefică pentru căsnicia lor, însă era nevoie de doi pentru asta.

— Lasă-mă să mă revanșez. Ce-ai zice să luăm cina în port? La restaurantul ăla nou? Înainte ca ea să se opună (ceea ce făcea mereu, dacă nu era ideea ei) continuă: Betsy e suficient de mare să aibă grijă de Lulu două ore. O să fim la un kilometru și jumătate distanță de casă.

Era un subiect pe care se contraziceau de mai bine de un an.

Michael era de părere că o fată de doisprezece ani putea avea grijă de un copil. Jolene nu era de acord. Și ca și în orice alt aspect al vieții lor, Jolene avea ultimul cuvânt. El se obișnuise deja… dar se și săturase.

— Știu cât ești de prins cu cazul Woerner, spuse ea. Ce-ai zice dacă le-aș da fetelor de mâncare și le-aș duce sus, să le pun un film? Și apoi să gătesc ceva pentru noi doi? Sau pot să iau ceva de la bistro. Că tot ne place mâncarea lor.

— Ești sigură?

— Contează doar să fim împreună, îl liniști ea.

— În regulă, zise Michael, ajung la opt.

Și chiar înainte să închidă, se gândi la altceva.

Capitolul 2

În seara aceea, Jolene își alese hainele cu grijă. Ea și Michael nu mai cinaseră singuri de secole, așa că își dorea să fie totul perfect. Plin de romantism. După ce hrăni fetele, își făcu o baie parfumată, se epilă, își acoperi pielea cu o cremă cu aromă de citrice și apoi se îmbrăcă într-o pereche de blugi comozi și o bluză cu guler barcă.

Jos, Betsy își făcea temele la măsuța de cafea, în vreme ce Lulu stătea pe canapea, învelită în „pătulica” ei galbenă preferată, urmărind *Mica Sirenă.* Rămășițele aniversării ei improvizate zăceau pe masă – tortul, cu găurile de la lumânări; jurnalul roz, primit în dar de la Betsy; bentița roz de la Lulu și o grămadă de hârtie creponată și funde desfăcute.

— Nu-mi spune ea mie ce să fac! strigă Lulu când Jolene intră în cameră.

— Mamă, zi-i să tacă! Încerc să-mi fac temele, răspunse Betsy. Cântă prea tare.

Și începu reprezentația. Vocile lor se acoperiră una pe alta, crescând în volum.

— Nu-mi zice *ea* ce să fac! repetă Lulu neînduplecată. Spune-i!

Betsy își dădu ochii peste cap și părăsi camera, tropăind pe scări.

Jolene se simți cuprinsă de un val de oboseală. Nu știuse cât de obositoare poate fi o fată la pubertate. Cât de des își putea da ochii peste cap. Dacă Jolene ar fi încercat asta vreodată, tatăl ei ar fi expediat-o în celălalt capăt al camerei cu o palmă.

Lulu fugi spre cutia cu jucării din colț și începu să scormonească prin ea. Găsi bentița cu urechi de pisică, rămasă de la petrecerea de Halloween de anul trecut. Și-o puse pe cap și se întoarse.

Jolene nu se putu abține din râs. În fața ei ședea o fetiță de patru ani, cu urechi de pisică roase la colțuri și cu mâinile în șolduri. Triunghiurile gri și ascuțite îi dădeau o alură de elf mai pronunțată ca de obicei. Dintr-un motiv numai de ea știut, Lulu credea că devenea invizibilă, odată ce-și punea bentița. Mieună.

Jolene se încruntă exagerat și privi în jur.

— O, nu! Ce s-a întâmplat cu Lucy Lou a mea? Unde-a dispărut?

Se puse la mintea copilei, căutând asiduu prin cameră, după televizor, în spatele fotoliului îndesat și apoi după ușă.

— Sunt aici, mama! chicoti Lucy.

— Aici erai! oftă Jolene. Începusem să mă îngrijorez.

O luă în brațe și urcă scările cu ea. Dură o eternitate ca Lulu să se spele pe dinți și să-și pună pijamalele. Jolene o așteptă răbdătoare, știind că micuța are porniri independente. Când Lulu isprăvi în sfârșit, Jolene urcă în pat alături de ea, o trase mai aproape și întinse mâna după *Regele tuturor sălbăticiunilor*[3]. Până să ajungă la sfârșit, Lulu aproape adormi.

O sărută pe obraz.

— Noapte bună, pisoi.

— Noapte bună, mami, murmură Lulu somnoroasă.

Apoi Jolene păși pe hol spre camera lui Betsy, bătu la ușă și intră.

Betsy stătea în pat, cu cartea ei de științe sociale în poală. Părul de culoarea porumbului se revărsa în bucle precum pastele fussilli peste brațele subțiri și dezgolite. Într-o bună zi, Betsy avea să-și prețuiască tenul de porțelan, părul blond și ochii căprui. Dar nu acum, când se purta părul drept și coșurile-i devastaseră tenul.

Jolene se așeză pe marginea patului.

— Ai putea să fii mai drăguță cu sora ta.

— E insuportabilă.

— Și tu ești la fel.

Jolene observă cum Betsy făcu ochii mari și-i zâmbi cu blândețe.

— E valabil și pentru mine. Așa e-n orice familie. Dar oricum, știu că nu despre asta-i vorba.

— Știi?

— Am văzut cum s-au purtat cu tine Sierra și Zoe, de dimineață.

— Mereu mă spionezi, spuse cu o voce frântă.

— Te-am urmărit până să intri în școală. Nu e chiar spionat. Voi trei erați cele mai bune prietene anul trecut. Ce s-a întâmplat?

— Nimic, răspunse fata cu încăpățânare, mușcându-și buzele și ascunzând aparatul dentar.

— Știi, te pot ajuta. Am avut și eu doisprezece ani, odată.

Betsy se uită la ea ca la o nebună. O privire cu care Jolene începuse să se obișnuiască, de anul trecut încoace.

— Mă îndoiesc.

— Poate ar fi mai bine să ieși cu Seth după școală. Mai ții minte cât de bine vă distrați împreună?

— Seth e un ciudat. Toată lumea zice asta.

— Elizabeth Andrea, să nu îndrăznești să fii rea! Seth Flynn nu e un ciudat. E fiul celei mai bune prietene ale mele. Și ce dacă are păr lung și e mai retras? E amicul tău. Ai face bine să ții minte asta. E posibil să ai nevoie de el într-o zi.

— Cum zici tu.

Jolene oftă. Mai văzuse filmul ăsta. Indiferent ce ar fi întrebat-o, Beth nu mai spunea nimic. „Cum zici tu" însemna „gata".

— Bine. Se aplecă spre Betsy și o sărută pe frunte. Te iubesc până la lună și înapoi.

Vorbele acestea deveniseră un fel de slogan în familie, cu toată iubirea distilată într-o singură propoziție. *Hai*, *Bets, răspunde-mi şi tu.*

Jolene așteptă mai mult decât își propusese și se supără pe sine că nutrise așa speranțe. Din nou. Să fii mama unei adolescente însemna să treci printr-o serie de dezamăgiri care usturau mai ceva ca o tăietură făcută de o coală de hârtie.

— Bine, conchise și se ridică.

— Cum se face că tata n-a ajuns încă? E ziua ta.

— Vine curând. Știi și tu câtă treabă are.

— Și o să urce și până la mine, să-mi zică noapte bună?

— Cum să nu.

Betsy încuviință din cap și se întoarse la citit. Când Jolene ajunse la ușă, îi zise:

— La mulți ani, mama!

Jolene zâmbi.

— Mersi, Betsy. Să știi că-mi place tare mult jurnalul de la tine. E pur și simplu perfect.

Betsy zâmbi cu adevărat.

Jolene merse jos în bucătărie și puse ultimele vase în chiuvetă. În oala de pe aragaz fierbeau încet coaste de vită în vin roșu, cu usturoi și cimbru, împrăștiind o aromă delicioasă în toată casa. Fetelor nu le plăcuse, însă era mâncarea preferată a lui Michael.

Își înveli umerii cu o pătură moale și roz, își turnă un pahar cu apă minerală și ieși. Se așeză pe

unu scaun de nuiele ponosit, își întinse picioarele pe masa de cafea decolorată de soare și privi spre peisajul familiar.

Acasă.

Totul începuse când îl întâlnise pe Michael.

Își amintea cât se poate de limpede.

La patru zile după moartea părinților, așteptase să vină *cineva* în ajutor. Poliția, avocații, profesorii. Nu-i luase mult să înțeleagă că și după moartea părinților, ca și atunci când trăiau, tot pe cont propriu era nevoită să trăiască. Într-o miercuri dimineață cu ninsoare, se trezise devreme, ignorând frigul care trecea prin pereții subțiri din dormitor, și se îmbrăcase în cele mai bune haine – o fustă de lână în carouri, un pulover Shetland, ciorapi peste genunchi și mocasini din piele. O bentiță lată albastră îi ținea părul ca să nu-i intre în ochi.

Luase cu ea ultimii bani câștigați din babysitting și pornise spre centrul orașului Seattle. La biroul de asistență juridică îl întâlnise pe Michael.

Trăsăturile lui frumoase de brunet și zâmbetul cuceritor o fermecaseră pe loc. Îl urmase într-un birou micuț și ponosit și-i povestise situația ei:

— Am șaptesprezece ani, fac optsprezece peste două luni. Părinții meu au murit săptămâna asta. Accident de mașină. Un asistent social a venit și mi-a zis că trebuie să stau cu o familie adoptivă până la majorat. Dar eu n-am nevoie de nimeni. Cu atât mai mult de o falsă familie. Pot să stau singură până în iunie, până ia banca locuința – oricum atunci termin liceul și după aia pot să fac… ce vreau. Mă ajuți cumva să n-ajung la vreo familie adoptivă?

Michael îi studiase cazul cu atenție și se încruntase.

— Atunci ai rămâne complet singură.

— Sunt deja singură. E o realitate, nu o alegere.

La final, când îi spusese „sigur că te ajut, Jolene”, îi venise să plângă de fericire.

În ora ce urmase, îi povestise o versiune revizuită a vieții ei. El menționase ceva despre confidențialitatea dintre client și avocat și o încurajase să-i spună mai multe, însă ea știa mai bine ce să păstreze pentru sine. Învățase de mult să ascundă adevărul. De obicei, oamenilor li se făcea milă de ea, când aflau că trăise alături de părinți alcoolici, iar ea tocmai asta nu putea să sufere: mila celorlalți.

Când terminară de completat actele, Michael îi spuse:

— Mai treci să mă vezi peste vreo câțiva ani. Te scot la masă.

Îi luase șase ani să se întoarcă la el. Pe atunci, ea ajunsese deja pilot în armată, el devenise partener la firma tatălui și nu păreau să aibă nimic în comun. Însă ea văzuse ceva la el din prima zi, un idealism cu care rezonase puternic și o morală care se potrivea cu al ei. Ca și ea, Michael era genul de om foarte muncitor, cu un deosebit simț al datoriei. Michael își păstrase promisiunea și o scosese la cină… și așa începuse totul.

Amintirea o făcu să zâmbească.

În depărtare se vedeau luminile țărmului, puncte aurii care semnalau prezența unor case în întuneric. Deasupra lunii pluteau nori dantelați. Când ei lipseau, ea strălucea mai puternic. Acum era noapte deplină și beznă totală. Se uită la ceas: opt și jumătate.

Simți o umbră de dezamăgire, însă o alungă repede. În mod sigur apăruse ceva important. Așa era viața uneori. Rareori era totul perfect. Michael urma să apară curând.

Însă…

În ultimul timp, părea că diferențele dintre ei ieșeau mai mult în evidență ca lucrurile pe care le împărtășeau. Michael urâse dintotdeauna devotamentul ei față de armată. Ea părăsise serviciul activ pentru el și se transferase la Gardă, însă nici asta nu fusese suficient. El nu voia să

audă nimic despre zborurile ei de rutină în weekend sau despre prietenele ei care serveau patria. Fusese dintotdeauna antimilitărie, însă de când începuse războiul din Irak, părerile lui deveniseră mai puternice, mai negativiste. Momentele lor de tăcere tihnită deveniseră stranii. Devenise ciudat să nu-i poată vorbi soțului despre principalele ei griji. În mod normal, alegea să ignore aceste realități, dar în seara aceasta, doar ele ocupau scaunul de lângă ea.

Se ridică și intră înăuntru.

8.50.

Deschise capacul greu și galben al oalei și privi la masa pe care o pregătise. Sosul bogat se subțiase. Și mai era și un pic negru pe margini. Din spate îi sună telefonul.

— Alo?

— Hei, Jo, scuze că vin așa târziu.

— Târziu era acum o oră, Michael. Ce s-a întâmplat?

— Îmi pare rău. Ce pot să zic? M-am luat cu munca și am uitat.

— Ai uitat… spuse ea dorindu-și să nu doară.

— O să mă revanșez.

Îi venea să-l întrebe *cum* anume. Dar ce rost avea? De ce să escaladeze panta asta? Doar n-o făcuse intenționat.

— În regulă.

— Încerc să vin acasă cât mai repede, dar… nu știu.

Jolene se bucură că vorbeau la telefon. Cel puțin nu mai trebuia să zâmbească. O străfulgeră însă un gând – că în ultima vreme, Michael nu se străduia suficient, că familia și soția lui nu mai contau. Și totuși, încă-l iubea la fel de tare ca în ziua când o sărutase pentru prima dată, cu mulți ani în urmă.

„Timp, își zise. Ne trebuie timp. O să fie mai bine săptămâna sau luna viitoare.” El încă suferea după moartea tatălui său, iar ea trebuia să se arate mai înțelegătoare.

— La mulți ani, îi spuse el.

— Mersi.

Închise telefonul și se așeză la masa din bucătărie. Se simți brusc singură, așa îmbrăcată frumos și stând în camera întunecată, decorată cu fotografii de familie, amintiri și mobila pe care o recuperase și o restaurase cu mâinile ei.

Auzi o bătaie în ușă. Până să se ridice, ușa de la bucătărie se deschise. Tami intră în casă, ținând în mână o sticlă de șampanie.

— Ești singură, zise pe un ton jos.

— A avut mai mult de muncă.

— De asta-mi era frică.

Zări o urmă de tristețe în ochii lui Tami. Jolene urî pe loc felul în care o făcu asta să se simtă. Apoi Tami zâmbi.

— Ei bine, nu-i tocmai bine să faci patruzeci de ani fără audiență, zise închizând ușa cu piciorul. Și în plus, sunt tare curioasă să aflu dacă brusc o să începi să te încrețești de riduri în fața mea, ca Gary Oldman în *Dracula.*

— Nu, n-o să mă încrețesc brusc.

— Nu știi niciodată.

— Șampanie? întrebă Jolene ridicând din sprânceană.

— E pentru mine. Eu nu mă trag din părinți alcoolici. Tu poți să te îmbeți cu apă minerală, ca de obicei.

Tami scoase dopul sticlei de șampanie fără pic de efort, își turnă un pahar și se îndreptă spre sufragerie, unde se îndesă în canapeaua pufoasă și ridică paharul.

— În cinstea ta, scumpa mea prietenă care aleargă spre bătrânețe.

Jolene o urmă pe Tami în living.

— Știi că ești doar cu câteva luni mai tânără ca mine.

— Noi, amerindienii, nu îmbătrânim. E un fapt dovedit. Uită-te la mama. Încă-i mai cer buletinul când cumpără alcool.

Jolene se așeză și ea pe un fotoliu pufos și își ghemui picioarele goale sub șezut.

Se uitară una la cealaltă. Între ele pluteau, ca bulele de șampanie, amintiri ale unor nopți ca aceasta, mese pe care Michael le ratase, evenimente la care lipsise din pricina programului încărcat. Jolene vorbea des, mai ales față de Tami, despre cât de mândră era de soțul ei sclipitor și realizat. Și spunea de fiecare dată adevărul, doar că în ultima vreme părea nefericită, iar Tami știa cât de nefericită era, doar că nu știa cum s-o ajute.

— Ești tristă, zise Tami.

— Da, mă doare.

— Ar trebui să-i spui.

— Ce rost are? De ce să-l fac să se simtă și mai prost? Se mai întâmplă, Tami. Știi cât de importantă e munca pentru Michael. E unul dintre lucrurile pe care le apreciez cel mai mult la el. Niciodată nu se dă în lături dacă are vreo răspundere.

— Mai puțin când are vreo obligație de familie, zise Tami încet.

— E doar foarte prins acum. De când a murit taică-său…

— Știu, răspunse Tami. Și nici despre asta nu vorbiți. De fapt, voi nu vorbiți deloc.

— Ba da.

Tami o măsură din priviri.

— În căsnicie mai dai și de momente grele. Uneori trebuie să lupți pentru ceea ce iubești. E singura șansă ca lucrurile să meargă mai bine.

Jolene nu se putu abține să nu se gândească la părinții ei, la felul în care mama ei luptase pentru dragostea unui bărbat… de care nu avusese parte niciodată.

— Uite ce e, Tami. Eu și Michael suntem bine. Ne iubim. Acum te rog, putem să vorbim despre altceva?

Tami ridică paharul pe jumătate plin.

— În cinstea ta, scumpa mea prietenă! Arăți fabulos pentru cât de bătrână ești.

— Arăt fabulos, punct.

Tami râse și începu să povestească ceva hazliu despre familia sa.

Se făcu unsprezece fără douăzeci înainte ca vreuna dintre ele să-și dea seama. Tami lăsă paharul pe masă.

— Trebuie să plec acasă. I-am promis lui Carl că ajung la timp pentru show-ul lui David Letterman.

Jolene se ridică în picioare.

— Mersi că ai venit. Aveam nevoie de asta.

Tami o cuprinse într-o îmbrățișare feroce. Merseră împreună către ușa din spate.

Jolene o conduse cu privirea pe prietena ei, care o tăie pe alee spre casa alăturată și în final, închise ușa.

Rămase singură cu gândurile ei, a căror companie nu era cea mai plăcută.

∵

La miezul nopții, Michael intră în garaj și își parcă mașina lângă SUV-ul lui Jolene. Pe scaunul de alături avea o duzină de trandafiri roz împachetați în celofan. Pe feribot, deja în drum spre casă, își amintise că lui Jolene îi plăceau trandafirii roșii. Firește. Stilul feciorelnic nu-i fusese niciodată caracteristic. Nici măcar în acea zi tristă, prima în care ea intrase în viața lui.

Avea pe atunci șaptesprezece ani. O puștoaică îmbrăcată de la ajutoare, cu părul blond dezordonat și cu ochii ei verzi frumoși umflați de plâns. În ciuda înfățișării, pășise în biroul lui cu spatele drept și cu o poșetă roasă din vinilin. Pe atunci el era intern, în primul an de drept.

Fusese nefiresc de curajoasă, refuzând orice ajutor, în cele mai negre momente ale vieții. Se îndrăgostise pe loc de ea, suficient cât să-i ceară să-l revadă, când va mai fi crescut. Se îndrăgostise

de la bun început de curajul ei, pe care ea și-l purta lejer, ca pe un tricou din acril.

Șase ani mai târziu, reintrase în viața lui ca pilot de elicopter, dintre toate meseriile posibile în lume. El fusese suficient de tânăr să mai creadă în dragoste la prima vedere și suficient de matur să înțeleagă că asta nu se întâmpla în fiecare zi. Își spusese că nu conta câtuși de puțin că el era civil și ea militar și că nu aveau absolut nimic în comun. Se simțise atât de iubit, atât de adorat, încât de abia mai putuse să respire, iar sexul fusese absolut incredibil. La fel ca și-n orice alt aspect al vieții, Jolene se dedicase total.

Se uită la trandafiri și la micuța cutie de la Tiffany's de alături, întrebându-se dacă un cadou scump îi va putea răscumpăra greșeala. La un moment dat, ea ar observa că el cumpărase cadoul în avans, prin urmare își amintise de ziua ei cu suficient timp în urmă, cât să graveze darul – dar oare asta va fi de ajuns? Uitase complet de cina aniversară.

Îl obosi doar gândul la scena ce va urma. El va apela la farmecul lui, s-o facă să zâmbească, apoi îi va cere iertare, iar ea îl va ierta cu o grație și o ușurință surprinzătoare. Însă el va observa durerea din ochii ei verzi, zâmbetul care nu va mai înflori și atunci va ști sigur că a dezamăgit-o din nou. El era personajul negativ în povestea asta, nu încăpea îndoială, iar ea avea să-i amintească asta într-un milion de lucruri mărunte, până când el abia dacă avea să o mai poată privi, până avea să se întoarcă cu spatele în pat și să se uite țintă la perete, imaginându-și o altfel de viață.

Ieși din mașină și intră în casă. În bucătăria întunecată, găsi o vază și puse trandafirii în ea, pentru a urca apoi cu toate pe scări.

În dormitor nu era lumină, mai puțin cea venită din lampa decorativă, așezată pe birou la fereastră. Puse florile pe masa de toaletă veche și intră în cameră, unde se dezbrăcă și se pregăti de somn.

Urcă în pat, trase cuvertura până la piept și rămase întins în întuneric.

Pe vremuri, respirația soției îl liniștea, dar acum flecare sunet scos de ea îl ținea treaz. Închise ochii și speră să fie totul bine, știind din capul locului că puteau trece ore bune până să adoarmă de tot și că, odată adormit, s-ar fi cufundat într-un somn cel mult ocazional bântuit de visele unei vieți netrăite, ale unei căi nebătute.

Când se trezi, ore mai târziu, se simți de parcă nu dormise deloc. O lumină apoasă se strecura prin jaluzele, făcând pereții să pară cenușii ca lemnele aduse de valuri. Podelele din lemn întunecat înghițeau orice lumină le ieșea în cale.

Se sprijini pe coate și lăsă cuvertura să-i alunece de pe piept.

Jolene stătea alături trează, cu părul prins într-o parte și cu fața palidă întoarsă spre el.

Îi putea citi deja durerea în ochi.

— Îmi pare rău, Jo. Se aplecă și o sărută rapid, apoi se retrase. Promit să mă revanșez.

— Știu, e doar o aniversare. Poate am făcut prea mult caz din asta.

Se dădu jos din pat, luă cutia de la Tiffany's de pe măsuța de toaletă și o aduse înapoi în pat.

Își aminti atunci că ea ceruse totuși ceva pentru ziua ei, ceva în mod special. În mod sigur nu un cadou, nu era felul lui Jolene. Voise însă ceva… Nu își putea aminti ce anume, însă observă o subtilă încruntare a sprâncenelor, atunci când ea deschise cutia; apoi aceasta dispăru și ea îi zâmbi din nou.

— Tiffany, ei?

Se sprijini de perne și apoi deschise cutia. Înăuntru o aștepta un ceas strălucitor de platină și aur, încolăcit în jurul unei perne albe din piele. Un singur diamant strălucitor ocupa locul rezervat orei douăsprezece.

— E frumos. Îl întoarse și citi gravat pe spate: *41 de ani fericiți Jolene!* 41 de ani, zise. Uau,

timpul trece atât de repede. Betsy o să fie la liceu în doi timpi și trei mișcări!

Sperase ca ea să nu fi zis asta. În ultima vreme, timpul nu fusese de partea lui. Avea patruzeci și cinci de ani, vârsta de mijloc după toate standardele. Curând urma să împlinească cincizeci și orice șansă ar fi avut să devină o altă versiune a lui însuși ar trece. Și încă n-avea nicio idee despre cum ar arăta această versiune. Știa doar că acum era doar un el mai decolorat.

Se așeză pe pat alături de Jolene. Se uită la ea, simțind nevoia bruscă de a nutri aceleași sentimente ca în trecut.

— Cum ai trecut peste moartea lor? Acum, serios, spune-mi cum ai reușit. A trebuit să îți schimbi viața într-o secundă.

O văzu cum tresări și întoarse capul. Întrebarea lui căzu ca o lovitură pe umeri, o lovitură care îi lăsă o vânătaie instantanee. Când îl privi din nou, zâmbea.

— Ce nu te ucide te face mai puternic. Cred că am ales fericirea și aia a fost.

El oftă, iarăși platitudini. Brusc, se simți din nou obosit.

— Îți aduc micul dejun în pat și apoi, poate ieșim cu toții să ne plimbăm cu bicicletele.

Puse ceasul încă nescos din cutie pe noptieră.

— Diseară e petrecerea de ziua mea, acasă la căpitanul Lomand. Ai zis că poate ajungi și tu.

Iată că acum își aminti și ce anume îi ceruse ea. Nu era de mirare că uitase.

— Știi că n-am nimic în comun cu oamenii ăștia. Știi bine.

Se ridică și se îndreptă spre masa de toaletă, deschizând sertarul de sus.

— Eu sunt unul dintre ei, răspunse și uite așa, alunecară pe un teren spinos. E o petrecere pentru mine. Ai putea veni și tu, măcar de data asta.

Michael își întoarse chipul spre ea:

— Ieșim la masă mâine-seară. Ce zici de asta? Noi patru. Mergem la restaurantul italienesc care îți place ție.

Jolene oftă. Știa că nu mai avea rost să insiste pe acest subiect arhidiscutat. Ea își dorise dintotdeauna ca el să facă parte din viața ei de militar, însă el nu reușise. Nu putuse vreodată să înțeleagă această lume rigidă sau conceptul de „toți pentru unul și unul pentru toți”.

— OK, conchise ea. Mulțumesc pentru ceas. E foarte frumos.

— Cu plăcere.

Se uitară unul la celălalt. Tăcerea se adunase în aer, amară și densă ca mirosul de cafea. El știa că rămăseseră lucruri nespuse, cuvinte păstrate prea mult, adunate în întuneric și lăsate să mucegăiască. Știu că odată ce le-ar fi descătușat și ar fi spus cum se simțea cu adevărat, n-ar mai fi fost cale de întoarcere.

∵

Mai târziu în după-amiaza aceea, Tami intră în bucătăria lui Jolene cu o caserolă acoperită cu folie de aluminiu.

— Ei bine? întrebă ea, închizând ușa în urma ei cu piciorul.

Jolene privi spre sufragerie, asigurându-se că nu erau copiii prin preajmă.

— Îi pare tare rău, zise ea. Mi-a adus trandafiri și un ceas foarte frumos.

— Cred că mai degrabă i-ar trebui lui unul, remarcă Tami. Jolene îi întoarse o privire anume și Tami răspunse ridicând din umeri. Doar ziceam și eu așa.

— Mda, spuse Jolene. L-am rugat să vină la petrecere și nu vrea.

— Îmi pare rău, zise Tami.

Jolene încropi un zâmbet. Nu se putu abține să nu remarce cât de diferită era viața ei față de a lui Tami. Deși Carl nu era în armată, o sprijinea total pe Tami, era prezent la fiecare eveniment și adesea

îi spunea cât de mândru era de serviciul ei. Pozele lui Tami din armată atârnau pe toți pereții casei, alături de pozele lui Seth de la școală și instantanee ale unor reuniuni de familie. Toate pozele cu Jolene în uniformă erau ascunse pe undeva prin sertare.

Se îndepărtă de privirea dezamăgită a lui Tami și merse la baza scărilor.

— Fetelor, strigă ea. Haideți jos, e timpul să mergem la petrecere!

Lulu coborî zâmbind larg, târându-și păturica. Se îmbrăcase pentru petrecere în rochia ei roz de prințesă și completase ținuta cu o coroniță. Betsy apăru în capul scărilor cu brațele încrucișate.

— Te rog, nu mă sili să merg, stărui Betsy.

— Tic-tac, tic-tac.

— Tata nu trebuie să vină.

— El muncește, tu nu, zise Jolene.

Betsy se întoarse cu un tropăit.

— Bine, zise ea, mărșăluind spre cameră.

— Îmi amintesc cât de tare îmi doream o fiică, zise Tami, alăturându-i-se lui Jolene. Dar în ultima vreme nu mai sunt așa sigură.

— Nimic din ce spun sau ce fac nu e în regulă. Sincer, îmi frânge inima câte puțin în fiecare zi. Mi-a jurat că o să chiulească dacă apar acolo de Ziua Carierei. Aparent, o mamă în armată e doar o idee mai puțin umilitoare ca una în pușcărie.

Tami se sprijini pe ea.

— Ai fost crescută de sălbatici, așa că n-ai de unde să știi asta: e ceva absolut normal. Mama mea a jurat că a încercat să mă dea la țigani când aveam doisprezece ani. Nu m-a luat nimeni.

— Vine și Seth azi?

— Bineînțeles. E băiat. Ei sunt precum cățeii, iar fetele sunt ca pisicile. Vrea doar să-mi facă pe plac și să joace jocuri video. La noi în casă încă n-a intrat. Deși, să știi că-i e dor de Betsy.

Jolene privi în sus, spre scări.

— Sper să se poarte mai frumos cu el.

Tami scutură din cap.

— Fiul meu e praf la capitolul modă. E un tocilar care se entuziasmează dacă răspunde corect la o întrebare de biologie. Betsy vrea să stea cu fetele populare. Înțeleg. Chiar înțeleg. Social vorbind, el e kamikaze, iar faptul că ei doi au fost cei mai buni prieteni chiar n-o ajută. Cu toate astea, el nu înțelege. Se tot întreabă de ce ea a renunțat la skateboard și de ce nu-i mai place să caute pe plajă după crabi de nisip. Încă mai are pe pereți posterul făcut de ea pentru ziua lui.

Jolene nu știu ce să mai zică. Înainte să mai gândească ceva, apăru Lulu și coborî până la ultima treaptă. Jolene își culese mezina în brațe și, sprijinind-o de șold, o duse până la SUV. După ce-i puse centura, se întoarse în casă după cealaltă fiică.

— Haide, Betsy.

Betsy tropăi pe scări cu un aer rebel și cu căștile Ipodului înfipte în urechi. Mesajul ei era limpede: *Vin*, *dar n-o să-mi placă.* Jolene ignoră mica ei sfidare și o urmă spre mașină.

— Unde-i Seth? strigă Betsy, deschizând ușa pasagerului.

Jolene urcă pe scaunul șoferului.

— Ne vedem acolo cu el și cu Carl. Au fost la pescuit de dimineață. Fii drăguță cu el.

Betsy deja nu mai asculta. Își puse centura și începu să butoneze la Ipod.

— Ceva muzică? o întrebă Jolene pe Tami.

— Cred că azi cântă regina. În cinstea ta, desigur.

— Madonna să fie atunci.

Jolene puse un CD în player și începu să conducă pe bine-cunoscutul ritm al melodiei „Material Girl”.

Ea și Tami alternară vorbitul cu cântatul pe rând. Lulu pălăvrăgi fără încetare, iar Betsy nu scoase niciun cuvânt.

Ajunseră într-o clipă la subdivizia din golful Gig, numită Ravenwood, aflată la patruzeci de minute distanță de post. Echipa Gărzii venea din toate colțurile statului – unii conduseseră ore întregi ca să ajungă acolo.

Căpitanul locuia într-o casă standard dintr-un ansamblu rezidențial, de culoare albastru Wedgwood, cu gard alb și înconjurată de o verandă. Copiii alergau prin curte, iar vocile li se ridicau unite într-un țipăt ascuțit. Casa și curtea erau oglinda familiei – și bărbatului – care trăia acolo. Totul era bine îngrijit și aranjat. Căpitanul Benjamin Lomand, în vârstă de cincizeci de ani, era unul dintre cei mai buni oameni pe care-i cunoscuse Jolene.

Majoritatea echipajului și familiile lor erau deja acolo. Jolene își dădu seama de asta văzând coloana multicoloră de mașini parcate în fundătură.

Deși din poziția ei nu putea să observe curtea din spate, știa că soldații – bărbați și femei – se strânseseră în jurul grătarului, cu beri artizanale sau cutii de cola, în vreme ce partenerii de viață se adunaseră în grupuri să pălăvrăgească și să vegheze copiii. Cu toții zâmbeau.

Jolene se opri și parcă. Soțul lui Tami, Carl, și fiul ei, Seth, erau în fața garajului. În timp ce făceau cu mâna, coborâră spre mașină. Îmbrăcat în pantaloni largi și un jerseu Seahawks, cu o șapcă de baseball menită să-i ascundă părul din ce în ce mai rar, Carl părea unul dintre acei bărbați voinici și solizi, fostă vedetă a liceului, ulterior plecat să lucreze pe o linie Boeing. Descrierea era surprinzător de corectă, cu excepția faptului că era un mecanic care avea propriul service.

Seth nu avea nimic în comun cu tatăl său. La doisprezece ani, era un puști ciudat și bleg, cu acnee pronunțată și ochi ce păreau o idee prea mari pentru fața lui îngustă și părul negru-cerneală, lung până la jumătatea spatelui. Astăzi purta blugi

Levi's strâmți (deși toată lumea știa că la modă erau blugii largi) și un imens tricou cu Nine Inch Nails, care îi accentua și mai tare brațele subțiri.

Tami ieși în întâmpinarea soțului, ținând o caserolă acoperită cu folie de aluminiu.

— Ia uite-o pe dragostea vieții mele, zise Carl deschizându-și brațele. Tami rânji și îi pasă caserola. Fără îndoială că a adus și celebra salată marinată în șapte straturi.

Când Jolene ieși din mașină, Carl o felicită de ziua ei.

— Mulțumesc, Carl.

Deschise ușa din spate a mașinii și deshămă scaunul de copil al lui Lulu. Era ca și cum ar fi eliberat Krakenul. Lulu sări instantaneu, țipând de plăcere și căutând pe cineva cu care să se joace.

Betsy coborî din mașină încet, cu căștile încă în urechi. Când îl văzu pe Seth, făcu ochii mari, șocată de felul în care acesta era îmbrăcat. Strânse din buze. Jolene știa că pe fiica ei o îngrozea gândul de a fi văzută vorbind cu prietenul ei din copilărie. Așa că-i dădu un mic ghiont.

Betsy se împiedică și aproape căzu peste Seth. El dădu să o prindă, exclamând „Uau…". Un singur cuvânt, rostit pe două intonații diferite.

— Sper că n-a văzut nimeni asta, zise Betsy îndepărtându-se de el definitiv. Seth privi lung după ea, apoi ridică din umeri și se îndreptă spre iarbă. Se așeză cu picioarele încrucișate și începu un joc electronic.

Jolene își propuse să vorbească din nou cu Betsy despre purtarea ei față de Seth. Nu reușea să înțeleagă cum de fiica ei putea fi atât de răutăcioasă.

Luă cu ea bolul acoperit, plin cu salata de varză pe care o făcuse și îi urmă pe Tami și Carl în curtea din spate. Toți erau chiar după colț: întreg echipajul, prietenii ei.

Se întruneau des, acest grup de oameni care se antrenaseră împreună atâția ani. Pentru restul lumii

erau oameni de diverse profesii: dentiști, cherestegii, profesori și mecanici. Însă pentru un weekend pe lună și pentru două săptămâni pe vară, erau soldați care se antrenau cot la cot, servind patria cu mândrie. Cu toate că Michael ar fi dat ochii peste cap, adevărul era că Jolene îi iubea pe acești oameni. Îi semănau: se înrolaseră deoarece credeau în ideea de a-și servi țara, credeau în patriotism și în datoria de a păstra America în siguranță. *Credeau* în asta. Nu era un om în acest echipaj care să nu-și dea oricând viața pentru Jolene și viceversa.

Când ea sosi, cu toții începură să-i cânte „La Mulți Ani!”

Jolene râse, simțind o cascadă de bucurie autentică. Bucuria ei era ușor știrbită de faptul că și-ar fi dorit ca Michael să-i fie alături. Tare i-ar fi plăcut să se întoarcă spre el atunci și să-i spună cât de mult însemnau aceste prietenii pentru ea. Cât de important era acest moment. Dumnezeu știa că zilele ei de naștere nu contaseră vreodată pentru părinții ei.

Când se încheie cântecul, Jolene merse să mulțumească fiecăruia în parte. Tocmai când punea salata de varză pe masa încărcată cu alte salate, caserole, deserturi și condimente, Owen „Smitty” Smith îi oferi un pahar cu limonadă. Era cel mai nou membru al echipajului – un băietan de douăzeci de ani cu coșuri pe față, care se înrolase în Gardă să-și plătească facultatea.

— Mulțumesc, Smitty, zise ea.

El rânji, dezvelind un aparat dentar complet.

— La mulți ani, șefa! Ești de-o vârstă cu mama!

— Mulțumesc, răspunse ea râzând, în timp ce el dispăru grăbit să vorbească cu cea mai recentă iubită a lui.

— Ofițer Zarkades! o strigă Jamie Hix, luând loc sfios alături și înclinând o bere Corona către ea.

Era celălalt mitralior al echipajului său. În vârstă de 29 de ani și proaspăt divorțat, Jamie încerca să obțină custodia fiului său de opt ani, de la fosta nevastă, Gina. Proaspătul lor divorț devenea din ce în ce mai dificil.

— Patruzeci și unu de azi, zici, ha?

Ea alese un morcov roșu din tava cu legume pe care o avea în față și îl înmuie în sos ranch.

— Greu de crezut. Ce păcat că Michael n-a reușit să ajungă azi.

Nu fu deloc surprinsă de remarcă. Știa că majoritatea prietenilor ei se întrebau adesea de ce nu venea și Michael la petrecerile lor. Erau protectori cu ea. Trecuseră prin atâtea exerciții împreună, că nu mai aveau secrete unii față de alții.

— Muncește mult și are un serviciu important.

— Da, nici Gina nu obișnuia să vină.

Nu-i plăcu deloc comparația dintre cei doi soți, oricât de subtil o strecurase. Când dădu să-i spună asta, privirea plină de compasiune a lui Jamie o făcu să se simtă brusc singură. Zise ceva – nici ea nu mai știa ce anume – și trecu de grătar, unde aparent toată lumea râdea, nimerind în grădina cu trandafiri a căpitanului. Privi în jos, la bobocii mici și roz. Roz. Culoarea ei preferată era roșu. Pe vremuri, Michael ar fi știut asta.

— Ești bine? întrebă Tami, strecurându-se lângă ea.

— Bineînțeles, răspunse ea suspect de repede.

— Sunt lângă tine, spuse Tami, ca și cum ar fi știut tot ce se petrecea în capul lui Jolene. Cu toții suntem alături de tine.

— Știu, zise Jolene, privind spre toți cei care însemnau enorm pentru ea.

Toți cei pe care îi privi, îi zâmbiră și-i făcură semn cu mâna. O iubeau și aveau grijă de ea. Acești oameni erau membri ai familiei, la fel ca și Michael sau fiicele ei. Avea multe motive să se simtă binecuvântată.

Era bine că nu venise și Michael. În definitiv, erau căsătoriți, nu frați siamezi. Nu trebuiau să împărtășească fiecare aspect al vieților lor.

Capitolul 3

În dimineața zilei de miercuri, când Jolene se întoarse de la jogging, o găsi pe Betsy stând pe verandă îmbrăcată cu un halat peste pijamaua din flanel și încălțată cu cizme UGG. Fața ei era afectată de o iritație – un tablou familiar în ultima vreme.

Jolene alergă pe alee, respirând greu și scoțând aburi.

— Ce s-a întâmplat?

— E miercuri.

Spuse asta pe același ton pe care se dau vești de tipul „ai cancer”.

Aha. Asta era.

— Hai, dispari, o mână ea pe Betsy în casă, unde era mai cald.

— Mama, nu poți veni. O să le spun că ești bolnavă.

— Betsy, vin la Ziua Carierei, o anunță Jolene punând de cafea.

Betsy aproape urlă de nervi.

— În regulă, distruge-mi viața atunci!

Ieși din bucătărie tropăind și urcă scările cu același pas. Trânti ușa de la camera ei.

— Nu, nu, n-ai voie să te porți așa! bombăni Jolene urmându-și fiica pe scări.

Bătu cu putere în ușa închisă a dormitorului de la etajul doi.

— Pleacă de aici.

Jolene bătu din nou, tare.

— Bine, intră. Oricum o s-o faci. N-am pic de intimitate în casa asta afurisită!

Jolene acceptă invitația deosebit de politicoasă și deschise ușa.

Dormitorul lui Betsy era undeva la granița dintre camera unei adolescente de doisprezece ani și cea a fetiței băiețoase care locuise acolo cu câteva luni în urmă. Pereții erau încă văruiți în același galben palid, ales de către Jolene cu aproape zece ani în urmă. Măsuța de înfășat, pătuțul de bebeluș și printurile înrămate cu Winnie the Pooh dispăruseră însă de mult. Acestea fuseseră înlocuite cu un pat cu baldachin, cuvertură din denim, o comodă vintage galbenă, cu mânere albastre și postere cu băieți care purtau frizuri cu părul ridicat în creștet, din tot felul de formații pentru adolescente. Peste tot vedeai urme ale războiului dintre copilărie și adolescență: pe noptieră era o paletă de machiaj (pe care nu avea voie să-l folosească în afara perimetrului casei), un borcan plin cu agate și bucăți de sticlă adunate de pe plajă și o plasă de insecte care odinioară fusese preferata ei, pe care Seth i-o dăruise cu ocazia aniversării de opt ani. Mormane de haine – probate și lepădate cu o zi în urmă, înainte de școală – zăceau pe podea.

Betsy stătea pe podea, nervoasă, cu genunchii strânși la piept.

Jolene se așeză pe marginea patului. Inima ei era plină de simpatie pentru fiica ei, care fusese pur și simplu zdrobită de gimnaziu. Fetița cea băiețoasă, odată plină de încredere, se pierduse într-o mare de fete răutăcioase și alegeri sociale imposibile. În ultima vreme, era atât de nesigură pe ea, încât nu putea trăi fără validarea celor din jur. Nimic nu conta mai mult decât să se integreze și, evident, nu-i mergea prea bine.

— De ce nu vrei să vin la Ziua Carierei?

— E jenant. Ți-am mai spus: nimeni *cool* nu are o mamă soldat.

Jolene nu voia să se lase rănită de asemenea vorbe și reușea asta cu succes. Era ceva

insignifiant, ca o înțepătură de ac.

— N-ai idee ce înseamnă jenant, spuse pe un ton jos, amintindu-și de propria mamă care venea beată la ședința cu părinții, încercând să bălmăjească „ce ar faaace ea”, de față cu toată lumea.

— Sierra o să râdă de mine.

— Atunci nu prea-i o prietenă bună, nu-i așa? De ce nu-mi spui ce se întâmplă cu tine, Bets? Tu, Sierra și Zoe erați mereu împreună.

— Nu mă lași să fac nimic. Ele au voie să se machieze și să meargă la mall în weekend.

Din nou, aceeași veșnică discuție.

— Ești prea mică să te machiezi. Ne-am înțeles că până la treisprezece ani n-ai voie nici machiaj, nici găuri în urechi. Știi asta.

— De parcă aș fi avut ceva de zis, răspunse Betsy amar.

— Dacă ele nu te plac fiindcă nu te dai cu rimel…

— Nu înțelegi nimic.

— Bets, ce s-a întâmplat de fapt? întrebă Jolene pe cel mai dulce ton posibil.

Blândețea avu efectul scontat: Betsy izbucni în lacrimi. Jolene se dădu jos din pat și o luă în brațe, strângând-o cât plângea. Momentul acesta se anunțase de mult. Betsy plângea ca și cum cineva drag murise. Jolene o ținu strâns, mângâindu-i părul buclat.

— Si-Sierra a adus țigări la școală săptămâna trecută, mărturisi Betsy suspinând. Când i-am zis că încalcă regulile, mi-a zis că sunt o bleagă și m-a provocat să fumez una.

Jolene inspiră adânc.

— Și ai fumat-o?

— Nu, dar acum ele nu-mi mai vorbesc. Îmi spun „Preacurata”.

Ar fi vrut să-și țină fata în brațe până când toate aceste pericole ar fi trecut, până ce Betsy ar fi fost suficient de matură să le gestioneze singură cu

grație și ușurință. Jolene trebuia să spună acum lucrurile pe care le-ar fi spus orice mamă, însă nu se simțea deloc în elementul ei. Până la armată – cu toate regulile stricte de purtare – ea nu se integrase nicăieri altundeva. Colegii ei de școală își dăduseră seama că era diferită – pesemne fiindcă nu se îmbrăcase vreodată la modă sau fiindcă nu putuse invita vreodată pe cineva acasă. Cine știe? Copiii erau ca niște Jedi în aceste privințe. Puteau simți și cea mai mică tulburare a Forței. Încă de pe atunci, Jolene descoperise o modalitate să-și separe și să-și îngroape sentimentele.

Prin urmare, nu știa nimic despre ce înseamnă să-ți dorești atât de tare să te integrezi, încât cel mai mic eșec să te dărâme. În mod normal, i-ar fi spus lui Betsy câte ceva despre tărie interioară, despre încredere în sine sau despre a fi mai îngăduitoare cu prietenii.

Însă fumatul la școală era cu totul altă mâncare de pește. Dacă prietenele sau fostele prietene a lui Betsy fumau, trebuia să ia atitudine.

— O sun pe mama Sierrei.

— Dumnezeule, NU face asta! Promite-mi că n-o faci! Dacă o faci, n-o să-ți mai spun nimic vreodată!

Teama din ochii lui Betsy era alarmantă.

— Promite-mi, mamă, te rog!

— OK, zise Jolene. Acum nu-i spun nimic. Dar scumpa mea, dacă Sierra și Zoe fumează la școală, nu vrei să te iei după ele. Poate e mai bine să-ți cauți alți prieteni. Poate vreo fată din echipa ta de atletism. Par de treabă.

— Așa spui despre toți.

— De Seth ce zici?

Betsy se strâmbă.

— Te rooog! Ieri a venit cu chitara la școală și a cântat în pauza de prânz. A fost superjalnic.

— Parcă îți plăcea să-l asculți cum cântă la chitară.

— Și ce dacă? Acum nu-mi mai place. Oamenii râd de el.

Jolene o privi pe Betsy. Fiica ei părea tare nefericită.

— Of, Betsy, cum poți fi atât de rea cu Seth? Mai ales când știi cât doare când Sierra și Zoe sunt rele cu tine.

— Dacă sunt prietenă cu el, n-o să mă mai placă nimeni.

— Trebuie să înveți să nu te mai porți ca un leming, Bets.

— Ce-i ăla? Un rozător? Mă faci rozător?

Jolene oftă.

— Aș vrea să fac cumva să-ți fie mai ușor. Însă numai tu poți face asta. Trebuie să fii cea mai bună versiune a ta, Betsy. Să fii o bună prietenă și doar așa vei avea și tu prieteni buni.

— Vrei să-mi fie mai ușor? Nu veni de Ziua Carierei.

Și uite așa, se întoarseră de unde au plecat.

— Nu pot, și știi asta. Mi-am luat un angajament. Când promiți ceva cuiva, te ții de promisiune. Asta înseamnă să ai onoare, iar onoarea și dragostea sunt mai presus de orice.

— Da, da, fii cea mai bună versiune a ta.

— Anul viitor nu mă mai ofer voluntar. Ce zici de asta?

Betsy o privi plină de speranță.

— Promiți?

— Promit.

Jolene încercă să nu se lase afectată de faptul că a tocmai reușise să stoarcă un zâmbet șovăitor de la propria fiică, promițându-i să *nu* facă parte din viața ei.

∵

Ziua Carierei se desfășură pe cât de rău se așteptase. Betsy se simți complet înjosită de apariția lui Jolene în școala generală. Jolene se străduise să vorbească cât de încet posibil, modulându-și cu grijă inflexiunile când le

povestise copiilor despre programul de zbor în care se înrolase la optsprezece ani. Elevilor le plăcu teribil de tare când ea povesti despre misiunile de zbor din stat, misiuni precum salvarea alpiniștilor de pe muntele Rainier, în timpul viscolului din anul precedent. Jolene încercă să minimizeze totul, inclusiv grozăvia de a pilota un Black Hawk, însă tot timpul o văzu pe Betsy cum se făcea mai mică în banca ei, străduindu-se din răsputeri să dispară cu totul. La finele evenimentului, Betsy ieși prima pe ușă. În colțul opus, Sierra și Zoe o arătară cu degetul și râseră.

De atunci, Betsy deveni tot mai hormonală și plină de toane. Țipa, plângea, dădea ochii peste cap. Încetase să mai pășească și începuse să tropăie. Pretutindeni. Când intra și ieșea dintr-o cameră și când urca scările. Nici nu mai închidea ușile, le trântea. Când suna telefonul, sărea după el. Invariabil, era dezamăgită când afla că telefonul era pentru altcineva. Nimeni nu o suna, ceea ce pentru o fetiță de doisprezece ani era echivalent cu a fi lăsată singură pe o banchiză. Pesemne că Jolene exagera, însă își făcea griji pentru fata ei. Se putea supăra din orice, riscând să alunece în depresie.

— Azi e prima întâlnire cu colegele de atletism. Știi bine ce înseamnă asta. Mare potențial de jenă. Îmi fac griji, îi spuse lui Michael în dimineața aceea.

El citea alături de ea, în pat. Așteptă să răspundă, însă curând își dădu seama că el nu avea nimic de spus sau că nu era deloc atent.

— Michael?

— Ce anume? A, asta din nou? E bine, Jolene. Încetează să mai controlezi tu totul.

Își puse deoparte ziarul și se dădu jos din pat, îndreptându-se spre baie și închizând ușa în urma lui. Jolene oftă. Ca de obicei, era pe cont propriu în problemele de familie. Se dădu jos din pat și merse să alerge.

Când termină, făcu un duș și se îmbrăcă în grabă, încercând să-și prindă părul umed în coadă, cât trezi fetele. Jos în bucătărie, își turnă o ceașcă de cafea și începu să pregătească micul dejun. Clătite cu afine.

— Bună dimineața, îi spuse Michael din spate.

Se întoarse și-l privi.

Zâmbea, dar zâmbetul îi era obosit și șters. Nu era deloc în ton cu ochii lui negri. De fapt, nici măcar nu era zâmbetul lui, nu acel zâmbet care o ademenise să se îndrăgostească de el, demult.

Pentru un moment, o uimi cât de arătos era. Părul lui negru, fără pic de fir alb la patruzeci și cinci de ani, era încă strălucitor și ondulat. Era genul de bărbat care atrăgea privirile. Când Michael Zarkades intra într-o încăpere, toată lumea îl remarca, iar el știa asta și-i plăcea.

— Ajungi la întrecerea sportivă, da? Știu cât de ocupat ești la birou și în mod normal înțeleg că nu poți să ajungi acasă devreme, dar de data e important. Știi că e fata tatei, da?

Michael se opri cu ceașca aproape de buze.

— Îmi mai amintești de multe ori?

Ea zâmbi.

— Sunt un pic obsesivă? Ce surpriză! Doar că e foarte important ca tu să fii acolo. Betsy e fragilă acum și eu…

Betsy țipă și dădu buzna în bucătărie.

— Mamaaa! Unde e hanoracul meu portocaliu? Am *nevoie* de el!

Lulu alergă lângă ea, buimacă de somn, agățată de păturica ei galbenă.

— Hanorac, hanorac!

— *Mai taci din gură!* țipă Betsy.

Chipul lui Lulu se mototoli instantaneu. Se îndoi peste masa din bucătărie și urcă în scaun.

— Betsy, ți-am spălat hanoracul care îți poartă noroc! Știam că o să ai nevoie de el!

— O, zise Betsy, ușurată.

— Cere-i scuze surorii tale, zise Michael de pe marginea hiatului.

Betsy bălmăji o scuză până când Jolene se întoarse de la spălătorie să aducă hanoracul – un cadou de la Michael, care devenise talismanul lui Betsy. Jolene știa că sursa cadoului avea mare legătură cu magia emanată de acesta. Fata avea nevoie de atenție din partea tatălui și uneori hanoracul era tot ce primea.

Betsy înșfacă hanoracul portocaliu ca șerbetul din mâinile lui Jolene și îl puse imediat pe ea.

Jolene observă cât de palidă era fiica ei, cum tremura. Privi spre Michael să vadă dacă și el observase, dar el revenise la cititul ziarului. Era cu ele în cameră, însă cu totul în altă parte. Oare de cât timp era astfel, se întrebă ea brusc.

Betsy luă loc la masă.

Jolene o mângâie pe umăr.

— Pun pariu că ai emoții. Am vorbit cu antrenorul și a zis…

— Ai *vorbit* cu antrenorul meu?

Jolene se opri și retrase mâna. Era evident că greșise din nou.

— A zis că faci treabă bună la antrenamente.

— Incredibil!

Betsy scutură din cap și privi la cele două clătite din farfurie, cu ochi făcuți din afine și gurile din sirop.

— Vreau oameni-clătite! țipă Lulu, iritată de a nu fi în centrul atenției.

— E firesc să ai emoții, Bets, zise Jolene. Dar te-am văzut la alergat. Ești cel mai bun sprinter din echipa JV.

Betsy o privi cu asprime.

— *Nu-s* cea mai bună. Zici asta fiindcă ești mama mea. E ca un fel de regulă sau ceva.

— Singura regulă e că trebuie să te iubesc, răspunse Jolene. Și te iubesc. Sunt mândră de tine, Betsy. E înspăimântător să te arunci în viață, să riști. Și sunt mândră că încerci. Cu toții suntem,

zise ea cu direcție spre Michael, care stătea în continuare la tejghea, citind ziarul.

În spatele lui se afla un calendar pe care Jolene nota toate lucrurile care trebuiau făcute în decursul unei săptămâni și toate locurile unde trebuia să ajungă. În dreptul acestei zile trecuse mare, cu roșu ÎNTRECERE ATLETISM.

Betsy o urmări pe Jolene cu privirea.

— Tati, o să fii acolo, azi? Începe la trei jumate.

Urmă o clipă de tăcere, de așteptare. Cât dură oare? O secundă? Un minut? Jolene se rugă ca el să ridice privirea, să-și etaleze zâmbetul șarmant și să emită o promisiune.

— Michael, zise ea aspru.

Știa cât de important era serviciul lui și respecta faptul că el era dedicat muncii lui. Rareori îi cerea să apară la vreun eveniment de familie, însă această primă întrecere sportivă chiar conta.

Ridică privirea, iritat de tonul ei.

— Ce-i?

— Betsy îți reamintea de concurs. E azi, la trei și jumătate.

— Aaa, sigur. Lăsă jos ziarul și arboră zâmbetul lui irezistibil, care fermecase nenumărate femei, inclusiv pe Jolene. I-l dărui lui Betsy în toată strălucirea, în vreme ce fața lui frumoasă radia de bunăvoință. Cum să uit eu așa zi importantă pentru prințesa mea?

Un zâmbet larg puse stăpânire pe fața palidă a lui Betsy, dezvăluindu-i complet aparatul dentar și dinții mari și strâmbi.

Merse către masă, se aplecă și o sărută pe Betsy în creștetul capului, apoi îi zburli părul negru lui Lulu și se îndreptă ușor spre ușă, apucându-și haina de pe spătarul scaunului și servieta de pe blatul de faianță.

Betsy radia că primise atenție din partea lui.

— Știai că…

Michael părăsi casa și ușa se trânti în urma lui, tăind în jumătate propoziția lui Betsy. Fata se

întristă imediat, ca o păpușă de cârpă golită de paie.

— Nu te-a auzit, îi zise Jolene. Știi cum e atunci când aleargă după feribot.

— Ar trebui să-și facă un control la urechi, răspunse Betsy, dând farfuria la o parte.

Capitolul 4

Michael stătea la fereastra biroului, privind în depărtare. În această zi rece și gri, orașul Seattle clocotea sub un plafon greu de nori.

Ploaia întuneca priveliștea și estompa marginile aspre de oțel ale zgârie-norilor. Jos de tot, mesageri pe biciclete se năpusteau în trafic asemenea păsărilor colibri. Interfonul sună în spatele lui. Merse să răspundă.

— Hei, Ann, ce-i?

— Te caută la telefon un anume Edward Keller.

— Îl cunosc?

— Din câte știu eu, nu. Dar spune că e urgent.

— Fă-mi legătura.

Michael se așeză la birou. Telefoanele urgente ale necunoscuților erau firești în dreptul penal.

Telefonul sună. Răspunse.

— Michael Zarkades, spuse el simplu.

— Mulțumesc că mi-ați preluat apelul, domnule Zarkades. Știu că sunteți avocatul din oficiu al fiului meu.

— Cine e fiul dumneavoastră?

— Keith Keller. A fost arestat pentru că și-a ucis soția.

Era cazul atribuit de judecătorul Runyion lui Bill.

— Corect, domnule Keller. Acum mă uitam peste dosar. Începu să scormonească printre foile de pe birou, în căutarea dosarului. Când dădu de

el, zise: Așa e, azi la ora două mă văd cu fiul dumneavoastră.

La două. Fir-ar să fie! Întrecerea sportivă.

— Mă îngrijorează, domnule avocat. Nu vrea să discute cu mine. Aș vrea să vin să vorbim, dacă se poate. Trebuie să aflați ce băiat bun este.

„Și totuși, un criminal."

— În mod sigur va trebui să discut cu dumneavoastră, domnule Keller, zise Michael. Însă mai întâi trebuie să mă văd cu clientul meu. I-ați lăsat numărul secretarei mele?

— I l-am lăsat.

— Bun.

— Domnule Zarkades? Să știți că e băiat bun. Nu știu de ce-a făcut-o.

Michael își dori să nu fi rostit ultima frază.

— Revin către dumneavoastră curând, domnule Keller. Mulțumesc.

Închise și se uită la ceas. Era 12.27. Uitase de întâlnirea cu Keller – pe care ar fi trebuit să o anuleze, în favoarea celei de la școală.

Încă putea face asta. Sau ar putea să meargă mai devreme să se vadă cu Keller. Nu era ca și cum acesta avea o agendă socială aglomerată.

Privi din nou la ceas. Dacă ar pleca imediat, ar ajunge la 12.45 la închisoare, ar discuta cu clientul și ar reuși să prindă feribotul de 2.05.

∵

Încăperea din închisoarea King County era rece și posomorâtă. Pe perete nu era niciun geam-oglindă ca în CSI; în schimb, erau îngrămădite acolo o pereche de armături verzi deasupra biroului, ce atârnau deasupra unui birou uzat de prea multă folosință și un coș mic de metal în colț. Nimic din ce ar fi putut fi folosit ca armă. Picioarele mesei erau pironite în podea.

Michael ședea în fața noului său client, Keith Keller, care era tânăr, avea părul blond și scurt și genul de statură care trăda consumul de steroizi

sau ridicarea obsesivă a greutăților. Avea pomeții ascuțiți și părea să-și fi mușcat buzele.

Ceasul de perete ținea o evidență exactă a minutelor ce se scurgeau în tăcere.

Ei bine, nu chiar în tăcere.

Keith stătea imobil ca o stâncă, cu ochii lui gri tulburător de goi. Cei doi erau acolo singuri de peste treizeci și cinci de minute. Keith nu scosese un cuvânt, însă respira zgomotos, genul de respirație horcăitoare, încărcată de flegmă.

Michael privi la ceas din nou – 1.21 – și apoi la hârțogăria de pe masa din lemn. Tot ce avea până acum era raportul arestării, departe de a fi suficient pentru a construi o apărare. Conform mărturiei polițiștilor, Keith o luase razna, împușcând totul în jur, până când cineva chemase ajutoare. La sosirea poliției, Keith se baricadase în propria casă preț de câteva ore. La un moment dat, în toată această nebunie, se presupunea că și-ar fi împușcat soția în cap. Raportul indica și faptul că el amenințase că se va sinucide înainte de a fi capturat de trupele SWAT.

N-avea nicio noimă. Keller avea douăzeci și patru de ani și jumătate și un dosar fără pată. Spre deosebire de majoritatea clienților lui Michael, Keller nu mai fusese arestat pentru nimic în afară de acest episod. Nici măcar pentru furat lucruri din magazin în adolescență. Terminase liceul, se înrolase în marină și fusese lăsat la vatră cu onoruri. Apoi își luase un serviciu. Nu avea legături cu nicio bandă și niciun istoric de abuz de droguri.

— Trebuie să înțeleg ce s-a întâmplat, Keith.

Keith se holba în același punct fix care-i reținuse atenția în ultimele trei sferturi de oră. Și mai era și acea respirație afurisită, cutremurătoare.

Michel oftă și privi ceasul de mână. Dacă puștiul nu era dispus să se ajute pe sine, era treaba lui. Michael trebuia să plece chiar în clipa aceea,

sau pierdea feribotul și începutul întâlnirii de la ora de sport.

— Bine, Keith, am să cer tribunalului să-ți facă o evaluare psihologică. Nu vei putea participa la proces dacă nu poți lua parte la propria apărare. Preferi mai degrabă să fii internat într-un spital de boli mintale decât să mergi la închisoare? Alegerea îți aparține.

Tot nimic.

Mai așteptă un moment, sperând la un răspuns. Cum nu primi nimic de la clientul său, se ridică și își strânse foile.

— Sunt de partea ta, Keith, să nu uiți asta.

Punând la loc filele în servietă, o închise, o apucă de mâner și se îndreptă spre ușă. Când era gata să apese pe butonul care chema gardianul, Keith începu să vorbească.

— De ce te agiți? Sunt vinovat.

Michael se opri. Dintre toate lucrurile pe care acest puștan le putea spune, acesta era cel mai neproductiv. Un avocat de drept penal nu voia cu tot dinadinsul să știe asta – îi limita spectrul de apărări pe care le-ar fi putut oferi. Se întoarse înapoi încet, așteptând să-l vadă pe Keith cum se uită la el, însă puștiul se holba la propriile degete, ca și când secretul nemuririi zăcea pe undeva sub unghiile-i negre.

— Când spui vinovat…

— Am împușcat-o în cap. Vocea i se frânse. Ridică privirea. Michael se obișnuise cu durerea, și asta vedea în ochii acelui tânăr. De ce să fii de partea mea?

Fir-ar!

Acum era nevoit să îi explice relația dintre avocat și client și ideea de jurisprudență americană, întreaga poveste de „nevinovat până la proba contrarie”. Își privi din nou ceasul. 1.37. Nu avea nicio șansă să ajungă la începutul întrecerii sportive, dar putea să întârzie puțin, nu-i așa?

Își luă înapoi locul la masă, scoțând un caiet și hârtie din servietă.

— Dă-mi voie să-ți explic cum funcționează asta…

∵

La 2.20 Jolene parcă în fața magazinului de grădinărit al soacrei sale, Grădinarul priceput, și o conduse pe Lulu înăuntru.

Un clopoțel sună voios deasupra capului ei. Magazinul mic și îngust – odinioară o farmacie de modă veche, cu un dozator de sucuri în completare – era o adevărată comoară pentru pasionații de grădinărit. Mama lui Michael, Mila, deschisese magazinul în urmă cu zece ani – doar în scop recreativ însă în lunile care trecuseră de la moartea lui Theo, devenise un sanctuar pentru ea.

— *Yia yia*[3]! strigă Lulu smulgându-se brusc, apoi se avântă cu entuziasmul ei caracteristic. Unde ești?

Mila dădu la o parte perdeaua din mărgele de sticlă a camerei din spate.

— O aud cumva pe nepoata mea?

— Sunt aici, *yia yia*! scânci Lulu.

Mila era în ținuta ei de lucru: tricou cu mâneci trei sferturi, șorț verde de pânză (proiectat să-i ascundă formele) și blugi îndesați în cizme portocalii din cauciuc. Frumusețea ei teatrală era accentuată de un machiaj pronunțat – sprâncene negre arcuite, ochi căprui sclipitori și buze pline care zâmbeau ușor. Era la fel de grecoaică și la vorbă, și la port și își răsfăța nepoții la fel de mult cum își răsfăța și fiul. De asemenea, devenise mama la care Jolene visase dintotdeauna.

Ca tânără mamă, Jolene își petrecuse ore în șir cu genunchii în pământ negru și roditor, alături de soacra ei. La început, crezuse că învăța despre ierburi și despre sistemul de rădăcini și nivelurile de soare necesare creșterii plantelor; cu timpul înțelese însă că soacra ei o învăța de fapt despre viață, dragoste și familie. Când venise vremea ca

Jolene și Michael să cumpere o casă în care să-și crească propria familie, Jolene nu pusese vreodată problema locului. Orașul devenise pentru ea „acasă” din momentul în care Mila o luase întâia dată în brațe, spunându-i „Tu ești femeia vieții lui, dar știi asta deja, nu-i așa?”

— Salutare, Lucy Louida, zise Mila legănându-și nepoata în brațele-i puternice și suind-o apoi pe tejgheaua casei de marcat.

— Bună, *yia yia*, rânji Lulu. Vrei să te joci de-a prăjiturică?

— Nu acum, *kardia mou*[4].

Jolene apăru în spatele soacrei și o cuprinse strâns în brațe. Câte zile avea să trăiască, mirosul de parfum Shalimar avea să-i amintească mereu de această femeie.

Mila îi răspunse la îmbrățișare. Părul ei vopsit negru – strâns în stilul unei puștoaice din Jersey, trecute de prima tinerețe – îi gâdilă obrajii lui Jolene. Bătu apoi din palmele-i dolofane.

— E timpul s-o văd pe nepoata mea cum fuge ca vântul și ca gândul. Sunt gata!

Mila îi dădu câteva indicații bătrânului ei asistent și într-o clipă se îndreptau spre școala generală, unde în sfârșit, soarele reușise să alunge toți norii.

Pe pista de alergare roiau elevi, iar profesorii și părinții pregăteau pista și terenul de fotbal pentru evenimentele care urmau. Echipa adversă se strânsese de partea cealaltă a terenului. Betsy era cu echipa ei sub poartă, îmbrăcată în costumul ei albastru-auriu. La sosire le făcu cu mâna și alergă spre ele.

Betsy râdea.

— Bună, *yia yia.*

Jolene îi zâmbi fiicei sale, care pentru o secundă păru cu adevărat mândră să le vadă aici, gata să-i urmărească alergarea. Simți un nod în gât. Era un moment atât de important pentru fiica ei; primul

eveniment atletic școlar. Jolene se aplecă s-o pupe pe Betsy.

— Aoleu, nu!

Betsy se dădu la o parte, cu ochii cât cepele.

— Scuze, zise Jolene schițând un zâmbet. Hai că n-a văzut nimeni!

Mila râse.

— Oroarea! Oroarea! Nici taică-tău nu putea suferi să-l pup de față cu toată lumea. În consecință, nu mi-a păsat vreodată de oroarea lui. I-am spus mereu că era norocos să aibă o mamă care îl iubea.

— Sigur, zise Betsy.

Privi către echipa ei și își mușcă nervoasă buza de jos. Jolene se apropie.

— Ești pregătită pentru asta, Bets.

Betsy ridică privirea spre ea și pentru o clipă, Jolene o văzu din nou pe fetița ei, acea fetiță care adora să sape în nisip și să prindă omizi.

— O să pierd, asta ca să știi. Poate am să și cad.

— N-o să cazi, Betsy. Viața e ca un măr. Trebuie să muști bine ca să dai de gust.

— Da, da, zise Betsy amărâtă. Orice ar însemna asta.

— Înseamnă baftă, răspunse Mila.

— Mergem în tribune să te vedem.

— Unde e tata? întrebă Betsy.

— O să vină, zise Jolene. Feribotul de-abia acostează. Baftă, scumpo!

Jolene o culese pe Lulu pe șold și o duse spre tribune.

Acolo erau probabil vreo 40 de persoane, majoritatea mame și copii. Urcară până la scaunele din mijloc și se așezară. Cinci minute mai târziu apăru și Tami, abia trăgându-și suflarea și roșie la față.

— Am pierdut ceva? zise ea urcând lângă Jolene.

— Nu.

La exact trei și jumătate se auzi o împușcătură, startul primului eveniment: sprintul băieților.

Lulu țipă când auzi zgomotul. Se puse în poziție de pândă și începu să alerge de-a lungul și de-a latul tribunelor țipând „Uite-mă, mama!”

— Michael unde e? întrebă Mila îngrijorată. I-am amintit de asta ieri.

— Sunt convinsă că e pe drum, răspunse Jolene. Ar face bine să fie.

Tami îi aruncă o privire care spunea „ești îngrijorată?”.

Jolene dădu din cap că da.

Cursa de un kilometru și jumătate se încheie. Anunțară apoi cursa fetelor.

Jolene își pescui telefonul din geantă și apelă numărul lui Michael. Apelul îi intră direct în căsuța vocală. Începu să bată din picior nervoasă.

„Hai, Michael… trebuie să ajungi la timp…”

La 4.10 fu anunțat evenimentul lui Betsy – sprintul de o sută de metri. *Alergători*, *pe locuri…*

Sună mobilul lui Jolene. Era Michael. Răspunse repede:

— Dacă ești în parcare, fugi! Tocmai au anunțat că urmează cursa ei.

— Sunt în închisoare, spuse el. Clientul me…

— Deci nu vii, zise ea tăios.

Jos, pe pistă, Betsy se apropie de start. Se aplecă, își puse palmele pe pistă și picioarele în bloc-start.

— Fir-ar să fie, Jo…

Auzi împușcătura de start. Jolene zise:

— Trebuie să închid.

Se ridică în picioare și începu să o încurajeze pe Betsy, care alerga tare, pompând din mâini și din picioare, dând tot ce avea mai bun. Jolene se umplu de mândrie până la lacrimi.

— Hai, Betsy, hai!

Betsy trecu linia de finiș a doua. Apoi se aplecă, abia respirând și privi spre tribune. Radia de

fericire, privind spre familie cu un zâmbet triumfător.

Ușor-ușor, zâmbetul ei dispăru, văzând că Michael nu era acolo.

Apoi alergă către echipa ei.

Jolene se scufundă încet înapoi în scaun. Știa ce înseamnă să tânjești după atenția unui părinte și să fii respins, știa cât de mult durea. Nu-și dorise ca vreodată copiii ei să trăiască asemenea durere. Și mai știa și că exagera – în definitiv era doar un sprint însă era doar începutul. Cât timp avea să-și amintească asta Betsy, să se simtă rănită de absența lui? Și cât de ușor ar fi putut Michael să facă altă alegere?

Urmă altă cursă, cea de 220 de metri sprint – și Betsy dădu din nou tot ce avea mai bun, dar dorința de a câștiga dispăruse, odată cu zâmbetul. Ieși pe locul patru. După aceea, cursele continuară, iar Lulu alergă de-a lungul și dea latul tribunelor, însă cei trei adulți rămaseră pe loc.

— Nu înțeleg, zise Mila. I-am reamintit de două ori.

— Și eu la fel. Singurul lucru care l-ar fi făcut să uite în halul ăsta ar fi fost o tumoare pe creier. Doar zic și eu…

— Seamănă cu taică-său aici, interveni Mila. L-am implorat pe Theo să vină la evenimentele școlare ale lui Michael, dar era mereu la serviciu. Munca lor e importantă.

— La fel e și familia, șopti Jolene.

— Așa i-am zis și eu lui taică-său, oftă Mila.

Lulu se învârti în fața lui Jolene, lovindu-se de scaun. În ochii ei putea citi că urmează ori să țipe, ori să adoarmă în secunda doi.

Când întrecerea se încheie la cinci și un sfert, Jolene o luă pe Lulu de mânuță și zise:

— Ei bine, hai să mergem.

Își croiră drum prin tribune spre pistă, unde roiau atleți din ambele școli.

— Uite-o acolo, remarcă Lulu, arătând-o cu degetul pe Betsy, care stătea singură sub poarta de fotbal.

Jolene o cuprinse într-o îmbrățișare feroce.

— Sunt tare mândră de tine!

— Locul doi. Nu-i mare scofală, spuse Betsy retrăgându-se.

Jolene văzu cum tristețea se preschimbă într-un șrapnel de furie. Cam așa obișnuia să procedeze mai nou Betsy, transformând orice emoție puternică în furie.

— N-am mai văzut pe cineva să alerge așa, *kardia mou*. Erai ca vântul!

— Mulțumesc, *yia yia*, îi răspunse, fără a încerca măcar să zâmbească.

— Ce-ai zice să ieșim la o pizza și înghețată? sugeră Mila bătând din palme.

— Sigur, încuviință Betsy încruntată.

Ieșiră împreună. Lui Jolene îi era clar – și lui Betsy așijderea – că toată lumea încerca să vorbească în același timp, în speranța de a masca absența lui Michael. În următoarea oră se tot prefăcură, râzând o idee prea tare și făcând glume care nu erau atât de amuzante. Jolene pierdu șirul momentelor când lui Betsy i se spuse ce grozavă fusese. Vorbele se izbiră de un zid fragil, ea neputând să facă să apară nici măcar un surâs. La masă era un scaun gol, pe care toată lumea îl resimțea.

Când părăsiră restaurantul și plecară spre casă, Jolene nu mai fusese niciodată atât de supărată pe Michael.

Pe ea putea să o dezamăgească – în definitiv era adult și putea face față. Însă n-avea să-i permită să sfâșie inima fiicei lor.

Mila fu singura care aduse vorba de elefantul din mașina lor. Acasă, înainte de a coborî din mașină, îi spuse lui Betsy:

— Tatăl tău a vrut să fie azi lângă tine. Știu asta.

— Nu-i mare tragedie, răspunse Betsy.

Mila păru că vrea să mai adauge ceva, însă se rezumă la un zâmbet trist, apoi își deschise centura și ieși din mașină.

Acasă, Jolene parcă în garaj și o deshămă pe Lulu.

— Unde-i tata, întrebă Lulu somnoroasă.

— A fost prea ocupat să ajungă, replică Betsy tăios. Nu că mi-ar păsa, zise trântind ușa mașinii și fugi în casă.

Jolene o luă pe Lulu în brațe și urcă scările. O puse în pat, îi citi o poveste și o pregăti de somn. Lulu adormi înainte să așeze capul pe pernă.

Merse apoi spre camera lui Betsy, bătu la ușă și intră.

Betsy era deja în pat, cu fața plină de coșuri, roz de cât o frecase. Costumul ei auriu cu albastru de alergat zăcea aruncat pe podea. Panglica roz câștigată la alergare era pe noptieră.

Jolene se strecură în pat alături de ea. Betsy îi făcu loc și apoi se sprijini pe ea.

— De data asta ce scuză mai are?

Ce putea spune Jolene? Că etica muncii lui Michael și simțul datoriei primau uneori în fața familiei? Și nici nu putea să-l învinovățească pentru asta, fiindcă era singurul lucru pe care îl aveau în comun. Și pe care el îl preluase de la tatăl lui. Bărbații din familia Zarkades își dezamăgeau uneori nevestele și copiii, dar niciodată vreun client.

— Of, scumpa mea… uneori trebuie să-i iertăm pe cei pe care îi iubim. Cam asta e. Știi cât de importantă e munca lui. De el depind viețile oamenilor.

— Oricum nu-mi pasă, zise Betsy cu ochii în lacrimi.

— Bineînțeles că-ți pasă. Ești supărată pe el, pe bună dreptate. Dar el te iubește, Betsy, îi zise Jolene trăgând-o mai aproape.

— Cum zici tu.

— Știi că azi ai fost grozavă, nu-i așa?

Simți cum Betsy se mai liniștește un pic.

— Asta cam așa e.

Stătură așa o vreme, vorbind lucruri fără importanță. Într-un final, Jolene își pupă fata pe frunte de noapte bună și coborî scările.

Se așeză lângă căminul rece din cărămidă, gol și fără foc și își privi mâinile. În mintea ei, țipa la Michael și îl certa că își dezamăgise fiica.

De data asta, avea să i le spună pe toate. Avea să-i capteze atenția și să-l facă să înțeleagă o dată pentru totdeauna că unele momente în viață nu pot fi ratate. Dacă asemenea episoade urmau să se repete, relația lor avea de suferit.

Puțin după ora nouă, auzi cum mașina lui intra pe alee. Câteva clipe mai târziu, apăru și el în bucătărie, necăjit.

— Hei, Jo, iartă-mă că am întârziat, dar odată ce am ratat evenimentul, mi-am zis că nu mai are rost să mă grăbesc.

Jolene se ridică.

— Zău, așa te-ai gândit?

— Am avut…

— *Ai avut ceva de făcut.* Ce surpriză! Ai pus în balanță nevoile tale și pe ale celorlalți și, ce să vezi, ale tale au avut câștig de cauză. Ce șoc!

— Of, Jo, n-am făcut-o intenționat! Dacă stai un pic să mă asculți…

— Ai amărât-o rău, zise ea apropiindu-se. Michael era un bărbat înalt, avea peste 1,80 m, iar ea era cu câțiva centimetri mai scundă ca el. Michael, noi de ce nu mai contăm pentru tine?

Expresia feței lui se schimbă brusc. Dădu un pas în spate și-i aruncă o privire intensă.

— Nu începe o conversație pe care nu o poți termina, Jo.

— Asta ce-ar vrea să însemne?

— Nu-ți pasă de ce am făcut-o și nu crezi că am un motiv întemeiat. Un motiv important. M-am săturat să definești fiecare secundă a vieții noastre împreună. Locuim aici fiindcă așa ai vrut *tu.* Tu

dictezi – unde stăm, unde mergem în vacanțe, cum ne petrecem weekendurile. Când m-ai întrebat ultima dată ce *vreau*?

— Să nu îndrăznești să arunci vina pe mine! Casa am ales-o împreună, Michael. Tu și cu mine, pe vremea când le făceam pe toate împreună. Și dacă eu le organizez pe toate în familie, e fiindcă *cineva* trebuie s-o facă. În ultima vreme, se pare că doar de serviciu îți pasă.

— Nici măcar nu mă asculți. Încerc să zic ceva aici.

— Ce pot să mai spun, Michael? Fata ta avea nevoie de tine azi, de data asta în mod special. Puteai să lași totul deoparte și să fii acolo. Dar nu, a trebuit să ne arzi din nou.

Nu voise să spună că pe ei i-a ars. Se referea, de fapt, doar la ea, la fiica lor. Asta nu era despre ei doi.

— Haide, Jo, a fost doar o alergare, nu ziua nunții ei. Nici taică-meu nu venea la meciurile mele, dar știam că mă iubește.

— Și tu așa tată vrei să fii? Ca tatăl tău? A fost prea ocupat și să vină la ceremonia ta de absolvire! Imediat își dădu seama că mersese prea departe. Văzu asta în clipa când el deveni mai rigid. Iartă-mă. N-am vrut să spun asta. Știu cât de mult l-ai iubit, dar…

— Nu mai pot face asta, zise el încet, scuturând din cap.

Jolene se încruntă.

— Ce anume?

— Nu mai vreau asta.

— Ce naiba se întâmplă, Michael? Ai dat-o în bară în seara asta. De ce nu poți să…

O privi fix.

— Nu te iubesc, Jo.

— Ce?

— Nu te mai iubesc.

— Dar…

Simți cum ceva parcă se rupea în ea, sfâșiindu-i carnea de pe oase. Se sprijini de masa de bar. Printre nenumăratele zgomote din capul ei, se auzi și cum inspiră încet. Se întoarse către el, ușor, ușor de tot, spunându-și „O, Doamne, te rog, nu…”

Betsy stătea în sufragerie, ținându-și panglica cu locul doi. Oftă încet și făcu ochii mari, semn că auzise tot. Apoi se întoarse și fugi pe scări.

Capitolul 5

Lui Michael nu-i venea a crede că rostise acele vorbe cu voce tare. „Nu te mai iubesc.”

Nu voise să spună asta. Vorbele se adunaseră așa la furie, iar el le vărsase fără avertizare. Dar ele existau deja acolo, așteptându-l și crescând înăuntrul lui. Și îi mai trecuseră prin cap, mai des decât i-ar fi plăcut să recunoască.

Ar fi putut să-i spună că-i pare rău și ea l-ar fi iertat, poate nu imediat, dar în viitorul apropiat. Știa asta, o știuse dintotdeauna; chiar și în acea seară, când o rănise, ea încă îl iubea.

Își dorea să o iubească. Dar nu era același lucru și nu mai era îndeajuns. Dacă ar fi dat înapoi și ar fi retras acele cuvinte tăioase și le-ar fi îndulcit, dându-le altă formă, tot n-ar fi schimbat nimic. Ar fi continuat să trăiască aceeași viață în care se simțea constrâns de reguli și reglementări și emasculat de firea ei puternică.

Orice ar fi făcut, n-ar fi ajuns vreodată la nivelul lui Jolene. Nu era suficient că își iubea copiii și avea o carieră de succes. Ea-i cerea mai mult, în felul ei tăcut și competent. Trebuia să compenseze cumva toată lipsa iubirii din copilărie, și asta îl depășea.

Se săturase să se prefacă a fi bărbatul pe care și-l dorea ea. Venise momentul – în sfârșit – să descopere cine voia *el* să fie.

Această decizie îl eliberă. Voia să-i spună și ei toate astea, să o facă să înțeleagă ca să se simtă și

el mai bine, însă nu era momentul potrivit. Trebuia să iasă de acolo. Dădu să-și ia cheile mașinii când ea îi spuse:

— Mergi să vorbești cu Betsy.

În toată această vâltoare, uitase. O privi pentru prima dată de când îi spusese că nu o mai iubea.

— Eu?

Arăta ca o statuie de la Luvru. Deja începuse să se regrupeze emoțional, interiorizându-și sentimentele, pentru a căpăta siguranță.

— E fiica ta, Michael și tocmai ai supărat-o. Se poate simți mai bine doar dacă faci ceva în sensul ăsta. Poate că *ea* o să te ierte.

Auzi cum ea accentuă pronumele.

— Ție nu ți-am cerut iertare, Jo.

— Așa e, Michael, nu mi-ai cerut. Vrei să divorțăm?

— Nu știu, poate că da.

— Poate.

Văzu cum îl privea. Când venea vorba de dragoste, Jolene era ca un alcoolic în proces de recuperare, ca un zelot. Pentru ea dragostea era ori fierbinte ca focul, ori moartă și rece precum cenușa. Nu exista nimic între cele două și nu avea deloc răbdare să stea în dubiu. Felul în care ea îl privea îl făcea să se simtă mic și aproape o ura pentru asta. Ea trebuia să fie mereu afurisit de puternică, chiar și acum când avea inima frântă. Oare el își dorise ca ea să se împrăștie în bucăți și să-i spună că-l iubea?

Plecă de lângă ea și se îndreptă spre scări.

Se opri în fața dormitorului lui Betsy și bătu la ușă.

— Pleacă de aici, mama!

— Eu sunt, zise el și deschise ușa.

Când îl văzu, începu să plângă.

— Nu te vreau aici, p-pleacă o-odată!

— Nu plânge, Bucățică.

Auzind porecla din copilărie, nefolosită de atâta timp, fata începu să plângă și mai tare.

Se așeză pe pat, cu fața la ea. Nu putea sta drept în prezența ei; umerii îi alunecau în față, ca și cum i s-ar fi înmuiat coloana.

— Betsy, îi zise el obosit.

Ea se smiorcăi și îl privi pe sub genele-i dese.

În ochii ei înlăcrimați, vedea limpede ce făcuse și ce spusese. Dragostea lui pentru Jolene era doar o parte a vieții lor împreună, era scheletul familiei; dar asta nu era totul. Copiii erau tendoanele și mușchii. Inima. Cum puteai smulge o dragoste din alta, fără ca totul să se prăbușească?

— Îmi pare rău că am ratat întrecerea ta.

— Oricum a fost o prostie. N-am câștigat, zise ea, deși el citi în ochii ei doar dezamăgire.

— Ai alergat într-o cursă, și asta contează. În viață ai să câștigi și ai să pierzi de multe ori. Toate astea fac parte din persoana care ești cu adevărat. Sunt mândru de tine.

Își șterse lacrimile și îl studie.

El își dădu seama ce-i umbla ei prin cap. Oftă și își trecu o mână prin părul ei. Ieși un pic din gândurile în care se adâncise și privi pe fereastră.

— Oamenii mari se mai ceartă, zise el prea rușinat ca s-o privească în ochi. Mințea oare? Nici el nu mai știa. În urmă cu zece minute totul îi fusese atât de clar – nu mai era îndrăgostit de soția lui. Acum își dădea seama că acel moment fusese doar o picătură în oceanul care le lega viețile împreună. Și tu te mai cerți cu Lulu, dar o iubești, nu-i așa?

— Dar ai spus că…

— Uită, Betsy. N-am vrut.

— A fost o greșeală?

În sfârșit reuși s-o privească.

— O greșeală, da, repetă el, la auzul unui cuvânt ce părea străin. Îmi pare rău că ne-ai auzit certându-ne și îmi pare rău că n-am venit la întrecerea ta. Mă ierți?

Betsy îl privi suficient de mult, încât el începu să creadă că urma să-i spună nu. Într-un final, ea

aprobă solemn din cap.

Se aplecă să o ia în brațe. Simți că e pe cale să izbucnească din nou în plâns, așa că o strânse mai tare. Când ea se liniști în sfârșit, se desprinse și părăsi patul, rămânând încă un pic alături de ea.

Fata ridică privirea spre el.

— O iubești pe mama, nu-i așa?

Îi spuse că da – răspunsul corect –, însă își dădu seama, văzând tristețea din ochii ei, că așteptase prea mult să răspundă și că tăcerea lui fusese mai convingătoare decât cuvintele rostite.

O lăsă singură și coborî în sufragerie, pregătindu-se să dea ochii cu Jolene, însă ea nu mai era acolo. Urcase în cameră și stinsese luminile.

Așa era Jolene, făcea curat chiar și când viața lor se destrăma.

∵

Jolene reuși să urce și să intre în dormitor fără să se prăbușească. Cum anume reușise, asta nu știa. Cumva, inima încă îi mai bătea, dar creierul îi trimitea semnale dintre cele mai rudimentare – respiră, ridică un picior, pune-l în fața celuilalt.

Închise ușa încet în urma ei, întrebându-se preț de o secundă de ce n-o trântise. Poate că o bufnitură ar fi făcut-o să se simtă mai bine.

Pe fereastră, văzu în negura nopții Carul Mare.

Intenționase să se așeze pe pat, însă îl rată cu câțiva centimetri, așa că alunecă pe podea.

„Nu te mai iubesc.”

Durea atât de tare, încât credea că i se va opri inima în loc.

Se sprijini de tăblia patului pe care îl împărțea cu soțul ei. Nu voia să se gândească la asta sau la el, dar cum să se abțină acum? El o schimbase, o completase. Sau cel puțin așa credea.

Ea se regăsise pe sine în armată; își găsise pasiunea în aer, însă de abia când îl întâlnise pe Michael o anume latură a ei care lipsea începuse încet să-și recupereze locul.

Tami o încurajase să pornească în căutarea tânărului avocat care o ajutase, iar școala de zbor îi dăduse încredea de a face asta. El fusese ușor de găsit la Zarkades, Antham și Zarkades.

„Te-ai întors”, îi spusese el, când o văzuse așteptând în lobby. Acestea fuseseră primele cuvinte spuse de el. Le rostise cu un zâmbet, ca și cum cei șase ani trecuseră dintr-o suflare. Atunci știuse că și el o așteptase în felul său. „M-am întors”, răspunsese ea, deloc surprinsă că el îi întinsese mâna. Fusese mai mult decât un început; dragostea era ca o mare adâncă și albastră, în care ei se scufundaseră din plin. Nu știa să creadă în dragoste, însă el reușise s-o cucerească; atât de simplu fusese totul. Odată cu primul lor sărut, uitase complet de dragostea care fusese dreptul ei din naștere și începuse să creadă în el și în iubire eternă.

Undeva pe drum, uitase complet de faptul că dragostea avea și o parte întunecată. Prea mulți ani petrecuți în lumina soarelui o orbiseră. Îi dăruise inima ei lui Michael, o învelise și o pusese în mâinile lui și nici prin cap nu-i trecuse că el nu ar fi avut grijă de ea. Chiar și în ultimii ani, când el se îndepărtase de ea și începuse să petreacă din ce în ce mai mult timp la birou, ea nu încetase să creadă în trăinicia jurămintelor lor și îi căutase tot felul de scuze. Ca și Pollyanna, nu încetase vreodată să creadă.

Jos, auzi o ușă trântindu-se și motorul unei mașini pornind. Se împiedică la fereastră și rămase acolo, privindu-l cum pleca și întrebându-se dacă se va întoarce vreodată.

∵

Dar el nu se mai întoarse.

Jolene petrecu agitată restul orelor nopții de nesuportat, făcând curat și punând rufele la spălat. Aspiră, șterse praful, lustrui argintăria și frecă toaletele – făcu orice, doar să nu se mai gândească la vorbele lui: *Nu te mai iubesc*.

Nimic nu funcționă. Acele cuvinte îi schimbaseră percepția asupra vieții, dacă nu chiar față de sine însăși.

Patru cuvinte fuseseră îndeajuns să schimbe o lume, să dizolve pământul de sub picioarele unei femei. Acea propoziție venise ca un tsunami, luând totul pe sus fără pic de avertisment și lăsând doar ruine după retragere.

De dimineață era atât de obosită, încât de abia mai putea sta în picioare și atât de tensionată că nici nu-și mai făcu cafeaua. Mai mult ca orice, dorea să scape din casa mult prea tăcută, să se suie în elicopter și să zboare cât mai departe.

În loc de asta, odată cu ivirea zorilor de culoarea trandafirului și lavandei, se avântă într-o alergare de 11 kilometri, care n-o ajută cu nimic.

Când se întoarse, făcu un duș lung și, îmbrăcată în blugi vechi și un tricou de armată gri, merse să o trezească pe Betsy. Bătu la ușă și intră.

— Hei, Betsy, o salută cu un zâmbet forțat.

Ar fi trebuit să rămână să mai vorbească cu fiica ei noaptea trecută – cel puțin asta ar fi făcut o mamă bună, o mamă mai puternică, dar lui Jolene îi fusese teamă că va ceda în fața copilei –, iar plânsul ei ar fi speriat-o pe Betsy și mai tare.

— Nu spune nimic, zise Betsy sec.

— Știu că tati a vorbit cu tine și m-am gândit…

— NU VREAU SĂ VORBESC DESPRE ASTA!

Jolene se opri, nesigură de ce urma să spună. Cum să-i vorbească unui copil despre asemenea treburi de oameni mari? Niciodată nu știuse când să insiste și când să se retragă într-o conversație cu Betsy. Invariabil, insista atunci când trebuia să renunțe. Era unul dintre defectele lui Jolene: se pricea de minune să se agațe de câte ceva. Nu-i stătea în fire să renunțe.

Însă un lucru era cert: Betsy era speriată și confuză, prin urmare asta o făcea furioasă. Nimic din ce avea Jolene de oferit nu ar fi ajutat-o. Cum

să-i vorbească despre ceva ce nici ea însăși nu înțelegea?

În loc de asta, Jolene merse către fiica ei, se lăsă pe genunchi și o luă în brațe. Fu un act suprem de voință să n-adauge o vorbă îmbrățișării, dar reuși s-o facă și pe asta.

Simți suspinul adânc al lui Betsy și înțelese pe loc cum se simțea fiica ei. Era ceva cumplit să-ți vezi părinții certându-se. Știa că Betsy avea să-și amintească de noaptea trecută, așa cum știa și că avea să observe lipsa lui Michael din dimineața aceea.

Lulu intră în cameră, târându-și păturica galbenă.

— Hei, vreau și eu în brațe!

Jolene întinse un braț și Lulu se grăbi să înainteze, lipindu-și trupușorul de cel al surorii ei. Rămaseră astfel lipite o secundă în plus; apoi Lulu se desprinse. Își scărpină părul negru și încâlcit și-l dădu la o parte din ochi și întrebă:

— Îmi dai și mie Cap'n Crunch?

— Nu, nu îți dau *Captain* Crunch. E doar pentru diminețile speciale, răspunse Jolene automat.

— Azi ar putea fi o zi specială, ciripi Lulu.

— E total opusul unei zile speciale, zise Betsy amărâtă.

— De ce? dori să știe Lulu.

— Haideți, fetelor, să punem de micul dejun, oftă Jolene.

Pe măsură ce coborâră treptele, Jolene simți privirea lui Betsy asupra ei. În bucătărie, părea că Betsy observa totul – de la felul în care îi tremurară mâinile lui Jolene când se întinse după făină și ouă pentru clătite, la felul în care aceasta deschise frigiderul, privind în gol înăuntru. La un moment dat, nu mai putu suporta această inspecție minuțioasă. Le turnă fetelor niște Cheerios.

— Unde e tati? întrebă Lulu, concentrată să-și pună cantitatea corectă de Cheerios în lingură.

— La serviciu, răspunse Jolene, întrebându-se ce ar trebui să spună, dacă el ar lipsi din nou.

— A plecat deja? întrebă Betsy cu o privire tăioasă.

Jolene își turnă mai multă cafea.

— Știi cum e când trebuie să prindă feribotul devreme, minți ea, evitând să-și privească fiica în ochi.

Acel moment părea interminabil; stând cu spatele, simțea cum Betsy îi arunca priviri suspicioase.

— Grăbește-te, plecăm în douăzeci de minute.

Cum terminară micul dejun, Jolene mână fetele sus, ca ele să termine de pregătit. Plecară la timp, iar la nouă și un sfert era deja înapoi acasă.

Parcă în garaj și merse până vizavi. Îi făcu cu mâna lui Carl, care lucra la camionul lui marca Ford, și merse la intrarea principală, pe care o deschise spunând „Bună, Tam!”

Tami stătea în living, într-un halat uzat și papuci din piele de oaie, sorbindu-și cafeaua dintr-o enormă cană tip termos. În spatele ei, pereții lambrisați erau plini cu fotografii de familie, toate cu rame albe, iar exact în mijloc trona poza lui Tami în uniformă militară.

— Hei, zburătoareo, rânji Tami de pe canapeaua albastră în carouri, cu picioarele proptite pe masa de cafea din sticlă.

Jolene se uită la Tami și, pentru o secundă, nu putu spune nimic, nu găsi puterea să rostească cuvintele.

Tami se încruntă și lăsă cafeaua deoparte.

— Ce-i, Jo?

— Michael nu mă mai iubește, zise ea încet.

— Doar nu vrei să spui că…

— Nu mă face să repet.

Tami se apropie încet și o luă în brațe. Lui Jolene îi trebui un minut să ridice și ea brațele și să o apuce pe Tami, însă odată ce reuși, nu-i mai dădu

drumul. Voia să plângă, era disperată să își descarce durerea, însă nu putea stoarce o lacrimă.

— Și tu ce i-ai spus?

— Ce mai era de spus? După „nu te mai iubesc”, mai puteam să zic ceva? spuse Jolene desprinzându-se din îmbrățișare.

Tami oftă.

— În cupluri mai apar și certuri, Jo. Se țipă, se spun lucruri urâte, oamenii ies pe ușă ca furtuna și apoi se întorc. În mod cert, Michael a zis o prostie, dar nu intenționat. Îl poți ierta. Nu e ăsta sfârșitul. Jolene sesiză bruma de durere din vocea lui Tami și își aminti pe loc de aventura lui Carl din urmă cu zece ani. Crede-mă, știu ce înseamnă să ierți și să iubești necondiționat, chiar și după ce oamenii dragi ți-au greșit.

Știa și ea. Jolene își petrecuse copilăria iertându-și părinții, sperând că ziua, săptămâna sau luna următoare aveau să se schimbe. Însă ei nu se schimbaseră și nu o iubiseră. Rămăsese întreagă și se dezvoltase întreagă fără să aibă nevoie de dragostea lor. Știa ce voia să spună Tami; era exact ce ar fi spus și ea dacă situația era invers. O propoziție nu putea sfârși o căsnicie, însă nici nu putea rămâne de una singură în asta. Nu învățase asta de la mama ei, oare?

— N-a vrut să spună asta. Michael te iubește.

— Vreau să cred, zise Jolene stins.

Era adevărat; voia să creadă în Michael și în dragostea lui pentru ea, dar credința îi fusese zguduită. Îi era teamă să se încreadă din nou în el, pe deplin. Dacă nu mai era îndrăgostit de ea, ce rost mai aveau toate astea?

— Sunt sigură că…

Înainte ca Tami să-și termine fraza, îi sună telefonul. Merse în bucătărie și răspunse.

— Da, bună ziua, da, să trăiți. Se întoarse către Jolene și îi șopti *Ben Lomand*, apoi reveni la telefon. Sigur, înțeleg. Când, domnule? Așa

curând? Aha. Sigur, eu și Jolene ne vom ocupa de serviciul de telefonie. Mulțumesc, domnule.

Tami închise încet și se întoarse spre Jolene.

— Ne trimit în misiune.

Capitolul 6

Când Jolene și Michael vizitaseră prima dată casa din golful Liberty, fusese o zi superbă și însorită de iulie. Se plimbaseră cu mașina și savuraseră un grătar la amiază, acasă la părinții lui. Nu erau în căutarea unei case.

Însă casa se aflase acolo, la marginea drumului, parcă așteptându-i, având o pancartă cu „de vânzare” înfiptă întâmplător lângă căsuța poștală. O fermă micuță și nostimă, care avusese mare nevoie de iubire, cu veranda deteriorată și trei acri de verdeață ce flancau panglica neagră a unui drum ferit de țară. Peste drum zăriseră un petic de pământ, ca un gând întârziat, ascuns între drum și dunele cenușii de pe plajă.

De fapt, ei fuseseră atrași de fâșia de plajă. Prima îmbunătățire a proprietății fusese construirea unei punți de lemn peste nisip. O construiseră cu mâinile lor, ea și cu Michael, râzând, vorbind și visând în continuu.

„O să facem aici grătare de 4 Iulie… și o s-o învățăm pe Betsy să caute dolari de nisip[5]… și o să luăm cina pe farfurii din carton, privind cum soarele se scufundă în mare…”

∵

Era doar o fâșie de verdeață întinsă lângă o panglică de asfalt, însă era visul lui Jolene, colțul ei de rai. Mirosul mării și sunetul valurilor o linișteau. Venise mereu aici să cugete și să-și încarce bateriile. Mai ales în decursul acelor ani neroditori, între Betsy și Lulu, când Jolene se străduise din răsputeri să conceapă un alt copil. Singură, aici, lună de lună, plânsese când îi venise ciclul de fiecare dată. Și tot aici venise să-i

mulțumească lui Dumnezeu când rugăciunile ei fuseseră ascultate.

Acum ședea într-unul dintre șezlongurile de lemn care flancau o vatră din metal ruginit. Nici nu remarcase că începuse să plouă. Privea în gol spre apele gri întinse și lovite de picături de ploaie și se gândi: „Cum vor primi copiii vestea? Dar eu? Dar Michael?”

Cât de mult i se schimbase lumea în câteva ore!

Cu toții știau că la un moment dat avea să plece în misiune; știau asta cel puțin de la evenimentele din 11 septembrie, și totuși, ea și Michael nu discutaseră subiectul. Cum ar fi putut? Michael nici nu voia să audă despre cariera ei militară. De fiecare dată când ea aducea în discuție faptul că alți soldați erau trimiși în misiune, el începea să tune și să fulgere, condamnând statul care greșea când trimitea trupe în Irak.

Știa ce gândea el, ce văzuse – partea întunecată a armatei, greșelile, cum cadrele superioare dezamăgeau constant soldații și veteranii. Totuși, asta ținea de politică. Cumva altă treabă, separat de armată. Pentru ea era cu siguranță diferit. Și Garda Națională era familia ei.

Onoare. Datorie. Loialitate. Acestea erau mai mult decât simple cuvinte pentru Jolene; făceau parte din ea. În sufletul ei fuseseră mereu două femei – mama și soldatul –, iar această misiune o rupea în două, lăsând în urmă un gol însângerat între cele două laturi ale ei.

Oare cine avea să o călăuzească pe Betsy pe drumul abrupt al adolescenței, dându-i sfaturi despre golani, fete răutăcioase și tot ce exista între aceste două categorii? Cine avea s-o ducă pe Lulu la grădiniță și s-o ia în brațe, când avea să se trezească plângând dintr-un coșmar?

Apoi mai erau și riscurile. Jolene era pilot de elicopter. Avea să le spună lui Michael și fiicelor că femeile nu erau trimise în luptă și că erau

departe de conflict, însă știa și ea că nu era adevărat. Elicopterele erau doborâte mereu.

— O să ne întoarcem acasă, zise Tami.

Jolene scutură din cap zâmbind, deși știa – amândouă știau – că nu puteau face asemenea promisiune. Oricum nu mai conta. Nu puteau controla nici ziua de mâine, nici viitorul. Momentan aveau o treabă de făcut, o slujbă pentru care fuseseră instruite. Civilii nu înțelegeau asta, pesemne fiindcă nu puteau, însă un soldat trebuia să facă un pas în față când era chemat la apel. Chiar dacă îi era frică, chiar dacă copiii aveau nevoie de ea. Venise timpul ca Jolene să dea ceva înapoi armatei, să-și servească țara.

Duse o mână la piept, simțindu-și bătăile încete, aproape imperceptibile, ale inimii. Închise ochii, ascultând cum bătăile se amestecau cu freamătul valurilor de pe plaja cu pietricele și cu aburii propriei respirații. Lacrimile îi înțepară ochii și îi alunecară apoi pe obraji, amestecându-se cu ploaia. Își imagină totul – felul în care avea să-și ia rămas-bun, dorul, pierderea. Își imagină cum fetele aveau să plângă după ea, încercând să o contacteze, incapabile să înțeleagă cu adevărat de ce lipsea.

Însă nu putea face nimic. Măcar în privința asta era cumva împăcată, acceptând situația și înțelegând cine era cu adevărat. Își dăduse cuvântul că va veni atunci când va fi chemată.

Ura să-și părăsească copiii – ura asta cu o pasiune ce-ar fi putut-o lăsa infirmă, dacă ar fi cedat –, însă nu avea de ales. Urma să meargă în Irak pentru un an, să-și îndeplinească misiunea și apoi să se întoarcă acasă la familie.

Asta urma să le spună… ceva ce și ea credea.

Era pregătită, se pregătise dintotdeauna pentru momentul ăsta. Se antrenase mai bine de douăzeci de ani. O mică parte din ea chiar își dorea să meargă, să-și pună la încercare puterile. Voia să meargă… dar nu voia să plece.

Își luă ușor mâna de la piept, lăsând-o să-i cadă pe genunchi. La picioarele ei, o colecție uscată de dolari de nisip zăceau așezați în formă de trifoi, amintindu-i de vara trecută. Se aplecă și culese unul, frecându-și degetul mare de suprafața poroasă. Apoi se ridică în capul oaselor.

Pleca la război.

*

La ora unu, Jolene telefonă la grădiniță și vorbi ca Lulu să rămână până mai târziu, apoi îl sună pe Michael la birou.

O ținu în așteptare suficient încât să creadă că el nu avea de gând să răspundă, însă când preluă apelul, avea o voce îngrijorată.

— Bună, Jo, ce e?

— Trebuie să vii acasă în seara asta, zise ea.

Pauză. Îi auzi respirația.

— Am o grămadă de treabă. Cred că diseară rămân să dorm la birou.

— Te rog, nu face asta, zise ea urând că părea să-l implore. A intervenit ceva. Trebuie să vorbim.

— Cred că avem nevoie să stăm separați o vreme.

— Te rog, Michael, trebuie să vorbim diseară.

— Bine, iau feribotul de șase.

În următoarele ore, încercă să nu se gândească la viitor, însă îi era imposibil. Pe măsură ce se apropia momentul, se simțea tot mai descurajată. Gândul de a-și vedea copiii – de a-i privi în ochi, de a le vedea zâmbetele strălucitoare, știind ce durere urmau să simtă – era cumplit. În continuare, își pierdu echilibrul și se împiedică. La un moment dat, în bucătărie, privi spre rama în formă de autobuz galben, în care erau adunate toate pozele de la începutul anilor școlari cu Betsy și se văzu nevoită să ia loc.

„Doamne, ajută-mă să trec prin asta”, se mai rugă o dată.

La grădiniță, parcă în față și intră încet, ascultând râsul cristalin al copiilor înainte de a

intra pe poarta care dădea spre curtea din spate.

— Mama! țipă strident Lulu, ridicând mâinile în aer și îndreptându-se spre picioarele ei. Fugi către Jolene și se aruncă direct în brațele ei. Ai ceva în ochi, mami? întrebă Lulu. Că și mie la prânz mi-a intrat nisip în ochi și m-a făcut să plâng.

— Sunt bine, Lucy Louida, zise Jolene, ușurată că Lulu nu-i observă vocea îngroșată.

O duse pe Lulu la mașină, îi puse centura și apoi traversă orașul cu mașina până la școala generală. Ca de obicei, Betsy ieși ultima din școală. Mergea în spatele celorlalți copii, ca și cum nu dorea să fie văzută. Apoi fugi direct către SUV și urcă pe scaunul din spate, trântind ușa.

Jolene își privi fiica prin oglinda retrovizoare și o undă de panică o străfulgera. „E așa de fragilă acum…”

— Ai de gând să stai aici toată ziua? întrebă Betsy încrucișând brațele.

„Cum să treacă Betsy prin clasa a șaptea fără mama ei alături? Ce avea să se întâmple când îi venea ciclul? Cine avea să o ajute?”

— Mama, zise Betsy tăios. Ți-a înghețat creierul?

Jolene intră pe autostradă pe banda rezervată mașinilor cu mai mulți pasageri. Voia să spună ceva, să înceapă o conversație, dar gâtul părea să-i fie blocat. Când opri în fața casei Milei, avea ochii încețoșați de lacrimi care nu curgeau.

Casa socrilor era în formă de L și fusese construită la sfârșitul anilor 1970. Părea mică, în comparație cu locuințele mai noi din împrejurime, însă terenul era incredibil de frumos. Fiind întins pe lotul unui țărm abrupt, de acolo puteai privi toate apele liniștite din golful Lemolo. Peisajul era străjuit de conifere enorme; ici-colo, dâmburi de flori multicolore creșteau în jurul trunchiurilor maronii și rugoase. Mila transformase curtea într-o operă de artă; în fiecare an apărea în ghidul local de casă și grădină, ca exemplu de peisagistică din

zona de nord-vest. Apa din fața casei era adâncă și limpede; vara, se încălzea suficient pentru scăldat.

— De ce suntem aici? întrebă Betsy.

Jolene nu-i răspunse. În schimb, parcă în fața garajului și le lăsă pe fete să iasă din mașină. Înainte ca acestea să ajungă la poartă, Mila ieși din spatele casei. Le făcu cu mâna, zâmbind din toată inima, îmbrăcată într-o bluză de flanel, ce cădea peste blugii îndesați în cizmele-i portocalii din cauciuc.

O eșarfă multicoloră îi acoperea părul negru coafat à la Liz Taylor și cercei mari cât pumnul îi atârnau din urechi. În mâna stângă ținea o stropitoare din email.

— Salutare, fetelor, zise ea.

— Iartă-mă că te-am luat din scurt, se scuză Jolene, închizând ușa mașinii cu șoldul.

Mila își scutură murdăria de pe mănușile de grădinărit; aceasta îi căzu pe cizme.

— Of, iubire, de aia există familia.

Lulu ieși din mașină punându-și bentița cu urechi de pisică, începând să miaune tare după atenție.

— Nu începe iar, zise Betsy, dându-și sora la o parte.

Mila lăsă deoparte stropitoarea și privi în jur.

— Hmm, Jolene, unde e nepoata mea? Ai lăsat-o cumva în mașină sau acasă?

Lulu chicoti.

— Ce s-a auzit? întrebă Jolene.

Lulu își dădu jos bentița.

— Aici sunt, *yia yia!*

Mila o ridică în brațe pe Lulu.

Pentru o clipă, Jolene nu putu să scoată un cuvânt. Teama de viitor o apăsa pe piept în asemenea hal, încât nu mai putea să respire.

Mila se încruntă.

— Ești bine, Jolene?

— Sunt bine. Trebuie să vorbesc ceva cu Michael, atât. Vin să iau fetele mâine, e în regulă?

Mila se apropie.

— Să-i spui fiului meu să se străduiască mai tare. Munca e importantă, dar la fel e și familia. Am încercat să-i explic asta și lui taică-său… Ridică din umeri. Tu sigur te vei descurca mai bine ca mine.

Jolene putu doar să dea din cap. Părea că trecuse o viață de om de la concursul de atletism. Aproape că-i veni să se scape: „Plec la război”. Simțea nevoia să-i spună Milei, avea nevoie de îmbrățișarea unei mame, însă nu putea să facă asta, nu putea încă să se lase alinată.

Mormăi ceva în loc de la revedere și se întoarse în mașină. Când ajunse acasă, îi venea să vomite.

Staționarea trupelor schimba totul. Cu siguranță avea și Michael să înțeleagă. Orice probleme aveau – sau avuseseră – trebuiau lăsate la o parte. Ea și Michael trebuiau să fie acum uniți, pentru copii și pentru familia lor. Acum chiar avea mare nevoie de el. Dragostea lui avea s-o salveze acolo, să-i țină de cald noaptea, la fel cum dragostea pentru copiii lor avea s-o aducă înapoi acasă.

Se gândi la ce-i spusese Tami. „În cupluri mai apar și certuri. Se țipă, se spun lucruri urâte, oamenii ies pe ușă ca furtuna și apoi se întorc.”

Voia să creadă asta, voia să creadă în asta, deși nu o văzuse vreodată întâmplându-se. Voia să-l ierte pe Michael și să-și șteargă definitiv din cap declarația lui, ca apoi ei doi să fie din nou ca mai înainte.

Tot ce trebuia să facă era să-i mai dea o șansă.

Putea să fie suficient de puternică să-i spună că încă îl mai iubea. Își spunea toate astea, pe măsură ce-l aștepta.

Și-l tot aștepta.

În final, la ora șapte, el își făcu apariția în bucătărie și-și turnă niște scotch.

— Hei, zise Jolene, ridicându-se din scaunul de lângă cămin.

El se întoarse către ea. În lumina ambientală a sobei, părea epuizat. Avea părul în toate direcțiile și cearcăne violete, de parcă nici nu dormise cu o noapte înainte.

— Jo, spuse el încet; avea în voce o blândețe care o surprinse și o întristă în același timp.

Într-o clipă o aduse înapoi unde trebuiau să fie. Tânjea după asta. Avea nevoie de el cu toată ființa.

— Mă trimit în misiune.

Michael încremeni, ca și cum i se opri respirația.

— Cred că glumești, zise într-un final.

— Nu glumesc deloc. Cine glumește despre a merge la război? Vocea lui Jolene se frânse. Pentru o fracțiune de secundă, tăria o părăsi complet. Realiză cu cât de multă disperare își dorea ca el să o ia în brațe și să-i spună că totul va fi bine și că vor trece împreună și prin asta. Plec la Fort Hood pentru antrenamente de luptă și pe urmă în Irak.

— Pentru numele lui Dumnezeu, dar tu ești la Gardă, nu ești soldat pe bune!

Jolene tresări.

— O să-ți fac un favor și o să uit că ai zis asta.

— Nu pleci la război, Jolene. Haide, ce naiba! Ai patruzeci și unu de ani…

— E bine că *acum* îți amintești.

— Oamenii *mor* acolo.

— Știu asta, Michael.

— Spune-le că ești mamă. Doar n-o să te lase să pleci dacă ai copii!

— Bărbații își lasă copiii acasă și merg la război în fiecare zi.

— Știu asta, explodă el. Dar tu ești mamă.

— Mai întâi am fost soldat.

— Ăsta nu e un afurisit de joc, Jolene. Nu pleci la război, și gata! Spune-le mersi, dar nu, mersi.

Îl privi neîncrezătoare.

— Aș putea ajunge la Curtea Marțială. M-ar trimite la pușcărie. N-am cum să refuz.

— Atunci dă-ți demisia.

Pesemne n-o cunoștea deloc, din moment ce tocmai spusese asta. Pentru el, onoarea era doar un cuvânt, iar avocații își câștigau traiul jucându-se cu vorbele. N-avea nici cea mai vagă idee ce însemna o excludere neonorabilă.

— Mi-am dat cuvântul, Michael.

— Și cu jurămintele de la nuntă ce s-a întâmplat? i-o întoarse el.

— Fir-ai să fii de nenorocit! țipă ea. Toți anii ăștia, te-am iubit, te-am adorat. Și cu o noapte în urmă, îmi spui că nu mă mai iubești și că poate vrei să divorțezi. Și acum, fiindcă ești un egoist afurisit, îmi spui să demisionez din Gardă.

— Ce fel de mamă își părăsește copiii?

Dădu un pas în spate instantaneu. O palmă peste față ar fi durut-o mai puțin.

— Cum îndrăznești să-mi spui asta? Tu, omul pe care te poți baza cel mai puțin din familia asta. Mi se rupe inima să plec, dar n-am încotro.

— Prin urmare, te duci la război, zise el.

— O faci să sune de parcă ar fi o alegere, Michael. Și aici nu e vorba despre niciun fel de alegere. Fie merg la război, fie la închisoare. Cum să te fac să înțelegi? Sunt staționată în misiune.

— Și te mai miri că sunt furios. Din capul locului n-am vrut să te știu în armată.

— Mulțumesc din suflet că nu dai doi bani pe ce fac eu.

— Războiul, mai ales acesta, este o risipă totală și poate că eu nu-s Colin Powell, dar știu bine că elicopterele sunt ținte sigure pe cer. Ce vrei să-ți spun? Bravo, Jolene, mergi liniștită în Irak și ai grijă. Te așteptăm cu brațele deschise.

— Da, zise ea încet. Cearta o epuizase. Chiar ar fi fost drăguț.

— Ei bine, te-ai însurat cu bărbatul greșit.

— Asta e clar. Dar privește partea bună a lucrurilor, Michael: o să petrecem timp departe unul de celălalt.

— Du-te naibii, Jo!

— Nu, tu du-te naibii, Michael!

Și cu asta, se întoarse pe călcâie și părăsi camera. Nu fugi, deși așa-i venea. Urcă scările și intră în cameră cu bărbia înainte și umerii drepți.

Jos, o ușă se trânti. Îi aminti de copilărie și de toate certurile la care asistase de la distanță. Nicicând nu-și imaginase că într-o bună zi, ea va fi soția care-l va auzi pe soțul ei plecând. Însă, cu toată durerea cauzată de acel ecou trist și patetic, își zise: „Du-te, Michael, fugi”.

Oricum, ar fi trebui să știe deja că nu se putea baza pe nimeni să-i stea alături sau măcar *să stea.* Dar chiar dacă ea își dădea seama că era din nou singură și că era suficient de puternică să treacă peste orice, simți cum ceva se rupse înăuntrul ei. Se întinse în pat, incapabilă să mai rămână în picioare.

Ceva mai târziu, ușa dormitorului se deschise scârțâind. Michael stătea în prag, furios și înfrânt. Avea părul în dezordine, ca și când și-ar fi trecut mâna prin el în mod repetat, ceea ce probabil și făcuse. Era un tic nervos de-al lui. Un pahar de scotch pe jumătate plin îi atârna în mână. Pentru un moment, se surprinse pe sine privindu-i mâna; degetele lui erau lungi, aproape elegante. Spunea adesea că el avea mâini de pianist sau pictor. Și iubea ce puteau face aceste mâini cu trupul ei.

Aceste mâini erau însă nebătătorite, neobișnuite cu lucrul manual. Mâini de intelectual, își zise, diferite de ale ei. Poate că la asta se reducea totul. Poate că ar fi trebuit să-și dea seama de asta, din prima clipă când îl luase de mână.

— Pleci, spuse el, iar vocea lui era subțire, sugrumată de furie, așa cum nu o mai auzise vreodată la el.

— Trebuie, răspunse ea.

— Contează că avem nevoie de tine aici?

— Bineînțeles că da.

Își termină băutura și intră în cameră. Lăsă paharul gol pe noptieră și se așeză pe pat lângă ea,

însă nu suficient de aproape să o atingă. Cu un oftat, se încovoie. Părul dezordonat îi veni în față. Văzându-l astfel, cu profilul ascuțit și umerii frânți, își aminti de săptămâna în care tatăl lui trăgea să moară în pat. Michael nu putuse suporta să-l vadă pe Theo astfel, cenușiu la față, secat și îndurerat, conectat la aparate care-l țineau în viață. Încercase să stea la marginea patului, dar nu reușise pentru mult timp. Adesea Jolene îl surprinsese mergând pe holuri, pedepsindu-se singur pentru această slăbiciune. Îl luase în brațe, ținându-l până când putea respira din nou. Pentru ea, fusese a doua natură să aibă grijă de el când suferea. Însă acum vedea limpede ceea ce înainte nu îndrăznise să vadă: că dragostea ei era de-o singură parte. Ea era cea care dăruia, iar el era cel care primea.

— Bine atunci, spuse el într-un final.

Jolene simți un profund sentiment de ușurare. Nu realizase asta până acum, că respira mai ușor, cât de emoționată fusese, stând lângă el și așteptând.

— Prin urmare, o să mă aștepți, spuse ea.

— Când pleci?

— În două săptămâni. Mai repede ca de obicei. E o situație specială.

— Și o să fii plecată un an.

Scutură din cap.

— Peste șase luni primesc permisie. O să mă pot întoarce acasă două săptămâni.

El oftă din nou.

— Le spunem mâine fetelor. Și mamei.

— Mda, șopti Jolene. Mai erau atâtea de spus, atâtea planuri de făcut, atâtea probleme de rezolvat, însă niciunul dintre ei nu mai scoase o vorbă.

Rămaseră tăcuți pe patul în care făcuseră dragoste de atâtea ori, privind în gol, până când veni vremea să stingă luminile.

Capitolul 7

Dimineața următoare, Michael și Jolene merseră acasă la Mila. Opriră mașina pe alee și, pentru prima dată în dimineața aceea, el se uită la ea și întrebă:

— Ești pregătită pentru asta?

Jolene văzu furia sădită în ochii lui și asta o făcu să se simtă goală și teribil de singură. Nu se mai obosi să-i răspundă. În schimb, deschise ușa și ieși din mașină. Pe măsură ce se îndreptau spre ușa din față, nu putu să nu remarce cât de depărtați mergeau unul de celălalt.

Michael bătu la ușă. În câteva clipe se auziră pași dinăuntrul casei. Mila le deschise, îmbrăcată în halatul ei de baie roz și pufos, cu părul într-o adorabilă dezordine. În spatele ei se vedea camera cu pereți de un verde palid, o fereastră cu vedere spre apă și mobilă de ratan din anii 1950, pe plăcile mari ale podelei din lemn de pin.

Canapelele pufoase erau în tonuri palide de verzui, roz și alb.

— A, ați venit devreme, zise ea dându-se la o parte, spre a le face loc să intre.

Sufrageria era plină de jucării, cărți și DVD-uri.

Lulu sări de pe covorul aspru, crem. Purta din nou bentița cu urechi de pisică.

— Cineva și-a acceptat invizibilitatea, zise Mila încet, cu un surâs.

Jolene se uită gânditoare și începu să inspecteze încăperea în joacă.

— Hmm… Mila, ai văzut-o cumva pe Lulu? Știi cumva ce s-a întâmplat cu pisicuța mea? A văzut-o careva pe Lucy Louida?

Lulu chicoti.

Michael se încruntă.

— Ce tot vorbiți voi aici? E chiar în…

Lulu își scoase bentița și rânji:

— Sunt aici, mami!

Jolene se repezi s-o ia pe Lulu în brațe.

— Normal că ești aici!

Își îngropă nasul în gâtul catifelat al lui Lulu, mirosindu-i lacom dulceața, încercând să o memoreze.

— Mami, scânci Lulu, încercând să se desprindă. Mă sufoci!

Jolene îi dădu drumul lui Lulu, lăsând-o să se împleticească pe podea.

— Ți-e foame? o întrebă Mila, adunând o carcasă goală de DVD de pe jos și încruntându-se, căutând după disc.

— De fapt, avem ceva să vă spunem, ție și fetelor, răspunse Michael rigid.

— Aha. Mila ridică privirea. S-a întâmplat ceva?

Michael se retrase.

— Asta e rolul lui Jolene, mamă. Ea are niște vești pentru voi.

— Jo, începu Mila cu o căutătură încruntată.

— Unde-i Betsy? întrebă Jolene, incapabilă să ridice volumul vocii.

Putea să piloteze elicoptere, să tragă cu mitraliera și să alerge 16 kilometri cu un rucsac plin în spate, însă gândul de a rosti aceste câteva cuvinte în fața copiilor ei o înmuia instantaneu.

— Mă duc după ea, zise Lulu și dispăru țipând „Bet-sy! Vino aici!”

Mila privi către Jolene, apoi către Michael și apoi iar spre Jolene.

Betsy apăru în living, târându-se în urma lui Lulu, frecându-și ochii, somnoroasă. Purta un tricou enorm și șosete albe.

— De ce m-ați trezit?

Jolene o luă în brațe pe Lulu și se așeză cu ea pe canapea.

— Ia loc, Betsy, trebuie să vă spunem ceva important.

Michael luă loc alături de Jolene. Betsy se opri brusc.

— O să divorțați?

— Elizabeth Andrea, ce-ți veni să spui asta? o admonestă Mila.

Michael oftă.

— Haide, stai jos, Betsy.

Betsy îngenunche pe covorul aspru de culoarea fildeșului și își încrucișă brațele, cu bărbia la înaintare.

— Ce e?

Cu toții se uitau la Jolene, care aproape își pierdu curajul; privi spre Michael care ridică din umeri.

Era singură de data asta. Ce surpriză! Cu un oftat, Jolene privi spre Betsy și apoi spre Lulu.

— Mai știți povestea pe care v-am spus-o când m-am înrolat în armată? Aveam optsprezece ani și nu știam încotro s-o apuc. Părinții mei abia muriseră. Eram singură. N-aveți idee cât de singură. Oricum, voi erați singurul meu vis, însă acest vis, avea să vină, desigur, mai târziu.

Betsy oftă nerăbdătoare.

— Of, pot să mă întorc la somn acum?

— Nu prea mă pricep la asta, zise Jolene.

— Spune-le odată, răspunse Michael.

Lulu începu să sară pe genunchii lui Jolene.

— Ce să ne spui?

Jolene inspiră adânc.

— Plec în Irak să ajut…

— Ceea? replică Betsy ridicându-se în picioare.

— Ha? întrebă Lulu.

— Of, Jolene, șopti Mila, punându-și mâna la gură.

Se scufundă în fotoliul pufos de culoarea țelinei, de lângă fereastră.

— Așa ceva nu se poate! strigă Betsy. Doamne, nimeni nu mai are o mamă care se duce la război. O să afle lumea!

— *Asta* te preocupă pe tine? o întrebă Michael.

Jolene pierdea controlul situației.

— Dar ești *mamă*! urlă Betsy. *Am nevoie* de tine aici. Dacă te omoară?

Ochii lui Lulu se umplură de lacrimi.

— Ceee? întrebă Lulu.

— Asta nu se va întâmpla, răspunse Jolene, încercând să-și păstreze vocea. Sunt femeie. Nu trimit femei în zonele de conflict. O să zbor doar VIP-uri și o să car provizii de colo colo. O să fiu în siguranță.

— Nu știi asta, *n-ai de unde* să știi asta, zise Betsy. Zi-le că nu mergi. Te rog eu, mami…

La auzul acelui *mami*, Jolene simți cum inima ei se frânge. Voia s-o strângă în brațe pe Betsy, s-o liniștească, însă ce-i putea spune? Acum trebuia să se arate puternică.

— Trebuie să plec. Ăsta e serviciul meu, îi zise Jolene într-un final.

— Dacă pleci, n-am să te iert niciodată, amenință Betsy. Jur că n-am să te iert.

— Sigur nu vrei să spui asta, îi zise Jolene.

— Iubești armata mai mult decât pe noi, constată Betsy.

Lângă ea, Michael pufni. Jolene îl ignoră.

— Nu, Betsy, spuse ea încet. Tu și Lulu sunteți ca aerul din plămânii mei. Ca sângele care-mi curge prin vene. Fără voi, inima mea se oprește. Dar trebuie să fac asta. Multe femei trebuie să-și lase uneori copiii…

— Ha! urlă Betsy. Nu sunt proastă! Și oare aceste mame sunt împușcate când călătoresc în interes de serviciu?

— Mami, sigur te întorci acasă? întrebă Lulu, mușcându-și buza de jos.

— Sigur că da. Nu așa fac mereu? Iar în noiembrie vin acasă pentru două săptămâni. Poate mergem la Disneyland. Ți-ar plăcea?

— Te urăsc, șuieră Betsy și ieși din cameră trântind ușa în urma ei.

Mila se ridică încet în capul oaselor. Se îndreptă spre Jolene, apoi se opri, ca și cum picioarele n-o

mai ascultau. Vocea ei tremura, încercând să pară puternică.

— Și cât vei fi plecată?

— Un an, îi răspunse Michael mamei sale.

Lulu se încruntă.

— Cât înseamnă asta, un an? Adică săptămâna viitoare?

Jolene se întoarse spre soțul ei.

— Poate ar fi mai bine să vorbești tu cu Betsy.

— Eu? Și ce naiba să-i zic?

Această întrebare simplă se prăvăli peste Jolene și o sperie mai tare ca toate la un loc. Cum s-ar fi descurcat Michael ca părinte singur? Cum vor putea să se bazeze pe el copiii, într-un fel în care Jolene nu mai putea?

Jolene se ridică de pe canapea. Încercă s-o lase jos pe Lulu, însă micuța se ținea scai de ea. Așa că nu le mai spuse nimic lui Michael sau Milei și ieși pur și simplu din cameră, merse prin hol și apoi spre camera de oaspeți, cu tot cu Lulu în brațe. Nu fusese o idee prea bună să vorbească cu ambele fete deodată, pe de altă parte, oricum nu era o situație strălucită.

Bătu la ușă.

— Pleacă! țipă Betsy.

— Asta urmează să fac, răspunse Jolene. Tocmai de aceea trebuie să vorbim acum.

Așteptă un moment, se reculese și apoi intră în camera acoperită cu un tapet din anii 1970 și decorată cu o mobilă albă decolorată.

Betsy stătea într-unul dintre cele două paturi de răchită, ghemuită cu genunchii la piept, incredibil de furioasă.

— Pot să stau jos? întrebă Jolene.

Betsy dădu din cap că da și îi făcu loc. Jolene și Lulu se așezară alături. Jolene voia să sară direct în apele reci ca gheața ale acestei conversații, dar știa că Betsy trebuia să ajungă singură la niște concluzii, așa că așteptă în liniște, mângâind părul lui Lulu.

Într-un final, Betsy rosti:

— Mamele n-ar trebui să-și lase copiii singuri.

— Nu, așa e, zise Jolene resimțind cum fiecare din aceste cuvinte ascuțite intrau adânc în ea. Așa e, nu trebuie s-o facă. Și chiar îmi pare rău pentru asta, să știi.

— Și ce-ar fi dacă ai spune că nu mergi?

— M-ar judeca la Curtea Marțială și m-ar trimite la închisoare.

— Măcar ai fi în viață.

Jolene își privi cu atenție fiica și îi văzu frica din spatele furiei adolescentine.

— E datoria mea de mamă să am grijă de tine, să-ți fiu alături și să te ajut să crești mare.

— Exact asta zic și eu.

— Dar tot datoria mea este să-ți arăt ce fel de om trebuie să fii, prin puterea exemplului. Ce exemplu aș fi dacă te-aș învăța să fugi de responsabilități? Ce-ai învăța dacă m-ai vedea lașă sau lipsită de onoare? În viață, când faci o promisiune, te ții de ea, chiar dacă te sperie, te rănește sau te întristează. Acum ceva mai mult timp, am făcut o anume promisiune și acum trebuie să mi-o îndeplinesc, chiar dacă mi se rupe sufletul să vă las pe tine și pe Lulu… și asta se întâmplă, mi se frânge inima.

Jolene își stăvili lacrimile. Nimic nu o mai rănise în asemenea hal, nici măcar atunci când Michael îi spusese că nu o mai iubește. Însă trebuia să meargă mai departe și să o facă pe fiica ei să înțeleagă situația.

— Ai crescut protejată și iubită, așa că n-ai de unde să știi ce înseamnă să te simți singur pe lume. Când m-am înrolat, nu aveam nimic. Nimic și pe nimeni. Eram singură cuc. Și acum prietenii mei au nevoie de mine – Tami, Smitty, Jamie. Și restul Prădătorilor. Trebuie să fiu acolo pentru ei. Și țara are nevoie de mine. Știu că ești prea mică să înțelegi asta, însă eu cred că trebuie să protejez America. Chiar cred asta cu tărie, prin urmare

trebuie să mă țin de promisiune. Poți să mă înțelegi?

Lui Betsy îi dădură lacrimile. Buza de jos îi tremura necontrolat.

— Am nevoie de tine, spuse ea pe un ton jos.

— Știu, o asigură Jolene. Și eu am nevoie de tine, puiule, nici nu știi cât! Vocea o trădă din nou; trebui să tușească înainte să poată continua. O să vorbim la telefon și pe mail și poate o să ne și scriem scrisori, ca pe vremuri. O să fiu înapoi acasă înainte să-ți dai seama că am plecat.

Lulu o trase de mânecă.

— O să vii acasă până încep grădinița, da?

Jolene închise ochii. Oare cum avea să-i spună ce urma?

— Mama, stărui Lulu cu glas tremurat.

— Nu, răspunse Jolene într-un final. Nu chiar atunci, Lulu, dar o să fie acasă tati și…

Lulu începu iar să plângă.

*

Michael stătea acum singur pe canapea, privind-o pe mama lui. Îi putea citi îngrijorarea în privire, întrebarea evidentă. Se întreba ce căuta el aici, în timp ce Jolene era nevoită să se descurce singură cu Betsy.

Se uită la el îndelung, analizându-l cu atenție. Apoi ea ieși din living și se întoarse înapoi, câteva minute mai târziu, cu o ceașcă de cafea într-o mână și baclava în alta. Mâncare, desigur. Răspunsul ei la toate problemele.

Așeză ceașca și farfuria în fața lui și apoi luă loc alături, pe canapea. Îi puse o mână pe genunchi.

— Când eram tânără, în timpul războiului, Grecia trecea prin vremuri cumplite. Tata, unchii și verii erau cu toții plecați. Majoritatea nu s-au mai întors. Cu toate astea, ne-am ținut firea și credința ne-a ținut uniți.

Scutură din cap. Crescuse cu poveștile astea. Al Doilea Război Mondial era atât de departe de el, atât de greu de înțeles; se gândi la rudele pe care le

pierduse în bătaia focului inamic. Înainte fuseseră doar nume din cărți. Fără a sta pe gânduri, întinse mâna după baclava și începu s-o înfulece. Doamne, cât își dorea să-l fi avut alături pe tatăl lui!

— Mă mut la voi să mă ocup de fete.

— Nu, mama, n-avem dormitor pentru tine și în plus, mai ai și magazinul. O să angajez pe cineva să aibă grijă de ele.

— Categoric n-ai să faci asta. Nu las un străin să se ocupe de nepoatele mele. O să angajez eu pe cineva cu jumătate de normă la magazin, și gata.

— Magazinul nu-și poate permite asta.

— Dar eu pot. O să mă înființez la voi în fiecare zi, după școală. O iau pe Lulu de la grădiniță și pe Betsy din stația de autobuz. Și totul va fi bine. Tu te vei baza pe mine și fetele pe tine.

— Zilnic, mama? E un angajament mare.

— Sunt fată mare, după cum ai observat. Și sunt aici să te sprijin. Lasă-mă să te ajut, zise ea zâmbind.

Michael nu știu cum să reacționeze; încă nu-și dădea seama complet cât de tare i se schimbase lumea.

— Și totuși, astea sunt detalii. Altele sunt lucrurile care contează cu adevărat. Îl fixă cu privirea. Ar trebui să fii acum lângă ea și să le spuneți împreună copiilor că totul va fi bine.

— Păi și crezi tu că… o să fie bine?

— Nu pentru copii ar trebui să-ți faci griji acum, Michael. O să vină și rândul lor.

— Și Jo, întrebă el. Ea o să fie bine?

— Jolene a noastră e o leoaică.

Michael reuși doar să aprobe ușor din cap.

— Deja o dezamăgești. Așa era și taică-tău, fie-i țărâna ușoară. Era egoist. Ăsta ar fi momentul să înțelegi că unele lucruri sunt mai presus de tine. Îl mângâie pe obraz cu buricele degetelor, așa cum adesea o făcuse în copilărie. Hai, fii mândru de ea, Michael!

Știa că trebuia să fie de acord și să spună că desigur, era mândru de soția lui, însă nu putu s-o facă.

— O să fac ce trebuie să fac, zise el în schimb, știind că tocmai își dezamăgise mama.

Oare câți oameni avea să mai dezamăgească până la sfârșitul războiului?

∵

Michael își petrecu weekendul contemplându-și viața de la distanță. Betsy oscila între a fi furioasă ca un dragon și lipicioasă ca o liană.

Lulu era atât de nedumerită, încât devenise suprasurescitată și plângea din orice.

Michael nu mai putea suporta nimic din toate acestea, de abia se putea uita la durerea din ochii fetelor lui, însă Jolene era o războinică, tare ca oțelul armat. Vedea cum se purta ea cu fetele, cât era de tandră. Își dezvăluia durerea doar când acestea nu se uitau; ochii verzi i se umpleau de lacrimi într-o clipă, însă când fetele apăreau, Jolene își alunga lacrimile cu dosul palmei.

Cu o oră în urmă le trimisese la culcare. O, Doamne, și o lăsase să facă asta singură!

Acum el stătea în sufragerie, așezat în fața șemineului. Flăcări portocalii și albastre dansau peste butucii aranjați sub formă de cort, emanând valuri de căldură, și totuși lui încă-i era frig. Înghețase, de fapt.

Cercetă bucătăria. Pe fereastra de deasupra chiuvetei văzu cum luna patina deasupra golfului.

— Au adormit, anunță Jolene, intrând în cameră. Acum putem să vorbim.

Michael vru să spună „nu, nu vreau să vorbesc, nu despre asta, nu încă, nu acum sau vreodată”. Știa că era teribil de egoist și meschin din partea lui, însă îl enerva cumplit să rămână acolo pe post de Domnul Mami. Și nu era ca și cum ar fi putut vorbi cuiva despre asta. Ar fi părut un nemernic dacă recunoștea că nu voise să accepte noua răspundere care tocmai îi aterizase în poală și pe

care nici nu știa cu adevărat dacă o poate gestiona. Cum să conducă o firmă de avocatură cu șaisprezece angajați, să-și apere clienții și să se ocupe de toate treburile zilnice pe care le implică creșterea a doi copii? Să facă drumuri comune cu ceilalți colegi de clasă. Excursii. Mese. Spălatul rufelor. Temele.

Simplul gând că trebuia să le facă pe toate îl depășea.

— Cum naiba o să mă descurc cu toate astea? Mai am și serviciu.

— Mama ta ne va fi de mare ajutor. Spune că o să angajeze pe cineva să se ocupe de magazin și asta e minunat. Nu vreau nici eu ca o dădacă să aibă grijă de fete – o să fie atât de speriate și de nedumerite, zise Jolene. Mai ales Betsy, e fragilă acum și copiii pot fi cruzi. O să aibă nevoie de tine, Michael. Amândouă vor avea. Va trebui să le fii alături cu adevărat. Vreau să…

— Tu vrei. Își pierdu răbdarea la auzul acelei propoziții. Clasic, Jo. Tu pleci – dar nu înainte de a-mi spune cum să mă ocup de toate lucrurile, în absența ta.

— Nu lucruri, Michael. Copiii mei.

Sesiză cum vocea ei se frânse și atunci știu cât de tare tăiaseră în ea cuvintele lui. Nu demult, s-ar fi întors și ar fi luat-o în brațe, cerându-și scuze. Acum, se rezuma la a sta acolo, cu bărbia înainte, privind în gol către podeaua din lemn de sub ciorapii săi lungi. Ecoul acelui cuvânt – divorț – atârna ca o dâră de fum în spațiul dintre ei.

Ea așteptă vreme îndelungată. Respirația ei amintea de valurile care se zdrobeau de mai, tăioase și neregulate. Simțea cum ea îl judeca. Apoi, Jolene părăsi camera în tăcere.

Luni dimineață, Tami apăru după ce dusese copiii spre școală și claxonă.

Jolene coborî aleea și urcă în camionul mare și alb al prietenei sale.

Se uitară una la cealaltă și, fără niciun cuvânt, își dezveliră toate temerile, speranțele și grijile.

Tami oftă.

— Ei, cum a fost?

— Brutal, răspunse Jolene. La tine?

— De abia am supraviețuit.

Băgă în marșarier și ieși de pe alee. În câteva clipe intrau în viteză pe drumul interstatal care ducea spre Tacoma.

— Seth a încercat să se țină cu firea când i-am dat vestea, zise Tami spărgând tăcerea neobișnuită care ținea de câțiva kilometri buni. M-a întrebat ce o să se întâmple dacă nu mă întorc. N-are nici treisprezece ani. N-ar trebui să fie nevoit s-o întrebe pe mama lui așa ceva.

— Betsy s-a înfuriat. A zis că nu mă iartă dacă o părăsesc. Și că iubesc armata mai mult decât pe ea.

— Carl a plâns, mărturisi Tami după o tăcere îndelungată. A fost ca și cum… Vocea i se frânse. Doamne, greu mai e!

Jolene își înghiți nodul din gât.

— Ce e mai rău? Un bărbat care plânge atunci când pleci la război sau unul care nu?

Tăcură amândouă la auzul acestor vorbe. Kilometrii treceau repede și într-o clipită ajunseră la punctul de control.

Îi dădură soldatului legitimațiile și conduseră spre fort.

Pe holul din fața clasei Black Hawk, văzură mai mulți colegi de unitate cufundați în scaunele de la perete. Nimeni nu spunea nimic, mai puțin tinerii care erau foarte în priză și nerăbdători să se afirme. Smitty – mult prea tânărul Smitty, cu aparatul dentar și coșurile la vedere și privirea lui de cățeluș – rânjea tot, trecând de la un om la altul și punându-le întrebări despre cum e la război și spunând că pleacă să facă prăpăd acolo. Jolene se întrebă oare cum se simțea mama lui acum…

Ea și Tami se sprijiniră cu spatele de peretele din beton, așteptând să le vină rândul.

Ușa clasei se deschise și ieși Jamie Hix. Tunsoarea lui militară – cu părul scurt și blond – îi punea în evidență fruntea lată și bronzată. La colțurile ochilor lui cenușii se prefigurau linii fine – acestea erau noi, probabil apărute în zilele când fusese anunțat că pleacă la război. Fără îndoială că se gândea la băiețelul lui. Oare fosta soție avea să se prevaleze de această situație, să încerce să-i ia fiul de tot?

— E rândul tău, Jo, zise el.

Cu o înclinare a capului, Jolene intră în clasă, unde găsi un bărbat în uniformă așezat în capul unui birou lung, cu hârtii împrăștiate în fața lui.

— Comandant Zarkades? întrebă el, ridicând privirea spre ea. Pe loc repaus. Ia loc. Sunt căpitanul Reynolds. Jeff.

Luă loc pe scaunul din fața lui, ținând spatele drept și mâinile pe genunchi. El împinse un vraf de hârtii în fața ei.

— Planul de îngrijire a familiei e în regulă. Fiicele tale, Elizabeth Andrea Zarkades și Lucy Louida Zarkades vor fi în grija soțului tău, Michael Andreas Zarkades. Corect?

— Da, să trăiți!

— Și soacra ta e disponibilă să se ocupe de ele, văd.

— Da, să trăiți!

Avocatul se mai uită o dată la hârtii și bătu stiloul de ele.

— Staționarea poate fi adesea dificilă pentru căsnicie, doamnă comandant. Ai vreun motiv de îngrijorare vizavi de acest plan?

— Nu, să trăiți!

Căpitanul ridică privirea.

— Testament ți-ai făcut?

— Da, să trăiți! Sunt măritată cu un avocat.

— Bun. Împinse vraful de hârtii spre ea. Semnează și datează planul pentru familie. Și anexa cu aranjamente funerare. Presupun că, în caz

de deces, vrei să-l înștiințăm pe Michael. Mai vrei să-i spunem și altcuiva?

— Nu, să trăiți!

— Bine, ofițer. Asta-i tot. Liber.

Se ridică în picioare.

— Mulțumesc, să trăiți!

— Și… comandant Zarkades? *Recomandăm* să le scrii scrisori… celor dragi.

Jolene dădu din cap afirmativ. Scrisori. Cuvinte de rămas-bun. Ei *recomandau* ca ea să le scrie scrisori de rămas-bun celor mai dragi din lume. Încercă să-și imagineze asta… Betsy deschizând o scrisoare, cândva în viitorul tulbure, văzând scrisul mamei ei, citindu-i ultimele cuvinte, oare care să fie aceste ultime cuvinte, așternute acum pe hârtie, înainte de a ști tot ce dorea să-i spună, înainte de a împărtăși o viață împreună? Lulu ar plânge, ar jeli, ar țipa: „Cum? Unde plecat?” și atunci frumosul ei chip în formă de inimioară s-ar schimonosi, cu lacrimi adunându-se în ochișorii ei negri, pe măsură ce ar încerca să înțeleagă toate astea.

— Ai grijă, comandant Zarkades. Doamne-ajută!

∵

Următoarele două săptămâni trecură atât de repede, că Jolene se aștepta să audă un bubuit sonic în spate. Scrise, revizui și rescrise cel puțin o duzină de liste cu lucrurile pe care le avea de făcut, reușind să umple un biblioraft cu orice informație la care se putu gândi. Se dezabonă de la revistele pe care știa că n-o să le mai primească, îl angajă pe băiatul vecinului să-i tundă peluza vara și să-i verifice generatorul iarna următoare și plăti cât mai multe facturi cu putință. Pe toate le făcu noaptea; ziua era la fort, pregătindu-se de război. Ea și unitatea ei zburară atât de multe ore împreună, că începură să respire la unison. Pe la început de mai, ea și restul colegilor deveniseră chiar nerăbdători să plece. Dacă tot făceau asta, chiar voiau *să meargă.* Era singura cale prin care

puteau începe să numere zilele până aveau să se întoarcă acasă.

Acasă, unde viața devenise o serie nesfârșită de momente tulburătoare și scene de rămas-bun nesfârșite. Fiecare privire, fiecare îmbrățișare, fiecare pupic purta cu sine povara durerii. Jolene nu știa cât mai putea suporta asta. De fiecare dată când își privea copiii, simțea un nod în gât.

Și mai era și Michael.

În acest scurt răgaz pe care îl mai aveau împreună, el se îndepărtase și mai tare, petrecând și mai mult timp la birou. Rareori îl surprindea uitându-se la ea și, atunci când o făcea, vedea indignare în ochii lui, iar el își retrăgea rapid privirea. Încercase să vorbească cu el despre toate astea, despre mersul la război, ce simțea ea, ce simțea el, teama ei, însă toate încercările îi fură înăbușite, așa că într-un final renunță epuizată.

Părea ca el să fi spus adevărul: nu o mai iubea.

Uneori, târziu în noapte, când se întindea alături de el neputând să adoarmă, temându-se să-l atingă și în același timp tânjind ca el s-o atingă, se întreba dacă ei încă îi mai păsa de toate astea. Voia să-l creadă nevinovat până la proba contrarie, să-i interpreteze răceala ca un fel de îngrijorare, însă, în final, optimismul ei nativ nu funcționă. Avea nevoie de el atunci, poate pentru prima dată, iar el o dezamăgise. La fel ca și părinții ei.

În seara aceea, după o zi lungă la fort și pregătiri de plecare ce ținuseră ore în șir, parcă SUV-ul în garaj și rămase singură pe întuneric să-și adune puterile. Când se simți sigură pe ea, ieși din mașină și intră în casă.

Casa era inundată de o lumină aurie și de un miros de friptură de miel cu roșii și mirodenii. O notă de scorțișoară îndulcea aerul. Le putea auzi pe fete vorbind pe undeva, însă vocile lor erau în surdină. În ultima vreme, nimeni nu mai avea prea multe de spus. Cu toții își țineau respirația pentru ultimul rămas-bun. Betsy suportase cel mai greu

dintre toți; începuse să-și schimbe comportamentul, să aibă accese de furie, să trântească ușile. Dacă cineva din clasă ar fi râs pe seama ei pentru că avea o mamă care mergea să lupte în „războiul ăla tâmpit”, ar fi intrat direct în depresie. Ar fi venit direct la ea să o implore să iasă din armată.

Jolene își agăță haina în cuierul din hol și merse în bucătărie, unde o găsi pe Mila la chiuvetă, spălând vasele după cină. Michael era încă la birou – mai nou, rar venea acasă înainte de zece.

La 8.10, soarele începea să apună; priveliștea de la fereastră arăta ca un tablou de Monet, numai în nuanțe de auriu și arămiu și dungi de culoarea lavandei juxtapuse.

Jolene se ivi în spatele Milei, adulmecându-i parfumul șamponului de trandafiri, când îi puse mâna pe umăr.

— Hei, Mila. Musaca?

— Bineînțeles, e preferata ta.

Atât îi trebui lui Jolene ca să se simtă melancolică. Își strânse soacra de braț.

— Mersi că ai venit la noi în seara asta.

— A ta e în frigider. Trebuie lăsată trei minute la microunde, zise Mila uscând ultima farfurie și punând-o pe tejghea. Cum a fost antrenamentul de azi?

Jolene făcu un pas în spate.

— Grozav. Sunt pregătită pentru orice acolo.

Mila se întoarse și o măsură din priviri.

— N-ai decât să te prefaci față de Betsy, Lulu sau chiar față de fiu-meu. Dar nu face asta cu mine. Nu am nevoie de tăria ta. Tu în schimb ai nevoie de a mea.

— Deci pot să recunosc în fața ta că mi-e un pic frică?

— Uiți, Jo, că am mai trecut printr-un război, în Grecia. Soldații ne-au salvat viețile. Sunt mândră de ceea ce faci și am să mă asigur că și fiicele tale vor fi la fel.

Aceste cuvinte simple însemnau enorm.

— Și fiul tău? întrebă ea într-un final.

— E bărbat, și bărbaților le e frică. Asta nu-i o combinație prea inspirată. Totuși, te iubește. Asta știu sigur. Și tu îl iubești.

— E oare îndeajuns?

— Iubirea? Mereu, *kardia mou*.

Iubirea. În mintea ei, Jolene întoarse acest cuvânt pe toate părțile, întrebându-se dacă nu cumva Mila avea dreptate, dacă iubirea era suficientă într-un asemenea moment.

— O să te așteptăm să te întorci acasă întreagă și în siguranță. Nu-ți face griji pentru noi.

Jolene știa că nu prea avea multe de spus în această privință. Trebuia să se desprindă de cei dragi. Își putea permite să-i fie dor de familie, însă emoția – dorul – trebuia adânc îngropată. „Hai că pot”, își zise încet. Își compartimentase emoțiile toată viața. Știa cum să pună frica și dorul în cutii separate și apoi să le ascundă. „N-am de ales”.

— Fiu-meu o să se ridice la înălțimea așteptărilor, zise Mila. E ca taică-său în această privință. Nu se dă în lături de la datorie. N-o să te dezamăgească.

— De unde știi?

— Știu, zise Mila zâmbind.

Capitolul 8

În prima săptămână din mai, Michael se ocupă de cazul Keller și alese să pledeze vinovat la acuzația de omor cu premeditare și demară o cercetare amănunțită. Trebuia să descopere cât mai multe despre acest caz, iar clientul tot nu voia să vorbească. Keith spusese doar „Sunt vinovat” în acea zi, la întâlnirea din închisoare, și apoi continuase să tacă, răspunzând absent la întrebările lui Michael. Când și când mai spunea „Am

omorât-o” și cam atât, ceea ce nu prea ajuta la nimic.

Între timp, acasă, Jolene îi tot înmâna liste cu lucruri de făcut. De câte ori ea îi surprindea privirea, îl bombarda rapid cu sarcini: „nu uita să izolezi țevile în noiembrie”, „să fertilizezi plantele”, „să cureți grătarul”. Așa umplea ea serile petrecute împreună. Michael își dădea seama că era nerăbdătoare să plece. Cu o noapte în urmă, îi și spusese că „voia să plece, să termine odată cu asta și să se întoarcă odată acasă”.

Curând, dorința ei avea să se îndeplinească.

În două zile avea să-i spună la revedere soției sale, să o privească cum se urcă într-un autobuz militar și apoi dispare.

Voia să fie stoic, dârz și fidel. Însă în ultima lună învățase ceva despre el însuși, și anume faptul că era egoist. De asemenea, mai era și îngrijorat, și speriat, și furios. Și adevărul era că se simțea mai tot timpul furios. Era furios pe faptul că ea alesese armata mai presus de familie, furios că nu-și dăduse demisia cu ani în urmă, furios că el nu avea niciun cuvânt de spus în această privință.

Mersese la acele ridicole întâlniri de grup pentru pregătirea familiilor, pe care i le recomandase Jolene. Ce sinistru fusese! Întârziase la toate întâlnirile din ziua aceea și nici acum nu făcuse excepție. Când intrase în cameră, ajunsese cu răsuflarea tăiată, un pic dezordonat, scormonind după hârtii în servietă, în căutarea unui nume de contact.

Femei. Asta văzuse. Pesemne că erau cel puțin cincizeci în cameră; însă majoritatea participanților erau copii care urlau și plângeau. Pe un șevalet, era un mare poster pe care putea citi: *Sprijină-ți soldatul*! Mai jos, erau subpunctele: *Pachete. Telefoane. Singurătate. Sex. Ajutor financiar.* De parcă ar fi vrut să discute cu străinii despre problemele pe care le întâmpinase odată ce aflase că soția lui fusese trimisă la război.

Când el intrase, fiecare femeie din cameră ridicase ochii spre el. În cameră se făcuse imediat liniște.

— Scuze, am greșit adresa, mormăise el și plecase.

N-avusese nici cea mai mică intenție să rămână acolo și să asculte cum acele femei învățau cum să se comporte ca niște soții bune cât timp soldații lor erau plecați.

Oriunde mergea, părea că veștile i-o luaseră înainte. Ura felul în care oamenii îl priveau când auzeau că Jolene pleca în Irak. Îi putea vedea încruntându-se, imaginându-și cum ar arăta el în șorț, amestecând aluatul pentru prăjituri într-un castron argintiu. Schimbară rapid conversația spre George W. Bush și manevrele politice din spatele războiului, concluzionând că ea își risca viața pentru nimic. Și ce naiba mai putea spune el, Michael, vizavi de toate acestea?

Știa că poate sprijini războinicii, chiar dacă nu și războiul. Aceasta era atitudinea pe care trebuia să o aibă, poziția onorabilă, însă față de soția lui nu reușea asta. Nu reușea să se calibreze să-i sprijine decizia.

Iar ea recunoștea asta, îi recunoștea furia și indignarea. Se cunoșteau prea bine ca să-și ascundă asemenea emoții. Fără o iubire care să-i protejeze, erau amândoi la fel de vulnerabili ca victimele unui incendiu – fiecare atingere durea.

Așa că el nu o mai privea, nu o mai atingea și se îngropa în muncă. Așa supraviețuise ultimelor două săptămâni. Prin absență. Pleca devreme la birou și rămânea acolo până seara cât mai târziu. Noaptea, el și Jolene dormeau fiecare în câte o extremitatea a patului, respirând în beznă, fără să spună nimic, fără niciun fel de apropiere. Niciunul dintre ei nu dormea, însă amândoi pretindeau că găseau alinare acolo. Jolene se întinse odată după el, dorindu-și să facă dragoste, spunând încet „Eu plec, Michael”. El se retrase, prea furios să inițieze

ceva legat de intimitate. În dimineața următoare, zări durerea și umilința din ochii ei și se rușină, dar asta nu schimba cu nimic ceea ce simțea.

Pe birou, îi sună intercomul. Era secretara care anunța că procurorul general din King County ajunsese exact la timp pentru întâlnirea lor.

— Trimite-l înăuntru, zise Michael, îndreptându-și spatele în scaun.

În birou intră Brad Hildebrand, procurorul. Michael îl cunoștea bine pe Brad: în spatele căptușelii fine de politician, zăcea o inimă de zelot. Brad fusese ales să fie dur cu crima și mai dur cu criminalii și făcea asta foarte bine, deoarece credea cu tărie în puterea partidului din care făcea parte.

— Michael, zise el, întinzându-i mâna.

Dădură noroc. Michael își dădu seama din zâmbetul lui Brad că urma o furtună.

— Voiam să-ți spun că un martor a făcut un pas în față în cazul Keller, zise Brad. În interesul unei transparențe totale…

— Și a unei posibile negocieri.

— Ne doream să-ți parvină aceste informații cât mai rapid. Keller a mărturisit. M-am gândit să-ți dau vestea în persoană.

— Serios?

Trânti pe birou un dosar cu șine.

— Aceasta este declarația lui Terry Weiner, coleg de celulă cu Keller.

Turnătorul de la tribunal, extrem de popular printre procurori și polițiști.

— Să văd dacă am înțeles bine. Sugerezi că Keith Keller, care în ultimele două săptămâni de când a fost închis, n-a vorbit nici cu tatăl, nici cu avocatul sau psihologul angajați de curte, își deschide acum brusc sufletul față de colegul său de celulă.

— A spus, citez: „Nenorocita nu mai tăcea din gură, așa că am afumat-o”.

— Scurt, la obiect și ușor de reținut. Înțeleg. Și lasă-mă să ghicesc, așa-zisul martor a fost eliberat.

— Fusese arestat doar pentru posesie de droguri.

— Un dependent. Perfect. Michael deschise dosarul din fața lui, trecând cu privirea peste declarație. O să am nevoie de o copie după dosarul de arestare a martorului.

— O să transmit să-ți trimită una.

— Și bucățica asta de ficțiune e tot ce ai?

— E destul, Michael, și amândoi știm asta. Brad făcu o pauză și-i aruncă o privire plină de subînțeles. Am auzit de nevasta ta. Pleacă la război, așa-i? Nu știam că sunteți o familie de militari.

— Familie de militari. N-aș zice.

— Serios? Pare ciudat. Oricum, bănuiesc că o să ai de lucru cu copiii.

Oare în vocea lui Brad se ascundea o dâră de malițiozitate?

— Nu-ți face griji pentru mine, Brad. Pot să duc copiii la școală, să gătesc și cina și să-ți dau și ție clasă în sala de judecată.

∵

După cină, Jolene stătea cu brațele cufundate în apa fierbinte și plină de detergent de vase din chiuvetă, în timp ce își admira curtea din spate. Era o noapte imposibil de frumoasă – un cer înstelat, valuri care se scăldau în lumina lunii și garduri care păreau să lucească din interior. Știa că dacă închidea ochii, avea să-și amintească o mie de amintiri despre această privelițte, să audă râsul fiicelor ei și să simtă cum o mână mică o trăgea pe a ei.

Rămas-bun. O spusese în mintea ei de nenumărate ori în ultimele două săptămâni. Își luase rămas-bun de la amintiri, momente, peisaje și oameni, își petrecuse ore întregi încercând să memoreze totul, ca apoi să-l poată lua cu ea, acest carnețel cu amintiri ale vieții pe care o lăsa în urmă… aceeași viață care o aștepta să se întoarcă.

Își trase mâinile din apă, le uscă și lăsă apa să se scurgă din chiuvetă. Apoi se retrase încet din

bucătăria goală.

Sufrageria era scăldată în lumină – toate lămpile erau aprinse și un foc dansa în șemineu –, iar la televizor rula un sitcom la care nimeni nu se uita. Închise televizorul și urî tăcerea bruscă, așa că-i dădu din nou drumul. Pe măsură ce urca scările, sesiză scârțâitul treptelor și merse mai departe. Betsy era în camera ei, făcându-și temele, iar Lulu deja adormise. Se opri în fața ușii lui Betsy, lăsându-și degetele să alunece pe tăblia din stejar. Voia să intre în cameră, să stea cu fiica ei cea mare și să o facă din nou să înțeleagă de ce trebuia să plece la război. Însă în seara aceasta mai avea ceva de făcut, ceva ce deja amânase cât putuse de mult.

Merse în dormitorul ei, aprinse lumina și închise ușa. Pe măsură ce stătea acolo și privea încăperea pe care o împărțise cu soțul ei, amintirile începură s-o năpădească. „Ăsta e patul, Michael, hai să-l cumpărăm… uite ce trainic e, putem să facem copii într-un pat ca ăsta…” și noptiera pe care o găsiseră la un târg de vechituri în zilele de demult și covorul oriental care fusese prima lor achiziție substanțială.

Cu un oftat adânc, merse la noptieră și pescui camera video dintr-un sertar. O puse pe trepiedul proaspăt cumpărat, se poziționă în bătaia lentilei, pe patul enorm și apăsă butonul de înregistrare. Urcă în pat, umflă pernele în jurul ei, forță un zâmbet, ca și când urma să spună o poveste obișnuită de noapte bună.

— Hei, Lulu. Vocea i se întrerupse. Inspiră adânc și încercă din nou. Fac această casetă pentru tine.

Ridică spre cameră cartea preferată a lui Lulu, *Profesorul Wormbog își caută grădină zoologică.* Deschizând cartea colorată, începu să citească povestea cu voce tare, folosind toate intonațiile potrivite. Când termină, închise cartea și privi spre cameră cu lacrimi în ochi.

— Lucy Louida, te iubesc până la cer. Somn ușor, scumpa mea. O să vin acasă înainte să-ți dai seama că am plecat.

Se dădu jos din pat și închise camera. Scoase caseta și inseră o alta în dispozitiv. De data aceasta, șezu pe marginea patului și privi drept spre cameră.

— Betsy, zise ea încet, nici nu știu cum să-mi iau rămas-bun de la tine. Știu câtă nevoie ai de mine acum. La școală treci prin destul de multe și vreau să fiu aici, să-ți dau sfaturile de care ai nevoie să te descurci în viață, dar din păcate nu prea avem timp, nu-i așa? Cum de nu avem timp? Oftă. Știu că ești supărată pe mine, Bucățică, și îmi pare tare rău pentru asta. Sper doar ca într-o bună zi să înțelegi. Poate o să și fii mândră de mine, așa cum sunt și eu mândră de tine. Atât de mândră. Ești frumoasă, și puternică, și deșteaptă, și loială. O să ai multe culmi de urcat, cât timp eu voi fi departe și o să-ți fie tare greu. Dar vei fi bine.

Jolene închise ochii un moment, gândindu-se că erau mult mai multe lucruri pe care-și dorea să le spună. În următoarele zece minute îi dădu fiicei sale cele mai înțelepte sfaturi cu putință, despre fete, băieți, școală, venirea ciclului și machiaj. La final era secată de puteri. Și mai erau atâtea de zis… dar timpul se scursese.

— Te iubesc, Betsy, până la cer. Și știu că și tu mă iubești. Știu, închise ea simplu, cu un zâmbet.

Se ridică și schimbă caseta din nou. De data aceasta, pregătea una pentru Michael, așa că se așeză în capul patului și, privind spre lentila mică și neagră, simți o umbră de înfrângere. După toți anii petrecuți împreună, nu știa ce să-i spună și n-avea idee dacă el o va asculta vreodată sau dacă îi va păsa cu adevărat. Se ridică și închise camera. Puse cele două casete în măsuța de toaletă, scriind LULU pe una și BETSY pe cealaltă.

Apoi merse către biroul din colțul camerei, amintindu-și de ziua când îl găsise și cum Michael

râsese de el: „E cel mai urât lucru pe care l-am văzut vreodată, oare de câte ori a fost vopsit?” Ea îi luase mâna într-a ei, îl trăsese mai aproape și-i spusese „Uită-te mai atent, iubire”.

Se așeză și deschise sertarul de jos. Special pentru misiune, cumpărase o casetă de valori metalică, verde. O scoase și o așeză pe biroul din mahon. Apoi scoase articolele de papetărie pe care le cumpărase în săptămâna respectivă și începu să-și scrie scrisorile, sperând că acestea nu vor fi citite niciodată.

Iubitei mele Elizabeth Andrea: Să scriu această scrisoare a fost cel mai greu lucru pe care l-am făcut vreodată. Nu fiindcă nu știu ce să spun (deși, la o adică, chiar nu știu), ci fiindcă nu suport ideea că tu o vei citi, că eu voi fi plecată și că tu vei ști ce înseamnă să nu ai mamă…

Scrise, scrise și iar scrise, printre lacrimi, până când nu mai avu ce spune. Și tot nu era îndeajuns. Când termină, îi tremurau mâinile. Scrisoarea către Lulu nu era cu nimic mai ușoară; cu fiecare cuvânt scris, Jolene se gândea la un copil care avea să-și uite mama, aproape de tot…

Michael, începu ea a treia scrisoare, oprindu-se cu stiloul deasupra hârtiei, în vreme ce lacrimile îi curgeau, lovind pagina cu pete mici și gri. *Te-am iubit, de la început până la sfârșit. Ai grijă de copiii noștri… învață-i să-și amintească de mine.*

Împături scrisorile, le puse pe fiecare în plic și apoi în cutia metalică, lângă portofel și permisul de conducere.

După ce puse deoparte cutia metalică și închise sertarul, rămase acolo, privind în noapte și simțindu-se sigură pe ea. Se ridică în picioare – se clătină, simțindu-și genunchii slăbiți – și merse către dulap, unde își regăsi ranița ei verde de soldat. O puse pe pat și începu să împacheteze.

Era atât de absorbită să-și găsească toate lucrurile de pe liste și să-și împăturească uniformele, că nu auzi bătaia din ușă și brusc, Betsy se ivi lângă ea, privind lung în jos spre ranița deschisă, din care ieșeau uniforme de camuflaj pentru deșert, bocanci de culoarea nisipului și tricouri verzi.

— Hei, Bets, o salută Jolene.

Betsy merse spre pat fără nicio expresie, cu privirea fixată pe plăcuțele de identificare de lângă raniță. Le luă în mână și privi cu atenție dreptunghiurile metalice pe care erau gravate informații despre serviciul lui Jolene.

— Sierra a zis că mergi să omori oameni, zise ea încet, apoi vocea ei se întări. Apoi Tod a râs și a spus: „Așa ceva nu există. Toată lumea știe că femeile nu pot să tragă”.

— Betsy…

— Am văzut la un moment dat un film în care un soldat era identificat după plăcuțe. La asta sunt bune? Să te poată identifica? întrebă ea cu ochii în lacrimi.

— Betsy, ai să vezi că n-o să mi se întâmple nimic.

— N-ar trebui să mergi.

Jolene înghiți în sec. Voia s-o ia pe Betsy în brațe, să o strângă tare și să jure că se va întoarce acasă.

— Îmi doresc să nu fi fost nevoită.

— Jură-mi că o să te întorci acasă întreagă.

— Of, Betsy… Jolene încercă să-și găsească cuvintele potrivite, pentru a face o promisiune imposibil de păstrat unei fete care n-avea să uite vreodată ce urma ea să-i spună atunci. Te iubesc atât de mult…

Betsy părea lovită. Făcu un zgomot sugrumat și izbucni în lacrimi spunând „Asta nu-i promisiune”. Aruncă plăcuțele cât colo și trânti ușa în urma ei.

Jolene se aplecă să le culeagă. Și le puse la gât și suspină obosită. Avea să termine de împachetat

și apoi să meargă la Betsy și să încerce – din nou – să o facă să înțeleagă.

∵

Era ultima seară împreună. Jolene își petrecuse întreaga zi cu fetele ei. O lăsase pe Betsy să chiulească. Merseseră toate trei la film și apoi să patineze pe gheață și să ia prânzul la Red Robin.

Acum, soarele începea să apună.

Jolene avea un plan pentru ultima lor seară petrecută împreună. Voia să meargă la Crab Pot pentru cină. Aveau nevoie – ea avea nevoie – de o ultimă amintire perfectă, pe care să o poarte peste tot ca pe o amuletă în lunga despărțire ce urma.

Ani întregi, Crab Pot fusese restaurantul „lor". Merseseră acolo într-o zi lenești de vară, intraseră acolo, se plimbaseră pe plajă la reflux, organizând tot felul de concursuri pe drum. Premiile constau în conuri de înghețată cu una sau două cupe, pentru prima care găsea o agată, un dolar de nisip sau o piatră albă perfectă.

Pe vremuri, Michael obișnuia să le însoțească. Căra după el găleți în culori vibrante, lopățele din plastic, stive de prosoape pe brațe și pungi întregi cu loțiuni de protecție solară. Însă în lunile care se scurseseră de la moartea tatălui său, Michael se schimbase. Poate dacă ar fi reușit să se întoarcă în timp pentru o clipă, suficient cât să-și amintească, ar fi putut să-i dea lui Jolene lucrul de care avea cel mai tare nevoie în acea seară: familia unită înainte de plecare. Avea nevoie să știe că Michael se va descurca cu fetele și că o va aștepta, că încă avea un soț la care să se întoarcă.

— Haideți, fetelor, zise Jolene din nou. Hai să luăm cina la Crab Pot.

Doar Lulu se bucură.

— E prea frig, remarcă Betsy, plimbându-și degetul de sus în jos pe Ipod și ajustându-și căștile. Nimeni nu merge la Crab Pot până la vară. Doar boșorogii se duc acolo.

Michael îndreptă telecomanda spre televizor, navigând printre canale. Se rezumă să tacă și să ridice din umeri.

Pentru Jolene însă fu singura aprobare de care avu nevoie.

— Splendid, mergem atunci. Luați-vă cu toții hainele. E posibil să fie frig afară.

Își petrecu următoarele zece minute asigurându-se că iau cu ei toate articolele de pe listă: haine, bocanci și pături. Îndesă în portbagaj și patru scaune de plajă, pentru orice eventualitate și, zece minute mai târziu, porneau cu toții pe drumul șerpuit al țărmului.

Restaurantul Crab Pot era o instituție locală. Construit în urmă cu cincizeci de ani de către un pescar norvegian, era o clădire micuță cu acoperiș din țiglă, perfect poziționată pe o limbă de pământ dintre drum și nisip. Restaurantul era împrejmuit de o podea decolorată de vreme, dichisită cu mese de picnic și înconjurată de un gard din plase de pescuit, printre care fuseseră petrecute lumini de Crăciun. Vara, fețe de masă roșu cu alb din plastic acopereau mesele, însă în extra sezon, când acolo serveau masa doar localnicii, mesele erau descoperite.

Înăuntru, podeaua inegală era un strat de nisip, despre care se spunea că fusese adus tocmai de pe coasta sălbatică de lângă Kalaloch. Pereții din lemn de abia se mai vedeau, sufocați de suvenirele multicolore – tablouri, permise de pescuit expirate, dolari de hârtie. Orice voia să lipească cineva, era bine primit. Printre numeroasele hârtii, zăceau aninate câteva perechi de sutiene și chiloți.

Lulu știu încotro să se îndrepte. Intră în restaurant ca și când ar fi fost al ei, merse direct la fereastra de lângă casa de marcat și apoi arătă cu degetul.

— Ăștia suntem noi! zise ea oricui dorea s-o asculte.

În restaurant erau doar câțiva clienți și niciunul nu ridică privirea.

Ospătărița, o femeie cu părul alb pe nume Inga, care era acolo de când lumea și pământul, spuse:

— Bineînțeles că voi sunteți, Lulu. Doar e și poza mea preferată cu voi.

Lulu radia. Apoi îi conduse la o masă lângă ușă. Vreți meniul obișnuit?

Întrebă ea scoțându-și un pix din păr.

Pixul era doar de ochii lumii. Nimeni nu o văzuse vreodată pe Inga notându-și vreo comandă.

— Normal! încercă Jolene să pară veselă. Doi crabi Dungeness, patru porții de unt limpezit și două farfurii de pâine cu usturoi.

Se așezară pe băncuțe – Michael și Betsy pe o parte, iar Lulu și Jolene pe cealaltă. Pe toată durata cinei, Jolene încercă să anime conversația, dar deja când veni vremea să-și scoată bavetele din plastic, era descumpănită. În realitate, doar ea și Lulu vorbiseră. Michael și Betsy comunicaseră ridicând din umeri și mormăind. Amândoi erau foarte supărați că aceasta era ultima noapte alături de Jolene și voiau ca ea să știe bine asta. Cel puțin așa deduse ea. Michael achita nota când își făcu apariția în restaurant familia Flynn.

— Perfect, zise Betsy, prăbușindu-se în scaun și lăsându-și părul să cadă pe față.

— Tami! Jolene se ridică și își îmbrățișă cu patos prietena, peste scaun. Ar fi trebuit să știe că își puteau face apariția în formulă completă. Haideți la poză!

Tami, Seth și Carl se strânseră imediat, se luară în brațe și zâmbiră spre cameră. Jolene îi surprinse pe toți cu un aparat străvechi de tip Polaroid, pe care restaurantul îl punea la dispoziția oaspeților. Aceasta era o altă tradiție: fiecare oaspete trebuia să prindă o poză de familie în perete.

— E gata poza! zise ea.

Familia Flynn se strânse imediat în jurul ei, să-și vadă poza developându-se. Când fu gata – și era o

poză bună –, Carl o lipi imediat de peretele de lângă ușă.

— Rândul tău, zise Tami, luând camera din mâinile lui Jolene.

Jolene își strânse și ea familia, trecându-și brațul peste umerii lui Betsy (Doamne, ce subțire mai era fiica ei cea mare, ce deșirată!) și Lulu (bebelușul ei). Michael păși în spatele ei. Când Tami le spuse „Zâmbiți", zâmbiră.

Bliț.

Apoi Betsy și Michael se îndepărtară și ieșiră din restaurant. Jolene rămase acolo, privindu-i cum plecau.

Tami o strânse ușor de mână.

— Hei, zise ea încet.

Jolene scutură ușor din cap și forță un zâmbet. Ieșiră afară pe terasă, încă ținându-se de mână. Deja se întunecase. Luna plină lumina vârfurile ascuțite, crestate și acoperite cu zăpadă, totodată trimițându-și razele și către valuri.

La capătul terasei, Carl stătea alături de Michael. Chiar și de la distanță, se vedea limpede ce incomod se simțeau unul față de celălalt, acești doi bărbați care nu aveau nimic în comun, în afară de prietenia nevestelor. Michael avea mâinile băgate adânc în buzunare; se balansa ușor pe călcâie. Briza nopții îi răscolea părul.

Seth mergea pe plajă alături de Lulu. Când ajunseră în dreptul conductei, se lăsară în genunchi, urmărind ceva. Jolene vedea că Betsy dorea să li se alăture, însă ceva o reținea.

— Hai, du-te, Betsy, o îndemnă Jolene delicat.

Îi luă un moment ca în sfârșit să se pună în mișcare. Betsy coborî treptele terasei și apoi traversă plaja nisipoasă. Când o văzu, Seth ridică privirea și zâmbi timid.

— Ce-o să se facă fără noi, întrebă Jolene încet.

— Dar ce-o să ne facem noi fără ei? reveni Tami.

Stătură acolo până li se răciră nările și briza se transformă în vânt, iar Michael și Carl încetară să se prefacă în stare să discute. Apoi familia Flynn intră în restaurant, iar familia lui Jolene merse spre casă.

Când ajunseră să parcheze și să intre în casa cu lumină aurie și primitoare, atmosfera devenise solemnă. Până și Lulu părea afectată.

— Mami, zise Lulu când intrară în sufragerie. O să fii acasă de ziua mea, nu-i așa?

— Nu înainte de ziua ta, Lulu. Dar tati o să aibă grijă să-ți organizeze o petrecere frumoasă.

— O, căzu Lulu pe gânduri. Și dacă pierd vreun dinte? O să vii acasă pentru asta, nu-i așa?

Michael se așeză și dădu drumul la televizor.

Betsy gemu de frustrare și părăsi camera. Sunetul pașilor ei urcând scara avu ecou în toată casa.

— Dar o poveste de noapte bună? Îmi citești una? întrebă Lulu încruntată.

— Lulu, iubire, strânge-ți jucăriile, că mă întorc într-o clipă.

Simțindu-se slăbită, Jolene o urmă pe Betsy și bătu la ușa camerei ei.

— Pleacă! țipă Betsy.

— Nu e cazul să spui asta. Nu acum, nu în seara asta.

Urmă o pauză lungă.

— Bine, intră.

Jolene păși în cameră, îndreptându-se spre pat. Betsy nu se dădu la o parte, însă Jolene se așeză oricum. Își puse un braț peste fiica ei și o trase mai aproape.

— Mă străduiesc, mamă, zise Betsy într-un final.

— Știu.

— La știri…

— Nu te mai uita, Betsy, că nu te ajută deloc.

— Și ce o să mă ajute?

Jolene suspină.

— Știi ceva? Hai să ne sincronizăm alarma ceasurilor. Astfel, după ce termină de sunat, o să ne gândim una la cealaltă din secunda următoare.

— Bine.

Își setară alarmele în liniște.

— Îmi pare rău că am zis aia despre plăcuțe. Nu știu de ce mă port așa urât cu tine…

— Eu știu, scumpa mea. Și eu am avut doisprezece ani. Ai destule pe cap acum.

Jolene o pupă pe Betsy pe obraz.

Stătură acolo, ținându-se în brațe vreme îndelungată. În tăcerea aceea, Jolene simți că ceva se rupea în ea. Cum avea oare să plece în dimineața următoare, să se desprindă de familia ei și să-și ia rămas-bun de la copii?

Voia să-i spună lui Betsy tot ce avea nevoie să știe pentru întreaga viață – pentru orice eventualitate, să o avertizeze despre sex, băieți, droguri și machiaj, despre politicile sociale, intrarea la facultate și alegeri nefericite. Dar era încă prea devreme și, în același timp, prea târziu.

Într-un final, își sărută fata pe obraz, se ridică și spuse:

— Ești gata să mergem jos din nou?

— Nu-mi vine să mă uit la televizor. Cred că mai bine am să citesc, răspunse Betsy.

Aici Jolene nu mai avu ce comenta. Nici ei nu-i venea să coboare.

— În regulă.

Jos îl găsi pe Michael uitându-se la televizor, în vreme ce Lulu stăruia alături cu întrebări despre cât va sta mama plecată.

— Vino aici, Lucy Lou, zise Jolene, luându-și fata în brațe. E timpul să faci baie.

Jolene o duse și-i oferi o băiță combinată cu joacă, apoi o pregăti de culcare.

În timp ce căuta cu privirea cartea de seara trecută, o văzu pe Lulu dându-se jos din pat și punându-și bentița gri-șobolan și urcând la loc.

Prin urmare, Lulu voia să se joace. Jolene se întoarse spre pat și se opri brusc.

— O, nu! Lulu, unde-ai dispărut? Te-au răpit cumva zânele?

Lulu scoase un sunet și apoi își astupă gura cu mâna.

— Ce-a fost asta? Vântul? Lulu, ești pe afară?

Lulu își scoase bentița și izbucni în plâns.

— Vreau să rămân invizibilă până te întorci.

— Of, Lulu, zise Jolene urcând în patul îngust și luându-și fata în brațe.

— Cine o să mă mai găsească dacă tu pleci?

Jolene o strânse mai tare, gândindu-se la toate lucrurile pe care avea să le rateze.

Lulu avea să înceapă grădinița, să meargă cu autobuzul și să-și facă noi prieteni, toate acestea fără s-o aibă pe Jolene alături.

— Te iubesc, Lucy Louida. Să nu uiți asta, da?

— Da.

Copila se cufundă sub plapumă și închise ochii. Adormi în câteva minute.

Jolene o sărută și părăsi camera. Înainte să iasă, înșfacă una dintre cordelușele de plastic din șifonierul lui Lulu și o băgă în buzunar.

Când coborî, își dădu seama ce liniște era în casă.

— Michael?

Niciun răspuns. Intră din cameră în cameră și tot nu-l găsi. Mașina lui era însă în garaj. La un moment dat, văzu ceva afară.

Se opri în fața ferestrei din bucătărie și cercetă împrejurimile. Razele lunii revelau o siluetă așezată pe ponton.

Își puse o pereche de cizme care așteptau mereu la intrarea în hol. Trase apoi fermoarul hanoracului, părăsi casa și merse pe linia gardului, spre drumul principal.

Traversă și urmări treptele de lemn, care duceau jos către ponton. Luna îi lumină calea. Călcă peste ceva care se sparse zgomotos.

— Și uite că m-ai găsit, constată Michael, ducând o sticlă la buze.

Jolene se așeză pe scaunul de lângă el. Făcuse focul în vatra din metal, care emana spre ea oarece căldură.

— Sunt convins că urmează să-mi spui că nu-i o idee bună să mă îmbăt.

Jolene oftă. Cum ajunseseră aici? Și cum aveau să redevină vreodată ce-au fost?

N-aveau să mai reușească.

— Pot? întrebă ea întinzând mâna după sticlă.

Luă o gură de scotch, care o arse din gât până-n stomac.

— Trebuie că ești supărată, zise el.

Încuviință din cap. În mod normal, se ținea departe de alcool, atât din pricina istoricului familiei, cât și din motive de carieră. Un permis ridicat pe motiv de condus sub influența alcoolului ar fi atras după sine o pedeapsă, iar ea n-ar fi făcut vreodată ceva ce i-ar fi periclitat abilitatea de zbura.

— Sunt și eu om, Michael. De fapt, e chiar în regulă să mă îmbăt acum.

— Mi-e frică, Jo, zise el încet. Nu știu dacă mă pot descurca.

Așteptă ca el să mai spună ceva, poate să încerce să se apropie de ea. Când văzu că nu avea de gând să inițieze nimic, se întoarse spre el.

Din profil, cu trăsăturile ascuțite de razele lunii, părea distant și rece. Văzu cum își ținea buzele îndoite a dezaprobare, ca și când cel mai mic semn de relaxare l-ar fi tulburat. Ei nu-i convenea deloc faptul că trebuia să plece acum, când căsnicia lor era pe muchie de cuțit. Avea nevoie să creadă că el încă o iubea sau că putea s-o iubească din nou.

— Uită-te la mine, spuse Jolene.

El mai luă o dușcă din sticla de scotch și apoi se întoarse către ea. Erau suficient de apropiați să se sărute; era nevoie doar de o mișcare, cât de mică, din partea oricăruia, însă niciunul nu o făcu.

— Ai grijă să nu te rănești pe acolo, Jo, spuse el cu o privire serioasă.

Regăsi în vorbele lui o afecțiune pe care o crezuse pierdută și asta îi umplu inima de speranță. Poate reușeau să repare lucrurile, era nevoie doar de un moment ideal, ca totul să intre din nou pe făgașul normal. Nu putea suferi câtă nevoie avea de el; avea nevoie să știe că poate lua iubirea lui cu ea.

Încet, își petrecu o mână după gâtul lui și-l trase mai aproape, sărutându-l, însă pe măsură ce inima ei bătea mai tare și pasiunea se aprindea înăuntrul ei, simți cum el avea o reținere. Parcă săruta un străin.

Se retrase imediat, umilită.

— Ai grijă de copiii mei, șopti ea.

Dar el se întorsese la băutură, privind spre valurile care se rostogoleau.

— E trist că ai impresia că trebuie să-mi spui asta, zise el.

Se ridică și se întoarse acasă singură.

Capitolul 9

Michael se trezi singur. La un moment dat, cu mult înainte de ivirea zorilor, o auzise pe Jolene dându-se jos din pat. Se îmbrăcase în uniforma de camuflaj pe întuneric, fără să aprindă luminile, își luase ranița și părăsise dormitorul, închizând încet ușa în urma ei. El se prefăcuse că dormea. Mai târziu, auzise un claxon afară; venise Tami să o ia.

Apoi, Michael rămase singur în întuneric. Se gândise că nu va mai putea adormi vreodată, însă cumva reușise și, ore mai târziu, îl trezise alarma de pe noptieră.

Începu Ziua Z. Trezi fetele și apoi făcu un duș fierbinte și lung.

N-avea nici cea mai vagă idee ce să poarte la ceremonia de expediere a trupelor, așa că alese clasicii pantaloni de culoarea antracitului și un pulover din cașmir cu anchior, asortat, dar când se privi în oglindă, văzu un străin. Ochii lui negri păreau bântuiți, iar cearcănele de dedesubt stăteau mărturie faptului că nu mai dormise bine de săptămâni întregi.

— Tata?

Betsy intră în cameră purtând colanți albi până la genunchi și un tricou roz, strâns pe talie cu o curea argintie și cizme UGG. Părul blond i se revărsa inele-inele până la jumătatea spatelui.

Arăta de parcă urma să dea probă într-un show Disney pentru copii, unde oamenii încep să cânte la comandă.

— Asta te-ai gândit tu să porți? întrebă el.

— Nu poți să-mi impui ce să port.

— De ce nu? Sunt tatăl tău.

Betsy dădu ochii peste cap.

— Am venit să te anunț că Lulu nu vine cu noi.

— Cum adică? Are patru ani.

— Tată, *știu* câți ani are. Eu doar am spus că nu vine. Și poartă bentița aia.

Michael habar nu avea de diferența pe care o făcea bentița.

— Bine.

Oftă. De abia trecuse de unsprezece și el era deja epuizat.

— Haide, îi spuse el lui Betsy și coborâră scările.

Camera lui Lulu părea devastată. Peste tot erau haine și jucării amestecate; lenjeria fusese trasă jos de pe pat și acum zăcea maldăr pe podea.

Lulu stătea în colț, îmbrăcată în costumul ei jerpelit de pisică, rămas de la Halloween, cu genunchii ascuțiți strânși la piept. Avea ochii roșii și umezi de la atâta plâns și obrajii pătați.

El se uită la ceas. Erau în întârziere.

— Ridică-te, Lulu. Nu avem timp de așa ceva. Trebuie să ne luăm rămas-bun de la mama.

Când întinse mâna după ea, fetița țipă:

— N-ai cum să mă vezi!

Michael se încruntă.

Betsy îl apucă de încheietura mâinii.

— Lulu devine invizibilă când își pune bentița.

— O, pentru numele lui Dumne…

— Lulu, zise Betsy pe o voce cântată. Unde ești? Trebuie să mergem!

Lulu nu răspunse.

Michael se simțea deja complet depășit de situație și Jolene nici nu plecase încă.

— Știu cât de frică îi e lui Lulu să-și ia la revedere, dar mama are nevoie ca pupăturile noastre s-o protejeze acolo unde se duce, zise Betsy.

Lulu izbucni în lacrimi. Își scoase bentița și se ridică în picioare.

— Nu vreau să plece. O să se întoarcă până la cină?

Betsy își luă sora de mână.

— Nu.

— Dar de ziua mea? întrebă Lulu plină de speranță, ascunzându-și bentița jumulită de pisică.

Era cam a cincizecea oară când Lulu punea această întrebare.

— Haide, zise Michael epuizat. Hai să te schimbi, Lulu.

— Nu! țipă ea, fugind de el. Vreau costumul meu de pisicuță!

— Tati, crede-mă, mai bine renunță, îi sugeră Betsy.

— Bine, capitulă Michael cu un oftat.

O luă în brațe pe Lulu și merseră cu toții la mașină. Conduseră într-o tăcere stranie și apăsătoare.

Când opriră să o ia pe Mila, aceasta încercă să umple tăcerea pălăvrăgind, însă optimismul ei disimulat păli curând. Michael dădu drumul la radio și-l lăsă pe Clint Black să fie vocea lor.

La turnul de pază, opri la stop și întinse cartea de identitate a lui și pe cea a mamei sale, unui tânăr în uniformă cu un aer foarte serios.

— Poftiți mai departe, zise gardianul, returnându-i buletinele.

Fortul era un roi de activitate. Peste tot erau numai mașini, camioane și soldați în uniformă. Betsy citi instrucțiunile și îi ghidă spre parcare, unde găsiră un indicator spre ceremonia de expediere a trupelor, care urma să aibă loc în hangar.

Cei patru merseră spre hangar în tăcere. Hangarul era o clădire enormă, descoperită pe-o parte și plină de elicoptere și avioane cargo și avioane mai mici. O secțiune a clădirii fusese eliberată și în locul avioanelor fuseseră plasate rânduri de scaune metalice. În fața peretelui din spate se ridicase un podium din lemn, în stânga căruia trona un ecran enorm. De sus, atârna un banner enorm pe care scria: AVEȚI GRIJĂ DE VOI, PRĂDĂTORI!

În centrul hangarului erau două elicoptere Black Hawk, în jurul cărora se adunaseră copii și părinți. În fața lor, pe o masă lungă și lată erau împrăștiate broșuri pe toate temele, de la tratarea stresului posttraumatic la prevenție pentru suicid și tabere de vară pentru cei mici.

Se așezară în primul rând. Lulu se ghemui pe genunchii lui Michael și începu să-și sugă degetul. Nici măcar nu se mai prefăcea că renunțase. În următoarea jumătate de oră, locul se umplu de oameni – majoritatea femei, copii și bărbați în vârstă – care aveau cu ei postere și flori. În jurul elicopterelor se adunase un grup de reporteri; la microfon vorbea o femeie drăguță în costum albastru.

Apoi se deschise o ușă laterală și mulțimea îngheță. Începu muzica; cinci soldați mărșăluiră în șir indian, îmbrăcați în uniforme de camuflaj, îndesate în bocanci de culoarea nisipului cu șireturi și berete înclinate lejer pe-o parte, cântând la diverse instrumente. La sfârșitul melodiei, formația se alinie în fața zidului. Stăteau drepți și mândri, cu umerii lați și bărbiile ridicate, în fața unui rând de drapele.

Pe podium, la microfon, urcă un bărbat în uniformă, care le ură tuturor bun venit cu această ocazie specială. Apoi se întoarse, dădu un ordin și ușile imensului hangar începură încet să se deschidă. Scripeții făcură un zgomot ascuțit, care umplu instant întreaga încăpere. Când ușile se deschiseră, dezvăluiră soldații în uniforme, pe toți șaptezeci și șase din unitatea Prădători.

Aveau cu toții chipurile împietrite și păreau gata de plecare. Acolo o văzu Michael pe soția lui, care stătea chiar în primul rând și părea atât de puternică alături de cealaltă familie a ei. Comandant gradul 3 Zarkades. De abia o recunoștea. Era ofițerul care răspundea de un aparat de zbor în valoare de zeci de milioane de dolari și de nenumărate vieți.

Un soldat care stătea în fața trupelor spuse ceva ce se termină cu „Prezentați arm'!" și Prădătorii salutară și mărșăluiră în hangar.

— Doamnelor și domnilor, vă ridicați, vă rugăm pentru imnul național?

Michael urmări totul ca și când s-ar fi aflat la mare distanță. La finalul imnului, membrii unității care urma să fie expediată depărtară picioarele și duseră mâinile la spate, în timp ce comandantul bazei făcu intrarea cuiva ce urma să ia cuvântul. Doi bărbați în uniformă demarară o ceremonie cu un steag – îl împăturiră într-o cutie și îl puseră deoparte. Steagul n-avea să mai fie scos până când trupele nu se întorceau de la război.

Guvernatorul statului Washington coborî de pe podium. Hangarul era cufundat în tăcere, excepție făcând copiii care plângeau în brațele mamelor.

— Pe bravii soldați – femei și bărbați care stau aici în fața mea – îi cunoașteți cu toții, începu el. Sunt frații, surorile, vecinii, părinții, copiii și prietenii noștri. Sunt eroii noștri. Nu putem spune în cuvinte cât de recunoscători le suntem soldaților, familiilor și tuturor celor care sprijină trupele noastre. Noi, cei ce rămânem acasă, în siguranță și pace, suntem conștienți de curajul și sacrificiul lor și le mulțumim pentru acestea. Guvernatorul ridică ochii din hârtii și se apropie mai mult de microfon. În fața mea sunt membri ai companiei Charlie, care urmează să fie azi trimiși la război. Cu toții suntem mândri că își servesc din toată inima țara și ne liniștim la gândul că fiecare soldat este pregătit și antrenat să izbândească în această strașnică încercare. Însă noi, cei din camera asta știm că, de fapt, le cerem mult mai mult soldaților noștri și vouă, familiilor lor. Am avut privilegiul să discut cu mulți soldați curajoși din țara aceasta și mereu îi întreb „Care e cea mai mare îngrijorare a ta, atunci când pleci în misiune?" Nu veți fi surprinși să aflați că niciunul nu-și face griji pentru siguranța personală. Își fac

griji numai și numai pentru voi. Cel mai greu lucru pe care îl poate face un soldat e să-și ia rămas-bun de la propria-i familie. Guvernatorul se opri. Noi, națiunea recunoscătoare, nu avem ce altceva să le mai spunem celor din compania Charlie, în afară de mulțumesc. Privi spre trupe. Determinarea cu care voi vă riscați viețile, ca să ne protejați pe noi, cei de aici, e o lecție de smerenie. Vă mulțumim și ne rugăm ca Dumnezeu să vă aibă în pază. Dumnezeu să binecuvânteze această unitate și America!

Un soldat strigă:

— Sergent-major! Eliberează soldații la familii.

Orice mai spuse fu înghițit de un ropot de aplauze. Publicul era în picioare, aplaudând și plângând, îndreptându-se spre trupe ca o turmă.

Michael nu reușea să se urnească. Privea cum soldații trec pe lângă el, căutându-și familiile cu privirea. Niciunul nu părea speriat. Cu toții erau mândri, puternici și siguri pe ei.

În față le văzu pe Jolene și Tami apropiindu-se. O echipă de știri vorbea cu ele. Pe măsură ce se apropia, îl auzi pe reporter spunând:

— Cum se face că două femei, cele mai bune prietene, pilotează elicoptere Black Hawk? Ei, asta da, poveste!…

Jolene răspunse.

— Nu-i chiar atât de neobișnuit pe cât credeți, doamnă. Scuzați-mă.

Ieși din bătaia camerei și se îndreptă spre Mila, care se împingea prin mulțime.

Oriunde se uita, Michael vedea numai durere și curaj. Văzu un om în uniformă care ținea în brațe un copil care n-avea mai mult de o lună. Soldatul își privi copilul cu ochii umezi, încercând să-și imagineze toate schimbările prin care ar fi trecut acea fățucă în absența lui. Alături, o femeie însărcinată își îmbrățișă soțul suspinând și promițându-i că se va descurca fără el.

Și lângă era Jolene, care îi îmbrățișa mama atât de strâns, încât păreau lipite una de alta.

Lulu se strânse și mai tare în jurul lui.

— Hai, tati, grăbește-te că poate pleacă!

Michael merse către soția lui. Nu se așteptase la nimic din tot ce vedea acolo. Cum venea asta? Se mândrea cu inteligența lui, dar se înșelase, orbit de egoism, politică sau intelectualism. Ani buni urmărise știri despre războiul mondial împotriva terorismului și privise imagini cu soldați în deșert și reflectase asupra situației politice, asupra armelor de distrugere în masă, asupra declarației de război făcută de George W, și a înțelepciunii (discutabile) de a înarma și trimite trupe la război. Se certase cu colegii lui despre asta – în vreme ce stătea în siguranță, la căldurică, protejat la el acasă. Se certase în privința adevăratului preț al războiului.

De fapt, nu știuse nimic. Prețul războiului era chiar acolo, în acea încăpere. Consta în familii separate și copii ce aveau să se nască fără un părinte acasă sau copii ce aveau să uite chipul mamei lor. Prețul erau soldații – unii dintre aceștia de vârsta lui, alții suficient de tineri să-i fie copii – care aveau să se întoarcă răniți sau… să nu se întoarcă deloc.

Soția lui mergea la război. *Război*. Cum de-i scăpase ce era mai important? Putea să moară.

— Respiră, zise Jolene delicat.

Michael o privi cu ochi sclipitori, plini de lacrimi pe care zadarnic încerca să le stăpânească.

— Cum poți să faci asta? Cum poate oricare dintre voi?

Lulu se aplecă din brațele lui Michael către Jolene, gata să-și îmbrățișeze mama.

— Mami, nu mă lăsa. O să fiu cuminte. N-o să mai fiu invizibilă.

Jolene își luă fata cea mică în brațe și o strânse strașnic.

— Ești cea mai bună fată din lume, Lucy Lou… apoi îi înfipse pe costum o mică insignă, o pereche de aripi aurii. Când te vei uita la aceste aripi, vei ști că mă gândesc la tine, Lulu. În regulă?

Michael o luă pe Jolene de mână. Ar fi trebuit să facă asta înainte și să îi spună că o va aștepta. Drept răspuns, ea-l strânse atât de tare că-l duru. Voia să le cuprindă cu brațele pe amândouă, însă nu îndrăznea. Dacă se apropia prea mult să o sărute, risca să se piardă cu firea și să ajungă singurul bărbat din încăpere care plângea. Copiii lui n-aveau nevoie de asta.

Betsy stătea în spate cu brațele încrucișate, cu un șold la înaintare și bosumflată.

— O să ne descurcăm, îi spuse Mila lui Jolene, îmbrățișând-o și luând-o pe Lulu în brațe. Nu-ți face griji pentru noi.

Jolene merse la Betsy, o mângâie pe obraz, forțând-o să-și ridice privirea.

— Eu mi-am potrivit ceasul. Tu?

— Șapte, răspunse ea ferm, privind în altă parte.

Jolene se aplecă și o privi pe Betsy în ochi.

— Te iubesc până la cer.

Se opri. Michael știa ce aștepta. Se gândi: „Spune-i că și tu la fel, Bets”, însă tăcerea continuă să persiste, până când Jolene se ridică, teribil de tristă.

În spatele lor, se auzi din difuzoare o voce care îndemna soldații să meargă către autobuze. Mulțimea începu să se miște ca un val, revărsându-se spre uși.

În clipa următoare ieșiră afară toți acești soldați drepți și ranițele lor, printre familii care plângeau și copii care se agățau de adulți. Pe pista de decolare aștepta un rând de autobuze.

— O să fiu cuminte, zise Lulu plângând tare.

Jolene își sărută fetele, le îmbrățișă strâns și… se desprinse.

Michael o văzu cum se apropie. În mintea lui, pentru o secundă nu mai fură decât ei doi, fără

copii, soldați sau bebeluși care plâng.

Totul în jurul lor era doar un fundal de zgomot și furie.

Nu știa ce să facă sau să spună. Nu putea repara o căsnicie stricată cu un sărut sau o atingere, însă-i era rușine de ce făcuse să ajungă acolo și era prea târziu să mai îndrepte ceva.

— Michael, zise ea și el simți cum lacrimile o usturau. Ai grijă de tine.

Era ceva atât de simplu, acel rămas-bun; încă o dovadă că eșuaseră.

— Tu să ai grijă de *tine.* Vino acasă la…

— *Ele?*

— Doar vino acasă.

În sfârșit o îmbrățișă strâns. De abia când ea se îndepărtă, el realiză că ea nu-l îmbrățișase în schimb.

Cu o ultimă privire agonizantă, Jolene dispăru în mulțimea de soldați și urcă în autobuz.

Betsy țipă „MAMA!” și fugi în dreptul autobuzului, urmărindu-și mama. Vocea ei se pierdu în larmă.

Michael o culese pe Lulu, care plângea, și încercă s-o aline, însă copila devenise isterică.

Așezată pe rândul din spate al autobuzului, Jolene își trase la o parte perdeaua de la fereastră. Privi spre familia ei; zâmbetul îi deveni tremurat, odată ce autobuzul se urni.

Apoi dispăru în zare.

— Nu ți-am spus că te iubesc, zise Betsy izbucnind în plâns.

∵

În lunile dinainte ca soția lui să plece, Michael dormise pe „partea lui” de pat. Privise râul de bumbac alb șifonat dintre ei ca pe un teritoriul al nimănui, unde pasiunea ajunsese să moară. Acum, în dimineața în care se trezi complet singur, realiză cât de greșit privise totul. Toate acele nopți avusese alături o soție, un partener cu care-și împărtășise viața. Singur era altceva decât separat,

infinit diferit. Adesea în noaptea care trecuse întinsese mâna după ea și găsise doar deșertăciune.

Când se trezi, primul lui gând fu: „Ea a plecat”.

Se ridică în pat. Alături de el, pe noptieră era „biblia” ei, biblioraftul ce adăpostea o listă nesfârșită de noi responsabilități. Acolo ea pusese cu grijă tot ce considerase că îi va trebui lui: garanții de instalații, rețete, o listă de mecanici și menajere și bone. Întinse mâna după el și-l deschise la secțiunea „Planul Zilnic”.

Fă micul dejun. (Fiecare dimineață debuta cu un plan alimentar atent elaborat.)

Îmbracă fetele. Ai grijă să fie spălate pe dinți.

Urc-o pe Betsy în autobuzul şcolar. Soseşte la 8.17.

Du-o pe Lulu la grădiniță. Începe la 8.30.

Îi dăduse de asemenea și o adresă, ceea ce îl înfurie din două motive: că ea intuise că el va avea nevoie de asta și fiindcă așa și era.

Dădu la o parte pătura și se dădu jos din pat, împiedicându-se în drum spre baie. După un duș lung și fierbinte, se simți gata să înceapă ziua. Părăsi camera îmbrăcat în pantaloni bleumarin din lână și cămașă albă Armani, proaspăt călcată.

Traversă holul întunecat bătând la ușile fetelor și strigă la ele să se trezească.

Jos puse de cafea, realizând prea târziu, că pusese pentru doi. Apoi așteptă acolo nerăbdător. Când fu gata, scoase carafa și-și turnă o ceașcă.

Dar cafeaua nu era gata; lichidul curse, împroșcând și arzând suprafața de încălzire. Puse imediat carafa la loc, ignorând sfârâiala aburindă și consultă lista.

Azi era ziua clătitelor-clovn.

Ha!

În loc de asta, scotoci prin dulapuri, găsi niște cereale și le puse pe masă. Trânti și niște castroane cu linguri alături, apucă ziarul de pe verandă și se așeză să-l citească.

Ridică ochii din el la 8.07.

— Futu-i!

Aruncă ziarul cât colo și fugi pe scări, deschizând ușa lui Betsy.

Fiica lui încă dormea.

— Hai, Betsy, scoală odată!

Ea se ridică încet, clipind și privi somnoroasă la ceasul de pe noptieră și țipă:

— Nu m-ai sculat la timp!

Groaza de pe chipul ei ar fi fost haioasă altă dată. Știa cât de punctuală era Betsy, la fel ca mama ei; ura să se grăbească.

— Am bătut la ușă și am strigat la tine, zise el bătând din palme. Hai odată!

— N-am timp, n-am timp! sări din pat și se privi în oglindă. Părul meu! mormăi ea.

— Ai cinci minute să cobori la micul dejun.

— Fără duș? Din nou, groaza. Doar nu vorbești serios.

— Ba da. Ai doisprezece ani. Cât de murdară să fii? Du-te!

Ea se uită urât la el.

— Mișcă-te!

Merse apoi la Lulu în cameră. Ca de obicei, fiica lui cea mică dormea întinsă pe deasupra păturii, înconjurată de o menajerie de animale din pluș. Dădu la o parte jucăriile și o pupă pe obraji, dându-i la o parte părul încâlcit.

— Lulu, scumpete, e vremea să te trezești.

— Nu vreau, răspunse ea rostogolindu-se departe de el.

— E timpul să mergi la grădiniță.

— Nu vreau!

El aprinse lumina și merse către toaleta ei. Deschise sertarul de sus, trase o piesă de lenjerie roz cu floricele și o pereche de colanți elastici galbeni și un tricou verde.

— Hai, Lulu, să te îmbraci.

— Astea sunt hainele de vară, tati. Și nu merg împreună. Dă-mi puloverul galben.

— Cu astea te îmbraci.

— Nu.

— Ba da.

— Mama mă lasă pe mine să aleg…

— Vino aici, Lucy, zise el ferm.

Coborî din pat cu fața schimonosită și lipăi către el. Cât timp o îmbrăcă, ea se plânse.

— Ia uite, zise el când termină. Frumoasă ca-n reviste.

— Sunt urâtă.

— Deloc.

Întinse mâna după insigna cu aripi de pe toaletă.

— Înfige-o tu, tati. Înseamnă că se gândește la mine. Au! M-ai înțepat.

— Scuze, murmură el.

O luă în brațe și o duse jos în bucătărie. O puse apoi în scaunul ei și îi turnă cereale în bol.

— E ziua de clătite-clovn, îl informă ea încruntată. Uită-te în calendar.

— E ziua de Captain Crunch.

— Aia e când se întâmplă ceva special. Vine acasă mama?

— Nu azi.

Turnă lapte peste cereale.

Betsy intră în bucătărie alergând și apoi se opri brusc.

— Nu pot merge așa la școală! țipă ea, cu brațele ridicate în mod dramatic. Uite în ce hal arată părul meu.

Ce-i drept, arăta ca și cum trecuse printr-o ședință de terapie cu șocuri electrice.

— Prinde-l cu ceva.

Simplul gând o făcu pe Betsy să cască ochii mari.

— Deja îmi distrugi viața.

— Mama nu vine încă acasă, spuse Lulu și izbucni în lacrimi.

— Mănâncă, o repezi Michael pe Lulu. Și tu, Betsy, așază-te acum.

Afară auzi un zgomot de roți scrâșnind și un vechi motor horcăind.

Privi pe fereastra de la bucătărie și văzu prin ceață silueta autobuzului școlar care opri pe aleea lui.

— Vezi? Am întârziat.

Michael fugi pe ușa din spate și țipă:

— Așteaptă!

Însă era prea târziu. Autobuzul pleca.

Trânti ușa.

— Când începe școala? Asta nu era pe lista ei afurisită.

Betsy se holbă la el.

— Cum, nu știi?

— Mănâncă. Apoi mergi să te speli pe dinți. Plecăm în două minute.

— Nu mă duc la prima oră și cu asta, basta, zise Betsy. Clar nu merg. Zoe e acolo. Și Sierra. Când o să-mi vadă părul…

— Te duci la școală. Am un feribot de prins.

Michael privi la ceasul de pe perete și făcu o grimasă. Avea să piardă feribotul, ceea ce însemna că avea să rateze prima întâlnire de pe agendă. Betsy încrucișă brațele.

— Fac greva foamei.

— Bine, se înfurie el. Fă foamea!

Adună vasele și le puse în chiuvetă, cu tot cu lapte, cereale și tot tacâmul, în hol găsi cizmele roz din cauciuc ale lui Lulu și le luă.

Betsy rămase neclintită în bucătărie. Stătea pe scaun, cu o mină revoltată, bărbia la înaintare și ochii mijiți.

— Nu mă mai duc, acum că am întârziat. O să se holbeze toți la mine, zise ea.

— Cine te crezi, Madonna? Dacă azi nu-ți stă bine părul, nu înseamnă că nu mai mergi la școală. Du-te să-ți iei rucsacul.

— Nu.

El se uită la ea cu subînțeles.

— Mergi să-ți iei rucsacul și pregătește-te de școală, Betsy, sau te duc eu de mână la prima oră.

Ea deschise gura îngrozită și apoi o închise imediat cu zgomot.

— Mă rog, fie, merg acum.

El cercetă cu privirea bucătăria și sufrageria, unde Lulu stătea ghemuită pe canapea, cu păturica ei preferată și o balenă ucigașă din pluș, uitându-se la o înregistrare cu Jolene care îi citea o poveste.

— Hai, Lulu, vino aici și lasă-mă să-ți pun cizmele. Vino încoace.

— Poartă bentița, îl avertiză Betsy afectată.

Michael mărșălui spre sufragerie și o culese pe Lulu. Mișcările lui făcură ca bentița să-i alunece de pe cap.

— Sunt invizibilă! țipă ea.

O duse în țipete și urlete până la mașină și apoi o înhămă în scaunul special pentru copii. Betsy urcă alături de ea tăcută și încruntată.

Lulu izbucni în lacrimi.

— O vreau pe mama!

— Cu toții o vrem, admise Michael pornind mașina.

∵

Prima săptămână fără Jolene aproape îl răpuse pe Michael.

Nu avea nici cea mai vagă idee ce trebuia să facă prin casă sau cu copiii.

Dacă mama lui n-ar fi avut așa o energie debordantă, ar fi fost nevoit să angajeze pe cineva cu normă întreagă. Neîndoielnic, îi salvase viața.

Jolene o înscrisese pe Lulu la after-school după grădiniță, care ținea până la ora patru după-amiaza. Asta însemna că mama lui putea să lucreze aproape până la patru și apoi să o ia pe Lulu de la grădiniță, să ajungă acasă la timp pentru a o întâmpina pe Betsy, ca ea să nu intre vreodată când e casa pustie – aceasta fiind una dintre regulile stricte impuse de Jolene. Când Michael ajungea la șase, mama lui deja începea să pregătească cina și să pună ceva rufe la spălat. Prelua mult din greutatea poverii lui.

Chiar și așa, el tot nu se descurca. Betsy era ca un derviș zburător; nu reușea vreodată să-i anticipeze reacțiile vizavi de cele mai mărunte lucruri. Putea izbucni în lacrimi dintr-o prostie, iar cinci secunde mai târziu să devină furioasă ca o viespe. Nici cu Lulu nu se descurca mai ușor. Începuse să poarte bentița gri cu urechi de pisică aproape tot timpul. Jurase că va rămâne invizibilă până la întoarcerea lui Jolene, iar când Michael ignorase jocul și o ridicase oricum, țipase ca Muma Pădurii și plânsese de dorul mamei.

Apoi mai era și cazul Keller, care, după toate semnele, prevestea un dezastru. Keith nu vorbise încă cu nimeni, nici măcar cu psihiatrul numit de tribunal. Michael renunțase la dreptul clientului său de a avea un proces expeditiv, însă, în clipa aceea, îl îngrijora mai tare capacitatea acestuia de a participa la un proces normal.

Intercomul lui sună din nou.

— Michael? A venit domnul Keller să te vadă.

— Trimite-l înăuntru.

Michael închise dosarul și deschise un caiet de notițe.

Edward Keller intră în birou încet, cu un aer îngrijorat. Era un bărbat solid, cu părul brunet tuns scurt, aproape ras, și cu o mustață groasă în stilul lui Tom Selleck. Era palid și părea transpirat în cămașa cadrilată și blugii Wrangler.

Michael se ridică și-i întinse mâna.

— Bună, Ed, sunt Michael. Mă bucur să te cunosc în sfârșit.

Ed dădu mâna cu el.

— Soția mea n-a putut veni. A încercat… doar că nu poate vorbi încă despre asta. Emily a fost ca o fiică pentru noi. E greu…

— Înțeleg, zise Michael și chiar înțelegea.

Trăia într-o lume de criminali și de victime; văzuse de multe ori cât de teribilă era conștientizarea faptului că cineva drag comisese o

faptă groaznică. În cazul de față, Ed și soția lui erau victimele trecute cu vederea.

— Nu vrea să vorbească cu mine, zise Ed. Doar stă acolo și se uită pe pereți.

— Să fiu sincer, Ed, cred că tocmai asta e problema noastră acum. Singurul care vorbește e procurorul și nu-mi place nimic din ce spune. L-au acuzat pe Keith de omor cu premeditare și susțin că există cineva care va depune mărturie că Keith și-a mărturisit fapta.

Ed părea devastat. Se prăbuși în scaun.

— Era așa un băiat bun. Popular. Prietenos. Genul de băiat care te întreba dacă ai nevoie de ajutor cu plasele sau cum ți-a fost ziua. În liceu, s-a văzut cu o grămadă de fete, genul majorete, însă când a întâlnit-o pe Emily, a știut din prima că ea e aleasa.

— Când a început să se clatine?

— Ce anume?

— Căsnicia.

— O, nu s-a întâmplat așa ceva.

— Ed, zise Michael ferm. Ceva s-a întâmplat.

Ed privi în jos, la propriile palme.

— Ne-am pus întrebarea asta de un milion de ori. *Părea deprimat? I-ai auzit vreodată certându-se? A spus vreodată că era nefericit?* Familia noastră a întors problema asta pe toate părțile. Aveau o căsnicie fericită; noi asta credem. Ea de abia-l aștepta să se întoarcă din Irak. Îi scria zilnic.

Michael ridică privirea alert.

— Irak? Aici nu apare nicio mențiune că el a fost în Irak. Spune doar că a fost un pușcaș marin lăsat la vatră cu onoruri.

— A fost de două ori. Când s-a întors acasă a doua oară, nu mai era același.

— Ce vrei să spui?

— Cu toții am observat că era schimbat. Dacă-l făceai să tresară – ceea ce nu era foarte greu –, sărea imediat la tine să-ți ia răsuflarea. Știu că nu dormea mult. Emily mi-a spus că începuse să țină

o armă încărcată lângă pat. Doamne, iartă-mă, pe atunci i-am spus că un bărbat trebuia să-și protejeze familia.

Michael notă pe caiet Sindromul de Stres Posttraumatic și sublinie asta.

— Din ce știți voi, a lovit-o vreodată pe Emily?

— În ultimele zile înainte de… știi, mi-am pus această întrebare. Keith era atât de nervos și de supărat. La o cină în familie, a sărit la fratele lui din nimic. Privirea lui ne-a speriat pe toți. Nu era Keith al nostru. Când l-am întrebat ce se întâmplase, mi-a spus că a băut prea multă cafea, însă nu l-am crezut. Cred că orice i s-ar fi întâmplat în Irak, e motivul pentru care el a ucis-o pe Emily.

Michael adăugă în notele lui: *Ce s-a întâmplat în Irak? Capacitate redusă?*

— *A* primit ajutor?

— A încercat. Biroul pentru Veterani l-a trimis acasă cu o rețetă pentru Prozac.

Michael bătu stiloul de birou, gânditor. Deci clientul său încercase să obțină ajutor de la armată și aceasta i-l refuzase. Asta era bine. Și deloc surprinzător, în același timp.

— Bine, Ed. O să fac săpături în baza a ceea ce mi-ai spus tu acum, însă trebuie să vorbesc cu Keith și am nevoie ca el să discute cu un psihiatru. Și toate astea trebuie să se întâmple cât mai repede.

— El n-o să…

— Dacă n-o va face, va merge la închisoare. Cel mai probabil pe viață.

Cuvintele îl izbiră pe Ed, ceea ce Michael și intenționase. În tăcerea care urmă, Michael suspină.

— Nu vreau să te sperii, însă nu-l pot ajuta pe băiatul tău dacă el nu vorbește cu mine. Mereu sunt două versiuni ale aceleiași povești, iar eu am nevoie s-o aud pe a lui.

— O să-l conving să vorbească.

Michael îl fixă cu privirea.
— Da, Ed. Și asta repede.

Capitolul 10

Prima săptămână petrecută în Fort Hood se scurse într-un vârtej de cursuri, sarcini, împins hârtii și prelegeri. Trecuseră atâția ani de când Jolene fusese în serviciul activ, încât uitase câtă birocrație era în viața de zi cu zi a unui militar și cât timp pierdea „grăbindu-se să aștepte”. Își petrecu ultimele șapte zile la o coadă sau alta – sau cel puțin așa părea. Stăteau la rând pentru provizii, prelegeri și hârtii date la semnat. Mai exista și PPS – procesul de pregătire al soldatului – și multe alte teste medicale, examinări și injecții, evaluări financiare și actualizări ale dosarelor personalului.

Ziua începea devreme la Fort Hood; micul dejun se servea la 4.30. Imediat după aceea urmau cursuri despre orice aveau nevoie să știe odată trimiși în Irak: păianjeni, și scorpioni, și DEI-uri – dispozitive explozibile improvizate – hărțuire sexuală și arme chimice. Lista părea să nu se mai sfârșească. Cele mai aprige cozi erau la telefon. Jolene fusese sfătuită să-și lase telefonul mobil acasă, din moment ce oricum nu funcționa în Irak. Și mare greșeală făcuse să urmeze acest sfat. Acum, ajunsese să-și petreacă majoritatea timpului liber la coadă, așteptând să sune acasă. Adesea, când îi venea rândul să folosească telefonul, se făcea prea târziu să mai vorbească cu fetele. Puținele conversații avute cu Michael fuseseră scurte și reci. Niciunul dintre ei nu spusese *te iubesc* înainte să închidă. După aceea, se simțise și mai singură.

Acum, compania Charlie era afară, sub soarele arzător al Texasului, complet echipată și traversând un drum de culoarea sângelui uscat. La conducere

se afla Jamie. Un uliu singuratic le dădea roată, neîndoielnic întrebându-se de ce acești adulți în uniforme, cu căști pe cap, înarmați cu mitraliere M-16 și pistoale de 9 milimetri, alergau de zor pe asemenea căldură. Continuau să țină marginea drumului, în căutarea unor DEI-uri fictive.

Știa că aceste exerciții erau importante, puteau chiar salva vieți, însă unitatea lor era una aviatică menită să ofere sprijin – și rambleuri – pentru o brigadă aviatică de luptă. Dacă s-ar fi trezit pe un drum din Sadr sau Bagdad într-un Hummer, ar fi însemnat că ceva cu adevărat grav se întâmplase și DEI-urile ar fi fost ultima ei grijă.

Și, Doamne, cald mai era!

Când terminară exercițiul și ieșiră spre poligonul de trageri, Jolene transpirase atât de tare sub cască, încât sudoarea îi curgea în ochi.

— Zarkades, vino naibii aici!

— Da, să trăiți!

Se împinse spre locul ei din poligon și ridică mitraliera. Ținti și apăsă pe trăgaci.

— Bine țintit, doamnă comandant! Încă zece din astea și poți trece la exercițiul real de tragere.

În următoarele patru ore, Jolene făcu ce i se ordonă; drepți, culcat, târâș, tras, fuga. După aceea, ea și Tami se îndreptară spre fort, sperând să prindă o coadă mai mică la telefoane, la acea oră.

Se înșelară. Cel puțin patruzeci de soldați așteptau deja în șir indian, în căldura dogoritoare a soarelui, citind, vorbind și ascultând muzică.

Jolene încetini pasul. „Fir-ar să fie!” Era gata să facă cale întoarsă, când îl văzu pe Smitty făcându-i cu mâna. Era al patrulea la rând. Chiar și murdar pe față și transpirat, tot arăta suficient de tânăr ca să-i fie fiu.

— Hei, Smitty, zise Jolene și porni către el.

Zâmbi și el, dezvelindu-și aparatul dentar.

— Hei, șefa!

Tami apăru și ea în spatele lui Jolene.

— Ia zi, o suni pe mama ta sau pe vreo mândră care fuge de tine?

— Vă țin vouă locul, zise el. Ca să le surprindă și mai tare, adăugă: Tocmai mi-am amintit că iubita mea e încă la muncă. Mai stă acolo o oră. Și apoi, continuă el privindu-le pe amândouă cu candoare, eu, unul, aș vrea să o aud pe mama.

Smitty se retrase, lăsând un gol în coadă.

— Sigur nu vrei să suni pe cineva? Pe părinții tăi, de exemplu? întrebă Jolene.

— Nu, azi se duc s-o vadă pe bunica.

Jolene o privi pe Tami, care îi răspunse cu un zâmbet larg.

— Ești cel mai tare, Smitty, spuse Tami.

Femeile își ocupară locul la coadă și Smitty plecă fluierând.

Când telefonul se eliberă, Tami făcu un pas în față.

Cât ascultă vocea cântată a prietenei sale, Jolene bătu din picioare nerăbdătoare, trecându-și degetele peste materialul gros al pantalonilor, până îi veni rândul. Tami închise și Jolene ieși de la pândă, luă receptorul vechi, încălzit de atâtea mâini și sună acasă.

Răspunse Betsy.

— Alo, da? Și apoi țipă: E mama!

Jolene se sprijini de partea încinsă de soare a clădirii, încercând să ignore coada de soldați formată în urma ei, însă-i era imposibil. Îi auzea cum se mișcau, cum vorbeau și cum râdeau.

— Hei, Bets, cum ți-a mers săptămâna asta? Scuze că n-am sunat ieri. Ne-au dat de lucru toată ziua și toată noaptea.

Betsy începu să povestească cu sufletul la gură cea mai recentă traumă de la școală. Aparent, fusese aleasă ultima să joace în echipele de volei, la ora de educație fizică. În spatele umilinței stătuseră Sierra și Zoe, care o arătaseră cu degetul și râseseră de ea, până când Betsy, nemaiputând

răbda, țipase la ele și fusese trimisă la detenție pentru răbufnirea ei.

— Eu! Eu am fost pedepsită, deși era vina lor în totalitate! Poți să-l suni pe profesorul de sport și să mă scoți din asta?

Jolene avea doar zece minute să vorbească și Betsy irosise deja șase din acestea cu povestea ei.

— Of, iubire, nu pot face asta, dar dacă tu…

— Înțeleg. Ești prea ocupată. Nu te stresa, mamă. Lulu! E rândul tău!

— Nu fi așa, Betsy, zise Jolene, simțind cum sentimentul de vinovăție iese din nou la suprafață. Avem foarte puțin timp la dispoziție să vorbim.

— Firește.

— Îți scriu un e-mail cât de repede pot, bine?

— Mama, cum spuneam, nu te stresa cu asta. N-am nevoie de tine. Hai să ți-o dau pe Lulu.

— Betsy, te iubesc.

La celălalt capăt al firului se auzea doar respirația; apoi veni rândul lui Lulu la telefon, a cărei voce era ca a unui șoricel pe heliu. La sfârșitul poveștii, care era despre cum ea îi făcuse lui Jolene ceva din macaroane și o sfoară, Lulu spuse:

— Mama, vreau să-mi citești o poveste diseară!

— Nu pot, iubire.

Lulu izbucni în lacrimi.

— Tati, încă nu vine acasă…

— Hei, Jo, zise Michael o secundă mai târziu, părând la fel de obosit cum începu să se simtă brusc.

— Lulu nu mi-a zis nici la revedere, nici „te iubesc”.

— E supărată, Jo. O să-i treacă. Spune-mi cum ești tu.

Jolene stătea la telefon de zece minute. Soldații din spatele ei începeau să se agite.

— Are din nou coșmaruri? Dacă da, are nevoie de păturica galbenă și funda roz.

— Haide, Jo. Doar nu crezi că fetele astea sunt în regulă după ce-au trebuit să-și ia la revedere de la mama lor care pleacă la război, nu-i așa?

În spatele ei cineva țipă:

— Haideți, doamnă, cu toții avem familii!

Mai avea atâtea de spus, însă timpul se scursese.

— O să-i scriu lui Betsy un e-mail diseară. Poți să te asiguri că-l citește înainte să plece la școală?

— Sigur. Deci ți-a expirat timpul?

— Da.

— Grozavă discuție, Jo! zise el pe un ton pe care ea abia-l auzi.

Șopti și ea „la revedere” și închise telefonul. Un alt soldat se apropie și îl preluă.

Jolene se dădu în spate. O simți pe Tami lângă ea. Porniră împreună înapoi spre barăci.

— Timp de zece minute, Betsy mi-a povestit despre ziua ei și m-a rugat să o sun pe profesoara ei, s-o scoată de la detenție, răspunse Jolene.

Tami râse încet.

— Bun, deci plecăm la război, dar tot mame suntem. Și Michael?

— M-a întrebat dacă am impresia că fetele vor fi bine după ce eu am plecat la război.

— Nici n-am plecat încă.

Jolene oftă.

— Mă iubește și-i e dor de mine și e mândru de mine. Cel puțin asta-mi zice. Din ce știu de la Carl, nu doarme, și-a deconectat X-boxul și nu se mai joacă jocuri video – ca să nu vadă oameni din desene animate aruncați în aer. Doamne, când mă gândesc de câte ori l-am rugat să lase naibii prostia aia de joc…

— Oare cum o să depășim momentul ăsta? întrebă încet Jolene.

La asta Tami nu răspunse. Ajunseră la barăci, își luară trusele și merseră la dușuri. Apoi, se îndreptară către sala de mese și se așezară alături de diverși membri ai companiei Charlie, printre care și Jamie și Smitty. Erau înconjurați de aroma

unui sos de friptură care stătuse prea mult la rumenit și a porumbului gătit până la stadiul de terci. Vocile soldaților forfoteau precum zgomotul unui motor de avion.

Smitty își îndesa terci de porumb în gură cu o viteză alarmantă, în timp ce vorbea despre exercițiul din poligon. Jamie se holba în farfurie, împungând carnea de porc cu furculița. Părea departe de toate acestea și Jolene îi înțelese distanțarea.

— Trebuie să ne concentrăm pe treabă, zise Tami. În primul rând suntem soldați. Și așa trebuie să rămână sau…

— Murim, aprobă Jolene încet.

Știa că Tami avea dreptate; se gândise și ea la fel, de mai multe ori. Neîndoielnic, la asta se gândea și Jamie acum. În definitiv, scopul unui război este războiul. Jolene trebuia să-și compartimenteze sentimentele în privința familiei și să le ascundă undeva în sufletul ei.

— Nu știu cum să fac să nu-mi mai fie dor de ei. Mă simt mereu vinovată. Mă tot gândesc că, dacă spun ce trebuie la telefon, o să fim cu toții bine.

— Am discutat asta cu care înainte să plec. Mi-a zis să mă opresc din a mai fi parte din viața lui și să încep să fiu parte din ce se întâmplă aici. Mi-a zis că știe cât de mult îl iubesc și că acum, treaba mea este să mă gândesc la mine și la bărbații și femeile de aici, din jurul meu. Tami privi spre ea. Două săptămâni de aici înainte o să fim în țară, Jo. Trebuie să te detașezi de Poulsbo. Ai încredere că Michael se va descurca.

— Să am încredere în Michael, repetă Jolene sec.

— N-ai de ales.

Jolene știa că Tami avea dreptate, dar detașarea aceasta era ușor de zis și greu de făcut. Cunoștea sentimentul de abandon din copilărie și deși aici era vorba de altceva, complet diferit, nu era

convinsă că fetele ei aveau să înțeleagă vreodată de ce ea plecase.

— Cum de au reușit bărbații, secole de-a rândul, să plece la război și să-și lase copiii acasă?

— Aveau neveste, răspunse simplu Tami.

∵

Târziu în acea noapte, după ce Tami adormi, Jolene deschise laptopul. Era atât de obosită, încât îi fu greu să-și țină ochii deschiși, dar trebuia să-i scrie fiicei sale.

Dragă Betsy,

Îmi pare tare rău că nu pot să te ajut cu detenția. Și nici nu vrei să auzi părerea mea cu privire la asta. Concluzia e că n-ai respectat regulile. Și asta atrage mereu cu sine anumite consecințe. Mai bine să înveți asta devreme. Bineînțeles că Sierra și Zoe au greșit să te provoace și au fost rele că au râs de tine. Însă felul în care reacționezi te definește.

Am atâtea să-ți spun și mă ucide faptul că nu sunt lângă tine. În mod normal, mamele și fetele ar trebui să stea pe canapea și să discute câte-n lună și în stele. Curând vom face și noi asta, vei vedea. Până atunci, aș fi vrut să știu cum să-ți spun să treci cu brio prin gimnaziu. Știu atâtea despre fetele rele.

Când aveam vârsta ta nu mă plăcea nimeni. Eram mereu fata cu haine jerpelite și fără bani de masă la prânz. Mi-era mult prea rușine să invit pe cineva acasă, așa că nu prea aveam prieteni. Era cumplit. Eram tare singură și nu-mi doresc așa ceva pentru tine.

Știu ce înseamnă să fii ignorat și tachinat. Așa că le-am ignorat pe fetele alea, iar asta m-a făcut să mă simt prost.

Ce m-a ajutat? Să intru în armată și nu fiindcă acolo am învățat să zbor, ci pentru că acolo am întâlnit-o pe Tami.

Inițial mi-a fost frică să vorbesc cu ea. Era atât de încrezătoare! Ei nu-i păsa că eram singurele femei la școala de zbor. În prima săptămână, am ignorat-o fiindcă mă gândisem eu că ei nu i-ar fi plăcut de mine. Și știi ce?

Ea MĂ AȘTEPTA să vorbesc cu ea.

Atunci am învățat ce diferență face un zâmbet. Să le arăți oamenilor că ești gata să te împrietenești cu ei și, dacă-ți oferă o șansă, nu ezita și nu-ți fie frică. Cu Tami, tot ce-a trebuit să fac a fost să o salut și să mă așez lângă ea la popotă. Nu știi când o simplă propoziție, un simplu salut, îți poate schimba viața.

Mi-aș fi dorit să fiu lângă tine și să-ți spun ce frumoasă, deșteaptă și talentată ești, însă pentru moment, aceste cuvinte pe un ecran albastru sunt tot ce pot să-ți ofer. Fii tare, Betsy! Ai încredere în tine și totul va fi bine.

Te iubesc până la cer.

Nu ajungea. Nici pe departe. Însă era tot ce putea să facă, în situația dată.

Ziua următoare avea să-i scrie lui Lulu.

Căscă și trimise e-mailul.

∵

În ultima zi din mai, Michael se trezi devreme și pregăti micul dejun.

Se gândi că, dacă ar face lucrurile mai din timp, s-ar descurca mai ușor cu fetele și el ar fi mult mai în regulă. De când Jolene plecase, el tot întârziase – la întâlniri, la feribot, la cină. Întotdeauna ceva nu mergea. Azi însă se hotărâse să aibă o dimineață frumoasă și liniștită.

Realiză că își făcuse iluzii când Betsy apăru în bucătărie machiată mai ceva ca o stripteuză din Vegas.

— Sper că glumești, zise el lăsând jos ziarul.

Betsy îi întoarse spatele.

— Ce? întrebă ea deschizând frigiderul.

— Nu mergi la școală machiată în halul ăsta.

Ea îl înfruntă.

— Ce machiaj?

— Betsy, port doar ochelari de citit, nu-s orb. Mergi și te spală pe față.

— Sau ce?

— Sau, făcu el ochii mici, mă ofer voluntar să vorbesc azi la ora ta de educație civică. Parcă urmează să citiți Constituția, nu-i așa?

— N-ai face asta.

— Încearcă-mă.

Se holbă la el preț de un moment îndelungat, apoi ieși din cameră tropăind. Când reveni, fu o adevărată pacoste, trântind ușile dulapurilor, mormăind și purtându-se urât cu Lulu, care plânse pe toată durata mesei, întrebând neîncetat când avea să se întoarcă mama.

La birou, Michael își petrecu ziua punându-se la curent cu tot ce ratase în ultimele săptămâni, însă nu avu mult de recuperat. Baletând între a conduce firma și a-și apăra clienții, Michael era pur și simplu supra-încărcat.

Acum, dicta un formular de cerere pentru a vedea dosarul militar al lui Keith Keller. Ceva ce trebuia să fi făcut cu săptămâni în urmă.

Își sună secretara.

— Ann, știm ceva de Keith Keller?

— Nu, Michael.

— Mersi.

Se uită în jos spre hârtiile împrăștiate pe birou. Când întinse mâna după un pix, sună telefonul.

— Bună, Michael, zise mama lui. Îmi pare rău că te deranjez la birou, însă am făcut pană. Sunt lângă Tacoma Mall, la expoziția de cadouri de grădinărit. N-am nicio șansă să ajung acasă s-o iau pe Lulu și să ajung apoi la tine s-o întâmpin pe Betsy.

— Ești bine?

— Da, sunt bine. Aștept să vină platforma să mă ridice. Azi duce copiii la școală Sarah Wheller – așa că o lasă ea pe Betsy acasă după antrenamentul

de alergat. Pe la cinci. Pe Lulu trebuie s-o iei la patru și jumătate.

Își consultă ceasul. Era 3.33. Următorul feribot venea în douăsprezece minute. Dacă nu-l prindea, Betsy avea să ajungă într-o casă goală, ceea ce conform listei întocmite de Jolene, nu trebuia să se întâmple. De ce o fată de doisprezece ani avea nevoie să fie întâmpinată de cineva, ei bine, asta îl depășea complet.

— Bine, mersi, mama.

— Îmi pare rău că-ți fac asta. Of, Doamne, îmi bipăie telefonul. Asta înseamnă că rămân fără baterie? Michael, m-ai auzit?

— Sunt aici, mamă, nu-i nicio problemă. Mulțumesc.

Închise telefonul, adună toate hârtiile necesare de pe birou și ieși.

— Ți-am lăsat o cerere pe birou. Încearcă din nou să dai de tatăl lui Keller. Chiar trebuie să vorbesc cu băiatul lui, îi zise lui Ann, în trecere pe lângă biroul ei. Dacă ai nevoie, mă găsești la telefon.

— Întâlnirea ta de la patru și un sfert…

— Anuleaz-o. Trebuie să plec urgent, zise peste umăr și merse mai departe.

Afară, o ploaie molcomă se pogora dintr-un cer care atârna greu. Farurile mașinilor luceau asemenea unui șir interminabil de globuri aurii pufoase, revărsate pe străzile jilave. Pe măsură ce se îndepărta de serviciu cu mașina, firme luminoase din neon trădau trecutul aspru și tulburat al orașului – magazine de armament și librării pentru adulți și localuri îndoielnice. Urmă traficul sufocat de semafoare până la terminalul feribotului, înjurând fiecare stop și verificându-și ceasul neîncetat.

Realiză că avea o problemă când văzu coada la bilete. Deodată își aminti că era joia dinaintea weekendului de Ziua Eroilor. O mulțime de turiști se îndreptau spre insula Bainbridge și spre

frumoasa peninsulă Olimpică. Bătând darabana pe volan, înaintă cu viteza melcului, în spatele unei mașini, până-i veni rândul să cumpere bilet.

— Ce feribot? întrebă scurt.

— Șase douăzeci.

— Fir-ar!

Michael calculă rapid: dacă aștepta după feribot, nu ajungea acasă mai devreme de 7.20.

Putea însă să conducă: deși făcea doar treizeci și cinci de minute din Seattle până în peninsula Kitsap, putea de asemenea să o ia și pe ruta spre Tacoma și de acolo către Poulsbo, pe uscat. Ajungea acasă în mai puțin de două ore. Și era de abia patru fără un sfert. Ar fi trecut prin Tacoma înaintea orei de vârf.

— Mulțumesc.

Părăsi coada și conduse înapoi spre oraș. În mai puțin de zece minute, zbura pe autostrada I-5 spre sud. Deschise telefonul și-și apelă mama, care nu-i răspunse. Apoi sună la grădiniță și o anunță pe educatoare că întârzia să o ia pe Lulu.

Ora patru.

Și da, n-avea să ajungă acasă înaintea lui Betsy.

Știa ce-ar spune Jolene, cu ce dezamăgire l-ar privi, însă avea să întârzie doar câteva minute – cincisprezece sau douăzeci. Betsy avea doisprezece ani, pentru numele lui Dumnezeu, putea sta singură acasă un sfert de oră. Cel mult jumătate.

Dădu drumul la muzică – un album cu un concert U2 – și se concentră la șofat, prin ploaia care turna cu găleata. Reuși să scoată un timp bun, până ajunse la Narrows Bridge. Balustradele verzi arătau ca niște imense scări în ploaie.

Apoi traficul se opri. În depărtare, văzu sirena roșie a unei ambulanțe.

— Futu-i! înjură el deschizând telefonul. Sună acasă și-i lăsă lui Betsy următorul mesaj: Hei, Betsy, sunt blocat în trafic. Stai liniștită, că ajung

acasă cât de repede pot, cel târziu la ora șase. Sună-mă pe mobil dacă vrei.

Așteptă și iar așteptă… blocat în mijlocul unui ambuteiaj, cu ploaia izbindu-i în parbriz. În tot răstimpul, simți cum îi creștea tensiunea, însă n-avu ce-i face. La 5.40 sună acasă din nou.

— Hai, Betsy, ridică odată receptorul.

Când Betsy nu răspunse, o sună din nou pe mama lui acasă. Nici ea nu răspunse, așa că lăsă din nou un mesaj.

Era aproape 6.20 când ridicară baricadele și mașinile începură din nou să circule. Michael călcă accelerația – o idee prea tare – și demară ca din pușcă spre casă. Când intră în parcarea grădiniței, avea deja o migrenă care pulsa. O găsi pe educatoare așteptându-l în casa mică și îngrijită.

— Mă scuzați, zise el dându-și părul ud la o parte de pe față. A avut loc un accident la Narrows. Foarte urât. Am ajuns cât de repede am putut.

Ea înclină capul.

— Se mai întâmplă, știu. Însă Lulu e foarte supărată.

Se dădu la o parte.

Prin ușa deschisă, Michael o văzu pe Lulu stând singură într-o cameră viu colorată, înconjurată de păpuși și de animale din pluș.

— Ai întârziat, zise ea privindu-l fix. Toate mamele erau deja aici.

— Știu și îmi pare rău.

O ajută să-și pună haina, își luă la revedere de la educatoare și o duse pe fetiță la mașină.

Lulu nu vorbi cu el tot drumul spre casă, însă sincer, ultima lui grijă era că supărase o fetiță de patru ani.

Acasă, o bătu pe spate și-i spuse să fie cuminte.

— Betsy, am ajuns, strigă închizând ușa în urma lui. Știu că ești supărată, dar hai jos să vorbești cu mine!

Trânti servieta pe masa din bucătărie și-și lărgi nodul cravatei.

— Betsy! strigă el din nou.

— Nu e aici, zise Lulu, intrând în cameră.

— Cum? Ce vrei să spui?

Lulu stătea în fața lui, cu păturica galbenă jerpelită în brațe.

— Betsy nu-i acasă.

— Ce? țipă el și-o sperie pe Lulu.

Trecu pe lângă ea în viteză și zbură în goană pe scări; deschise ușa camerei lui Betsy și strigă din nou după ea.

Niciun răspuns.

Alergă prin casă, țipând după ea, până când se convinse că nu era nicăieri.

Jos, Lulu plângea.

— A plecat… O, nu! Cineva *a fulat-o.*

— N-a furat-o nimeni, scrâșni el printre dinți, nervos. Își apelă din nou mama pe telefonul de acasă. Când ea ridică receptorul, el spuse: De ce nu-ți asculți mesajele? Betsy e cu tine?

— Ce? De-abia am ajuns. Ce se întâmplă?

— Am ajuns târziu, zise el în șoaptă. Și ea nu-i aici. Închise înainte ca mama lui să răspundă. O teamă profundă i se strecură în suflet. Îi sun prietenii, decise el, punând din nou mâna pe telefon. Lulu, fir-ar să fie, oprește-te din plâns. Ce prieteni are Betsy, știi?

— Nu știu. A dispărut, boci Lulu.

Sună la școală și ascultă mesajul de după program.

Închise înjurând.

— Poate a *flugit* de acasă, zise Lulu.

Michael ieși pe verandă. Ploua abundent; împroșca iarba și se aduna în băltoace noroioase pe alee. Se gândi la golf, la apa rece și la fascinația copiilor pentru aceasta.

— Betsy! Unde ești?

Pe măsură ce-i striga numele, Lulu plângea și mai tare și Michael intră în panică. Unde-i fusese capul? Ar fi trebuit să-și lase mașina în oraș, să ia afurisitul de feribot și apoi taxiul. Sau ar fi putut

să-l sune pe Carl. De ce oare nu se gândise la asta atunci? În paștele mă-sii! Dacă un individ o urmărise pe Betsy dându-se jos din mașină și intrând într-o casă goală?

Strigând după ea din nou, o înșfacă pe Lulu ca și când ar fi fost o minge de fotbal, perpendiculară pe trupul lui și ieși cu ea în ploaie, îndreptându-se spre casa vecinului. Repoziționând-o în timpul alergării, Michael ajunse acasă la Tami și la care în mai puțin de un minut și bătu la ușă cu putere.

Carl deschise.

— Michael! Ce s-a întâmplat?

Michael își alungă apa din ochi cu mâna.

— Betsy nu-i acasă și ar fi trebuit să fie. M-am gândit că poate a venit la voi.

Carl scutură încet din cap și Michael simți cum i se strânge stomacul.

Pentru o secundă, crezu că i se face rău.

Seth intră în sufragerie mestecând o acadea Tootsie Pop. Ținea în mână o copie zdrențuită a romanului *Străin într-o lume străină* și purta blugi strâmți, adidași înalți și un tricou răpănos cu Gears of War. Își dăduse părul negru la o parte de pe fața îngustă și-l prinsese într-un coc de samurai.

— Ce s-a întâmplat?

— Betsy nu-i acasă, răspunse Carl. Și Michael e îngrijorat.

— Cred că știu unde e, zise Seth.

— Serios? Unde?

Seth aruncă cartea pe canapea.

— Așteptați aici.

Trecu pe lângă Michael în viteză și ieși în ploaie.

Michael și Lulu îl urmară pe alee. Carl înșfacă o umbrelă și li se alătură lângă cutia poștală. Seth se porni spre stradă, privi în ambele direcții și apoi traversă către plajă.

„N-ar trebui să se apropie de apă de una singură.” Ploaia lovea umbrela de deasupra capului său, înecând sunetul respirației lor.

Câteva minute mai târziu, Seth apăru din nou cu Betsy lângă el. Urcau cărarea ce dădea în stradă, ambii uzi leoarcă.

Atât de mare îi fu ușurarea lui Michael, că aproape se prăbuși în genunchi.

— Betsy, slavă Domnului că ești teafără!

Pe măsură ce se apropiau, Michael văzu cât de supărată era fiica sa și cât de tare o rănise.

— Cum ai putut?

— Îmi pare rău, Betsy.

Ea își dădu la o parte părul umed de pe față.

— Trebuia să fii aici când vin acasă.

— Știu, știu.

— Nu trebuie niciodată să intru singură în casa goală.

— Îmi pare rău, dar cred că ești suficient de matură să vii acasă singură.

— Aaah! Îl împinse la o parte și intră în casă înțepată, trântind zdravăn ușa în urma ei.

Michael îi era recunoscător lui Seth.

— Mersi, Seth.

— E copacul mare de lângă casa familiei Harrison. Acolo se duce mereu când e supărată.

— Bine, mersi.

Îl rușină faptul că băiatul vecinilor o cunoștea pe fiică-sa mai bine decât el. Se întoarse și intră în casă. Acolo, o înfășură pe Lulu într-un prosop mare și o puse la televizor înainte de a urca la Betsy în cameră.

Stătea cu spatele la el. Ploaia se scurgea din părul ei ud, întunecându-i cămașa. Privea pe geam.

— Îmi pare rău, Bets. Dacă ai fi ascultat…

Ea se întoarse brusc să-l înfrunte.

— Nu înțelegi? Am crezut că ai murit.

— A… Cum de nu se așteptase la asta? Jolene ar fi știut de teama lui Betsy și ar fi protejat-o. Firește că Betsy se temea să-și piardă singurul părinte rămas aici. Îmi pare rău, Betsy. Am dat-o în bară. Nu se mai repetă, în regulă?

Ochii ei se umplură de lacrimi, pe care le șterse nerăbdătoare.

— Voi fi mereu alături de tine.

— Ha!

Jos, telefonul suna.

O clipă mai târziu, Lulu țipă.

— E mami!

Betsy îl dădu la o parte pe Michael și fugi jos.

O urmă fără tragere de inimă. Nu era momentul pentru acest telefon.

— Mama, zise Betsy cu receptorul la ureche, furioasă. Tata nu era aici când am ajuns azi acasă. A uitat de mine. Așa ceva nu se întâmpla dacă erai *tu* aici.

Lulu se aruncă asupra lui Betsy.

— Dă-mi-l înapoi! Eu vorbeam cu ea…

Betsy o împinse la o parte. Lulu se puse pe jos în fund și începu să urle:

— Vreau să vorbesc!

— Betsy, zise el. Las-o și pe ea să vorbească!

Betsy se strâmbă, dar o lăsă pe Lulu să intre în conversație. Cele două fete se așezară la masă, vorbind una peste alta.

Oftând, Michael intră în bucătărie și își turnă ceva de băut. În zece minute, Betsy îi dădu receptorul.

— Tata, vrea să vorbească cu tine. Nu are mult la dispoziție pentru noi. Ca întotdeauna.

El luă telefonul și intră în sufragerie, unde se așeză.

— Salut, Jo.

— Pe bune, Michael, ai uitat de ea?

— Dacă vrei să ștergi cu mine pe jos, nu te mai obosi, Jolene. Mă simt suficient de prost.

Urmă o pauză, apoi:

— Ai speriat-o, Michael.

— Spune-mi ceva ce nu știu. Încă o pauză.

— Plecăm mâine în Irak, zise ea.

— Deja s-a făcut luna?

— Da, Michael.

În nebunia ultimelor săptămâni, uitase de această dată fatidică și aproape și de faptul că ea mergea la război. Desigur, nu uitase *cu adevărat;* această informație era asemenea unei umbre, care se strecura în dezordinea agitată a vieții lui de zi cu zi. Până acum ea fusese în siguranță, așa că și lui îi fusese mai lesne să se gândească la el.

— Nu știu cum o să fie comunicarea la Balad sau cât voi sta acolo. Voi face tot posibilul să păstrăm legătura. Făcu o pauză. Michael, ar fi tare drăguț dacă fetele ar putea să-mi scrie scrisori sau e-mailuri, în caz că o să avem internet.

Se gândi la zilele pe care ea avea să le petreacă acolo, la cât de goală avea să fie lumea ei fără fete. Și era cumva jenant că ea trebuie să-i ceară așa ceva. Cu atât mai mult cu cât el știa ce greu îi venea ei să ceară un favor, lui sau altcuiva.

— O să mă asigur că așa vor face, zise el.

— Mersi. Ei bine, trebuie să fug, se supără băștinașii pe mine.

— Jo?

— Da?

— Ai grijă de tine.

Ea oftă.

— La revedere, Michael.

— La revedere.

Tot ce voia el în acea clipă era să-și ia băutura de pe blat și s-o termine. Chiar contemplă cu duioșie gândul de a se îmbăta.

În loc de asta, sună la pizzeria din oraș, comandă cina și urcă.

Ușa dormitorului lui Betsy era deschisă. Aruncă o privire, văzu că ea nu era acolo și traversă holul până-n baie.

Ea se privea în oglindă și își umbla la coșurile de pe față.

— Nu cred că trebuie să storci chestiile alea, zise el.

Ea se răsuci și țipă: IEȘI DIN CAMERĂ! Și apoi îi trânti nervoasă ușa-n față.

Rămase acolo vreme îndelungată, așteptând ca ea să-și schimbe atitudinea și să-și ceară scuze.

Nimic.

În final, coborî și o găsi pe Lulu uitându-se la caseta de rămas-bun a lui Jolene.

Gemu.

Sosi și pizza, îl plăti pe puștiul de la livrare și lipi cutia de masă, strigând: Cina!

— Pizza e pentru aniversări, tati, nu pentru cină, îl informă Lulu oftând. Trecu de el și urcă în scaun, exact în momentul când mama lui intră în casă, iritată.

— Să nu îndrăznești să-mi mai închizi vreodată așa, tinere. Betsy e bine?

— E aici, răspunse el. Nu știu cât de bine e.

— Slavă Domnului! De acum încolo…

— Te rog, mama, ceartă-mă mâine. Am avut o zi infernală.

Mama lui îl fixă cu privirea.

— Trebuie să te străduiești mai tare, Michael, răspunse ea pe același ton.

— Da, sunt conștient.

Înainte ca ea să mai adauge ceva, să-l facă să se simtă și mai rău, părăsi bucătăria și intră în biroul lui, unde din fericire era liniște. Închise ușa în urma lui și se cufundă în fotoliul de lângă masă.

Nu credea că e în stare de asta. Și prin *asta*, se referea la a avea grijă de copiii lui. Ce naiba era cu el? Cum de avea așa succes la tribunal și la birou cu clienții, dar eșua lamentabil în privința familiei?

Suspină. Soția lui plecase de nicio lună și deja el se săturase să se mai simtă ca un ratat în propriul cămin.

Capitolul 11

Dimineața următoare Betsy tot nu vorbea cu el. Michael se trezi devreme, pregăti micul dejun și le

duse pe fete la școală fără întârzieri. Când în sfârșit ajunse la birou – cu întârziere – era deja obosit.

La ora unsprezece primi telefonul mult așteptat.

Keith ceruse o întâlnire. În sfârșit.

Michael își culese notele și părăsi biroul. Un sfert de oră mai târziu ajunse la închisoarea districtului King County și se așeză în camera de interogatoriu.

Keith intră îmbrăcat în salopeta portocalie, încătușat la mâini și legat la picioare cu lanțuri care zdrăngăneau și zgâriau gresia de pe podea.

— Lăsați-ne, îi spuse gardianului, și desfaceți-i cătușele.

— Domnule…

— Desfaceți-i cătușele, repetă Michael. Sunt conștient de riscuri.

Gardianul se încruntă, dar făcu așa cum i se ceruse, apoi părăsi camera și se postă în fața ușii de la intrare.

Keith se așeză față în față cu Michael, adoptând o postură rigidă. În lumina palidă de deasupra capului, părea surprinzător de tânăr și de odihnit. Părul tuns militărește începuse să-i crească și acum îi cădea pe față ca o coroană în zigzag.

— Tata spune că trebuie să vorbesc cu tine.

— Încerc să te țin departe de pușcărie și, apropo de asta, nu mă ajuți deloc.

— Te-ai gândit vreodată că nu merit să fiu salvat?

— Nu, răspunse Michael sec. Nu m-am gândit. Și nici tatăl tău nu s-a gândit la asta. Sau mama ta, despre care aud că plânge noaptea până adoarme.

— Asta a fost o lovitură sub centură.

Michael deschise carnetul de notițe și scoase capacul pixului.

— Știi de ce mă aflu aici, Keith. I-ai promis tatălui tău că-mi vei povesti ce s-a întâmplat în ziua aceea. Și din ce am înțeles, ești genul de militar care-și ține mereu promisiunea.

— Am omorât-o pe dragostea vieții mele, zise Keith, cu emoție în privire, pentru prima dată. Cred că am ucis-o.

— Cum? Cum adică „crezi”?

— Sunt dement, șopti Keith. Adică, probabil că sunt. Nu-mi amintesc să-mi fi împușcat nevasta. Cât de nebunește sună asta?

Michael își studie clientul. Sincer, erau primele vești bune pe care le primea de când preluase cazul. Ura faptul că era suficient de analitic să audă despre durere și să se gândească că era un *semn bun,* însă în asta consta munca lui, să sorteze durerea de-o parte și rațiunea de cealaltă. La tribunal era mereu loc pentru ambiguitate, emoție sau simpatie.

— Povestește-mi ce s-a întâmplat, Keith. Minut cu minut.

Keith privi fix peretele. Michael sesiză din nou vidul din privirea tânărului.

— A vrut să meargă la Pike Place. Știam că e o idee proastă, dar nu știu de ce, n-am putut s-o refuz. Și știi, o iubesc… o iubeam pe Emily și-i făceam tot timpul pe plac, mai ales după ce mă întorsesem din Irak.

— De ce atunci, în mod special?

— Viața alături de mine nu era ușoară. Trebuia să mă revanșez față de ea constant. În fine, am mers la piață. Făcu o pauză atât de lungă, încât Michael fu cât pe ce să dea un răspuns, când Keith reluă povestea. Era o zi însorită. Piața era aglomerată, plină de artiști care cântau la pian, jongleri, magicieni, aruncători de pești și vagabonzi. Nu puteai face un pas fără să te ciocnești de cineva sau să-ți taie calea sau să încerce să-ți vândă ceva. Se uită la mâinile lui care începură să tremure. Începusem să mă simt iritat și încordat. Așa că am băut un shot de tequila la Athenian, însă n-a fost suficient să mă liniștească. Devenisem atât de nervos! Mă enervez ușor în ultima vreme. Însă atunci, fiecare mișcare mă

făcea să tresar, îmi făcea inima să bată repede – și era multă agitație. Mă tot gândeam că sunt oameni pe urmele mele. Așa că în timp ce Emily era la cules de flori, am făcut cale întoarsă la Athenian și am băut niște shoturi.

— Cam câte?

— Multe, oftă Keith. Știu că băutura nu ajută. Mă certam cu Emily pe tema asta. Ea susținea că beam prea mult și asta mă făcea să mă port urât. Și în ziua aceea, simțeam că eram pe cale să mă port urât.

— Obișnuiai să bei înainte să pleci în Irak?

Ridică din umeri.

— Nu prea.

— Și după?

— Mult. Uneori mai potolea… țipetele din capul meu. Însă în ziua aceea n-a ajutat cu nimic.

— A înrăutățit lucrurile.

Keith aprobă din cap.

— Plecam din piață – deja devenisem nervos și eram destul de beat – și apare atunci un vagabond, gata să sară la mine. Emily mi-a spus că doar s-a apropiat, dar mie nu mi s-a părut așa. Sau a venit în viteză și arăta jegos, cu părul negru și o barbă de Iisus și l-am pocnit atât de tare, că l-am lăsat lat. Am văzut cum îi țâșnea sângele din nas. Emily a început să țipe că nu mă mai recunoaște și apoi mai era și acest… tremurat din pricina căruia îmi era imposibil să stau locului. Următorul lucru pe care mi-l amintesc a fost că am văzut-o pe Emily întinsă pe podeaua sufrageriei noastre. Pe genunchi, mâinile lui se încleștau și se descleștau obsesiv. Era ca și cum mă trezisem în coșmarul altcuiva. Sânge peste tot: pe mine, pe pereți, pe Em. Jumătate din cap îi… dispăruse. M-am aplecat și am încercat să îi fac respirație gură la gură și să-i fac masaj cardiac. Plângeam și țipam tot timpul. De abia când am văzut arma – arma mea – am realizat ce făcusem.

— Și asta e tot ce-ți amintești.

— Da, asta e tot.

— În regulă. Am nevoie să discuți cu un psihiatru. Faci asta pentru mine, Keith?

— Sigur. Nu cred că o să schimbe mare lucru, totuși. Nu-mi trebuie un doctor care să-mi confirme că sunt nebun.

Michael se uită la clientul lui gândind: „Puștiul ăsta are nevoie de ajutorul meu”. Știa că șansele îi erau potrivnice, însă pentru prima dată după mult timp, simți că poate spera. Acesta putea fi genul de caz care conta. Își dori să-l fi avut alături pe tatăl său, să-i povestească toate acestea.

— O să aranjez întâlnirea.

Dragă mamă.

N-O SĂ CREZI una ca asta! Tata mi-a cumpărat un mobil! Al meu și numai al meu. Ieri la cantină, l-am scos și l-am pus pe masă. Ar fi trebuit să vezi ce fată a făcut Sierra!

S-A OFTICAT! Doar cei care sunt la liceu au mobile. I-am zis Sierrei că poate da un telefon dacă vrea și voia și după aia am mers la oră împreună. Ai zis că un zâmbet poate schimba lucrurile – și poate că ai dreptate. Poate o să vrea să fim prietene din nou. Chiar mi-e dor de ea. Ei bine, trebuie să plec acum – strigă tata după mine. Ca de obicei. E superstresat. Ieri a uitat să scoată gunoiul afară, să-l ia camionul. Tuturor ne e dor de tine. XO Betsy.

Dragă Betsy,

Mă bucur să aud de mobil. O să fie bun în caz de urgență. Ai mare grijă de el și folosește-l cumpătat. Nu m-aș simți bine dacă nu ți-aș spune că, dacă trebuie să mituiești pe cineva să-ți fie prieten, acel prieten nu e unul adevărat, dar putem vorbi despre asta mai târziu. ÎN SFÂRȘIT azi plec în Irak. Îți scriu din nou când aterizez. Te iubesc până la cer.

Mama

P.S.: Sper că-l ajuți pe tatăl tău prin casă…

Când Jolene ieși din avionul cargo și puse piciorul pe nisipul plat al Baladului, fu ca și când intră direct într-un furnal. Granule minuscule de nisip se mișcau invizibile prin vântul fierbinte, strecurându-se pretutindeni – în ochi, urechi, nări, păr și în gât. Jolene vru să-și acopere gura și nasul cu protecție specială, însă rezistă și continuă să aștepte, deși îi curgeau ochii.

Și avea de așteptat: după ordine, provizii și transport. Călătoria îi păru că durase o veșnicie. Din Texas zbură spre Germania, apoi spre Kuweit și de acolo către Tallil și apoi spre Al Kut și în final, la baza aeriană Balad.

Prin bază bătea un vânt fierbinte ca focul. În câteva secunde, Jolene începu să transpire. După un timp ce-i păru ore în șir de așteptare, ea și Tami fură încartiruite într-o rulotă mică cu pereți lambrisați și găuriți de vechii chiriași. O pereche de paturi lăsate și alta de dulapuri metalice cicatrizate erau singura lor mobilă.

Jolene își lăsă ranița grea să cadă pe podea: praful explodă imediat în jurul. Praful, după cum știa deja, era una dintre multele noutăți din viața ei. Se așeză pe patul îngust, ținând în brațe așternuturile nou-nouțe din dotare și perna adusă de acasă. Patul scârțâi sub greutatea ei.

— Avem nevoie de poze și postere. Cu Keanu sau Johnny, zise Tami tușind și așezându-se pe patul ei.

Jolene suspină și își privi prietena. Rulota mirosea a praf și a căldură și a bărbații care locuiseră acolo înaintea lor. Vântul vuia prin cameră și bătea în ferestre și uși, încercând să pătrundă înăuntru.

Brusc, sună alarma.

Jolene fu prima la ușă. O deschise pentru Tami, își apucă prietena de încheietura mâinii și o trase afară. Alarma și difuzoarele erau prinse de-un stâlp

exact lângă rulota lor și repetau anunțul – MERGEȚI SPRE BUNCĂRE! – atât de tare, încât nu se mai auzea nimic altceva.

În jurul bazei erau poziționate zeci de buncăre din ciment. Jolene și Tami fugiră spre cel mai apropiat și intrară.

Acolo nu mai era nimeni altcineva. Se așezară pe podea, în beznă, în timp ce tirul de mortiere bubuia pretutindeni în jurul lor. Ploua cu bucăți de ciment. Undeva în apropiere, o rachetă lovi tare și explodă. Mirosul înțepător de fum se strecură pe sub crăpăturile ușii.

Apoi încetă totul.

Jolene se ridică, deloc surprinsă să constate că-i tremurau picioarele.

— Tu ai observat că suntem singurele de aici? zise Tami. Unde-i restul lumii?

Jolene deschise ușa. Lumina soarelui, tare ca după explozia unei stele, le orbi instant. În aer atârna un fum negru, care le arse ochii. Oriunde se uita în jur, vedea soldați care se comportau de parcă nimic nu se întâmplase.

Mergeau pe biciclete de la o rulotă la alta, stând la coadă la veceurile portabile sau jucând fotbal.

— Ne-au spus că Balad se mai numește și Mortaritaville. Acum cred că știm de ce.

Alarma sună din nou. La stânga lor erupse un foc de mortier și explodă un zid de ciment. Fumul le întâmpină pe drum.

— O să ne ia ceva să ne obișnuim cu asta, zise Tami când se făcu din nou liniște.

Jolene se uită la cea mai bună prietenă a ei și amândouă știură că se gândeau la același lucru. În următorul an, puteau muri oricând – inclusiv când stăteau în rulotă, la duș sau jucând cărți.

Cum gestionai faptul că poți fi oricând omorât, mutilat sau aruncat în aer? Mai aprigă decât orice teamă era grija față de copii. Pentru prima dată își puse cu adevărat întrebarea: „Ce se va întâmpla

dacă nu mă întorc acasă? Cum vor supraviețui copiii fără mine?”

∵

În noaptea aceea, după o zi întreagă de completat hârtii și întâlnit femei și bărbați alături de care urma să lupte și după prelegeri interminabile despre totul, de la scorpionii de la bază, la utilizarea radiourilor CSEL[61], Jolene reuși să ajungă la duș la ora unsprezece. Fără prea multe femei în bază, coada de la duș era mică, însă nu era indicat ca o femeie să umble singură prin întuneric. Armata rezolvase multe probleme, dar nu pe toate. Așa că femeile erau încurajate să aibă un camarad de război alături.

După duș, ea și Tami merseră înapoi la rulote în tăcere.

Odată intrată, Tami se prăbuși în pat și adormi într-o clipă.

Jolene depășise cu mult pragul de epuizare, însă era mult prea agitată să adoarmă, așa că își scoase laptopul și începu să scrie o scrisoare pentru acasă. Nu era conectată la internet încă și se prea putea ca o vreme nici să nu fie, însă putea redacta scrisoarea acum, urmând s-o trimită ziua următoare, din centrul de comunicații. Simțea nevoia să se conecteze cu familia și acesta era singurul mijloc de care dispunea.

Și-i imagină pe toți în detaliu, tabloul complet – familia, familia *ei,* adunată pe canapea, uniți de această scrisoare. Betsy avea s-o citească cu voce tare.

Baza a fost bombardată de patru ori azi și noi de abia am ajuns.

Jolene își imagină reacția lor citind asta… și pe loc știu cum trebuiau să fie toate scrisorile ei.

Iubirile mele, scrise ea, tânjind după ei atât de tare, că-i veni greu să continue. Trase aer adânc în piept.

A fost un zbor lung și trebuie să recunosc că sunt obosită. Betsy, nu ți-ar veni să crezi ce plat e aici și cum totul în jur are aceeași culoare, de grâu uscat și, Doamne, cald mai e! Cred că transpirasem dinainte să cobor din avion.

Sunt colegă de cameră cu Tami într-o rulotă mică. Avem nevoie de poze și postere s-o facem mai îmbietoare. Puteți să ne ajutați în sensul ăsta? Trimit și poze când apuc…

Jolene scrise tot ce-i trecu prin cap că putea spune. Când puterile o părăsiră, închise laptopul și-l încuie în dulap. Atunci observă și jurnalul roz pe care i-l dăruise Betsy de ziua ei. Întinse mâna după el și-l deschise pe genunchi. Intenționa să-i dea înapoi acest jurnal lui Betsy, odată întoarsă acasă, însă după mai puțin de douăzeci și patru de ore, realiză că n-avea cum s-o facă. Avea nevoie de un spațiu în care să fie sinceră fiindcă, de acum încolo, devenea comandantul Zarkades și nu putea da dovadă de frică sau ezitare, așa cum nu putea nici să le spună alor ei adevărul.

Deschise jurnalul și începu să scrie:

MAI 2005

Acest jurnal trebuia să fie pentru tine, Betsy. Intenționam să scriu aici tot ce simt, ca atunci când mă întorc acasă, să ți-l pot da și să-ți spun: uite, aici sunt toate la care m-am gândit cât am stat departe una de alta. Să fiu mama perfectă, chiar și din celălalt capăt al lumii.

Dar adevărul e că mi se frânge inima să fiu mama ta. Trebuie să găsesc o cale să fiu puternică, să las deoparte dragostea mea pentru tine și Lulu. Dacă nu reușesc, n-o să fiu de folos nimănui.

Aici, între paginile pe care mi le-ai dăruit, o să vorbesc eu cu mine.

Sper că dacă îmi aștern pe hârtie teama, o parte din ea va dispărea. Poate într-o bună zi am să-ți dau să

citești acest jurnal, când vei fi suficient de matură să nu mă judeci prea aspru.

Baza a fost atacată azi de patru ori. Ultima oară, când a sunat alarma, eu și Tami ne-am uitat una la cealaltă, am ridicat din umeri și am rămas în rulotă. Am continuat să-mi pun lucrurile în dulap, însă auzeam limpede șuieratul rachetelor și al obuzelor de mortier care explodau și atunci m-am gândit: oare voi apuca să-mi iau rămas-bun de la fetele mele? Și apoi totul s-a sfârșit.

Sfârșit.

În ultima vreme, e un cuvânt care mușcă din ce în ce mai tare din mine.

Ca și căsnicia mea.

Sfârșită.

M-am simțit atât de singură aici, fără Michael. Uneori îmi imaginez că încă mă așteaptă acasă. Că încă mă mai iubește.

Apoi mă trezesc în zgomot de bombe. Sunt în țara asta de o zi și gândul meu e unul singur, și anume că voi muri aici.

De ce nu m-am gândit la asta înainte?

Michael părăsi biroul pe la amiază și conduse spre nordul orașului. Parcă pe stradă și verifică adresa pe care o primise. Aruncă o privire prin geamul de la mașină, încruntându-se. Da, acesta era locul.

Cabinetul psihiatrului nu inspira încredere. Avea sediul într-o clădire dărăpănată de la mijlocul secolului, într-o zonă rău famată de pe bulevardul Aurora. Prin fața clădirii era trafic și se auzeau claxoane.

Michael parcă undeva între un camion ruginit și o mașină nouă verde, electrică. Intră pe o potecă cu verdeață între crăpături și merse până în fața unei porți dărăpănate, apoi se opri și bătu la ușa de la intrare.

Ușa fu aproape imediat deschisă de un bătrân deșirat, cu păr cenușiu lung până la umeri și o față

prelungă, ridată. Îmbrăcat într-un costum albastru în carouri, demodat de cel puțin două decenii și o cămașă de culoarea lămâii verzi, arăta ca un amestec de Ichabod Crane și un rocker britanic trecut de prima tinerețe. Avea probabil șaptezeci de ani, însă avea un aer bizar de tineresc.

Michael speră că nu acela era doctorul. Juriul aprecia experții care arătau ca niște experți.

— Tu trebuie să fii Michael Zarkades, zise bărbatul, întinzându-i mâna. Christian Cornflower. Majoritatea pacienților îmi spun dr. C. Intră, te rog.

Doctorul se dădu la o parte și-i făcu loc. În camera din față, o tânără cu părul mov și cu un cercel în formă de trandafir în nas stătea în spatele unui pupitru vechi decolorat și tasta în timp ce vorbea la telefon. Doctorul o salută din mers cu o înclinare a capului și-l conduse pe Michael într-un birou plin de fotolii pufoase și mese de modă veche din stejar. Pereții erau acoperiți de un tapet cu model de trandafir și încărcați și mai tare cu goblenuri pe care erau cusute slogane profunde de tip *Azi e prima zi din restul vieții tale.*

În final ajunseră în camera care probabil fusese dormitorul proprietarului. O fereastră mare înrăma coroana unui frumos măr bătrân, împodobit cu frunze de un verde-deschis și punctat cu fructe mici, noi. Pereții de aici erau lambrisați în stilul anilor 1970, decorați cu și mai multe goblenuri și diplome înrămate de la Harvard, John Hopkins și Berkley.

Doctorul luă loc în scaunul său din spatele unui birou vechi din mahon.

Michael se așeză într-un scaun comod, cu pernă din catifea roșie, în fața biroului.

— Trebuie să recunosc, doctore Cornflower, că mi-ai fost recomandat cu mare căldură. Apăr un tânăr…

— Keith Keller.

Michael se încruntă.

— N-am dat numele clientului la telefon.

Christian ridică din umeri elocvent.

— Poate că par venit de la Woodstock – pe care din nefericire l-am ratat –, însă nu mi-am uitat și rațiunea acolo. Sunt un tip isteț, Michael. Ai acceptat să iei cazul aproape imposibil de apărat al lui Keith Keller, bărbatul care și-a împușcat soția în cap și apoi s-a baricadat în casă, amenințând că se sinucide. A fost la televizor, pentru numele lui Dumnezeu! L-a scos din casă o echipă SWAT, împroșcat cu sânge, în timp ce camerele mergeau. Toată lumea știe că el a comis-o. Știam că dacă ești deștept – și speram să fii – aveai să ajungi la ușa mea, mai devreme sau mai târziu.

— Și asta de ce?

— Fiindcă sunt specializat în tulburări de stres posttraumatic. Din momentul în care am aflat că Keith Keller e un fost pușcaș marin, a început să mă intereseze cazul lui. A fost de două ori la datorie în Irak. Scutură din cap. Biroul pentru Veterani este de o neglijență criminală când vine vorba să ajute soldații care se întorc din Irak să se reintegreze. Când se va încheia nenorocitul ăsta de război, vom avea sute de mii de soldați traumatizați, care vor încerca să-și refacă viețile distruse. Situații precum aceasta cu Keith vor deveni din păcate obișnuite dacă nu începem să-i ajutăm cumva pe acești tineri.

Michael își scoase carnetul de notițe.

— Continuă.

— Am fost în Vietnam în 1967. Am văzut cu propriii ochi cum bărbați buni au fost înghițiți de război. Iar în Vietnam, măcar puteai să te duci undeva să te răcorești. În Irak, nicăieri și nimic nu e sigur. Femeia care zâmbește și face cu mâna îl poate arunca în aer pe soldatul care o ajută să treacă strada. Asta era uneori valabil și în Vietnam; însă în Irak e o practică obișnuită. Drumurile sunt pline de dispozitive explozibile improvizate care omoară pe oricine trece pe acolo. Bombele sunt plasate în coșuri de gunoi, în animale, în oameni,

în șanțuri. Nu ești nicăieri în siguranță. Soldații noștri se întorc cu stres posttraumatic sever.

— E posibil ca stresul posttraumatic sever să diminueze capacitatea de gândire a cuiva?

— Bineînțeles. Aceasta este prima întrebare în cazul de față. Aici nu vorbim de un simplu nenorocit care și-a împușcat nevasta și apoi a pretins că e nebun. Keith Keller și-a servit țara și, chiar dacă s-a întors întreg la trup, discuția nu se oprește aici. Totuși, pentru un diagnostic corect, cel mai bine ar fi să vorbesc cu el.

— Îmi poți spune mai multe despre stresul posttraumatic, cum funcționează, de pildă?

— E aproape posibil ca el nici să nu știe că-și omora nevasta. Putea fi suficient de dezorientat să nu știe unde se afla sau ce făcea. Bineînțeles, nu pot afirma asta cu certitudine până nu vorbesc cu el. Dar pot spune cu tărie că mulți dintre soldații noștri se întorc acasă cu stres posttraumatic devastator și cine suferă de el își poate ieși ușor din fire. Din tot ce se spunea despre el, Keith Keller părea un tip în regulă înainte de război.

Michael bătu cu stiloul în carnetul de notițe, gândindu-se la toate variantele. Cornflower tocmai îi oferise posibilitatea unei apărări în cazul unui omor cu premeditare, însă aceasta era cu dus și întors. Reticența juraților de a accepta o apărare ce invoca lipsa de discernământ era renumită. Și urau demența.

Christian își apropie vârfurile degetelor.

— Stresul posttraumatic este o boală psihică legitimă și așa a fost decenii întregi. Această boală chiar poate lăsa pe cineva infirm. Ce se întâmplă acolo… ei bine… ar trebui să știi mai bine ca oricine.

Michael se încruntă.

— Ce vrei să spui?

— Înțeleg că vii dintr-o familie de militari. Soția ta e pilot de elicopter și a fost trimisă de curând în Irak, nu-i așa?

— Tu chiar îți faci temele.

— Îmi place să știu cu cine stau de vorbă. Soția ta îți mai povestește câte ceva?

Lui Michael nu-i plăcu felul în care îl studia doctorul. Se simți stânjenit și își schimbă poziția în scaun.

— De abia a ajuns acolo, însă nu trimit femei în luptă. Majoritatea timpului

O să plimbe VIP-uri de colo colo.

— Aha, replică el, fixându-l pe Michael și apoi zâmbi. E mamă. Instinctul ei este să protejeze, desigur.

Făcu o pauză.

— Desigur, ce?

— Iată ce trebuie să știi: unele clișee sunt adevărate și războiul e iadul pe pământ. Ți-e tot timpul frică, iar atunci când nu ți-e, se datorează faptului că ești atât de pompat cu adrenalină, că poți exploda foarte ușor. Războiul e despre a vedea oameni pe care îi iubești – cât se poate de profund – cum explodează în fața ta. Războiul e atunci când vezi lângă tine un picior în șanț și tu trebuie să-l iei și să-l pui într-un sac, fiindcă niciun om – sau parte din acesta, prietenul tău – nu poate fi lăsat în urmă. E cea mai întunecată noapte a sufletului tău. Acolo nu există linia întâi. Războiul e pretutindeni, în fiecare zi, oriunde ai merge. Unii rezistă mai bine ca alții. Nu știm de ce, dar știm asta: mintea omenească nu poate procesa în mod sănătos genul acela de carnagiu, nesiguranță și oroare. Pur și simplu nu poate. Nimeni nu se întoarce de la război neschimbat.

— Vrei să te întâlnești cu Keith, să-l evaluezi? O să am nevoie de un diagnostic dacă apărarea mea se bazează pe stresul posttraumatic.

— Bineînțeles, răspunse Christian. Aș fi onorat să-l ajut pe acest tânăr.

Onorat. Acesta era un cuvânt pe care Michael nu îl mai auzise de multă vreme referitor la vreun client de-al său. Cei mai mulți erau la fel de

vinovați ca păcatul. Era mândru să fie parte din sistemul judiciar – chiar una importantă –, însă rareori fusese mândru să apere un anume client.

Se gândi la Jolene, pentru care onoarea era atât de importantă. I-ar fi plăcut ca el să preia cazul. Se ridică, strânse mâna doctorului Cornflower și-i mulțumi.

În drum spre casă, se gândi la Keith, la noua abordare de apărare… și la ce i se întâmplase acestui băiat, odinioară bun și decent, în Irak.

„Ce i se întâmplase oare acolo?”

Și apoi gândul îi fugi imediat la: „Jolene, cu tine ce se întâmplă?”

Ca de obicei, întârziase acasă și judecă după expresia lui Betsy că aceasta numărase minutele și le adunase, ca să aibă ce-i reproșa. Gândul că îl aștepta o altă tiradă adolescentină, pe bună dreptate, altminteri, era prea mult de suportat.

— N-am avut nici cea mai mică problemă să mai stau o oră. Nu-ți face griji, îi zise mama lui intrând în bucătărie.

— Mersi, mama.

Cum spuse asta, sună telefonul.

De undeva, țipă Betsy:

— Răspund eu!

Apoi o auzi coborând în trombă.

Michael zâmbi trist și-și conduse mama către ușa din spate.

— Mersi din nou, mamă.

Ea-l sărută pe obraz.

— Apropo, Jolene mi-a trimis un mail. Lulu de abia așteaptă să-l citească, dar mi-am amintit de regula ei – să nu citim nimic până nu ajungi și tu acasă – și Lulu nu mai are răbdare.

Michael își pupă mama și o conduse la mașină. Se gândi, nu pentru prima oară, că nu s-ar fi descurcat fără sprijinul ei. Când Mila plecă, el merse în bucătărie și-și turnă de băut.

Lulu intră mărșăluind în bucătărie.

— Am primit un mail de la mami, putem să-l citim acum?

— Mai întâi pot să-mi torn ceva de băut și să mă schimb?

— Nu, tati, am așteptat LA INFINIT.

Michael consultă calendarul lui Jolene și constată că cina din seara aceea trebuia să fie pui cu orez la cuptor. Se gândi că implica o conservă de supă cremă de ciuperci.

— Bine, fugi și cheam-o pe sora ta. Ne vedem la mine la computer.

Lulu fugi sus. În câteva secunde se întoarse încordată, cu obrajii roz.

— E la telefon.

— Spune-i să închidă.

— N-o să facă asta.

— Atunci putem aștepta…

— NUNUNUNU! țipă Lulu și ochii i se umplură de lacrimi.

Michael știa că el era capul familiei, însă nu mai putea îndura și o scenă din partea lui Lulu. Cu un oftat, începu să urce scările și o găsi pe Betsy în camera ei, cu telefonul la ureche.

— Scumpete, nu poți s-o suni mai târziu? Hai să citim scrisoarea de la mami, înainte ca sora ta să înceapă să leviteze?

Betsy îi întoarse spatele și continuă să vorbească.

— Betsy, o strigă el pe un ton amenințător.

— Tata, ieși din cameră! Vorbesc la telefon!

Îi luă telefonul din mână și vorbi în receptor:

— Te sună ea în zece minute. Apoi închise.

Pentru ce urmă, ai fi crezut că Michael apăsase butonul roșu care declanșa o rachetă nucleară. Betsy urlă din toți rărunchii: „Era Sierra!”, lăsându-și tatăl surd pe moment.

— Acum citim scrisoarea. Treci jos.

O lăsă acolo cu gura căscată, atât de furioasă că aproape scotea fum pe nări și coborî în birou.

Acolo o plantă pe Lulu pe scaunul din fața pupitrului și se așează pe canapea, în așteptarea lui Betsy. Nu dură mult. Tropăi pe scări și mătură prin cameră precum Regina Roșie, mormăind:

— Bine, unde-i scrisoarea aia stupidă?

Betsy o dădu la o parte pe Lulu și se așeză pe jos, apoi Lulu veni să se așeze pe genunchii ei.

— Citește-o, Betsy, îi ceru ea.

Betsy deschise e-mailul.

Poza umplu imediat ecranul computerului. Jolene și Tami stăteau îmbrățișate în fața unei tarabe dintr-o piață în aer liber. Totul era desaturat, aproape lipsit de culoare, ca și când plouase sau vântul bătuse extrem de tare. Însă zâmbetele lor strălucitoare erau imposibil de ratat.

— Mama! Lulu arătă spre Jolene.

Betsy derulă în jos și începu să citească scrisoarea.

— A fost un zbor lung…

…și trebuie să recunosc că sunt obosită. Betsy, nu ți-ar veni să crezi ce plat e aici și cum totul în jur are aceeași culoare, de grâu uscat. Și, Doamne, cald mai e! Cred că transpirasem dinainte să cobor din avion.

Sunt colegă de cameră cu Tami într-o rulotă mică. E cum îmi imaginez eu că e la facultate. Avem nevoie de poze și postere s-o facem mai îmbietoare.

Puteți să ne ajutați în sensul ăsta? Trimit și poze când apuc…

În seara asta am luat cina la DFAC – sala de mese. Lulu, să știi că ne-au servit mâncarea ta preferată: plăcintă cu piersici. N-a fost la fel de bună ca aceea făcută de yia yia *Mila, însă mi-a amintit de casă.*

Suntem trupe de completare (un fel de termen militar pentru înlocuitori) pentru compania 131. Toți cei pe care i-am cunoscut aici sunt grozavi. Sunt convinsă că-mi voi face o droaie de prieteni.

Ei bine, dragilor, eu merg la culcare.

Mă gândesc la voi tot timpul și vă iubesc până la cer.

XXXOOO.

Mama

P.S.: Baftă la testul de mate, Bets. Știu că ai să te descurci fluierând. Sunt mândră de tine!

— Citește-l din nou! zise Lulu. Partea cu mine, tata, spune-i să o citească din nou, se izmeni ea.

— Gata, l-am citit, mare scofală! E cald. Se întoarse către Michael. Acum pot să urc să vorbesc cu Sierra?

— Bine, du-te, răspunse Michael de abia ascultând.

Imediat ce ea trecu de el în fugă, se ridică din scaun și se așeză în fața computerului. Privi îndelung poza celor două femei în uniformă zâmbind la aparat.

— Pare fericită, zise Lulu.

Michael se gândi la ce învățase astăzi și nu putu să asocieze nimic cu poza din fața lui. Se gândi la descrierea războiului pe care o auzise, la faptul că un soldat găsea bucăți din prietenii lui, la bombele plantate pe drum și la ploaia de șrapnel.

Două femei, cele mai bune prietene, zâmbeau la aparat.

Înțelese pe loc ce voise să spună de fapt, Cornflower: „E mamă și instinctul ei e să protejeze”.

Poza era o minciună, ca tot ce îndrugase ea despre misiune. „Nu există linie de front”, spusese Cornflower. Prin urmare, nicăieri nu era în siguranță.

Jolene – veșnica eroină, veșnica mamă – își îndulcea povestea să demonstreze că nu aveau motive de îngrijorare. Plantase semințele devreme. „Nu lasă femeile să lupte. O să plimb VIP-uri de colo colo, nimic periculos”.

O crezuse fiindcă așa dorise. Închisese ochii. Și n-ar fi trebuit să procedeze așa, pentru numele lui Dumnezeu. Ar fi trebuit să știe că ea mergea *la război*. Poate că fusese o manevră politică povestea cu armele de distrugere în masă sau momeala și păcăleala cu Saddam Hussein. Nu înțelegea cum de-și imaginase că avea să fie un război mai mic, poate unul ce urma să se încheie curând, cu puține victime de partea americanilor.

Văzuse la știri poze cu soldați mergând alături de copii irakieni, oferindu-le apă și pozând în fața aparatelor și citise despre teroriști sinucigași, însă cumva își imaginase că aceste două realități erau separate. Voise să o creadă pe Jolene când aceasta-i spusese că avea să fie departe de primejdie.

Pesemne că ea-l credea tâmpit.

Fusese prea ocupat să se gândească la el însuși, să fie supărat pe felul în care alegerea ei afectase viața *lui,* că nici nu luase în calcul adevărul despre unde se afla ea și ce făcea.

Oare cum se simțea ea, noaptea în pat, singură și departe de casă, știind că, în orice secundă, o bombă putea să-i nimerească rulota și s-o ucidă?

*

Luna iunie i se păru lui Michael că-i fuge printre degete; zilele se scurgeau precum ploaia, topindu-se în pământul de sub picioarele lui. Acasă se gândea la muncă; la muncă se gândea cum e acasă. Mereu era pe grabă și mereu întârzia.

Îmi cer scuze devenise laitmotivul lui. În ultimele săptămâni rostise aceste cuvinte de mai multe ori decât în ultimii ani adunați.

La finele anului școlar, fusese nevoit să-și recalibreze programul. În continuare, mama lui îi era de mare ajutor cu fetele, însă vara era sezonul aglomerat pentru ea la Grădinarul priceput și nu-și mai putea petrece la fel de mult timp pe acasă. Așa că el își reduse săptămâna de lucru la patru zile. De vineri până duminică lucra de acasă, jonglând între îndatoririle de tată și cele de la birou. Când

nu făcea cumpărăturile, nu pregătea cina sau nu spăla vasele, scria dosare și investiga cazuri. Își trimisese fetele la cât mai multe tabere de zi posibil și tot nu-i ajungea timpul să termine tot ce avea de făcut. Dura enorm să le ducă cu mașina dintr-un loc în altul sau să găsească pe altcineva s-o facă. Săptămâna precedentă recunoscuse în sfârșit că nu lucra suficient. Pasase majoritatea cazurilor minore către asociații săi.

Asta îi oferise mai mult timp să se ocupe de apărarea lui Keller.

Astăzi, planul lui era să lucreze la întrebările pentru depoziția polițistului care îl arestase pe Keith, cât și la cele pentru turnătorul de la pușcărie.

Se trezise devreme și coborâse să pregătească micul dejun. La ora zece urma să le lase pe fete la magazinul de plante, unde ele urmau să o „ajute" pe mama lui până la ora două. Nu avea prea mult timp la dispoziție pentru muncă, însă în contextul dat, era tot ce putea obține.

Lulu începu devreme cu întrebările:

— E soare azi, tati. Putem să mergem la plajă? Mama ne duce aproape mereu când e însorit. Aș putea să fac un castel de nisip. Tati, tu știi să faci un castel de nisip?

Întrebările năvăliră atât de repede asupra lui, încât Michael mormăi ceva și plecă, preferând să-și bea cafeaua stând în picioare în fața televizorului.

Altă greșeală. CNN relată că un terorist sinucigaș ucisese șase oameni într-o piață din Bagdad.

Sună telefonul.

— Răspund eu, țipă Lulu cu o voce suficient de înaltă să stârnească interesul câinilor din vecini.

Văzu cum Lulu se repezi la telefon, ridică receptorul și întrebă „Mami?" Apoi zâmbetul i se stinse și umerii i se prăbușiră. Închise telefonul, se strecură înapoi în bucătărie și urcă în scaun.

— E Sierra, zise ea posomorâtă. Vorbește Betsy cu ea.

Un sfert de oră mai târziu, Betsy coborî scările tunând:

— Mă duc la mall cu Sierra să vedem un film.

Michael se înclină spre ea și închise televizorul.

— Poți să reformulezi asta ca întrebare?

— Sigur. Primesc și eu niște bani?

Michael se întoarse, gata să spună: „Nu cumva vrei să spui: tata, îmi dai voie la mall?”, însă când se uită la ea, tachinarea nu mai avu rost.

Era suficient de machiată să facă figurație în *Rocky Horror Picture Show*[7], iar ținuta ei era la fel de inacceptabilă: cizme roz UGG, o fustă de blugi scurtă cât un fular și un tricou alb ce fusese tăiat să-i dezvăluie o bucățică din abdomen.

— Ce naiba ai pe tine?

Ea-i aruncă o privire urâtă.

— Ăăă… haine?

— Mama ta nu te-ar lăsa să ieși așa din casă.

— Ea nu-i aici.

— Și ce naiba ai pe față?

— Nimic.

— Te-ai machiat.

— Nu, nu m-am machiat.

Nu-i venea să creadă că ea stătea acolo și-l mințea în față.

— Nu, nu te-ai machiat? Arăți ca Tootsie gata să filmeze un prim-plan.

— Orice ar mai însemna și *asta*…

— Înseamnă, tânără domnișoară, că nu ieși din casă în halul ăsta.

— Ba cum să nu ies! Mă ia fratele Sierrei în jumătate de oră.

— Fratele Sierrei? Câți ani are?

— E mai mare.

— Ei bine, sper că nu major, fiindcă n-am de gând să te las la mall cu un băiat de optsprezece ani.

— Îmi distrugi viața.

— Știu. Mi-ai mai zis. Dă-mi numărul Sierrei și eu o sun pe mama ei. Dacă te îmbraci civilizat, vă duc eu acolo.

— Mai bine mor.

— Serios? Așa mă simt și eu vizavi de mersul la mall. Decizia-i a ta, puștoaico.

Ridică din umeri și dădu din nou drumul la televizor. Ecranul era acaparat de trailerul unui nou film de Steven Spielberg – *Războiul lumilor*.

Războiul. Era pretutindeni.

Betsy bătu din picior.

Michael o ignoră. În ultimele săptămâni, poate că nu învățase tot ce trebuia să știe despre creșterea unei pubere, dar învățase câteva lecții valoroase printre care și: nu da înapoi! Și folosește-te de presiunea anturajului. A, și încearcă să-ți păstrezi calmul. Doi nebuni nu puteau încheia bine ziua.

— Bine, merg să-mi șterg machiajul pe care nu-l port.

— Și schimbă-ți hainele.

— Aaah! urlă ea în timp ce urca scările.

O putea auzi tropăind de jos.

Michael scutură din cap. Cât dramatism!

Merse în bucătărie, unde Lulu stătea la masă, cu genunchii cufundați într-o pernă pe care o urcase pe-un scaun. În fața ei era deschisă cartea de colorat *Mama luptă pentru libertate*, alături de un snop de creioane. Furioasă, adăuga dungi roșii steagului american.

— Tati, dar noi de ce n-avem steagul sus? întrebă Lulu. Și mama a plecat.

Michael îngheță. Cum era posibil ca el să nu se fi gândit la asta înainte? În creierul lui se derulară din nou toate noțiunile învățate de la Cornflower și Keller.

Erau o familie de militari.

Auzise această formulare mai mereu; lumea îi spusese asta și el ridicase din umeri, gândindu-se mereu că nu era chiar așa: „Soția mea e în Garda

Națională”. Deoarece el nu era în armată, nu simțise asta ca fiind ceva real și Dumnezeu îi era martor că nu-i plăcuse acest angajament al ei și nici nu-l sprijinise vreodată.

În ciuda acestui fapt, ei erau o familie de militari și soția lui era la război. Un copil de patru ani realizase asta înaintea lui.

Îi ciufuli părul lui Lulu, urmărind cum ea colora o scenă cu o fată care își lua rămas-bun de la o femeie în uniformă.

— O să ridicăm și noi unul, șopti Michael.

Betsy mărșălui în cameră din spatele lui.

— Arăt suficient de nasol acum. Pot să ies?

El se întoarse.

Betsy purta un șort tăiat, prea scurt după gustul lui, însă nu suficient de scurt ca să intre în polemici, un tricou pe care scria *Oops! I Did It Again* și șlapi. Șterse mare parte din machiaj, dar tot mai avea urme de fard albastru și fard de obraz.

Ce, nu crezuse că el va observa?

— Ei bine? întrebă ea și vocea i se frânse.

Își dădu seama cât de mult însemna asta pentru ea și se simți pierdut. Jocurile pe care aceste adolescente le jucau una pe seama alteia i se păreau ridicole. Betsy putea trece de la zâmbet la crimă într-o secundă, din pricina unui comentariu mormăit de o fostă amică. Ferească Dumnezeu să se fi luat cineva de părul ei!

— Hai, tata, e Sierra. Am așteptat atât de mult să mă sune. Trebuie să merg. Te rooog!

Poate că ar fi fost considerat laș, dar nu o putu refuza. Părea atât de disperată și de singură, iar el știa cât de mult însemna această ieșire pentru Betsy.

— Arăți bine, Betsy, și poți merge la mall. Doar dă-mi voie să o sun pe mama Sierrei.

— Am sunat eu deja. A fost atât de jenant să-i spun că tata nu-mi dă voie să merg cu Tod.

— Cumplit chiar, încuviință el.

— Oricum, ne ia cu mașina doamna Philips în zece minute. Pot să primesc și bani?

— Cât vrei?

— Cincizeci.

— *De dolari?*

— În regulă, suspină ea teatral. Douăzeci și cinci.

Michael scormoni în buzunar și-și scoase portofelul. În timp ce număra bancnotele, Betsy țipă:

— Au ajuns! Tata, dă-mi banii! Acum! Grăbește-te! Poate pleacă!

— Te conduc la mașină.

— Nu!

El zâmbi.

Ea făcu o grimasă.

— Bine.

O conduse afară din casă, până pe alee, unde o aștepta un microbuz alb.

Mai mult ca sigur, la volan era o femeie.

— Poftim, Betsy, zise el întinzându-i treizeci de dolari.

Îi înșfacă în gheare ca pe o pradă și mormăi ceva pe post de la revedere. Șoferița lăsă geamul în jos.

— Bună ziua, eu sunt Stephanie. Înțeleg că Betsy s-a gândit că va conduce Tod. Zâmbi. Nici gând.

Michael zâmbi și el.

— Mă bucur să aud asta. Am avut și eu optsprezece ani. Nu reușeam să mă concentrez prea bine la volan.

— Așa spune și soțul meu. Stephanie aruncă o privire pe bancheta din spate și apoi se înclină spre Michael. Mă bucur să văd că fetele ies din nou. Jolene ce mai face?

Oamenii îl întrebau asta tot timpul. Niciodată nu știa ce să răspundă.

— Face bine.

— Să-i spui că îi transmit salutări.

— Așa voi face.

Se dădu în spate, urmărind cum mașina iese de pe alee, după care intră înapoi în casă. Pe verandă se opri și privi în jur. Jos, peste drum, văzu o familie care se adunase să facă focul și să aranjeze scaunele pentru o zi pe plajă. Într-un an obișnuit, Jolene ar fi fost deja acolo, aranjând lăzi frigorifice și scaune.

Merse înapoi înăuntru.

— Hei, Lulu, mă ajuți să găsim steagul? întrebă el și închise ușa în urma lui.

Capitolul 12

Dragă Mamă:

Am avut cel mai tare weekend DIN VIAȚA MEA! N-o să-ți vină să crezi ce s-a întâmplat!

*S-o iau de la început. În primul rând, am primit telefonul – asta știi deja – și Sierra a zis că e tare și am stat împreună. Apoi a vorbit cu mine la sport și APOI s-a certat cu Zoe, fiindcă Zoe o minți*se *în legătură cu ce a zis Jimmy despre ea. Așa că Sierra e din nou prietena mea! Săptămâna trecută am fost la mall împreună, la* Războiul lumilor, *care a fost super tare!*

Și ghici ce? Era și Zoe acolo și noi nici măcar n-am vorbit cu ea.

Tata zice că mă lasă să merg cu Sierra, să ne dăm cu caiacele în iulie. Tare, nu?

Cam asta e tot. Lucrurile merg bine pe aici.

Lulu nu mai crede că e invizibilă tot timpul, ceea ce e foarte bine. L-am convins pe tata să ridicăm și noi un steag.

Ei bine, trebuie să fug. Tata comandă iar pizza la cină și eu vreau să-mi ia cu ananas.

Ai grijă de tine, mamă.

Cu dragoste
Betsy

P.S.: Sierra vrea să știe dacă ai împușcat pe cineva până acum. Ei bine?

Dragă Betsy:

Uau! Ce de vești! Mă bucură să aud că tu și Sierra încercați să vă înțelegeți din nou. Voi două ați fost ceva timp prietene și relațiile astea sunt importante. ÎNSĂ de asemenea, vreau să fii și atentă. N-am uitat de episodul Sierrei cu țigările și sincer cred că poate fi foarte rea uneori. Ai grijă.

De asemenea, vreau să te gândești cum te-ai simțit când Sierra și Zoe te-au tratat cu răceală. Ești sigură că vrei să fii genul de persoană care tratează oamenii așa, care rănește sentimentele unei fete, doar ca să se distreze? Fii drăguță cu Zoe! Fii genul de fată care știu că poți fi!

Mă bucur că deja ai început să te distrezi vara asta. Mi-aș fi dorit să fiu acolo. Mi-e un dor nebun de voi!

Și nu-ți face griji pentru mine. Știu că ai văzut reportajul acela pe CNN, dar eu sunt bine. E adevărat că e periculos pe aici, însă majoritatea timpului eu și Tami zburăm departe de zonele de conflict. Ducem mai multe VIP-uri dintr-o parte în alta și aducem provizii. N-ai motive să te îngrijorezi pentru mine, serios.

Te iubesc până la cer.

Mama.

P.S.: Spune-i tatălui tău să înceteze cu pizza! Și nu, n-am împușcat pe nimeni. Chiar te-a întrebat Sierra asta?

IULIE 2005

La un moment dat, am citit o carte de Stephen King, unde am întâlnit prima dată termenul de AZAM[8]. Cam așa a fost și luna trecută în Irak. Zi de zi mă trezeam cu noaptea în cap, la 12.30, să primesc ordine legate de misiune, să-mi verific nava și să zbor.

Azi am fost de serviciu mai mult de paisprezece ore cu totul.

E drept că eu și Tami suntem mai tot timpul atât de obosite, că de abia mai schimbăm două vorbe înainte să adormim. Căldura și praful sunt de nesuportat. Sunt 51 de grade Celsius mai tot timpul și când te gândești la asta, ai în vedere faptul că port cască, mănuși și vestă din kevlar. Ei bine, trebuie că miros tare rău după misiune.

Am zburat mult noaptea, și asta e totuși mai bine, cel puțin în ceea ce privește căldura. Uneori îi ajutăm pe băieții care transportă răniți și trebuie să recunosc, nu-i deloc ușor. Nu-mi pot scoate din cap imaginile soldaților mutilați, sângerând și strigând după ajutor.

Chiar ieri am sfârșit alături de un puști, în fața unui cort sanitar. Era tinerel, avea cel mult douăzeci și cinci de ani și știam că nu va supraviețui. Nu sunt doctor și nici măcar nu pot să-i descriu rănile, atât de oribile erau. Am știut și atât.

În fine, l-am ținut de mână și l-am ascultat, deși în mare parte a zis doar „Spune-i soției mele că o iubesc!" I-am zis că așa voi proceda, ba mai mult, îi voi scrie o scrisoare – ce altceva mai pot face? Însă când l-am părăsit, când a murit și stăteam acolo, ascultând cum bubuia războiul, cum țipau doctorii și cum un elicopter ateriza în apropiere, m-am gândit: ce-aș spune eu când îmi va veni sfârșitul? Firește că m-aș gândi la copii, pe care îi iubesc mai presus de orice, însă ce aș spune despre Michael? Știu că nu mă mai iubește – și dacă asta n-au dovedit-o îndeajuns cuvintele, absența scrisorilor lui au spus totul –, însă oare eu îl mai iubesc?

Adevărul e ca în final m-aș gândi la el. Sigur aș face-o. Să strig după un bărbat care nu mă mai vrea acolo.

La fel ca maică-mea.

Spre finalul lui iulie, Michael și fetele reușiseră să stabilească o rutină funcțională. În săptămâna aceea Betsy era plecată într-o tabără de weekend în insulele Orcas, unde urma să învețe să se plimbe cu caiacul. Lulu își petrecea weekendul la bunica

ei. Din ce înțelesese el ultima dată, confecționau diverse obiecte din macaroane uscate.

Era liniște acasă fără ele. Poate prea liniște.

Se făcuse târziu și se apropia noaptea. După o zi lungă la birou, Michael se întorsese acasă, mâncase un castron de Raisin Bran și apoi își reluase munca. Primise în sfârșit o copie după dosarul militar al lui Keith Keller și întinsese documentele pe masa lui din bucătărie, alături de transcrieri ale interviurilor. În ultima săptămână vorbise cu Ed și soția lui, precum și cu doctorul Cornflower. De asemenea, întocmise o listă cu posibili martori, atât militari, cât și civili.

Din toate sursele reieșea că înainte de război Keith fusese un băiat obișnuit dintr-un mic orășel de provincie. Câștigase burse locale, meciuri de fotbal american și absolvise liceul. Se îndrăgostise de fata vecinilor. Avusese o nuntă la clubul din oraș cu tot tacâmul și-și petrecuse luna de miere în Honolulu.

Apoi urmase ziua de 11 septembrie.

Acea zi îi schimbase cursul vieții lui Keith. Avusese un prieten pe zborul United 93, un fost coleg de clasă care plecase să-și viziteze alți colegi pe Coasta de Est. Când Keith aflase despre prăbușire și despre pericolul iminent al terorismului pe pământ american, se înrolase să devină pușcaș marin.

„Așa era el, îi spusese Ed, scuturând din cap cu neîncredere. Keith voia să fie parte din soluție."

Așa că Keith fusese mai întâi în tabăra de antrenament și apoi la război. Terminase două misiuni în Irak și, la fiecare întoarcere, Ed regăsise în el tot mai puțin din băiatul pe care îl crescuse.

Michael citi în diagonală cercetarea asamblată de echipa lui. Keith fusese în triunghiul sunnit, una dintre cele mai periculoase regiuni de război.

„Brigada mea a fost bombardată la marginea drumului cel puțin de două ori pe zi timp de un an, spusese Keith. Prea multe săreau în aer în jurul

nostru. Prea mulți prieteni mi-au murit… când am ajuns acasă, sunetele erau cel mai greu de suportat. Când cineva trântea o ușă sau un motor de mașină dădea un rateu, mă trânteam la pământ, iar când se lumina brusc camera mă speriam cumplit.”

Michael se lăsă pe spate. De ce nu știuse el toate acestea, despre moarte și devastare, despre rănile suferite de soldații lor? Pentru Dumnezeu, trăia în anul 2005! Războiul dura de ceva timp. Adevărul ar fi trebuit scos de mai demult la iveală. Știrile de noapte ar fi trebuit să arate mai multe imagini cu avioane care transportau sicrie acoperite cu drapelul, imagini cu eroi care se întorceau în cutii.

Se ridică și se îndepărtă de masă. Cazul Keller începuse să-l tulbure profund și nu din motivele obișnuite. Cu cât citea mai mult despre clientul său, cu atât își făcea mai multe griji pentru Jolene.

Scoase o Corona din frigider, o deschise și merse să stea pe verandă. Acolo atinse spătarul zdrențuit al scaunului din răchită de lângă el. „La ce să mai cumpărăm mobilă nouă? a spusese Jolene când găsise scaunul abandonat la marginea drumului. Pe atunci, aveau mai multă iubire decât bani și el fusese incapabil să-i refuze ceva, chiar și un scaun vechi și ponosit. „Vreau un scaun care spune o poveste.”

Noaptea era liniștită. Undeva, un coiot urlă; era un sunet prelung de jale, elegiac.

Pe aleea alăturată a familiei Flynn intră Seth cu bicicleta. Brusc își aminti că în urmă cu câțiva ani, Betsy și Seth se plimbau constant cu bicicletele, iar Jolene se îngrijora atât de tare…

Michael îi făcu cu mâna lui Seth.

Seth îl văzu și pedală de pe o alee pe cealaltă.

— Salut, Seth, zise Michael când puștiul intră în lumina venită din garaj.

Ca de obicei, Seth arăta ciudat și subțire, cu obrajii lați și părul lung, drept, în seara aceasta era îmbrăcat complet în negru. O idee nu tocmai

inspirată pentru cineva care mergea noaptea cu bicicleta.

Băiatul coborî de pe bicicletă.

— Salutare, domnule Z.

— Ce mai faci, Seth?

Puștiul ridică din umeri.

— Cred că bine. Stă bunica cu mine. A închiriat un film pentru seara asta. Cel mai probabil e pentru audiență generală și starul e un câine. Săptămâna asta, tata a trebuit să plece la Ellensburg, să ia o piesă de mașină. Betsy e tot în tabăra de caiace?

Michael dădu din cap că da.

— Până duminică.

— Aha…

Michael se încruntă.

— Vrei o cola?

Seth rânji, dezvelindu-și aparatul dentar.

— Miez.

Michael luă acest răspuns drept „da” și intră să aducă o cola. Când reveni pe verandă, Seth stătea sprijinit de balustradă: bicicleta stătea pe-o parte, în pietrișul de pe alee.

Michael se așeză și el. Ar fi trebuit să-l știe destul de bine pe acest copil – fusese dintotdeauna prin preajmă; odinioară, el și Betsy fuseseră de nedespărțit –, dar, sincer, Michael abia dacă schimbase trei cuvinte cu Seth în toți acești ani. La fel și în cazul lui Carl. Nu prea avusese nimic în comun cu ei. Până acum.

— Așadar, Seth, care-i treaba cu tine și Betsy? Parcă mai ieri erați ca siamezii și acum… nimic.

— A început să iasă cu niște fete – eu le zic scorpiile. Sierra și Zoe. Ele sunt de părere că sunt un mare distrus. Cred că și Betsy e acum de aceeași părere.

Michael se încruntă.

— Nu cred că ar spune așa ceva despre tine.

— Mai gândiți-vă, murmură Seth. Nu sunt cel mai popular copil din școală.

— Nici eu n-am fost, zise Michael. Și apropo, mijlocașul echipei de fotbal, Jerry Lundberg, e acum la pușcărie. Liceul a fost probabil cea mai glorioasă perioadă a vieții lui.

Seth luă o gură de cola, apoi zise:

— Am văzut ieri pe CNN că a avut loc un bombardament. A fost doborât un elicopter. Știați că atunci când unul dintre soldații noștri e omorât, la bază se întrerupe orice formă de comunicare, până când sunt înștiințate rudele? Cumva așteptam un telefon. Sunt bine, totuși.

Michael fusese la tribunal toată ziua. Nu urmărise știrile de când ajunsese acasă.

— Nu știam, răspunse el cu voce sugrumată.

— Mama îmi tot trimite poze cu ea și Jo. Par așa, poze de vacanță, cu fete care vor doar să se distreze. Mă crede prost.

— Nu, șopti Michael. Nu ăsta e motivul.

Seth se uită în ochii lui.

— Tata spune că trebuie să credem că o să fie bine și ea o să fie bine.

— Mda, zise el privind în jos, către berea lui pe jumătate goală.

— Mi-e teamă că o s-o uit.

Michael întoarse capul. Știa cum se putea întâmpla asta, cum puteai să uiți pe cineva. Oare nu făcuse el însuși asta, oare n-o uitase pe Jolene în timp ce ea era chiar alături de el?

Michael nu realiză de cât timp tăcuse, însă Seth își drese glasul și spuse:

— Mulțumesc pentru cola, domnule Z. Trebuie să plec acasă. Bunica cheamă Garda Națională dacă întârzii – și la noi în familie asta nu-i de glumă. Îl sună pe Ben Lomand și el mă mănâncă de viu.

Michael zâmbi.

— Mi-a părut bine să vorbim, Seth. Să-i transmiți salutările mele tatălui tău. Când puștiul se îndepărtă, Michael adăugă: Ar trebui să mai treci pe aici, s-o vezi pe Betsy.

Seth se întoarse către el. Tristețea din privirea lui îl surprinse pe Michael.

— Aș vrea eu.

∵

Dacă Dante ar fi trăit în epoca modernă, Michael n-avea nici cea mai mică îndoială că mersul la mall cu fetele s-ar fi calificat drept unul dintre cercurile iadului. Mai ales când se afla acolo în căutarea unui cadou pentru aniversarea de doisprezece ani a celei ce devenise din nou prietena fiicei lui. Trecuse deja o oră și nu găsiseră nimic. Se săturase până în gât să se uite după bentițe strălucitoare, tricouri cu gulerul tăiat și postere cu formații de băieți care-l făceau să urle.

Erau acum la Wal-Mart, rătăcind prin raionul de cosmetice. Lulu era ca un pitbull scăpat din lesă; îl trăgea continuu de mână pe Michael și mergea înainte, să-i arate o prostioară ieftină și strălucitoare.

— Uite, zise Betsy indicând o poșetă mică roz-neon ce conținea un set de machiaj. Asta i-ar plăcea.

— Sierra are voie să se machieze?

Betsy îi aruncă Privirea.

— Sunt singura care nu are voie.

El o privi și observă urme de rimel sub ochii și un fard de obraz ca vopseaua de război.

— Sigur. Și tu nu ai voie. Bine. Ia-l. Hai să mergem.

— E scump.

— Ia-l!

Ar fi plătit oricât, numai să iasă de acolo.

— Vreau ceva, tati, zise Lulu și-l trase de mână.

— Și eu am nevoie de hârtie de ambalat și o felicitare, adăugă Betsy.

Michael fu aproape sigur că gemuse cu voce tare. Cu toate acestea, o urmă dincolo de raionul de cosmetice, îndreptându-se către următoarea destinație, și toate acestea în timp ce Lulu țipa:

— Oprește, tati! Vreau asta, și asta, și asta!

La raionul de ambalat cadouri, Betsy se opri atât de brusc, încât Michael aproape se împiedică de ea.

— Doamne, Betsy, țipă Lulu.

— Trebuie să merg la baie, zise Betsy.

— Hai, Betsy, nu poți să aștepți până la…

Se întoarse brusc spre el.

— *Acum!*

O spuse atât de ferm, că îl făcu să se încrunte. Cu un alt oftat, o urmă spre toalete, deși asta o stârni și mai tare pe Betsy, care șuieră la el să nu o mai urmărească, însă ce putea face? În ultima vreme, dezvoltase o teamă irațională să nu piardă unul din copii. Avea coșmaruri în care îi spunea lui Jo: „Nu știu, am întors capul doar o secundă”.

Se așeză într-unul din incomodele scaune de așteptare.

— Tati, hai să ne jucăm de-a prăjiturică, zise Lulu ridicând mâinile ca un mim.

— Ha?

Înainte ca Lulu să înceapă să scâncească, Betsy ieși din toaletă, palidă și îngrozită. Mergea ciudat, ca și când genunchii nu i se mai îndoiau.

El se ridică imediat îngrijorat.

— Betsy?

Ea privi în jur. Când el îi rosti numele din nou, mai tare, ea tresări.

— Șșșt.

El se apropie.

— Scumpete, ce-i cu tine?

Betsy ridică ochii spre el. Gura îi tremura și avea ochii cât cepele.

— Mi-a venit ciclul.

Michael simți cum i se strânge stomacul.

— Of.

— Ce e ăla ciclu? întrebă Lulu cu voce tare și Betsy îi puse o mână peste gură.

Lulu țipă imediat.

— Termină, Lulu, șuieră Michael. Apoi se întoarse către Betsy: Ce facem?

— Am nevoie de… ceva.

— Aha, corect.

Avea cu adevărat nevoie de o femeie, însă nu era niciuna disponibilă. O luă de mână și o conduse înapoi prin magazin. Mergea țeapănă, cu mâinile la spate, încercând să-și ascundă partea din spate a pantalonilor.

Produse de igienă feminină.

Fără îndoială. Privi rafturile ticsite cu pachete multicolore, încercând să-și dea seama ce avea ea nevoie. *Aripioare. Fâșii adezive. Absorbante.*

Betsy arăta de parcă era pe cale să vomite.

— Mai repede, tata, ia una.

Hai, Michael, fă ceva! Are nevoie de tine acum.

— Bine, zise el ferm, apropiindu-se mai mult de produse și începând să citească etichetele.

— Hai, tata, zise Betsy încet, legănându-se de pe un picior pe altul.

N-avea nici cea mai vagă idee de ce un produs era mai bun decât altul, așa că îl alese pe cel mai scump și i-l dădu ei în mână.

— Nu pot să-l cumpăr. Dacă dau peste cineva cunoscut? O, *Doamne*, bolborosi Betsy.

— Bine, încuviință el. Ne vedem la toaletă.

Betsy scutură din gene recunoscătoare și o luă la fugă. Michael se aplecă și o culese pe Lulu din mers. Tot drumul spre casele de marcat, Lulu cântă din toți rărunchii „ciclucicluciclu”. Îi zâmbi încurcat doamnei de la casă și apoi se întoarse rapid spre toalete, cu o punguță din plastic.

Fata cea mare îl aștepta la peretele din spate, bătând din picior.

— Ai idee… cum să… le folosești? întrebă el.

— Tata, nu-i fizică nucleară.

Michael își dădu seama că încerca să fie sarcastică, însă tonul ei nu era destul de ascuțit. Înșfacă pachetul și dispăru în toaletă.

Minim un sfert de oră mai târziu, Betsy ieși încet, holbându-se la Michael. Era atât de tânără și de speriată. Cât de ironic, acesta fiind momentul

care îi marca trecerea la maturitate. Ușor, ea se întoarse cu spatele.

— Se vede ceva?

— Nu, spuse Michael încet. Pantalonii tăi sunt în regulă.

— Pfiuu, răsuflă Betsy ușurată.

— Putem să mergem *acum*? scânci Lulu.

Michael își luă mezina în brațe și ieșiră din nou prin raionul cu ambalaje pentru cadouri. Când în sfârșit aleseră hârtia și felicitarea și cumpărară bandă de scotch și fundă, Lulu își pierduse deja răbdarea, însă mieunăturile ei fură mai ușor de suportat, în comparație cu tăcerea lui Betsy.

Lui Michael îi era milă de ea. Știa că acesta fusese episodul pe care ea mai târziu îl va cataloga și și-l va aminti drept ziua când mama ei o dezamăgise prin absență și tatăl ei eșuase.

Voia să-i dea ceva ce i-ar fi putut îndulci această amintire. La asta se gândi el când trecu pe lângă vitrina cu bijuterii.

— Hey, Betsy. Vrei să-ți dai găuri în urechi? Azi e o zi specială.

Betsy oftă și rânji, dezvăluind roșul, albul și albastrul cauciucului din aparatul ei dentar.

— Mama zice că trebuie să am treisprezece ani.

— Ești destul de aproape. Și ești femeie de acum… presupun, murmură el incomod. Iar mama ta nu trebuie să afle.

Betsy își încolăci brațele în jurul lui Michael și îl strânse tare.

— Mulțumesc, tata.

— Ce? Vreau și EU! zise Lulu cu voce tare.

Michael se cutremură. Fiica lui cea mică avea un țignal de pasăre preistorică prinsă în capcană. Se uită în jurul lui și, așa cum se așteptase, lumea se uita la ei.

— Te rog, tati, terogterogterog…

Dragă mamă:

Tata spune că trebuie să-ți scriu, așa că o fac. Mi-a venit ciclul. La Walmart. Cu tata.

Mi-a cumpărat niște absorbante ca niște saltele duble. Mama Sierrei spune că asta se întâmplă când trimiți un bărbat să facă treaba unei femei. Off…

Mersi că n-ai fost lângă mine când am avut nevoie de tine.

AUGUST

Doamne, cald mai e! Am început să mă obișnuiesc atât de tare cu duhoarea propriei mele sudori și împuțiciuni, că nu mai am nici miros, încep să visez la gheață. Când dorm, la asta mă gândesc.

Comandantul a convocat o întrunire noaptea trecută. Ne-a comunicat ceea ce știam deja – misiunile devin din ce în ce mai periculoase. Se trage în noi tot timpul și trebuie să aterizăm în timpul schimburilor de focuri. Aparent, o să facem mai multe asalturi aeriene. Ce fericire!

Lui Betsy i-a venit ciclul când eu nu eram acolo. Sincer, nici nu-mi vine să scriu despre asta, atât de prost mă simt. Îi ratez viața.

I-o ratez.

La mijlocul lui august, doctorul Cornflower încheie evaluarea psihiatrică a lui Keith. Diagnosticul: tulburare de stres posttraumatic extrem de severă.

Mai mult, doctorul își exprimă opinia medicală că Keith era capabil să participe la proces și că înțelegea pe deplin natura procedurilor acestuia.

Asta însemna că procesul putea începe. Se stabilise și data primei înfățișări.

Michael se uită la o adunătură de chipuri tinere și ambițioase așezate în jurul său, la o masă de conferințe. Fiecare dintre cei trei asociați pe care îi selectase în echipa de apărători terminase primul sau prima din seria sa și lucrase cel puțin șaizeci de ore pe săptămână. Ca să fii un foarte bun avocat

al apărării în drept penal, trebuia să fii în primul rând flămând, iar ei erau.

— Haideți că avem de unde începe. Stresul posttraumatic, după cum știți, se înscrie la discernământ diminuat și prin urmare ne vom folosi de asta pentru a nega intenția. Vom demonstra că Keith nu și-a putut construi intenția concretă de a-și ucide soția; și fără intenție, nu avem nici omor cu premeditare. Nu trebuie să vă spun că va fi o victorie în cazul de față. Cu toate acestea, jurații nu le place discernământul diminuat, așa cum nu le place nici nebunia și prin urmare vom avea nevoie de experți, martori și statistici.

Îi însărcină pe fiecare – unii aveau să sape după condamnări, alții după decizii ale jurații, alții după precedente în statul Washington sau oriunde altundeva. Alții aveau să redacteze moțiunile preliminare.

— Vreau să găsiți orice caz unde stresul posttraumatic – mai ales cel dobândit în Irak – a avut câștig de cauză într-un proces. O să am nevoie de o notă de comunicare care să pregătească apărarea până luni. Hilary, poți să te apuci de asta. Aveți toate rapoartele și părerile experților de care aveți nevoie. Asigurați-vă că întruniți toate criteriile. Întrebări?

Tăcere.

— Bun.

Michael se ridică, urmat de ceilalți membri ai echipei sale. Cât ieșiră din sala de conferințe, Michael strânse totul în servietă și intră înapoi în birou, în orele ce urmară lucră la computer, adunând toate cazurile cu stres posttraumatic pe care le putu găsi.

Michael lucră și de pe feribot, în drum spre casă. Trecu din nou prin raportul lui Cornflower, concentrându-se în mod special pe versiunea relatată de Keith.

„În Ramadi obișnuiam să pariem al cui cort avea să fie următorul lovit de mortier… tocmai mă întorceam de la toaletă, când un obuz de mortier a aterizat fix pe Howitzerul[9] nostru… și n-am putut face nimic… ardeau de vii acolo, urlând… și apoi a urmat partea cu sacii… picioare, brațe… le-am pus pe toate în saci și le-am adus înapoi.

E ciudat să iei în mână brațul prietenului tău…”

Michael lăsă jos raportul. „Ce se întâmpla cu Jolene acolo? Ce vedea ea?” Odată ce-și puse întrebarea, nu mai putu să o ignore. Se gândi la soția lui și, pentru prima dată, își imagină cel mai negru scenariu…

Afară era încă lumină, o lumină frumoasă de culoarea lavandei, când el parcă în fața magazinului Grădinarul priceput.

Mama lui îl întâmpină în pragul ușii, cu o mină îngrijorată.

— Scuze că am întârziat.

Ea îndepărtă scuzele cu un gest categoric.

— Betsy e supărată. Acum o oră a sunat-o prietena aia a ei, Sierra, și a anunțat-o că o femeie, pilot pe elicopter, a fost împușcată azi. Am încercat se liniștesc, dar…

Michael se uită peste umărul mamei sale; Lulu stătea în colț, așezată la o masă, prefăcându-se că îi servește păpușii ceaiul într-o ceșcuță din hârtie.

— Unde e?

— Afară, lângă stânca cea mare.

Michael dădu din cap.

— Mergem la Crab Pot să luăm cina. Vii cu noi?

— Mi-ar plăcea, dar nu pot. Eu și Helen trebuie să schimbăm vitrina la noapte. Se apropie Ziua Muncii și începem marile reduceri.

Se aplecă să-i dea un pupic pe obraz.

— Mulțumesc, mama.

Oftând, se îndreptă spre magazin, trecând de rafturile cu mărunțișuri, plantatoare și unelte de grădinărit. Se opri un moment în fața ușii din

spate, să-și adune puterile și apoi ieși spre parcarea dintre magazinele de pe Front Street și port. Un bolovan enorm zăcea pe o pată de apă, străjuind docurile. De când locuia acolo, copiii se cățăraseră mereu pe el. Acum își privea propria fiică, cocoțată în vârful stâncii, cu părul ei blond și lung dezmierdat de briza caldă a verii, privind îndelung spre mare. Sute de bărci se înghesuiseră pe apele liniștite.

Se apropie din spatele stâncii.

— Hei, tu, zise el ridicând privirea.

Ea îl întâmpină cu o față plină de coșuri și devastată de lacrimi. În ochii ei se citea un calm alarmant.

— Bună, tata. Ai întârziat.

— Scuze.

Cum stătea el acolo, încercând să îndruge câteva sfaturi înțelepte, alarma de la ceasul ei de mână începu să sune. Betsy și-l smulse și-l trânti de pământ. El îl culese și auzi bipăitul pe care soția sa îl asculta fix atunci, la celălalt capăt al lumii. Pentru un moment, își imagină, și-o imagină privind la ceas, probabil simțindu-se atât de departe de casă.

— Mama ta e bine, zise el într-un final.

Sincer, toate acestea fuseseră mult mai ușor de suportat înainte de cazul Keller, când putuse să creadă în scrisorile optimiste ale lui Jolene și în încredințările ei că va fi în siguranță. Acum știa mai bine. Cum putea acum să liniștească o fată cu temeri rezonabile, pe care și el le împărtășea?

— Betsy, n-a fost ea.

Betsy se lăsă să alunece de pe stâncă.

— Nu, dar ar fi putut să fie.

— Dar n-a fost, conchise el încet.

Auzindu-l, ochii ei se umplură de lacrimi și gura începu să îi tremure. O văzu cum se pierdea cu firea.

— De data asta, zise ea.

— Da, de data asta.

— Începe s-o uit, mărturisi Betsy scoțând din buzunar cea mai recentă poză trimisă de Jolene. Asta… asta nu e ea. Ea nu e doar soldat.

Ce mai putea el să spună, fără să fi sunat a minciună?

— Hai să mergem la Crab Pot și să ne uităm la poza ei. O să te ajute să ți-o amintești mai bine.

Ea încuviință din cap.

Nu era destul.

O luă de mână. Uneori asta era tot ce putea face.

∵

După cină, Michael le conduse pe fete în casă și le urmări cum urcară scările în goană. Se simți complet epuizat. Ar fi trebuit să știe cât de dureroasă putea fi o masă la Crab Pot. Spiritul lui Jolene impregnase puternic locul. Lulu și Betsy se holbaseră preț de zece minute la poza ei făcută la Polaroid. Lulu nici nu voise să mănânce – doar plânsese ținând în mână insigna cu aripi dăruită de mama ei.

Își turnă un pahar și privi pe fereastră cum noaptea începu să se lase peste golf.

O auzi pe Lulu venind pe la spatele lui. Se urcă pe el ca o maimuță, lipindu-i-se de șold.

— Tata, Betsy plânge, zise ea pe tonul ei scâncit.

O sărută pe frunte, oftând adânc.

— E vorba de mami, izbucni ea în lacrimi. S-a *peldut* sau s-a *lănit*, nu-i așa?

O strânse mai tare în brațe.

— Nu, mami e bine.

— Mi-e dor de mami.

O legănă înainte și înapoi, alinând-o până ce lacrimile i se uscară. Când se calmă, o puse pe canapea și dădu drumul DVD-ului cu *Mica Sirenă*. Asta ar fi trebuit să o țină ocupată o vreme. Desigur, ar fi trebuit să fie în pat. Se făcuse târziu. Însă el nu se putea gândi decât la Jolene și la ce i s-ar fi putut întâmpla.

Nu luă vreo decizie, ci mai degrabă se surprinse îndreptându-se către birou. Intră și închise ușa. Mâinile îi tremurau; gheața i se agita în pahar.

Ar fi putut să fie.

Se târî pe canapea și rămase cu capul plecat. Betsy se îngrijora că începea să-și uite mama. Însă Michael uitase de Jolene cu mult înainte, nu asta făcuse? Trăise cu ea, se culcase cu ea și cumva, uitase de femeia cu care se căsătorise. Se uită în stânga lui și zări o poză înrămată cu el și Jolene; fusese făcută cu ani în urmă, în parcul dendrologic din Seattle. Pe atunci erau atât de tineri și de îndrăgostiți! „Uită-te la familia aia de rațe, Michael, așa o să fim și noi într-o bună zi, cu un cârd de copii după noi…” Și-o aminti pe Jolene din poza aceea, și-o aminti privindu-i zâmbetul strălucitor.

Se ridică în picioare clătinându-se. Scoase din dulap un album de poze cu coperta din piele și o casetă VHS veche. Le luă sub braț și merse în sufragerie, o rugă pe Lulu să-l urmeze și apoi urcă scările.

Bătu la ușa lui Betsy.

— Putem să intrăm?

— Sigur.

O luă în brațe pe Lulu, traversă camera cu ea și apoi se așeză pe pat lângă Betsy. Flancat de amândouă, deschise albumul.

Centrată pe prima pagină și acoperită cu o husă transparentă din plastic subțire, era una din puținele poze ale soției lui din vremea când era o tânără domnișoară. Stătea cocoțată pe o movilă stâncoasă, îmbrăcată în blugi decolorați și un tricou ieftin cu anchior. Părea că întoarce puțin spatele camerei, privind în depărtare, cu fața acoperită de fire blonde lungi, din pricina vântului. În stânga, un bărbat se îndepărta din cadru; i se mai vedeau doar blugii ponosiți și o cizmă neagră scâlciată.

Adesea Jolene spunea că alesese această poză pentru a-și începe povestea de viață, imaginea fiind extrem de reprezentativă: mama ei nu apărea deloc și tatăl ei tocmai pleca. Văzuse poza aceasta de multe ori, însă de abia acum o privi cu adevărat și observă cât de ascuțită și de slăbuță era. Păru-i arăta de parcă nu văzuse un pieptene de săptămâni întregi și în ochi i se citea o pierdere devastatoare. Privea cum un bărbat o părăsește. De ce nu văzuse asta înainte?

— Are cam cincisprezece ani aici. Nu e cu mult mai mare ca tine, Bets.

— Pare tristă.

— Asta fiindcă nu suntem încă născute noi, zise Lulu, repetând ce spunea mereu Jolene despre această fotografie.

Michael dădu paginile încet, ducându-le pe fete într-o călătorie prin viața lui Jolene. Erau poze cu Jolene în uniforma de armată, așezată într-un elicopter sau jucându-se cu un frisbee. Cu fiecare poză, părea mai încrezătoare și mai puternică, însă de abia în poza de la nunta lor o zări pe *ea*, femeia de care se îndrăgostise. Zâmbise și plânsese pe toată durata ceremoniei, spunându-i că fusese cea mai frumoasă zi din viața ei.

„Din viețile noastre, adăugase el cu un sărut. Vom fi mereu la fel de îndrăgostiți, Jo”. „Normal că vom fi”, zisese ea râzând și crezând amândoi asta ani întregi până când… încetaseră să o mai creadă. Nu, până când *el* încetase să mai creadă.

— E frumoasă, zise Lulu.

Știa tot ce Jolene pierduse de-a lungul vieții ei, toate lucrurile pe care nu le avusese și toate obstacolele pe care le depășise, și totuși, în toate aceste poze, părea incredibil de fericită. El o făcuse fericită; pe asta o știuse dintotdeauna. Uitase însă cât de fericit îl făcuse ea pe el.

— Când vine acasă? Mâine? întrebă Lulu.

— În noiembrie, oftă Betsy. Și stă doar două săptămâni.

— Ah, scârțâi din nou Lulu. Până atunci o să am cinci ani?

— Da, confirmă Betsy. Însă n-o să fie aici de ziua ta.

Înainte ca Lulu să înceapă să plângă, Michael se ridică și puse caseta în televizor. De la plecarea lui Jolene, fetele vizionaseră obsesiv „casetele de rămas-bun”, așa cum îi plăcea lui să le numească – casetele pe care ea le înregistrase pentru fiecare fată în parte. Pe aceasta însă nu o mai văzuseră de ani buni.

Apăsă butonul de start și filmul începu. Prima scenă era cu Jolene, cu ochii roșii de nesomn, ținând în brațe o fetiță micuță cât o sticlă de lapte.

— Salută-ți fanii, micuță Elizabeth. Sau o să-ți zicem Betsy? Michael? Ia zi, ți se pare că arată ca o Betsy?

În următoarea scenă, Betsy făcea primii pași, clătinându-se înainte, râzând la fiecare căzătură… Jolene bătea din palme și plângea, spunând: „Uită-te, Michael, să nu cumva să ratezi asta…”

Doisprezece ani din viața lui, scurși în patruzeci și două de minute pe o casetă.

Apăsă butonul de pauză.

Și o văzu pe ea, pe Jolene a lui. Frumosul ei chip era distorsionat, pixelat la stop-cadru, însă dincolo de culorile granulate și desaturate, el văzu puterea zâmbetului ei.

Își văzu întreaga viață în ochii ei, toate visurile, speranțele și temerile.

„Nu te mai iubesc.”

Cum putuse oare să-i spună așa ceva? Cum putuse să fie atât de nesăbuit cu viața lor, cu promisiunea pe care o făcuse?

Voia să-i spună că îi părea rău, însă acum îi despărțeau atât timpul, cât și distanța. Orice avea să îi spună, putea aștepta până în noiembrie. Oare ea ar sta să asculte așa ceva?

— Hai să mergem mâine la cumpărături și să-i trimitem un pachet, propuse Betsy.

— Ura! aprobă Lulu bătând din palme.

Michael încuviință fără cuvinte, sperând că ele nu observaseră lacrimile din ochii lui.

∵

Cu centura pusă și cincisprezece kilograme de armură din kevlar atârnându-i în vestă, Jolene pilota un elicopter Black Hawk spre Bagdad. Sub cască i se aduna sudoarea care îi umezea părul și îi aluneca pe ceafă. Pielea i se încrețise și avea mici probleme cu respirația. Sub mănuși, mâinile îi erau alunecoase și moi. Chiar și cu ușile elicopterului deschise, tot pilota într-un cuptor. Apa din sticla ei avea cel puțin 60 de grade – departe de a fi proaspătă. Tami stătea în dreapta ei.

Trei elicoptere zburau în formație de luptă, huruind pe cerul care se întuneca. Dedesubt, Bagdadul era cufundat în haos și confuzie.

— Ploaie albastră… ploaie albastră… se auzi vocea pilotului prin stație.

Asta însemna că zona pe care o survolau era fierbinte, ostilă. Se puteau aștepta la orice, de la mortar, la rachetă, RPG-uri sau un schimb de focuri.

Jolene zise la microfon:

— Prădător opt-nouă survolând la est, estimativ la patru minute distanță de Zona Verde.

Mută manșa; elicopterul răspunse imediat atingerii ei și coborî cu botul în jos, luând viteză, înaintând vertiginos.

Ra-ta-ta-ta. Rafale de gloanțe loviră elicopterul. Zgomotul fu atât de puternic, încât Jolene se cutremură pe loc, deși purta cască și căști în urechi.

— Trag în noi, avertiză Tami.

— Ține-te bine! zise Jolene și coti la stânga.

Auzi cum mitraliera mușca din aparatul ei de zbor: *poc-poc-poc*. Întâi o lovitură, apoi mai multe împrăștiate, ca o ploaie grea de aluminiu. Elicopterul se umplu de fum.

— Acolo, la ora trei, o informă Tami.

Dedesubt, un grup de insurgenți trăgeau în ele de pe un acoperiș. O mitralieră fixată pe trepied scuipa un foc galben.

Jolene trase din nou mansa spre stânga. Când coti, elicopterul din dreapta ei explodă. Bucăți de metal încins loviră aparatul lui Jolene. Un val de căldură năvăli în interiorul elicopterului și rezultatul confruntării le balansă dintr-o parte în alta.

— Cuțit zero-patru, recepționezi? zise Tami la radio. Aici Prădător opt-nouă.

Elicopterul de lângă ei se prăbuși în spirală. La impact, un nor negru de fum se înălță în aer. Pentru o fracțiune de secundă, Jolene nu putu să-și miște privirea.

Tami transmise prin stație coordonatele prăbușirii către bază:

— Cuțit zero-patru, recepționezi?

Jolene făcu o serie de întoarceri rapide, schimbând de câteva ori viteza și altitudinea. Sus, jos, stânga, dreapta.

Când ieșiră din bătaia focului, se întoarse să verifice situația în spate.

— E toată lumea în regulă? își întrebă echipajul până când toți îi răspunseră.

Jolene urmări celelalte elicoptere Black Hawk până la heliportul Washington, aterizând în spatele lor. Tremura când își scoase vesta de zbor și centura.

Coborî din scaun pe pista de decolare. Cerul era gri metalizat, de culoarea unui pistol, dar chiar și prin pâclă încă putea vedea fumul gros și negru de la locul prăbușirii. Închise ochii și se rugă pentru cei căzuți, deși în inima ei știa că nimeni nu supraviețuise exploziei. Secunde mai târziu, cerul nopții se umplu de răgetul motoarelor cu reacție; bombe explodară în flame roșii. Știa că, pe cât de rapid posibil, un elicopter medical de evacuare avea să meargă acolo, în căutarea supraviețuitorilor și a victimelor.

Se gândea continuu că dacă cineva era viu și rănit, cu aeronava în flăcări, aceasta avea să fie cea mai lungă așteptare din existența sa.

Să fi putut face ea ceva altfel? Oare o acțiune diferită din partea ei ar fi putut schimba deznodământul? Zburaseră în formație să se protejeze unii pe ceilalți, dar Jolene nu își protejase nava parteneră; curând, undeva în celălalt capăt al lumii, o echipă de asistență a victimelor avea să se strângă pentru a da unei familii cea mai proastă veste posibilă.

Tami și Jamie veniră lângă ea. Stăteau în fața unui elicopter ciuruit.

Nimeni nu vorbi. Fiecare știa că un glonț la locul potrivit, o lovitură de RPG și oricare dintre ei ar fi putut lua locul avionului ce ardea în deșert.

— Cui îi e foame? întrebă Jamie scoțându-și casca.

— Mie mereu îmi e, răspunse Smitty, apropiindu-se de ei tușind. Îi întâmpină cu clasicul său rânjet, dar fără aceeași bucurie în ochi. În seara aceea, pentru prima dată, Smitty părea îmbătrânit. Cu siguranță mi-ar prinde bine niște Mountain Dew.

Așa cum îi era obiceiul, Jamie întreținu o conversație prietenoasă, în timp ce merseră spre Zona Verde. Tot ce spunea era amuzant și fiecare își dorea să râdă la ceva.

Mâncară o tocană prăjită în tigaie și băură câte un milkshake, cât echipa de mentenanță le repară elicopterul. Vorbiră despre câte în lună și în stele, mai puțin despre ce îi apăsa pe toți.

Pe la miezul nopții, urcară din nou în văzduh, survolând deasupra Bagdadului. Ocoliră cele mai periculoase părți ale orașului. Din când în când mai auziră câte un foc – provenit de la insurgenții oportuniști care auzeau elicopterul și trăgeau la întâmplare, sperând să nimerească ce nu puteau vedea. Aterizară înapoi la Balad fără alte incidente.

Jolene opri motorul. Rotoarele încetiniră progresiv, zgomotul sacadat diminuându-se cu fiecare rotație.

Se relaxă în sfârșit pe scaunul ei. Prin ochelarii pentru vederea de noapte, lumea îi părea distorsionată. Acolo, pe pista întunecată, văzu siluete verzi, fantomatice mișcându-se în fața ei.

În mod absurd, se gândi la sufletele care se desprindeau de trupurile lor; asta îi aminti de echipajul pe care îl pierduseră.

— Fiu-meu are vărsat de vânt, o informă Jamie din spate. Am apucat să-ți zic?

Era fix ce-i trebuia: ceva să-i amintească de acasă.

— Copiii trec repede peste asta. Nici n-o să-și mai amintească peste un an. Betsy voia acadele cu aromă de căpșuni la fiecare masă.

— O să țină minte că n-am fost acolo?

Jolene nu avu nu răspuns pentru asta.

Își desprinse ochelarii din cască și centura din scaun. Când păși pe pistă, o cuprinse un val de epuizare și nu din cea obișnuită; aceasta îi pătrunsese în oase, ca o moarte lentă, dusă pe picioare.

Voia să știe că făcuse tot posibilul în seara aceea, că nu fusese vina ei de niciun fel, însă nu avea pe nimeni să-i spună asta, nimeni în care să se încreadă, oricum. Gândul o izola, îi reamintea cât de singură era de fapt acolo. Își dorea să-l fi putut suna pe Michael, să-i povestească cum îi fusese ziua și să asculte cum vocea lui îi alina nervii distruși. Atât de mulți soldați de acolo aveau asta, o căsnicie sănătoasă. Ca Tami și Carl.

Pe acolo avea puțină intimitate, iar cum Tami și Jolene stăteau mereu la coadă la telefon împreună, își ascultau involuntar conversațiile. O auzise pe Tami șoptind „Te iubesc atât de mult, puiule, și doar simplul fapt că-ți aud vocea îmi dă din nou putere”.

Își aminti de vremurile când ea și Michael fuseseră la fel, fiecare o jumătate dintr-un întreg. Tami i se alătură și își ciocni șoldul de al ei.

— Ești în regulă?

— Nu. Tu?

— Nu. Hai să sunăm acasă. Am nevoie să-mi aud bărbatul, mărturisi Tami.

Traversară spre telefoane. În mod surprinzător, coada era mică. În fața lor erau doar doi soldați.

Jolene o lăsă pe Tami să sune prima și o auzi spunând „Carl? Iubitule? Mie așa un dor de tine…”

Jolene se strădui să nu asculte. Adevărul era că fix atunci avea nevoie de Michael, avea nevoie ca el să-i spună că o iubește și că o aștepta, că nu era atât de singură pe cât se simțea și că încă avea o viață înapoi acasă.

Când în sfârșit îi veni rândul, Jolene sună acasă sperând să găsească pe cineva acolo. În State, era două și un sfert după-amiază.

— Alo?

— Hei, bună, Michael.

Închise ochii imaginându-și-l zâmbind. Voia să-i spună mai multe, să-și împărtășească sentimentele, dar cum să facă asta? El nu ar fi înțeles niciodată. Nu era precum Carl; nu era mândru de ce făcea ea acolo. Nu înțelegea ce mult ținea ea la ceilalți soldați alături de care își făcea datoria. În privința asta se simțea chiar mai îndepărtată, mai separată de el.

De la celălalt capăt al lumii auzi cum scaunul trosni când el se așeză și acel sunet atât de simplu și banal îi aminti brutal de toți cei pe care-i lăsase în urmă, de cum continuau să-și ducă mai departe viețile și să creeze amintiri care nu o includeau și pe ea.

— Cum ești, Jo?

Simți cum buzele încep să-i tremure. Vocea lui era atât de tandră! Fu nevoită să-și aducă aminte că el nu voia să știe ce se întâmplă cu adevărat. Când

voise cu adevărat să audă de munca ei? Nu putea să-i spună că prietenii ei fuseseră uciși în seara aceea, că poate pe undeva fusese și vina ei. El avea să-i spună doar că lupta într-un război ridicol și că soldații aceia muriseră în van. Își îndreptă spatele și își drese glasul.

— Cum sunt fetele mele? E bucuroasă Lulu că vine ziua ei?

— Le e dor de tine. Betsy a aflat despre un pilot de elicopter care a fost doborât. S-a întristat destul de tare.

— Spune-le că sunt departe de front.

— Dar ești?

Își aminti din nou de cele întâmplate în seara aceea și tresări.

— Bineînțeles. Sunt în siguranță. Asta voia el să audă. Pot vorbi cu fetele?

— Le-a dus mama la film.

— Aha.

— O să fie foarte dezamăgite. Le e tare dor de tine, Jo. Lulu mă tot întreabă dacă vii acasă pentru petrecerea ei.

Le e dor de tine.

— Ar cam trebui să închid.

— Nu închide. Vreau să spun…

Mereu era despre ce voia el. Acest simplu gând o obosea. Fusese o proastă să aibă nevoie de el.

— Trebuie să te las, Michael. În spatele meu e coadă.

— Ai grijă de tine, zise el după o pauză.

— Încerc.

Vocea i se frânse. Închise telefonul și se întoarse. Tami auzise fiecare cuvânt.

— Ce zici de un duș fierbinte? o întrebă prietena ei, încolăcindu-i un braț în jurul gâtului.

Jolene aprobă din cap. Intrară în rulotă, își luară trusele de igienă personală și merseră la dușuri. Jolene vru să-i spună ceva lui Tami, să flecărească în speranța că putea acoperi emoțiile ce o măcinau, dar nu reuși.

Chiar și la acea oră târzie, baza era tot aglomerată. Locuiau acolo treizeci de mii de bărbați și femei, fără să mai pună la socoteală oamenii angajați pe contract, care veneau și plecau.

Jolene intră la duș în șlapi și dădu drumul la apă.

Era rece.

Încercă să nu se gândească la duș – și la apa fierbinte de acasă – și se spălă rapid, îndepărtând sudoarea și nisipul de pe pielea ei. După ce se uscă, se îmbrăcă la loc în uniforma ei murdară, de luptă.

— Nu mă gândeam că va fi așa rece, constată Tami cu un zâmbet obosit.

— Mda.

Părăsiră rulota cu dușurile și se întoarseră la dormitoare.

Acolo le așteptau Jamie și Smitty, așezați pe niște lăzi întoarse în fața rulotei lor, care era vizavi de cea a lui Tami și Jolene. Smitty avea lângă el o ladă frigorifică plină cu băuturi răcoritoare.

— Vreți una?

Jolene observă cât de tare se străduia el să zâmbească. Poate că era un tunar de mare angajament și un soldat curajos, însă rămânea tot un puștan de douăzeci de ani, pe care ziua de astăzi îl zguduise din temelii. Probabil n-avea să doarmă bine, la fel ca toată lumea.

Tami și Jolene li se alăturară – Tami pe treptele de la intrare și Jolene așezată pe ladă lângă Smitty. În spatele lor, metalul încă emana din căldura adunată pe parcursul zilei, deși se făcuse deja frig.

De fiecare parte a ușii erau îngrămădiți saci cu nisip – rânduri peste rânduri, spre a oferi ceva protecție în fața amenințării constante a focurilor de mortiere. În diagonală, la un mai multe de doi metri și jumătate, era ușa de la rulota lor.

— Bill Diehler a fost pe Cuțit zero-patru, rosti Tami solemn.

Jolene și-l imagină pe Bill: un pilot „de școală veche” din Garda Națională, cu obrajii roșii, originar din Fort Worth. Doar săptămâna trecută ce-i arătase o poză cu fata lui care-l aștepta s-o conducă spre altar.

Închise ochii și imediat își dori să n-o fi făcut; rememoră din nou ultimele secunde – lunetistul de pe acoperiș și schimbul de focuri. Făcuse brusc stânga, îndepărtându-se instant de Cuțit zero-patru.

— Șef de echipă a fost Wally Toddan. Soția lui de abia ce aflase că era gravidă. Ieri a mers la piața Haji să cumpere o minge de fotbal pentru copilul lui. Nici n-a apucat s-o trimită.

Jolene nu voia să se gândească la asta, la copilul care n-avea să-și cunoască vreodată tatăl.

— Au fost eroi, zise Jamie solemn.

— Eroi, zise Jolene, gândindu-se la tot ce însemna acest cuvânt.

Zdrobiră simultan cutiile din aluminiu din care își băuseră sucurile, ca un tribut tacit adus prietenilor căzuți. După aceea, se cufundară toți în tăcere, într-un final, Tami se ridică.

— Mă duc la somn. Curând se va face 4.30, nu-i așa, Jo?

Jolene se întoarse către Smitty și Jamie.

— Voi, băieți, sunteți bine?

Jamie rânji.

— Cum nu se poate mai bine. Îl țin eu departe de belele pe ăsta mic, în regulă?

La auzul acestor vorbe, rânji și Smitty.

— Oricum e prea bătrân să mai intre în belele.

Jolene și Tami se ridicară împreună, traversară mica alee și intrară în rulota lor întunecată și urât mirositoare. Odată ajunse acolo, Tami aprinse lumina și o cercetă cu privirea pe Jolene.

— Ai făcut tot ce ținea de tine, știi asta. Nimic din ce s-a întâmplat n-a fost vina ta.

Jolene simți că nu-și iubise nicicând mai tare prietena. Dădu din cap, de teamă că vocea avea să-i tremure dacă deschidea gura.

— Mă îngrijorezi, zise Tami luând loc pe pat. La naiba, îmi fac griji pentru amândouă. Vreau să ajung acasă.

Jolene se așeză pe patul ei. Văzu teama din ochii negri ai lui Tami și asta o tulbură, dezlegând parcă ceva în sufletul ei.

— Și eu, șopti ea.

— Dacă nu reușim…

Până în seara aceea, Jolene ar fi oprit-o din vorbă pe Tami, însă acum aștepta în tăcere.

— Dacă nu reușesc, continuă Tami șoptit, mă bazez pe tine în ceea ce-l privește pe Seth. Ai grijă să știe cine am fost.

Jolene dădu din cap solemn.

— Și fetele mele vor avea nevoie de tine.

Tami încuviință.

— Dar o să ne întoarcem, spuse Jolene.

— Bineînțeles.

Își zâmbiră. Jolene nu avea idee cum arăta ea, dar văzu teama din ochii lui Tami. Niciuna dintre ele nu mai era așa sigură ca înainte.

AUGUST

Cum să scriu despre moartea unui coleg? Ce cuvinte să folosesc să alung teama și confuzia din sufletul meu? Nu reușesc. Nu vreau să scriu despre asta. Nu vreau să-mi amintesc mirosul de fum și scrâșnetul metalelor sau huruitul armelor. Nu vreau să mă gândesc la Wally Toddan, la tânăra lui văduvă sau la copilul care nu va cunoaște vreodată zâmbetul tatălui său. Sau la mireasa care va merge la altar fără tată.

Odihnește-te în pace Cuțit zero-patru! Asta pot spune. E tot ce pot spune. Ați fost eroi și o să ne lipsiți.

Capitolul 13

După o zi îndelungată și năucitor de fierbinte de zboruri, în care mai mult mutase oameni și trupe

irakiene în Bagdad și prin jurul orașului, Jolene era epuizată. Cât fuseseră plecați, Baladul fusese atacat din nou și, de această dată, pagubele erau însemnate. Era incredibil ce putea să facă șrapnelul din metal și lemn – Hummeruri și clădiri fuseseră deopotrivă distruse.

Se îndepărtă de elicopter cu Tami într-o parte și Jamie în cealaltă. Nimeni nu spuse nimic.

— Trebuie să merg până la centrul de comunicații, zise Tami. Să văd dacă au reușit să repare conexiunea la internet. Dacă nu vorbesc cu familia mea, o să-mi pierd mințile.

Cei trei se întoarseră ușor și pășiră prin întuneric, pe aleea prăfuită dintre rulote.

Era trecut de miezul nopții și chiar și la acea oră târzie în bază era agitație. La rulota de comunicații, Tami îi spuse: „Așteaptă aici” și păși înăuntru. O clipă mai târziu, ieși dezgustată: „Internetul e tot mort. Futu-i!”

Jolene oftă. Traversară baza; Jamie se desprinse de ele și merse spre sala de mese, în vreme ce Tami și Jolene se întoarseră în rulote.

Prea obosite să mai facă conversație, se prăbușiră fiecare în patul ei și își deschiseră laptopurile. În seara aceea aveau să scrie scrisori, pe care sperau să le poată expedia în ziua următoare.

Iubirile mele, tastă Jolene.

Mulțumesc pentru pachet! Nu vă pot spune ce înseamnă pentru mine să primesc ceva prin poștă. Îmi dau seama că Betsy a ales șamponul – mor după aroma de căpșuni – și Lulu bentița sclipitoare. Arată atât de frumos în părul meu!

Azi am zburat mult de tot De regulă ies din rulotă la 4.30 dimineața, merg pe bicicletă până la sala de mese și apoi mă îndrept spre elicopter. Avem noroc dacă ne întoarcem la bază înainte de nouă seara. Până atunci, ajungem frânți de oboseală. Dar mă gândesc la voi tot timpul. Mai

ales când îmi sună alarma la ceasul de mână. Betsy. Sper că și tu te gândești la mine.

Ieri am încercat să sun acasă, însă nu mergeau telefoanele, așa că e-mailul să trăiască! V-am luat cadouri de la piața Haji – e un fel de târguşor din interiorul bazei. E o nebunie, vă spun. Pariez că nu sunteți tocmai surprinse că eu și Tami ne-am făcut un pic de timp pentru cumpărături. Ce să spun, fetele tot fete rămân .

Mâine avem o petrecere la foc de butoi. Am auzit că servesc hotdogi și fasole cu roșii, la fel ca la o petrecere pe plajă de acasă.

Știu că sunt superdeparte, însă o să-mi imaginez că sunt cu voi la petrecerea de ziua lui Lulu. Gândește-te la mami când sufli în lumânări, puiule! Te iubesc.

Ei bine, dorm pe mine, așa că mă bag în pat. Curând se face de 4.30.

Betsy, nu uita să-i amintești tatălui tău de programarea la ortodont. Trebuie să mergi săptămâna viitoare. Lulu, poți să-mi trimiți o poză de la petrecere? Pe ultima am lipit-o de perete.

Degetele ei se ridicară de pe tastatură. Voia să îi scrie ceva și lui Michael, dar ce să îi spună? El nu-i scrisese nici măcar o dată de când ajunsese aici. Să ia legătura cu el o făcea să se simtă ca mama ei, disperată să tragă mai aproape un bărbat care nu o iubea.

Mă gândesc la tine în fiecare zi și te iubesc. Până la cer și dincolo de el.

Ține minte: Mai sunt doar nouăzeci și una de zile până ne vedem. Disneyland? XXXOOO

Mama

Jolene nu-și imaginase vreodată că vara putea fi atât de călduroasă în Irak. Era praf peste tot – în părul ei, în ochi și în nas. Sudoarea ei era

grunjoasă și cum termina de făcut duș, cum începea din nou să transpire.

Din prima zi când sosise în această țară, știuse că fiecare gură de aer putea fi ultima și nici nopțile nu erau mai bune. Visa numai foc și obuze și copiii care uitau cum arată mamele lor. Făcuse o pace incomodă cu moartea.

Și mai mult o îngrozeau rănile de război: RPG-urile și bombele artizanale care sfârtecau trupuri și aruncau brațe și picioare în aer și pe pământ.

Nicicând nu-i fusese mai teama ca azi.

Fusese într-o „misiune eroică", ceea ce însemna că zburase deasupra deșertului să culeagă rămășițele soldaților căzuți.

În ultima vreme făcuse prea multe asemenea misiuni; de fiecare dată urmărea ceremonia și își imagina cum ea sau cineva din echipajul ei zăcea într-unul din aceste spitale chirurgicale improvizate, ireparabil distrusă, cu fața albă ca ceara și plângând.

Acum stătea departe de intrarea în cort, printre echipajele ce fuseseră trimise în misiune. Cu toții erau drepți și mândri, în ciuda căldurii nimicitoare. În calitate de piloți, Jolene și Tami ar fi putut rămâne în elicopterul lor, însă nu li se părea corect. Așa că stăteau acolo, alături de echipaje, în semn de respect.

În depărtare, spitalul militar se cocea sub căldura amiezii.

Spitalul era compus dintr-un rând de corturi de pânză, legate printr-o rețea de alei din lemn. Înăuntru, podelele erau din ciment, acoperite cu pete negre de sânge. Jolene nu intră; se afla acolo ca să aștepte. Procedura de misiune eroică era cât se poate de strictă.

În plus, știa ce-o aștepta: o înșiruire de paturi pline cu răniți și muribunzi. Leziuni înspăimântătoare și devastatoare puteau fi reparate în vremurile moderne. Medicii de teren erau adevărați făcători de minuni.

Și acolo nu erau doar soldați. Înăuntru erau rânduri de civili irakieni, copii și femei, care se aflaseră prea aproape de dispozitivele explozibile sau fuseseră răniți de obuze. Mirosul era cumplit și devenea și mai pregnant din pricina căldurii neîncetate.

Un medic se aplecă pe sub intrarea în cort și ținu pânza ridicată în urma lui. Șase soldați îl urmară, împingând patru tărgi. Pe fiecare zăceau sacii negri cu rămășițele soldaților.

Jolene și Tami luară imediat poziție de drepți și salutară. Schimbară o privire la fel de solemnă ca atmosfera: fiecare se gândi la cum s-ar fi simțit dacă cealaltă ar fi fost în sac. Un obuz lovi undeva în apropiere și explodă pe beton. Nimeni nu clipi.

Doctorul părea la fel de epuizat cum se simțea și Jolene. Puse mâna pe fiecare sac plin cu rămășițe și rosti simplu „Mulțumesc”.

Jolene simți cum îi urcă un nod în gât. Privi spre tărgi, știind că soldații căzuți meritau această ultimă formă de respect din partea tuturor. Unul din saci era mic, prea mic, ceea ce nu era un lucru bun. Însemna că lipseau bucăți din trup. Rezultatul unei bombe artizanale, cel mai probabil. Lângă fiecare sac era o sacoșă transparentă cu efective personale. Deși sacoșa era plină de amprente însângerate, putu să vadă ceasul, plăcuțele cu nume și verigheta dinăuntru.

O duse cu gândul la Betsy, ținând plăcuțele mamei sale, întrebându-se dacă aveau cum să o identifice…

Tăcerea se mai prelungi cu o secundă, apoi cineva strigă: „Căpitane Craig!” din interiorul cortului și doctorul intră înapoi.

Cu tărgile și paznicii lor tăcuți în față, cele două echipaje Black Hawk traversară baza. Aici, din nou, era impusă o modalitate precisă de transport.

La elicopterul lui Jolene și Tami, Jamie și Smitty dădură din nou onorul trupurilor; apoi, cu

deosebită grijă, încărcară și așezară soldații căzuți în elicopter.

Pe măsură ce încărcau aeronava, se strânseră acolo soldați de pretutindeni, unii în uniforme, alții îmbrăcați în haine civile, formând două rânduri de-o parte și de alta a ușii elicopterului și salutându-și pentru ultima oară camarazii căzuți în luptă.

Se întrebă cine fuseseră oare acești soldați. Soți? Tați? Mame? Oare familiile lor aflaseră că viețile erau pe cale să li se schimbe?

Jolene și Tami își făcură semn din cap și urcară apoi în aeronavă. Tami stătea azi în stânga. Se aplecă în față și puse în geam cartonașul alb de misiune eroică. Jolene își puse centura la scaunul din dreapta și începu să treacă prin lista de verificare premergătoare zborului. Ușile elicopterului se închiseră. În câteva clipe, decolau într-un vârtej de nisip bej.

Dedesubt, soldații începură să se împrăștie.

Pe durata zborului spre aeroportul din Bagdad, echipajul păstră tăcerea, așa cum făceau mereu în timpul unei misiuni eroice. Morțile le apăsau tare în cuget. În ultimele luni, războiul începuse să se încingă. Devenise normal să se tragă și să se împuște. Jolene auzea în somn sunetul unei mitraliere lovind elicopterul și adesea se trezea țipând. Cu o săptămână în urmă, un glonț îi trecuse prin geam, spulberându-l și zburându-i casca de pe cap. Simțise o adiere ușoară și continuase să zboare. De abia mai târziu începuse să aibă coșmaruri de la asta, imaginându-și cum îi exploda capul și trupul i se întorcea acasă la copii, într-un sac negru care era mai mic cu treizeci de centimetri.

Jolene se întoarse la Balad complet epuizată. Nu mai dormise bine de săptămâni întregi și începuse să se resimtă. Nu își mai putea aminti de când nu mai fusese un atac cu obuze în miez de noapte. Dormea pe durata bombardamentului, dar se trezea odată cu alarma răsunătoare.

La finalul misiunii, echipa de mentenanță roia în jurul elicopterului, făcând verificări. Jolene se îndepărtă împreună cu echipa ei. În noaptea aceasta, nu mai era loc de camaraderie, nu mai puteau „să mănânce o plăcintă la popotă”. Asemenea lui Jolene, fiecare se gândea că doar un dram de noroc stătuse între ei și trupurile din saci pe care le transportaseră în decursul zilei.

— Ești bine, Tami? întrebă Jolene când ajunseră la rulotă.

Tami se opri.

— Nu, nu chiar.

Intrară împreună în rulotă. Tami apăsă întrerupătorul; becul fluorescent din tavan se aprinse și mica încăpere întunecată se lumină instantaneu. Pretutindeni pe pereți erau fotografii de familie și un poster cu Johnny Depp în *Pirații din Caraibe.*

Tami se așeză pe pat. Acesta se încovoie la mijloc și din așternutul verde-cazon ieși praf. Sună alarma.

Jolene auzi pe cineva alergând pe lângă rulota lor. Se așeză și ea vizavi de Tami. Undeva, ceva explodă; luminile rulotei pâlpâiră și rămaseră aprinse.

Când alarma și agitația încetară, Tami continuă ca și când nimic nu se întâmplase:

— Carl zice că Seth trece printr-o perioadă grea. Copiii fac glume pe seama lui din cauza noastră. Îmi vine să-i iau la scărmănat pe puberii ăștia.

— Michael spune că fetele sunt bine.

Tami ridică ochii.

— De parcă și tu îi spui adevărul.

— De-abia vorbim. Nu mi-a scris nici măcar un e-mail.

Jolene se aplecă și începu să-și dezlege șireturile.

— În fiecare săptămână primești câte un pachet. Cine îți cumpără și îți trimite toate astea?

— Părerea mea? Mila. Și fetele.

— Tu i-ai scris lui?

Jolene oftă.

— Știi că nu i-am scris. Ce să îi spun?

— Poate că și el gândește la fel.

— Nu eu am zis că vreau să ne despărțim.

— Tu chiar vrei să te joci cu căsnicia ta de aici?

— Nu eu am început.

— Cui îi pasă? Uite prin ce am trecut azi. Pocni din degete. Uite așa de repede se întâmplă, Jo. Mort. Viu. Pocni din nou. Mort. Acum e momentul să spui ce trebuie, nu să te joci. Părinții tăi au fost niște distruși care te-au marcat. Serios, chiar înțeleg. Dar trebuie să-ți găsești curajul să vorbești cu bărbatul tău sau o să pierdeți tot ce aveți.

— Ție îți vine ușor să vorbești, Tami. Soțul tău te iubește.

— Nu-i ușor, Jolene. Nimic din toate astea nu e și tu știi prea bine. Michael te iubește. Știu asta.

— Nu, nu cred că mă iubește.

— Dar tu îl iubești?

Și iată acum se ivise întrebarea pe care încercase să o evite de luni întregi. Las pe Tami să o dea ea, ca pe o primă aruncare dintr-un meci de baseball.

— Nu știu cum să mă opresc din a-l mai iubi, răspunse Jolene în șoaptă, uimindu-se pe sine. E în sângele meu. Dar…

— Dar ce? Nu ăsta e răspunsul?

— Nu.

Jolene oftă. În mod real nu se gândise la asta și nici nu vorbise despre asta.

— Dragostea e doar o parte din problemă. Așa cum e și iertarea. Și chiar dacă aș putea să-l iert, oare aș putea să uit? El a încetat să mă iubească, Tam. Pur și simplu s-a oprit. S-a uitat în ochii mei și mi-a zis că nu mă mai iubește. Cum să mai am încredere în el? Cum să mai cred în căsnicia noastră, în iubire până la adânci bătrâneți dacă dragostea noastră are o dată de expirare?

— Pur și simplu nu renunța, e tot ce spun. Scrie-i. *Începe de undeva.*

Jolene știa că primise un sfat bun. Credea în lupta pentru dragoste; măcar odinioară crezuse. În ultima vreme, își amintea cu greu în ce mai credea sau cine era odată.

— Mi-e frică, zise ea după o tăcere îndelungată.

Tami scutură din cap.

— Ți-a frânt inima.

Jolene privi către prietena ei din partea opusă a rulotei ponosite și împuțite și se gândi ce norocoase erau să se aibă una pe cealaltă acolo.

— Mă bucur că sunt cu tine aici, Tam. Nu știu ce m-aș face fără tine.

Tami zâmbi.

— Și eu te iubesc, Jo.

Capitolul 14

— Avem o situație urgentă care escaladează rapid, zise căpitanul. Trebuie să demarăm o misiune de căutare și salvare într-un loc delicat. Conform rapoartelor, vremea ne lasă doar o fereastră mică. Ne trebuie două elicoptere într-un sfert de oră sau mai puțin. Indică spre un punct pe hartă. Avem doi infanteriști din trupele speciale prinși în foc inamic.

— Putem să decolăm în zece, îl asigură Jolene.

Se uită la Tami, care dădu scurt din cap și porni înainte spre pistă. Pe drum nu scoaseră un cuvânt.

Cum traversau baza, un vânt iute ridică un praf ce mușcă din pielea și din ochii lor; încovoie drapelul sus și îl biciui cu frenezie.

După o verificare rapidă a elicopterului, Jolene urcă în stânga, prima, întreg echipajul o urmă secunde mai târziu. Jolene făcu verificările pre-decolare, validă cu turnul de control și porni motorul.

Nava urcă încet în aer pe măsură ce ea manevra comenzile, cu mâinile și picioarele în continuă

mișcare. Cu fiecare kilometru zburat, praful și furtuna deveneau mai aprige. Vântul le izbea parbrizul.

— Am vizibilitate scăzută, anunță Jolene.

Întinse mâna după un comutator basculant și citi indicatorii. Împotriva lor veneau rafale de vânt, împingând elicopterul Black Hawk dintr-o parte în alta. Rotoarele aspirară un gol de aer; elicopterul pierdu șaizeci de metri altitudine la o înclinare, într-o fracțiune de secundă.

— Țineți-vă bine, băieți, zise Jolene în microfon.

Ținu strâns de scaun, trăgând de comenzi, și stabiliză elicopterul.

Pentru vectorul de căutare, Jolene fu nevoită să apeleze la toată forța din partea superioară a trupului, pentru o coborâre dreaptă în furtună. Sub ei, terenul era stâncos și denivelat.

— N-avem unde ateriza, anunță Jamie.

— Recepționat, zise Jolene.

Acționă la două pedale și găsi echilibrul fin dintre coada elicopterului și turbinele principale.

— Acolo, la ora unu, zise Smitty.

Jo reuși să păstreze elicopterul în poziție de planare, însă fiecare secundă era o luptă. Vântul își scotea ghearele către ei și continua să zdruncine aparatul. Pe terenul colțuros al deșertului putea vedea doar doi soldați. În mod limpede, se trăgea mult în ei. Elicopterul fu atins de gloanțe.

Jamie și deschise ușa și apoi execută un foc de acoperire.

— Liber, zise el după câteva secunde. Putem ateriza.

O explozie de praf pătrunse în elicopter, înclinând nava dintr-o parte în alta.

— Jos, încetișor, spuse Jolene la microfon.

Ateriză încet pe pământ. Celălalt elicopter rămase în aer, să-i acopere.

Jolene privi cu atenție ecartamentele, în timp ce echipajul ei salvă cei doi infanteriști.

Când soldații fură urcați în siguranță pe ușa din spate, Jolene reuși în sfârșit să respire mai lesne. În câteva secunde erau din nou sus, în drum spre bază.

Acolo aflară despre un alt elicopter doborât lângă Bagdad, cu tot echipajul ucis.

În noaptea aceea nu putu să doarmă. De fiecare dată când închidea ochii, vedea elicoptere izbindu-se de pământ și oameni țipând. Vedea copii în doliu, adunați în jurul unui sicriu acoperit cu un drapel; un soldat în uniformă care venea la ușa ei de acasă… Într-un final renunță să mai încerce să adoarmă. Aprinse lumina de veghe și întinse mâna după jurnal.

AUGUST

Iubesc să zbor. Mereu am iubit asta și sunt mândră să fiu aici, să-mi fac treaba și să-mi ajut țara. Dar în ultima vreme teama mi s-a strecurat în suflet, o spaimă cumplită ca o pasăre ce bate din aripi, încercând să-mi iasă din piept. Am o presimțire neagră.

Lucrurile pe care le-am văzut îmi rămân în minte. Nu pot scăpa de ele nici în somn – brațe și picioare aruncate în aer, soldați pe moarte, poze cu copii lipite de pereții rulotelor, toate astea mi se strecoară în suflet. De fiecare dată când decolez, mă întreb: să fie asta ultima dată? Îmi imaginez cum familia mea primește cea mai proastă veste.

Tami îmi tot zice să mă apropii de Michael. Îmi spune cât o ajută pe ea Carl să facă față situației de aici. Spune că-s încăpățânată și că mă joc cu căsnicia mea.

Dar cum pot eu să-i urmez sfatul? Cum pot oare să vorbesc cu Michael – Michael, pe care l-am iubit din prima clipă când m-a sărutat, Michael care e familia mea. Sau a fost, până când mi-a spus că nu mă mai iubește. Am văzut-o pe mama făcând asta, an de an, agățându-se de un bărbat care încetase să o mai iubească. Asta a distrus-o. Niciodată nu mi-am imaginat că o să ajung ca ea. Am ajuns, oare?

Îmi pierd mințile aici sau nu îl mai iubesc nici eu? Sau e și asta parte din război? Știu că nimeni de acasă nu poate fi prea important. Prietenii mei de aici sunt cei ce-mi păzesc spatele, oamenii care mă vor salva și mă vor proteja la nevoie.

Totuși, uneori asta nu ajunge. Uneori am nevoie de… Michael.

Am nevoie de el. Dar nu vreau să am nevoie de el. Nu mai am încredere în el că va fi alături de mine. Am încetat să cred asta.

Nu-i de mirare că mă simt atât de singură. Și acum îmi sună alarma de la ceasul de mână, amintindu-mi că…

Luna august trecu ca un șir neclar de zile fierbinți și lenețe cu cer senin. Betsy și Lulu erau mai tot timpul ocupate, mergând în tabere de zi și petrecându-și timpul cu Mila, la Grădinarul priceput. Aniversarea de cinci ani a lui Lulu trecu fără cusur, fiind însă o versiune mult mai liniștită a petrecerilor ei anterioare.

În acea zi de joi, soarele trona fierbinte și strălucitor pe un cer albastru, fără pic de nori. Se anunța o zi glorioasă de vară. La nouă și jumătate, Michael se ridică de la computer și urcă scările. Bătu la ușile fetelor, spunând:

— Trezirea, somnoroaselor. În jumătate de oră vine *yia-yia* să vă ia.

Apoi coborî și aranjă micul dejun pe masă. Pâine prăjită cu mure proaspete.

— Hai fetelor! strigă el din nou.

Sorbind din cafea, porni televizorul în sufragerie.

— „… într-o luptă grea aseară la Bagdad. Elicopterul, un Black Hawk pilotat de un subofițer, Sandra Patterson, din Oklahoma City, a fost lovit de un RPG și s-a prăbușit în câteva secunde, cu toată lumea la bord. Nu au existat supraviețuitori.”

Poze cu soldați cu priviri strălucitoare umplură ecranul, una după cealaltă…

— Credeam că femeile nu au voie să lupte, spuse Betsy încet din spatele lui.

Michael se gândi: „Doamne, ajută-mă!” Nu era suficient că tocmai auzise știrea, acum trebuia să o mai liniștească și pe fiica lui. Ce putea să-i mai spună când adevărul era evident pentru amândoi?

Ce ar face Jolene? Ce ar vrea ea ca el să facă?

Se întoarse încet și văzu lacrimile din ochii lui Betsy. Părea pe atât de fragilă și de neputincioasă, pe cât se simțea el atunci.

— Ne minte, spuse Betsy. Toate scrisorile și pozele… sunt numai minciuni.

Se apropie de Betsy, o luă de mână și o conduse spre canapea, unde se așezară amândoi.

— Nu vrea să ne facem griji.

— Tu ești îngrijorat?

O privi în ochii speriați și știu că ea avea să-și amintească mai târziu ceea ce el urma să spună. S-o mintă? Știa să deformeze adevărul, dar măcar o dată își dori să poată mai mult.

— Sunt, spuse el, și o trase pe genunchi.

— Și eu.

Betsy îl înconjură cu brațele, transformându-se din nou într-o fetiță, cu fața la pieptul lui. O simți cum plângea – simți tremuratul umerilor ei delicați, simți umezeala lacrimilor ei pe piele și nu mai scoase un cuvânt.

Când în sfârșit ea se retrase tremurând, cu fața-i palidă brăzdată de lacrimi, simți un șuvoi de dragoste mai puternic ca orice trăise vreodată.

— Te iubesc, Betsy, și o să fim bine cu toții. Asta trebuie să credem. O să se întoarcă acasă la noi.

Betsy dădu din cap încet, mușcându-și buza de jos.

— Hei, spuse Lulu intrând în cameră. Vreau în brațe.

Michael deschise și celălalt braț și Lulu urcă repede alături de sora ei.

— Cred că azi ar trebui să-mi duc fetele la plajă, spuse el după o pauză.

Lulu făcu ochii mari.

— Tu?

— Dar e zi de serviciu, adăugă Betsy.

— Am muncit destul, spuse Michael.

Cuvintele neobișnuite dezlegară ceva în sufletul lui, îl făcură să se simtă plin de viață. Luă telefonul de pe masă și-și sună mama.

— Hei, mama, azi stau acasă cu fetele. Mergem la plajă. Vrei să vii?

Mama lui râse.

— Mai am niște treabă la magazin. Ne vedem acolo?

— Perfect.

Michael închise. Apoi se întoarse către fetele lui uimite.

— Ce mai stați? Parcă am zis că mergem la plajă.

— Iuhu! țipă Lulu și sări din brațele lui, gonind spre scări.

În garaj, Michael descoperi că Jolene organizase totul frumos – scaune de plajă împăturite, bețe de prăjit bezele, gaz pentru brichetă și lăzi frigorifice. Umplu o ladă întreagă până când Betsy și Lulu coborâră, îmbrăcate în costume de baie și cu prosoapele la ele.

— Am pregătit-o pe Lulu, anunță Betsy cu mândrie în glas.

După micul dejun, Michael luă lada și le indică fetelor să-și aducă gălețile și lopețile, apoi coborâră toți spre plajă. Traversară strada – liniștită în acea dimineață – ținându-se de mână și merseră către micul ponton.

Petrecură întreaga zi pe plajă, făcând castele din nisip, căutând scoici și bălăcindu-se în valurile reci și albastre. Pe la amiază, făcură un foc în vatra de metal de pe pontonul din lemn și, cât ai zice pește, prăjiră cu toții hotdogi la flacără.

Pe la ora unu își făcu apariția mama lui și se alătură distracției. Pentru prima dată în luni întregi, Betsy renunță la atitudinea ei de adolescentă și redeveni copilul de altă dată, iar seara, când cerul căpătă culoarea lavandei și o lună fantomatică răsări să vadă cine se juca pe plajă dedesubtul ei, se așezară în scaune apropiate, înfășurați în pături.

— Tati, zise Lulu, îngrămădită în brațele lui, mi-e frică să încep școala. Când e săptămâna viitoare? Poate mama să vină acasă?

Un val de emoție îl străbătu și simți cum i se strânge pieptul.

— Știu că mamei i-ar plăcea enorm să te ducă la școală, dar nu poate. Însă cu o să fiu acolo. E destul de bine și așa?

— O să mă ții de mână?

— Bineînțeles.

— Dar de ce trebuie să merg toată ziua? Mama a zis că ar trebui să se termine până la prânz.

— E altceva acum, puiule. Trebuie să intri în programul de toată ziua.

— Că ea a plecat? întrebă Lulu somnoroasă, pipăindu-și micile aripi din metal prinse în costumul de baie.

— Exact.

— Dacă mi se face *flică?*

— În prima zi ți se face mereu frică, zise Betsy încet. Însă toți o să te placă, Lulu. Și o să ai o învățătoare grozavă, pe doamna MacDonald. Eu am iubit-o.

— Ah, zise Lulu fără convingere.

Michael zâmbi.

— Hai să-ți spun eu cum e să…

Și-i povesti mezinei sale despre grădiniță, profesori, vestiare și pauze, ca și când ar fi fost altcineva, din altă viață. Ani buni, se străduise să schimbe ceva în lume și muncise ca un câine pentru asta, dar iată-l acum, un bărbat stând pe un ponton cu copiii lui, având certitudinea, mai mult ca oricând, că vorbele lui contau cu adevărat.

Asta încercase Jolene să-i spună de fiecare dată când el ratase un eveniment. „Contează”, spusese ea.

— Bine, tati, zise Lulu într-un final. Presupun că pot să fac asta, că-s fată mare acum. Dacă mă ții de mână. Și iau cu mine funda roz.

— A, Lulu, spuse el. N-aș rata asta pentru nimic în lume!

Mult mai târziu, când fetele adormiră în scaunele lor, în vreme ce valurile mângâiau țărmul pietruit și stelele străluceau deasupra lor, mama lui se uită la el.

— Jolene ar fi mândră de tine azi, șopti ea.

Michael o privi peste părul negru al lui Lulu.

— Am dezamăgit-o, spuse el.

Mama lui dădu din cap, zâmbind trist, ca și cum ar fi știut-o dintotdeauna.

∵

Septembrie era o lună sângeroasă în război. Aparent, în fiecare zi elicopterele se întorceau la bază ciuruite. Misiunile eroice și teroriștii sinucigași deveniseră deja obișnuință. Jolene începuse să evite piața Haji; nu suporta gândul că băiețelul simpatic care-i vindea casete video putea într-o bună zi să vină cu o bombă legată la piept. În ultimele zile începuse să plouă; baza se transformase într-o baltă cu nămol. Podeaua de ciment a rulotei arăta ca zgura. Și nu era chip să scoți noroiul roșu din bocanci.

În seara aceea, cerul era limpede și negru, presărat cu stele. Îi trecu prin minte că în urmă cu câteva luni, un asemenea cer o făcuse să se gândească la familia de acasă, care dormea în liniște sub aceleași stele. Acum nu mai stăruia asupra a ce se întâmpla acasă. Era prea ocupată și prea epuizată ca să îi stea mintea la asta. Acum era mereu în aer, transportând trupe în locație, muncitori la locul lor de muncă și trupe irakiene, VIP-uri civile și militare. Din ce în ce mai des,

prelua zboruri de asalt aerian, ducând trupe în zonele de aterizare unde acestea aveau misiuni.

Mergea alături de Tami spre rulota ce găzduia camera de planificare a zborurilor companiei Charlie. Nu se mai sinchisiră să vorbească; ambele erau prea obosite pentru asta. Era ora zece seara și în ziua respectivă zburaseră deja în două misiuni. Cu o zi în urmă, fuseseră și mai ocupate.

Jolene urcă treptele pline de noroi și intră în rulotă. Pereții erau acoperiți cu hârtii – programe, rapoarte, fluturași și calendare. De aici se urmărea ruta fiecărui avion. Pe fiecare birou erau monitoare. Aici depozitau toate armele, muniția și echipamentul de zbor.

Când intră în rulotă, curentul se întrerupse și, brusc, totul se întunecă. Auzi pe cineva spunând:

— Rahat. Din nou?

Jolene știa că generatorul avea să pornească curând, însă trebuia să ajungă la elicopter în cinci minute.

— Aici, Zarkades, să trăiți! zise ea în beznă. Aveți un plan de misiune pentru Prădător opt-nouă?

Auzi foșnetul unei hârtii și câțiva pași pe podeaua din furnir.

— Asalt aerian, ofițer Zarkades. Tu și Prădător patru-doi mergeți la Al Anbar. Avem o unitate de pușcași marini prinși într-un șanț. Se trage din plin asupra lor.

Porni generatorul și camera se lumină din nou.

În fața ei stătea căpitanul Will „Cowboy” Rossen, având în mână foile cu ordinele ei.

— Da, să trăiți!

Căpitanul dădu din cap.

— Aveți grijă.

Jolene și Tami intrară în camera mică de lângă centrul de operațiuni și își luară lucrurile. Jolene își puse vesta grea din kevlar și își înșfacă geanta de zbor. Cum mergeau pe străzile noroioase,

începu să plouă. Privi în sus și zări un strat de nori gri, palizi ce acopereau stele.

— La naiba! Am vizibilitate scăzută, constată Jolene.

Grăbiră pasul, lipăind cu bocancii prin noroi. Jolene simți cum Jamie se apropie de ea, însă niciunul nu spuse nimic, pe măsură ce se îndreptară spre aeronavă. Apoi se ivi și Smitty, care-și legă casca din mers.

— Rândul tău să te sui în stânga? întrebă Tami când pasărea era verificată și gata de zbor.

Jolene aprobă din cap, urcă în stânga și-și puse centura. Atașă ochelarii cu vedere de noapte la cască și-i aranjă corespunzător.

Decolară în mai puțin de cinci minute, ridicându-se un pic mai sus de pătura de nori.

Era o misiune de două elicoptere. Zburau împreună, mereu aproape, peste întinderea întunecată a deșertului, deasupra Bagdadului către provincia Al Anbar, un pic după Fallujah.

Când intrară în spațiul aerian al Fallujahului din nord, se auzi prima salvă de mitralieră. Sunetul *ta-ta-ta* de pe fuzelaj provenea dintr-o armă de calibru mic.

— Prădător opt-nouă, sunt atacat la ora șapte, două sute de metri, anunță Jolene în microfon.

Celălalt elicopter răspunse imediat:

— Prădător patru-doi, sunt atacat la ora nouă pe partea dreaptă.

Zburau deasupra unui sat mic. Pe un acoperiș era postată o mitralieră care trăgea în ei.

Jolene scrută terenul de dedesubt; ochelarii ei de noapte dezvăluiră zeci de puncte mici și verzi mișcându-se în întuneric. Erau oare soldații captivi în șanț sau rebelii care îi căutau? Întinse mâna după comutatorul basculant și totul sări în aer.

O rachetă lovi fuzelajul atât de tare că o azvârli într-o parte; piciorul drept i se ridică în aer și lovi tabloul de bord.

Carlinga se umplu de fum. Partea din spate a elicopterului fu cuprinsă de flăcări – simțea căldura. Jolene strigă după echipajul ei și nu primi niciun răspuns. Trase de manetă și încercă să mențină elicopterul în aer, însă se prăbușeau, plonjând în jos cu o viteză de 240 de kilometri pe oră.

Alimentarea din motorul doi o luă razna; tabloul de comandă se stinse. Nicio mișcare. Nu văzu nici măcar indicatorul de temperatură al motorului.

Strigă din nou după membrii echipajului ei, le spuse să se pregătească de impact și apoi încercă să își semnaleze poziția pentru SOS, însă fumul era atât de intens că nu mai putea să respire. Tot ce reuși să spună înainte de a se prăbuși fu „Ajutor”.

∵

După o zi întreagă pe care și-o petrecuse luând declarațiile polițiștilor care-l interogaseră pe Keith Keller, Michael ajunse acasă mort de oboseală și pregăti cina pentru fiicele sale – o rețetă de pui cu orez, lăsată de Jolene în biblioraftul plin ochi. Mai târziu, când fetele adormiră, merse în sufrageria goală și stătu acolo singur, remarcând cât de liniște era în casă.

O emoție neobișnuită îl cuprinse, atât de stranie că-i trebui un moment se recunoască: singurătatea.

Pentru o vreme simțise o furie mocnită că era Domnul Mami, se simțise emasculat că era responsabil cu copiii, cu gătitul și cumpărăturile. O învinovățise pe Jolene că îl lăsase în voia sorții cu un munte de răspunderi pe care nu și le dorise și pe care nu știuse cum să le gestioneze. Însă în ultimele săptămâni ceva se schimbase. El se schimbase. Își descoperise o nouă latură; adora să-i citească lui Lulu înainte de culcare, să vadă cum degetele ei micuțe arătau spre poze. Iubea când Betsy stătea cu el noaptea la televizor și-i povestea cum mai era pe la școală. Iubea cum deveniseră o echipă la supermarket, făcând cumpărăturile

împreună, și cum râdeau cu toții la un joc de Candyland.

Îi era dor de Jolene. Cum de nu putuse să prevadă felul în care ar fi arătat viața lui fără ea?

Era atât de departe și zilnic se trăgea în ea și trebuia să evite bombe artizanale, să se schimbe în feluri pe care nu și le putea imagina. Și ce-i dăduse să ia cu ea la plecare? Un „nu te mai iubesc”.

Aprinse televizorul. Ultima casetă era încă în video, ca de obicei; fetele se uitau la ea necontenit.

Apăsă butonul de pornire.

Și acolo era ea, Jolene în uniformă, zâmbind la aparat, arătând locurile importante din Balad – *Aici ne dau plăcintă bună*…

Soția lui.

Caseta se termină și ultima imagine cu ea îngheță pe ecran. Stătea lângă Tami, amândouă în uniformă, îmbrățișate. Jolene avea un zâmbet luminos, însă el văzu adevărul din ochii ei. Și ea era speriată și singură.

Voia să vorbească cu ea atât de tare, că-l durea în piept.

Și totuși, nu avea cum să o sune. Tot ce putea face era să-i scrie.

Lucrul pe care nu l-ar fi făcut vreodată. În ultimele săptămâni, începuse mai multe mailuri, însă le șterse înainte de a le trimite. Îi era atât de rușine de cum se purtase; cum să-i scrie acum și apoi să se prefacă că totul era schimbat?

Merse prin sufragerie și apoi în birou, unde se așeză la computer și începu.

Jolene, scrise el apoi se opri, șterse și reluă.

Jo a mea,

Mai ții minte când ți-am zis așa prima oară? Eram în parcul dendrologic, într-o barcă cu vâsle închiriată și ne uitam după boboci de rață care înotau prin stufăriș. Mi-ai spus: „Mă întreb cum își găsesc mama” și așa mi-am dat seama cât de tare ai suferit în copilărie. Ți-a luat mult să-mi

povesteşti cum a fost şi atunci când în sfârşit te-ai deschis… atunci mi-am dat seama că mă iubeşti. Obişnuiam să mă uit în ochii tăi şi să-mi văd propriile visuri. Mă întreb: oare când a fost ultima dată când ne-am uitat unul la celălalt? Oricum, revenind la raţe. Am zis: „Pur şi simplu ştiu. Aşa cum şi eu ştiu că tu eşti Jo a mea”.

„Vreau să fiu a ta”, mi-ai zis.

Te iubeam aşa tare, că mă durea. Obişnuiam să mă întind în pat şi să-mi imaginez cum te pierd în cele mai cumplite feluri. O nebunie, nu-i aşa? Dar aşa făceam. Te iubeam aşa de mult, că trebuia să mă gândesc la cum te puteam pierde sau mi-aş fi pierdut eu minţile în schimb. M-ai iubit şi tu aşa?

Eu cred că da.

Aşadar, ce s-a întâmplat? Când am încetat să mai fim iubiţi şi am devenit doar părinţii fetelor şi apoi colegi de cameră? Când am început să dau vina pe tine, în loc să mă învinovăţesc pe mine? Cred că are mare legătură cu moartea tatei. Nu mai pierdusem pe nimeni înainte de asta – nu ştiam cum e să fii sfâşiat în asemenea hal şi nu m-am descurcat prea bine. Cred că te-am învinovăţit pe tine pentru tot ce nu mergea în viaţa mea.

E prea târziu să fim din nou cum am fost?

Sper că nu.

Credeam că mi-am dat seama de nişte lucruri, că intrasem pe un făgaş, dar acum îmi dau seama cât am greşit şi cât de tare te-am rănit şi îmi pare rău.

Îmi pare rău. Asta e ce ştiu acum. Pentru multe lucruri. Bănuiesc că războiul nu schimbă doar războinicii. Noi cei rămaşi pe frontul de acasă purtăm şi noi bătăliile noastre.

Mi-e dor de tine.

Se uită lung la e-mail. Era prea scurt. La ce o ajută un *îmi pare rău*, când ea trecea prin ce trecea?

L-ar fi putut ierta oare? Exista o singură cale să afle.

Apăsă butonul de trimitere.

∵

Jolene se trezi tușind, cu ochii curgând și cu un gust de sânge pe limbă. Strigă din nou după echipaj și nu primi niciun răspuns. Tami era lângă ea, legată în scaun și căzută într-o parte, inconștientă.

Jolene încercă să se desprindă din scaun. La a treia încercare își dădu seama care era problema: avea antebrațul drept plin de sânge. De abia își putea ridica mâna și nu-și putea mișca degetele cum trebuia. Folosindu-și stânga, se aplecă peste panoul de instrumente pârjolit să facă închiderea de urgență.

— Ajutor, zise ea, descoperind că-i venea greu să vorbească și să se concentreze.

Radioul nu funcționa. Leșină din nou. Când se trezi, transmise coordonatele prin radio, sperând că funcționa acum. Avea nevoie de radioul de localizare a supraviețuitorilor[10]. Unde era oare? „Gândește”.

— Tami, spuse Jolene încercând să întindă mâna spre cea mai bună prietenă a ei, însă nu reuși să se miște.

Dădu să-și scoată centura, dar nu reuși; ceva era în neregulă cu ea. Corpul ei nu răspundea. Ceva se întâmplase cu piciorul drept.

Ta-ta-ta.

Se trăgea în ei din nou. Din depărtare, auzi sunetul gutural al unor bărbați care vorbeau și se apropiau.

„Trebuie să ies, să formez un perimetru”.

Ta-ta-ta.

„Încă se trage în noi”.

Încercă să-și scoată arma din teacă, însă dreapta ei nu mișca.

Într-un final se deshămă din scaun și se târî anevoie prin cabină. O apucă pe Tami, o desprinse

din scaun și o trase tare. Tami alunecă într-o parte, cu ochii peste cap și cu gura căzută. Jolene bâjbâi la casca lui Tami, o scoase și văzu rana imensă din capul ei, rana din care ieșea sânge.

— Rămâi cu mine, Tami…

Privi înapoi în elicopter. Partea dreaptă a fuzelajului nu mai era; bucăți din metal se topiseră și ardeau mocnit. Chingile din pânză și plasele ardeau. Smitty, alunecat într-o parte, avea o gaură mare și neagră în piept; sângera și scotea fum. Ochii lui erau goi. Morți. Jamie se schimonosea de durere într-un colț.

— Jamie, Jamie!

Trebuia să-i evacueze pe toți din elicopter.

Când se mișcă, o învălui greața. Durerea din picior era copleșitoare. Jolene vomă și încercă din nou. Își scoase arma din teacă cu stânga și o ridică, cu mâna tremurândă, încercând să vadă ceva prin fum.

— Tami, o să te scot de aici; apoi, trebuie să formăm un perimetru. Avem nevoie de radio. Jamie, Jamie trezește-te! Scoate-l pe Smitty de aici! Ajută-mă!

Ridică brațul bun și încercă să tragă în fuzelajul distrus. Sunetul *ta-ta-ta* devenea mai puternic, mai insistent. O prinse pe Tami și-i ridică trupul inert în spinare, apoi se târî încet afară din carlingă și căzu la pământ, lovindu-se zdravăn. Simți cum durerea îi explodează în coapsă.

— Doamnă comandant…

Era Jamie. Sau își imagina ea că-l aude?

— Jamie! strigă ea, dar vocea abia i se auzi.

Stătea acolo, cu Tami balast peste ea.

— Hai, Tami, trezește-te, *te rog*…

Auzi cum alarma de la ceasul de mână scoase un sunet stins, însă nu era real. Știa că nu era real. Nu avusese cum să-l audă peste toate aceste zgomote – peste schimburile de focuri și țipete.

— Iartă-mă, Tami, zise ea târându-și prietena prin zgură.

Vederea i se înceţoşă şi simţi cum îi pulsa sângele în cap.

În spatele ei, elicopterul explodă. Se aruncă asupra lui Tami, acoperindu-i trupul cu al ei. Ceva o lovi tare, aruncând-o în lături… rămase la pământ, şocată, privind cerul nopţii şi văzând cum bucăţi de metal ardeau şi cădeau asemenea artificiilor prin întuneric, plouând deasupra ei.

Auzi din nou bipăitul alarmei… sau era altceva? Un ţipăt? O bombă care şuiera pe lângă ea? Un ţipăt? se gândi „Betsy-Lulu-Michaer şi apoi simţi cum cade şi totul se estompează şi apoi… apoi nimic.

Capitolul 15

Michael stătea la fereastra din bucătărie, privind cum se înnopta. Era mijlocul unui septembrie răcoros, cu o briză șoptită ce făcea ca fustele marelui cedru să danseze împreună cu vârfurile ierbii înalte. Zilele plimbărilor pe plajă se apropiau de sfârșit; venea toamna, cu diminețile ei reci și înghețate și ploi nesfârșite. Fără să-i vadă, știa că prunii începuseră să-și piardă frunzele.

În lumina de culoarea lavandei, se uită lung la linia gardului alb care delimita pământul lor. „Ăștia suntem noi", spusese Jolene ajutându-l să bată șipcile la locul lor, cu mult timp în urmă.

Jos pe șoseaua din golf, apăru o mașină la cotitură, cu farurile strălucitoare în lumina apusului. O văzu apropiindu-se – era un vehicul pătrățos, cu aspect de mașină oficială. Încetini la cotitură… și intră ușurel pe aleea lui, apoi parcă.

Degetele lui Michael strânseră mai tare marginile reci ale blatului alb de bucătărie.

Întoarce-te, pleacă de aici… ai greșit adresa…

Un soldat coborî din mașină, trânti ușa și se îndreptă spre casa lui.

„O, Doamne…"

Michael închise ochii, respirând atât de greu încât simți că amețește.

Soneria sună urât și discordant.

— Sunt căpitanul Lomand…

— Jolene a murit?

— Trăiește.

Michael se sprijini de tocul ușii, temându-se pentru o clipă că aveau să i se înmoaie genunchii.

— Îmi pare rău că am venit așa. Știam ce impresie puteam lăsa urcând pe alee, însă nu voiam să primiți un telefon de la un străin pentru… asta. Pot să intru?

Michael scuturǎ din cap nǎuc și se dǎdu într-o parte gânditor. „Dar tu ești un străin”. Bărbatul intră în casă și merse în sufragerie. Se purta de parcă mai fusese aici, ceea ce probabil se și întâmplase, însă Michael n-avea nici cea mai vagă idee cine era.

Căpitanul se opri la marginea canapelei, rămase în picioare și-și scoase pălăria. Îl privi pe Michael cu compasiune.

— Elicopterul lui Jolene a fost doborât în urmă cu câteva ore.

Michael se lăsă ușor pe șemineul din cărămidă. În spatele lui, focul ardea. Era prea aproape și prea fierbinte, însă el nu simțea nimic.

— Acum e transportată spre Landstuhl, în Germania. E cel mai mare spital militar din Europa. E pe mâini bune.

— Pe mâini bune, repetă Michael, încercând să-și deblocheze mintea. Dar în ce stare e?

— Nu am detalii, domnule, spuse Lomand.

— Tami era în elicopter cu ea?

— Da, spuse căpitanul Lomand. Însă nu am informații legate de ea în acest moment. În afară de faptul că trăiește.

— Ce pot să fac? Cum pot s-o ajut?

— Să te rogi, Michael. Asta e tot ce putem face pentru ea acum. Cum primim informații, te va suna un angajat al Crucii Roșii.

Michael se holbă la mâinile lui și văzu că îi tremurau. Îi treceau prin minte tot felul de lucruri bizare, stupide – își auzea inima cum bate și se auzea cum respiră, auzea sunetul unui stâlp care trosnea undeva prin casă.

— Mai târziu vor trece diverși oameni. Să ajute, zise Lomand.

Michael nu-și dădea seama cum îl puteau ajuta niște străini, însă nu-i păsa, așa că nu spuse nimic. Brusc, cuvintele păreau periculoase; erau prea multe pe care nu voia să le audă sau la care să se gândească. Voia ca acest om să plece.

— Trebuie s-o văd.

Era singurul lucru pe care îl știa.

— Desigur.

Lomand mai zăbovi o clipă, cu o mină îndurerată.

— E o luptătoare, rosti el încet.

— Este.

Michael nu mai putu să asculte.

— Mulțumesc…

Voia să-i spună omului pe nume, însă îl uitase. Se ridică și se îndreptă spre ușă, deschizând-o. Îl auzi pe căpitan în spatele lui, auzi pașii lui grei pe podeaua din lemn, dar niciunul nu scoase o vorbă.

Din ușă, căpitanul mai spuse:

— Cu toții ne rugăm pentru ea.

Michael dădu din cap. N-avea putere să vorbească, nici măcar să spună „mulțumesc”. Rămase în prag, urmărindu-l pe căpitan cum cobora pe alee, cu spatele drept, cu chipiul prins ferm pe cap, cu mâinile pe lângă corp.

Timpul zbură pentru Michael. Într-o clipă stătea acolo, privind cum un soldat mergea spre mașina lui și în alta se trezi singur, în răcoarea unei uși deschise, cu ochii ațintiți la curtea care se întuneca încet.

De-a lungul carierei sale auzise zeci de victime și avocați ai apărării spunând „Nu-mi amintesc ce-am făcut…” „și „Am cedat, mi s-a întunecat mintea”.

Acum știa exact ce însemna asta, cum mintea se putea întuneca, cum înceta să mai funcționeze.

Închise încet ușa și se întoarse la căldura din bucătărie. Tot ce putea auzi era bătaia propriei inimi, propria respirație și acel cuvânt, iar și iar. *Doborât.*

Putea fi acum pe moarte… complet singură…

Închise ochii și-și imagină asta pentru un moment, cum ar fi fost să o piardă, înmormântarea, cuvintele, emoțiile. Oricât de tare îl durea, nu se putea opri. *Voia* să simtă această

durere; își câștigase dreptul la ea și cum ar fi putut trece peste ce era mai rău, dacă nu se pregătea?

Problema era că nu știa ce putea fi mai rău, nu reușea să identifice asta. Putea fi să le spună copiilor, sau să-i crească fără ea, să eșueze, să greșească; putea fi să stea în fața prietenilor lor – ca văduv care și-a lăsat soția să plece la război pe un val de cuvinte urâte și promisiuni frânte; putea fi să vină acasă fără să o găsească și să învețe să doarmă singur.

Sau să îi fie dor de ea.

Asta putea fi cel mai cumplit. Cum de nu se gândise la asta mai devreme când îi spusese că un prost „nu te mai iubesc”? Apoi se gândi la cât de rău ajunseseră. Părea că ea devenise atât de mare și atât de mică în același timp – centrul existenței lui într-un mod enervant. Detestase puterea și independența ei. Voise ca ea să aibă nevoie de el, deși el știa că ea nu se putea baza pe el. O învinovățise pe ea pentru nefericirea lui, când în tot acel timp, el renunțase la ce era cu adevărat important.

Și acum, exista posibilitatea să fie nevoit să trăiască fără ea. Gândul era copleșitor. Putea lua în considerare simptomele – discuțiile, responsabilitățile, situațiile în public –, însă adevărul era că nu putea suporta să-și imagineze o viață în care inima să nu-i mai bată.

Se împiedică de blatul din bucătărie și puse mâna pe telefonul fără fir. De abia din trei încercări reuși să formeze numărul mamei lui – degetele îi tremurau atât de tare, că atingea doar tastele greșite. Când mama lui răspunse dintr-o suflare și bucuroasă să-i audă vocea, un val de durere îl cuprinse din nou și gâtul i se încleștă într-atât de tare, că-i veni greu să vorbească.

— Hei, Michael. Mă bucur că ai sunat. Tocmai despachetam niște cutii de la magazin. A rămas valabil să…

— Jolene, zise el, simțind cum ochii îl înțepau.

— Michael, spuse mama lui încet. Ce s-a întâmplat?

Se aplecă, își lipi capul de peretele bucătăriei (tapetat în galben strălucitor – „Michael, n-ar trebui ca o bucătărie să fie însorită? E inima casei!”) Acum nu mai putea spune nimic.

— A fost doborât elicopterul lui Jo. Trăiește și e în drum spre un spital din Germania.

Auzi cum mama lui inspiră adânc.

— O, Doamne, cum?

— E tot ce știu, mamă.

— Of, *kardia mou*, îmi pare atât de rău…

Această vorbă de alint, spusă pe un ton atât de domol, îl frânse în două. Respiră adânc și sacadat și apoi începu să plângă mai tare ca niciodată, mai tare chiar decât la moartea tatălui său. Se gândi la Jolene, zâmbind și râzând, strângându-le în brațele ei puternice pe fetele lor, învârtindu-le peste tot și apoi încolăcindu-și brațele în jurul lui, ținându-l strâns noaptea.

Plânse până se simți gol pe dinăuntru, pustiit și apoi, încetișor, își îndreptă spatele și își șterse ochii. Mama lui încă vorbea, spunea ceva… vocea ei continua să îngâne, dar el nu mai putu să asculte. Nimic nu-l putea consola atunci.

— Dă-mi puțin timp, mamă. Vreo două ore să le anunț pe fete, zise el.

Încă mai vorbea când el închise.

Se aplecă peste chiuveta din bucătărie, simțind pentru o secundă că-i venea să vomite. Mai reacționase așa la vești proaste – când aflase de cancerul tatălui său că intrase în metastază. Înghiți în sec, încercând să-și încetinească bătăile inimii forțat. „Ar putea muri”. Scurgerea argintie se începtoșă și în ochii i se adunară lacrimi arzătoare care se scurseră pe obraji și stropiră vasul alb de porțelan.

Oare cât timp trecuse de când plângea aplecat peste chiuvetă?

Când reuși să respire din nou, își uscă fața și-și forță spatele să stea drept. Merse încetișor prin casă și apoi urcă scările. Simți fiecare pas ca pe un triumf, ca atunci când urcase cu bicicleta prin Munții Stâncoși. Când ajunse la ușa lui Betsy, deja respira greu și transpirase.

Se opri la ușă, dorindu-și din tot sufletul să nu fi trebuit să le dea asemenea veste… Apoi intră, amintindu-și cu o secundă prea târziu că ar fi trebuit să bată mai întâi, deoarece adolescentele cereau în mod expres intimitate.

Le găsi pe amândouă stând pe pat și vizionând caseta video cu Jolene citind o poveste de adormit copiii.

Michael își dori să se oprească acolo în prag și să se poată întoarce. Știa că ele n-aveau cum să mai fie la fel după ce avea să le dea vestea. De atunci încolo aveau să știe că se pot întâmpla lucruri rele și se pot întâmpla repede, dacă nu ești atent. Elicopterele ar putea fi doborâte. Mamele ar putea fi rănite… sau mai rău.

Michael reuși să se împiedice.

— Vrei să o vezi pe mami cum îmi citește? întrebă Lulu.

Încercă să se miște, dar în schimb, rămase acolo, legănându-se încet și sprijinindu-se de tocul ușii să nu cadă. Apoi înaintă și închise televizorul.

Betsy se încruntă.

— Ce s-a întâmplat?

În liniștea ce urmă întrebarea, Betsy păli.

— E vorba de mama?

— Mama e acasă? Iuhuu, unde e? întrebă Lulu.

„Speranțe”, îi trecu lui Michael prin minte. Trebuia să-și lase deoparte temerile și să le dea speranțe.

Dar dacă se dovedeau a fi deșarte? Habar nu avea cât de rănită era Jolene sau dacă avea să supraviețuiască.

Doborâtă.

Înghiți în sec și se șterse la ochi, înainte ca lacrimile să i se adune din nou.

— Spune-mi, îl rugă Betsy mohorâtă.

I se rupea inima de cât de speriată era și de cât de mult se străduia să se comporte ca un om matur. Se strecură printre maldărul de haine de pe podea și urcă în pat alături de ele. Lulu îi sări pe piept, fără avertisment.

— Unde e, tati? întrebă ea săltând.

Michael se ridică și își întinse picioarele.

— Betsy, vino aici, spuse el încet.

Traversă patul cu grijă, fixându-l cu privirea. Văzu cum buzele îi tremurau, deși ea se străduia să le oprească.

— Mami a avut un accident, zise el când amândouă fetele erau în brațele lui. E-n drum spre un spital foarte bun și…

„O să o facă bine”.

Nu putu să o spună, nu se putu urni să rostească cuvintele.

Lulu se desprinse, se puse pe genunchii lui și îl fixă cu privirea.

— Mami a fost *lănită*?

— O să se facă bine? întrebă Betsy în șoaptă.

Michael nu se mai simțise atât de dureros de incomod în viața lui.

— Trebuie să credem că va fi bine. Trebuie să ne rugăm pentru ea.

Betsy se uită la el, pe cale să se piardă cu firea. Lacrimile începură să i se scurgă pe obraji; tremura din tot corpul.

Lulu izbucni în plâns.

Mihael le luă pe amândouă în brațe, lipindu-se de ele și încercând să-și suprime lacrimile.

Plânseră un timp, care li se păru destul de îndelungat. Într-un final, Lulu se desprinse. Părul ei negru și ondulat era umed și i se lipea de obrăjorii roz.

— Dacă mami e *lănită*, o să-i dea înghețată? Mai ții minte, Betsy, când eu am căzut pe scări și

mami mi-a dat înghețată?

— De căpșuni, spuse Betsy și Lulu încuviință.

— Cu topping de bomboane colorate.

Betsy își șterse ochii și smârcâi tare.

— Lulu, mai ții minte vara trecută, când și-a sucit glezna la plajă? I se umflase și se învinețise tare, dar ea ne spunea că nu o doare deloc. S-a oprit din alergat pentru o zi, așa ceva.

— Sau mai știi, atunci când a mușcat-o câinele la magazin și sângera rău, dar ea de-abia simțea? Asta fiindcă e soldat, așa a zis. E tare ca-n armată. Nu-i așa, tati?

Michael se rezumă să aprobe din cap. Pentru ele aceste povești erau o manieră încurajatoare de o aduce pe Jolene acasă, unde aparținea, însă el se putea gândi numai la elicopterele care se prăbușeau în deșert, izbindu-se de pământ și explodând, provocând răni catastrofale. Se gândi la scrisorile pe care nu i le trimisese cât ea fusese plecată și la lucrurile nespuse și la cele spuse – „nu te mai iubesc” – și simți că i se face rău.

Fu pe deplin recunoscător când mama lui se ivi la ușă, două ore mai târziu.

— *Yia yia*, mami e *lănită*, zise Lulu începând din nou să plângă.

Mama lui se apropie intenționat de ea.

— Lucy Louida, mama ta e o războinică, să nu cumva să uiți asta vreodată. Acum are nevoie de gândurile noastre bune. Ce-ați zice să vă puneți pijamalele și eu să vă citesc o poveste?

Michael se retrase de lângă fete, ridicându-se. Pe măsură ce se apropia de mama lui, simți cum îi tremurau picioarele.

— Of, Michael, zise ea duios, iar vocea începu să-i tremure și ochii să i se umple de lacrimi.

— Nu face asta, zise el, evitându-i mâna întinsă.

Nu-și putea permite să fie alinat acum, nu în fața copiilor. La atingerea mamei, risca să cedeze. Trecu pe lângă ea până ieși în hol.

Închise ușa de la dormitorul lor și coborî. Pentru o vreme – nu știu cât timp – se holbă la lucrurile de prin casă. Se uită la poza lor de nuntă din bibliotecă, la măsuța pe care o finisaseră împreună, la farfuria pe care scria *Ești Special*, care atârna pe peretele din bucătărie.

Sună telefonul și se întinse după el.

— Michael Zarkades.

— Bună ziua, domnule Zarkades. Maxine Soll la telefon, de la Crucea Roșie.

Strânse mai tare de telefon, gândindu-se „O, Doamne, sper să fie bine”.

— Cum se simte soția mea?

— Elicopterul a fost doborât la Al Anbar noaptea trecută. Nu am prea multe detalii și nu vă pot oferi informații despre restul echipajului. Însă știu că e vie și e stabilizată. A fost tratată la Balad și acum e în drum spre Landstuhl, Germania.

Michael se simți atât de ușurat, că se lăsă în genunchi pe podeaua bucătăriei.

— Slavă Domnului, murmură el.

Angajata de la Crucea Roșie începu să povestească ceva despre spital, însă el abia o mai asculta.

Închise telefonul și ieși pe terasă, unde o noapte rece și neagră îl înconjură de îndată. „Jo, tu o să vii acasă… și o să fii bine…”

Era atât de cufundat în propriile-i gânduri, încât de abia-l zări pe bărbatul care stătea pe veranda de peste drum. Deși nu putu să-i recunoască chipul și văzu doar o siluetă în lumina unei lămpi stradale, își dădu pe loc seama cine era.

Închise ușa în urma lui și coborî aleea pietruită, auzind cum pașii lui ronțăiau din pietrișul gri. Noaptea mirosea a reflux, ușor sulfuros.

— Carl? întrebă el apropiindu-se. A venit și la tine Lomand?

Carl încuviință.

— Trebuie să ies din casă. Seth e… nu știu ce naiba să-i spun. Acum e cu el mama lui Tami.

— Da, și mama e cu fetele. Cum e Tami?

— Afurisiții din armată și ăia de la Crucea Roșie nu mi-au zis nimic. E vie. În stare critică. Asta e tot ce știu. Jo cum e?

— Vie și stabilizată. E tot ce știu. Și nimic altceva despre ceilalți membri ai echipajului.

— Am găsit azi o scrisoare de la Tami. Cred că mi-a trimis-o înainte de misiune. Părea așa de…

Glasul obosit al lui Carl se poticni o clipă. Apoi continuă în șoaptă:

— După asta am citit-o din nou și m-am gândit: să fi fost ultimele ei cuvinte?

Michael n-avea idee ce să-i răspundă, așa că nu spuse nimic. Însă nu putea suporta nici tăcerea.

— Ai vreun avion de prins mâine? întrebă într-un sfârșit.

— Da, tu?

— Da.

Michael privea lung spre apa neagră, ascultându-i clipocitul la mal. Cu cât avea să zăbovească mai mult acolo, cu atât avea să se simtă mai rău. El și Carl aveau în sfârșit ceva în comun, însă asta nu-i făcea neapărat să fie mai apropiați.

— Ei bine, m-aș duce înapoi la fete. Ne vedem mâine.

— Bine. Carl se opri și apoi se întoarse. Mersi că ai venit aici, Michael.

Michael încuviință din cap și se îndreptă înapoi spre casă, însă odată intrat, aproape că-și dori să fi rămas cu Carl. Oriunde se uita, o vedea pe Jo.

„Am găsit o scrisoare…”

Intră în birou și deschise computerul, apoi e-mailul. Și acolo, văzu în Inbox, adresa militară a lui Jolene, cu litere negre și groase.

Când o scrisese oare? Ieri, înainte de zbor?

O deschise.

Iubirile mele,

Vă mulțumesc din suflet pentru pachetele pe care mi le-ați trimis săptămâna asta. Am fost regina taberei, vă zic! Toată lumea voia să guste din bunătățile mele, iar baclavaua a fost incredibilă! Am luat o gură și m-am gândit la voi toți. Rugați-o pe yia yia *să vă povestească cum m-a învățat s-o fac. Clar n-am fost cea mai bună elevă a ei. Sigur nu așa pricepută ca Betsy.*

Știți ce-mi mai amintește de casă? Vremea de aici. E septembrie și plouă, chiar și în deșert. Baza e o mare mocirlă. Ție, Lulu, ți-ar plăcea în mod sigur. Lipa, lipa, lipa!

Zilele astea, e mai mult rutină pe aici. Am zburat mult. De curând am zburat către un loc numit Zona Verde și a trebuit să prepar milkshake-uri. Bun, bun!

Elicopterul Black Hawk îmi devine o a doua casă. E atât de bine echipat, că simt că am lumea la picioare. De fiecare dată când mă uit la GPS, mă gândesc la voi și număr zilele până voi fi din nou acasă.

Până atunci, știu că vă e tare dor de mine și vreau să știți că și mie mi-e foarte dor de voi. Sunteți primul lucru la care mă gândesc dimineața și ultimul gând cu care adorm noaptea.

Lulu, de abia aștept să-mi povestești în cele mai mici detalii cum a fost prima ta zi de școală. Știu că ți-e un pic frică, însă încearcă să-ți amintești că tuturor le este. Ți-ai făcut vreun prieten? Cum e învățătoarea ta? Spune-mi tot!

Betsy, știu cât de singură te simți uneori zilele astea. Gimnaziul nu e simplu pentru oricine, mai ales pentru o fată care-și face griji pentru mama ei și care are probleme cu prietenii. Viața e complicată – mai ales acum – și te-ar ajuta dacă ai accepta asta și ai merge mai departe. Nu-ți fie frică să vorbești cu Sierra de ce te sperie. Sau cu Seth. Sau cu tatăl tău. Nu știi cine îți poate spune exact ce ai nevoie să auzi. Și nu uita, o prietenă te

poate ajuta să treci prin cele mai negre momente. Știu asta fiindcă Tami mă ajută aici în fiecare zi.

Ce am realizat aici, de la distanță, e cât de norocoase suntem să ne avem una pe alta.

Vă iubesc pe amândouă până la cer,
Mama

Se lăsă pe spate. „Vă iubesc… pe amândouă."

Desigur, o merita, dar tot durea. Crezuse că scrisoarea lui ar fi putut schimba ceva, însă de ce ar fi făcut-o? O singură scrisoare – trimisă atât de târziu – cu greu putea îndrepta răul făcut.

— Michael? zise mama lui din spate, intrând în birou.

Se întoarse spre ea încet. Scaunul scârțâi sub el.

— Jo a trimis un mail. Fetele vor dori să-l citească de dimineață.

— Urmează-mă, zise ea.

O urmă afară din birou și intrară în sufragerie, unde ea se așeză pe fotoliul mare și căptușit de lângă fereastră. El se afundă în moliciunea canapelei, între ei se afla o măsuță veche de cafea – primul proiect de imitație de antichități al lui Jolene – de un albastru pal și acoperită cu rămășițele vieții de familie: un creion, două fotografii cu rame din carton, un castron din lut presat cu degetele de una dintre fete și o revistă necitită. Dacă Jolene ar fi fost acolo, ar fi arătat mai ordonat.

— Trebuie să fii puternic pentru fete, zise mama lui. Pentru toate.

— Înainte să plece, zise el, știind dinainte de a-și compune gândul că nu-l putea rosti cu voce tare – deoarece ei i-ar fi fost rușine cu el, însă nu putu să-l țină pentru sine –, înainte să plece i-am spus că nu mai vreau să continuăm căsnicia.

Mamei lui păru că-i cade fața.

— Cu asta a plecat ea la război?

— Da.

— O, Michael. Oftă adânc. Mă și întrebam. Scrisorile ei…

— Sunt adresate fetelor. Da.

— Ei bine, zise ea. Ești un idiot, bineînțeles. Însă cu toții am fost idioți în dragoste. Nu e ca și cum eu și tatăl tău n-am fi avut și noi problemele noastre. La un moment dat s-a mutat, timp de șase luni. Erai mic. I-am căutat scuze. Am așteptat. E poveste lungă și nu mai contează nimic în afară de asta: el s-a întors și eu l-am primit înapoi. Am găsit o cale să fim din nou fericiți. Și așa o să reușiți și voi.

Se ridică și ieși pe la marginea mesei. Se așeză pe canapea și puse un braț în jurul lui, apoi îl trase la piept, alinându-i nervii zdrențuiți cum numai o mamă putea face.

— Am eu grijă de fete. Tu mergi după ea, Michael.

Stătură acolo vreme îndelungată. Când mama lui adormi, în sfârșit, Michael se ridică. O acoperi cu una dintre păturile tricotate de ea și apoi rătăci prin casa întunecată. Trecu să-și verifice fetele în mod repetat din pragul ușii și le privi cum dormeau, urând viața nouă în care se puteau trezi. Incapabil să adoarmă, începu să bea cafea la 5 dimineața, în mare parte fiindcă, deși nu putea dormi, era atât de obosit încât se tot împiedica, lovea și dărâma lucruri. Din când în când, îi străfulgera prin minte chipul lui Jolene zâmbind, și asta-i provoca un fel de orbire temporară. Se întâmpla ori de câte ori se împiedica de un scaun sau dărâma o poză de familie.

Îl trezi soneria de la intrare. La auzul acestui sunet se ridică brusc în picioare, realizând că adormise într-un scaun din lemn de la bucătărie. Clătinându-se, merse să deschidă ușa.

În prag stăteau trei bărbați. Se prezentară drept foștii colegi de la Gardă ai lui Jolene și se oferiră să facă orice era nevoie pentru a ajuta. Afară, pe drum, văzu cum o mașină intră pe aleea la Tami și

Carl. Neîndoielnic erau alți trei soldați, gata să-și ofere sprijinul.

Michael încercă să scape de ei – nu reuși – și sfârși prin a-i invita în sufragerie, unde se aliniară cu toții la perete. Spuseră că erau pregătiți pentru orice – să ducă fetele la școală, să facă cumpărăturile, să tundă peluza.

— Mama, zise el, aplecându-se să o trezească.

— Ha?

Se ridică cu ochii lipiți de somn.

— Au venit niște…

Înainte să-și termine fraza, se auzi din nou soneria.

De data asta erau patru soții care stăteau pe veranda lui, fiecare ținând în brațe câte o caserolă acoperită cu folie de aluminiu și o pungă plină de cumpărături. Îl întâmpinară cu zâmbete triste, pline de înțelegere și cu îmbrățișări – toate fără lacrimi – și apoi începură să organizeze mâncarea adusă. Puțin mai târziu, toată casa mirosea a bacon prăjit. Femeile pregăteau micul dejun pentru fete.

Pe la nouă, fetele coborâră în casa lor mică și aglomerată. Lulu aruncă o scurtă privire la toată agitația și se cățără în poala bunicii ei. Betsy își puse în ureche căștile; rămase în colț, ascultând muzică și jucându-se un joc electronic.

Michael era pe cale să-i atragă atenția când cineva sună din nou la ușă.

Epuizat deja la gândul unui nou ajutor, deschise.

Șifonat cum era și se simțea, îi luă un moment să proceseze ce vedea. O femeie cu o figură cunoscută, tunsă scurt și machiată prea strident, se afla în fața lui pe verandă. Ținea în mână un microfon.

— Diana Vigan sunt, de la KOMO TV. Dumneavoastră sunteți Michael Zarkades?

Dădu din cap sec, observând că oamenii începuseră să depună buchete de flori de-a lungul gardului. Cineva tocmai legase o fundă roșie de stâlpul cutiei poștale.

— Soția dumneavoastră a plecat la război alături de prietena ei cea mai bună, copilotul comandant Tamara Flynn? Am înțeles că s-au cunoscut în adolescență la școala de aviație. Trebuie să fiți atât de mândru de soția dumneavoastră. Cum vă…

— Nu comentez.

Trânti ușa și se dădu un pas în spate, atât de supărat că-i trebui un minut să realizeze că în cameră se făcuse liniște. Bărbații din Gardă și soțiile lor – și familia lui – se uitau toți lung la el. Cumva îi dezamăgise, era evident. Ce se așteptau de la el să spună? Că era mândru de ea? *Mândru* că fusese mitraliată?

Cum să se aștepte la așa ceva din partea lui? Cum putea el oare să formuleze măcar o frază, acum când lumea lui se prăbușea?

Capitolul 16

În Seattle era una dintre acele zile înnegurate, încât părea că nu exista cer, ci doar straturi și straturi de gri. Jolene putea auzi din depărtare sirena de ceață a feribotului, care se propaga în valuri, ca apa peste care plutea nava. Un pescăruș țipă.

„Betsy adoră să hrănească pescărușii ăștia.” De câte ori nu stătuseră pe puntea feribotului, ținându-se de mână, biciuite de vântul rece, să arunce mâncare păsărilor cu ochi de mărgele, ce păreau mereu să plutească atât de lejer?

Se auzi un claxon.

Se încruntă, buimacă.

Sunetul se preschimbă în *bip-bip-bip*.

Brusc, realiză că avea ochii închiși. Gura-i era atât de uscată, că nu putea înghiți. Ba nu. Avea ceva în gură.

Se trezi încet, luptându-se să deschidă ochii.

Deasupra, în locul cerului, văzu un tavan alb, din care venea o lumină supărătoare. Clipi. În jurul ei erau adunate mașini, standuri înalte cu monitoare, ca niște bocitoare slabe și decolorate, ce tot clipeau și bipăiau.

Ce avea în gură, de fapt, era un tub. Un altul îi intra în piept, conectat la aparatul din dreapta ei.

Un sunet puternic urca și cobora.

Auzi pași, apoi o ușă se deschise și se închise din nou.

Trebuia să gândească. Unde era? Ce se întâmplase?

De patul ei se apropie un bărbat înalt în halat alb. Purta mănuși mov și o mască albă care-i acoperea nasul și gura. Trase perdelele și formă un semicerc de intimitate.

Un pat. Da, asta era. Era într-un pat.

— Doamnă comandant, zise el. Te-ai trezit.

Încercă să vorbească, dar tubul o făcu să vomite.

Durere. O *durea.* O lovi brusc, înghițind-o; oare simțise asta tot timpul? Lângă ea, un monitor începu să bipăie accelerat.

— Ia-o încet, doamnă comandant, zise străinul prin mască. Ai avut un accident teribil. Nu-ți amintești? Elicopterul tău s-a prăbușit la pământ.

Vocea lui păru că rostește prelung cuvântul: ac-ci-dent.

Fum. Bucăți de metal arzând. *Tami.*

Simți cum o trece un val de adrenalină. O săgetă o durere – de unde venea oare? Nu putea să-și dea seama cu precizie, nu o putea izola.

Voia să întrebe de Tami și de echipajul ei, însă nu era în stare de nimic. Se uita lung la străin, zicându-și „te rog…”

Se închipui apucându-l pe acel bărbat de braț și cerându-i să-i spună unde era echipajul ei, dar nu putu face nimic din toate acestea. Se gândi la Tami, își aminti cum o ținuse în brațe și-i promisese că amândouă vor fi bine.

Sânge pe fața ei… și peste tot.

Bărbatul îi făcu ceva pungii de lângă patul ei și încet-încet, ceața reveni și o învălui, îndulcind peisajul până când ea se îndepărtă de tot. Era din nou pe verandă, cocoțată cu picioarele pe balustradă, ascultând chiotele ascuțite ale lui Lulu în timp ce aceasta alerga prin curte și sunetul uniform și statornic al valurilor din depărtare.

∵

Durerea o trezi brusc.

Jolene deschise ochii, inspirând adânc, disperată să-și umple plămânii cu aer. Tubul nu mai era acum în gura ei. Cât stătuse oare acolo, pierzându-și și recăpătându-și cunoștința?

Nu putu să-și dea seama de trecerea timpului. Se trezi brutal, amețită și cu ochii în ceață. De câteva ori, asistentele trecuseră prin cameră și ea le implorase să-i dea vești, însă tot ce primise în schimb fuseseră priviri pline de compătimire și promisiunea de a-l chema pe căpitan, însă dacă acesta se întorsese vreodată, ea fusese adormită.

Acum era însă trează. Patul ei era nițel ridicat și o parte dintre aparate dispăruseră. Luminile de deasupra capului erau incomode și necruțătoare. Prin micuța fereastră din dreapta reuși să vadă că ploua. Pentru o afurisită de fracțiune de secundă, crezu că era din nou acasă.

Studie camera – văzu scaunul din metal de lângă fereastră și un televizor în colțul dintre zid, tavan și pereții vopsiți gri. Apoi privi ușor în jos. Brațul ei drept era în ghips de la cot la încheietură.

Piciorul drept de abia-i mai arăta a picior. Era poziționat deasupra așternuturilor albe scrobite, ușor îndoit doar la genunchi. De la mijlocul coapsei era umflat, înnegrit și plin de puroi; arăta ca un cârnat ars pe deasupra cearceafurilor imaculate. Patru șuruburi din metal îl țineau să nu se destrame, să mai semene cu un picior. Un furtun legat de un fel de aspirator drena fluidele din rană, colectându-le într-o pungă din plastic. La gleznă-i

ieșeau la suprafață așchii din os, iar duhoarea… era cumplită, parte arsură, parte putreziciune.

La vederea acesteia, îi veni să vomite și duse mâna la gură; simțea cum bila i se urca în gât.

— O, Doamne, șopti ea.

Ușa se deschise și un bărbat înalt în halat pătrunse în cameră.

— Te-ai trezit, zise el, trăgând o mască peste gură și nas.

Veni pe cealaltă parte a patului și se așeză lângă ea. Sunt căpitanul Sands.

— Cum e echipajul meu?

— Doamnă comandant, trebuie să stai liniștită.

Jolene încercă să se miște, dar nu avea deloc putere în partea superioară a corpului.

Efortul neînsemnat o făcu să respire greu și să tremure.

— Echipajul meu… și Tami, întrebă în șoaptă, privind spre el. Comandantul Flynn?

— Comandantul Flynn e sus.

— Trăiește, zise Jolene, alunecând din nou în perne. Slavă Domnului. Pot să vorbesc cu ea?

— Nu încă, doamnă comandant. A suferit o traumă cerebrală. O monitorizăm cu atenție.

— Hix?

— Sergentul Hix e și el aici. A încasat niște șrapnel în coapsă, dar se vindecă repede. Celălalt tunar al tău, Owen Smith, nu a supraviețuit prăbușirii. Îmi pare rău.

— O, Doamne.

Smitty. Își aminti zâmbetul lui radios… și gaura enormă din piept. „Păstrez locul ăsta pentru tine, doamnă comandant. Eu, unul, aș vrea să o aud pe mama”.

— Acum, doamnă comandant, putem să vorbim despre tine? întrebă doctorul cu blândețe.

Îl privi pieziș, urând mila pe care o zări în ochii lui.

— Sunt pe moarte, asta ai de gând să-mi spui?

— Ai fost grav rănită, Jolene, n-am să te mint. Dar infecția e cea mai mare problemă în răni cauzate de explozie, precum a ta. Totul e absorbit – mizerie, sticlă și bucăți de metal. Ne temem că nu faci cangrenă. Te curățăm zilnic. Și ai pierdut atât de mult sânge, încât ne e frică să nu-ți cedeze ficatul sau rinichii. De asemenea, ești programată la operație pentru mâna dreaptă. Șrapnelul ți-a distrus un nerv la încheietură. Tragem totuși speranțe că o să o poți folosi parțial, pe viitor.

Parțial

— Rănile de pe față ar trebui să treacă odată cu timpul, însă le monitorizăm atent și pe acestea. Sunt răni de la explozie.

Rezistă pornirii de a-și pipăi obrajii. „Fața mea".

Închise ochii să nu vadă cât de însemnată era, însă făcu o greșeală. În întunericul spaimei sale, își văzu copiii împreună, strigând-o și implorând-o să se întoarcă acasă.

— Te rog, șopti ea, urându-și tremuratul vocii. Era *soldat,* pentru numele lui Dumnezeu și tot nu putea să-l privească în ochi pe acest bărbat. Nu pot să mor. Am copii, căpitane, te rog.

El îi atinse mâna stângă. Simți atingerea rece a mănușilor lui din cauciuc pe pielea ei. Fără contact uman. De parcă ar fi contat. La ce i-ar fi folosit atingerea unui străin când totul în privința ei atârna de-un fir de ață?

Avea nevoie de Michael aici. El ar fi avut grijă de ea.

Michael, a cărui dragoste o mai salvase o dată. În subconștient, știa că era o problemă cu Michael, că ceva nu funcționase, dar morfina începu să-și facă efectul și s-o aline, iar Jolene era din nou cu soțul ei, ținându-se de mână și plimbându-se pe plajă alături de bărbatul iubit…

∵

La ora două, în ziua când CNN-ul anunțase lumea întreagă despre accidentul lui Jolene,

Michael și Carl se urcară într-un avion spre Germania.

Aterizară în Frankfurt, într-o noapte rece și neagră, când ploaia curgea anemic peste nesfârșitele clădiri din beton și alei ale aeroportului.

Când în sfârșit trecură de vamă, cu valizele în mâini, Michael se uită în jur.

— Au zis că trimit pe cineva să ne întâmpine, îi spuse lui Carl.

Câteva clipe mai târziu, un tânăr în uniformă se apropie de ei.

— Domnule Zarkades, domnule Flynn?

— Noi suntem, zise Carl. Eu sunt Flynn.

Tânărul soldat îi înmână lui Michael o pungă mică și transparentă din plastic. În ea se afla verigheta lui Jolene, plăcuțele de identificare și vechiul ei ceas, cu cadranul spart. Le privi lung. În doisprezece ani nu o văzuse niciodată pe Jolene fără verighetă. „E real ce se întâmplă”, gândi el. Mergea să o vadă pe soția lui care fusese rănită în război.

— Mulțumesc, spuse el sec.

Băiatul îi conduse prin aeroport, spre o mașină care-i aștepta. După o scurtă plimbare, ajunseră la Centrul Medical Regional din Landstuhl.

Ploaia și vântul izbeau intrarea în rafale. În strălucirea de neon a holului, Michael și Carl fură imediat absorbiți de vârtejul protocolului militar – doctori, asistente, capelani și ofițeri de legătură îi așteptau la întâmpinare. Cu toții stăteau drepți, falnici și sobri și purtau mănuși mov din cauciuc.

Începu să străbată camera, apoi să se înfurie.

— La naiba cu armata, murmură el, mișcându-se în susul și-n josul holului aglomerat.

Când un neurochirurg sosi să-l ia pe Carl, Michael deja nu mai putea.

Merse din nou la recepția asistentelor.

— Sunt Michael Zarkades și am străbătut jumătate din glob s-o văd pe soția mea, Jolene

Zarkades. E ofițer, dacă contează în vreun fel. M-am săturat să tot aștept. Doar spuneți-mi unde e afurisita ei de cameră.

Asistenta se uită peste un dosar.

— Căpitanul Sands v-a rugat să așteptați. Vrea să vă explice personal situația. Îmi pare rău, domnule…

În spatele lor izbucni haosul. Michael se întoarse exact la timp să vadă un val de soldați care intrau duși pe tărgi, prin ușa din față. Instantaneu, apărură doctori și asistente. Veni și un preot, luă mâna unui soldat într-a sa și făcu semnul crucii.

Michael se aplecă peste tejghea și văzu numărul camerei lui Jolene pe fișa ei și apoi se îndreptă spre lifturi.

∵

— Ajutor! țipă Jolene, trezindu-se dintr-un coșmar.

Se ridică brusc în capul oaselor și durerea îi explodă pe partea dreaptă. Oftând, se prăbuși din nou între perne.

Ca de obicei, primul lucru pe care-l remarcă atunci când deschise ochii fu piciorul ei oribil, care de abia mai putea fi numit așa. Sunetul aspiratorului era atât de puternic, că estompa totul în jur, inclusiv bătăile inimii sale. Durerea era teribilă, copleșitoare.

Însă dincolo de propria-i durere, se gândi la Tami. La Tami, Smitty și Jamie.

Toată viața fusese o optimistă, se forțase să fie așa. Speranța-i murise însă acum. Dacă Tami nu supraviețuia? Și ce naiba avea să-i spună mamei lui Smitty? „Mi-a arătat poza cu dumneavoastră de zeci de ori… poza aceea când jucați tenis”.

Era vina ei. Integral. Cum avea să trăiască mai departe cu asemenea vină? Dar voia oare s-o facă?

Întinse mâna după butonul de morfină, gândindu-se că mai bine depășea această oroare dormind.

Apoi îl zări printr-o fantă dintre perdelele care-i înconjurau patul.

Michael era acolo.

∵

Michael se certă cu asistenta și pierdu.

— Trebuie să-l așteptați pe doctorul Sands. Și oricum nu aveți voie să intrați acolo fără mască și mănuși, spuse femeia pe un ton ferm.

— Bine.

Înșfacă masca și mănușile și plecă. Și le puse, așteptă un pic în fața camerei nevestei sale, inspiră adânc și intră.

Brusc îi trecu prin cap că poate ar fi fost mai bine să nu fi dat buzna așa, poate că mai întâi ar fi fost mai bine să audă prognoza lui Jolene…

Jumătate din patul ei era împrejmuit cu o perdea; nu o putea vedea de unde era.

— Jolene?

Închise ușa după el. Primul lucru pe care-l remarcă fu mirosul. Era o duhoare de putreziciune care aproape-l făcu să vomite. Îi veni în gât gust de bilă și simți cum se sufocă.

Își umezi buzele, făcu un pas în față și dădu la o parte perdeaua.

Cu greu își recunoscu soția. Partea dreaptă a feței era acoperită de răni însângerate care supurau, iar stânga-i era vânătă și umflată. O tăietură adâncă de-a lungul fălcii îi fusese cusută. Buzele-i erau uscate și crăpate. Pe de-o parte-i atârna fără viață o bucată de păr rărit.

Ceea ce-l tulbura însă era piciorul. Dacă se mai putea numi picior. Vânăt, decojit, îndoit și rupt, având de două ori dimensiunea normală; șuruburi gigantice îl țineau întreg la genunchi și gleznă. Un os palid ieșea la iveală dintr-o piele vânătă și înnegrită. Și duhoarea…

Pentru o secundă cumplită și umilitoare, crezu că i se face rău.

Respiră greu și numai pe gură, prin mască, dar mirosul persistă. Își dădu seama că trebuia să fie

mai puternic, să se gândească la ea, dar simțea că se înecă. Nu reușea deloc să-și regleze respirația.

— Jo, zise el încet, cu vocea spartă și respirația accelerată. Îmi pare atât de rău, zise el în sfârșit – *abia* găsindu-și tăria s-o privească.

Știa că ochii lui erau plini de durere și oroare și îi era imposibil să se abțină. N-ar fi trebuit să se prezinte acolo, atât de nepregătit. Ea avea nevoie să-l vadă puternic și sigur pe el, iar el nu putea face asta.

— N-am vorbit cu doctorul… n-am știut. Ar fi trebuit să aștept. Încercă s-o ia de mână, apoi văzu vânătăile și se retrase. Nu vreau să te rănesc.

— Prea târziu, șopti ea cu lacrimi strălucindu-i în privire.

— Jolene…

Își întoarse fața însângerată și umflată de la el.

— Tami s-a înșelat, zise ea încet, mai mult pentru sine decât pentru el.

— Ce, ce a zis Tami?

— E prea târziu pentru noi, Michael. Ai avut dreptate în privința asta.

Vocea i se frânse când rosti această frază, ceea ce-l făcu să se simtă și mai rău. Întinse mâna, apăsă pe butonul de morfină și adormi într-o clipită.

Capitolul 17

O dezamăgise din nou. Îi văzuse piciorul rănit și se panicase, pur și simplu. De ce oare nu-l avertizase nimeni? Dacă ar fi știut, poate ar fi reușit să-și ascundă reacția inițială.

Poate. Dar, sincer, se îndoia de asta. Rănile ei îl copleșiseră. Cum putea să-i fie de ajutor?

— Domnule Zarkades?

Se întoarse și văzu un bărbat în halat alb, înalt și cu părul grizonant. Deasupra măștii chirurgicale

zări doi ochi serioși.

— Îmi cer scuze de întârziere, domnule Zarkades. Aici urgențele vin una după alta. Sunt căpitanul Sands, sau Jim. Voiam să vă vorbesc înainte s-o vedeți.

Michael fu din nou cuprins de rușine și apoi de furie pe el însuși, pe armată, pe acest om care nu sosise la timp, pe Dumnezeu.

— Ar fi fost bine.

— Urmați-mă, zise Sands, ducându-l afară din holul aglomerat.

Pretutindeni erau asistente care alergau dintr-o cameră în alta.

— După cum bine ați observat, zise Sands în timp ce închise ușa lui Jolene, soția dumneavoastră a suferit răni grave. Sunt multe lucruri care ne îngrijorează, începând cu infecția. Rănile de la explozii, precum cele pe care le are ea, sunt periculoase în mod deosebit. Nu vă puteți imagina câte se strecoară într-o asemenea rană. Bacteriile debordează. În fiecare zi dezinfectăm piciorul, însă, sincer vă spun, am rețineri.

— Cum adică, aveți rețineri?

— Există șanse să-și piardă piciorul. De mâna ei dreaptă nu știm încă nimic, dacă va reuși sau nu să se folosească din nou de ea.

— Cum pot să o ajut?

— Facem tot ce putem. Rănile de pe față se vor vindeca repede.

Michael îi mulțumi doctorului și se întoarse la patul lui Jolene. Rămase acolo ore în șir, privind-o fix și așteptând-o să se trezească. Simțea o nevoie nebună să-și ceară iertare, să-și revizuiască reacția. Să fie un om mai bun. Crescuse atât de mult în absența ei și apoi, la prima ocazie ivită să-i arate aceste schimbări, eșuase. Lamentabil.

Într-un final, părăsi camera epuizat și ieși din spital. Dar pe măsură ce se apropia de lifturi, se gândi la Carl și la Tami. O întrebă pe o asistentă

unde era camera de Terapie intensivă și luă liftul un etaj mai sus, spre camera lui Tami.

Prin geam, îl văzu pe Carl pe marginea patului soției lui, încovoiat, cu lacrimi șiroindu-i pe obraji. Michael era cât pe ce să plece când Carl ridică fruntea și-l văzu. Își șterse ochii, își îndreptă spatele și se dădu jos de pe marginea patului să deschidă ușa.

— Cum se simte? întrebă Michael.

— Traumatism cerebral, răspunse Carl ridicând din umeri. Asta înseamnă că se poate trezi sau nu din comă. Își poate reveni cu brio sau nu-și mai poate reveni niciodată. I-au scos o parte din craniu fiindcă începuse să i se umfle creierul. Jo cum e?

Michael fu surprins de lacrimile care începură să-i înțepe ochii. Nu se sinchisi să le șteargă.

— Riscă să piardă un picior și mâna dreaptă e pentru moment nefuncțională.

Se priviră lung unul pe celălalt. Ar fi trebui să găsească alinare, dar nu găsiră.

Michael nu putea rămâne acolo, să facă schimb de temeri cu un bărbat pe care de abia îl cunoștea.

— Ei bine, mă îndrept spre Casa Landstuhl, zise el.

Era o clădire construită de un filantrop american, unde erau găzduite familiile soldaților răniți.

— Eu o să dorm aici la noapte. I-am rugat să-mi aducă un pat.

Michael ar fi trebuit să se gândească la asta. Murmură ceva că se va întâlni în ziua următoare cu Carl și apoi părăsi spitalul. În mai puțin de jumătate de oră, se instala într-o cameră îngrijită cu baie și pat dublu în Casa Landstuhl.

Cum stătea pe patul incomod, privind în gol și amintindu-și totul, încercă să caute o cale să-și îndrepte greșeala comisă în ziua aceea. Cum ar fi putut se convingă pe Jolene că se schimbase, când se purtase fix cum probabil ea s-ar fi așteptat?

La ora potrivită, sună acasă, răspunse Betsy. La mijlocul salutului, ea – l întrerupse, întrebând:

— Cum e mama?

Ce-i putea spune? Adevărul i-ar fi dat probabil coșmaruri, dar trebuia să se pregătească pentru ce era mai rău, nu-i așa? Dacă s-ar fi pregătit, probabil s-ar fi descurcat mai bine. Se sprijini de grinda ieftină și instabilă.

— Zice să se simte un pic mai bine și că de abia așteaptă să te audă.

— Dar ce-a pățit?

El făcu o pauză. Acum era momentul să spună ceva, lucrul potrivit, să aline temerile fiicei sale, ca ea să poată spera. Puse în balanță opțiunile – minciuni sau adevărul – și găsi de cuviință să-i spună jumătăți de adevăr.

— Mâna dreaptă și glezna sunt… rănite. Medicii se străduiesc să le repare.

— E stângace, așa că asta-i de bine, zise Betsy.

— Da, recunoscu el sec.

— Tata? Tu de fapt ce nu-mi spui?

Își drese gâtul.

— Nimic, Betsy. Nu știm încă tot, despre asta-i vorba. Încă-i fac teste. Sunt sigur că în curând…

— Mă crezi copil. Lulu, strigă ea. Tata la telefon. Vrea să-ți spună că mama a fost împușcată, dar e bine.

— Betsy…

— Tati, scânci Lulu. Mama e mai bine? I-au dat înghețată?

El își trecu mâna prin păr și oftă. Vorbi cu Lulu preț de câteva minute, deși, sincer să fie, nu reținu nimic din ce spuseră ele, și apoi intră și mama lui pe fir.

— Michael, cum e Jolene?

— Am dezamăgit-o, mamă, zise el încet, mai mult pentru sine.

Imediat realiză că făcuse o greșeală, că nu trebuia să-i fi spus așa ceva mamei sale, dar acum

avea nevoie de sfaturi și ce sfat bun ar fi putut ea să-i dea, bazându-se pe informații greșite?

— Michael, o să-ți spună ea ce are nevoie. Trebuie doar să asculți.

Mai vorbiră preț de câteva minute. Apoi el închise și telefonul, și ochii, gândindu-se că îi va fi imposibil să adoarmă, însă până să-și dea seama, lumina se strecură în cameră și el clipi, treaz.

Ceasul de pe noptieră arăta șapte și un sfert.

Se dădu jos din pat, simțindu-se bătrân și obosit. Când isprăvi să facă duș, să se bărbierească și să se îmbrace pentru ziua în curs, Michael se simțea deja mai bine.

Până să se așeze pe patul lui Jolene, năvăliră toate peste el – teama, vina, furia. Se temu că ea avea să-și piardă piciorul drept și funcționalitatea mâinii drepte, și că asta avea s-o transforme în altcineva. Nu-și putea imagina cum e să fii atât de rănit, să ai atât de multe de pierdut. Cum avea să redevină oare femeia de dinainte?

Apoi se simți vinovat că-și făcea griji pentru membrele ei, când viața ei era la mijloc, și apoi se înfurie că ea se pusese în pericol și fusese rănită, iar acum niciunul dintre ei n-avea să mai fie ca înainte.

Își ura propria slăbiciune și simțea că fierbea în oala propriilor sale defecte. Voia să fie genul de bărbat care să-și dorească să-i trăiască soția în orice fel – și asta își și dorea –, însă era totodată și acel bărbat care n-ar fi privit-o la fel dacă și-ar fi pierdut piciorul sau nu și-ar mai fi putut folosi mâna.

Se apropie mai tare, atent să nu deranjeze tuburile care ieșeau din ea.

Fața ei părea distrusă; dincolo de vânătăile galbene și vinețiii, pielea ei avea o iritație roșie și transpira abundent, respirând greu. Fața îi era flancată de șuvițe grase și murdare de păr. Buzele ei erau crăpate, decojite și lipsite de culoare. Îl făcu să-și dorească să fi avut niște balsam cu el.

Azi duhoarea era mai puternică și amintea de gunoiul uitat în soare într-o zi fierbinte. Își stăpâni senzația de vomă.

Se uită în jos la pătură. Așezat deasupra ei, piciorul ei drept era încă umflat și arăta ciudat, curbat nenatural spre dreapta. Aspiratorul trăgea și șuiera, evacuând un lichid galben vâscos din rană.

O auzi cum se trezește, o auzi cum respiră greu.

— Mi… chael, zise ea dându-și capul într-o parte, să-l poată privi. Avea o căutătură sticloasă, nefocalizată. Ești… aici… ce drăguț…

— Am fost și înainte, îți amintești?

Ea se încruntă și-și umezi buzele.

— Ai fost?

— Jo?

Avea atâtea să-i spună, însă de unde să fi început? Era suficient de greu să repare problemele din căsnicie, fără a socoti toate acestea. Îi dădu la o parte părul de pe față și-i pipăi fruntea.

Ardea.

— Stai, zise ea. Nu mă iubești…

Michael apăsă pe butonul de chemare a unei asistente. Când femeia intră, el o anunță:

— Arde.

Asistenta îl împinse atât de tare într-o parte, că aproape căzu pe spate. În câteva secunde, camera se umplu de oameni care îi luară temperatura lui Jolene, trăgând la o parte pătura. O asistentă îi scoase bandajul de la picior.

Mirosul aproape că-l făcu să vomite.

— Duceți-o în sala de operație acum! ordonă doctorul Sands. El când a intrat?

— Stați, zise Michael, aplecându-se spre ea. Te iubesc, Jolene… te iubesc.

Fu prea târziu; era deja inconștientă. Rămase pe loc, în timp ce ea era dusă de acolo pe roți.

Se târăște prin noroiul gros care o absoarbe și-și și cară în spinare cea mai bună prietenă.

— Rezistă, Tami… nu muri… te scot de aici.

Dar încotro se îndreaptă oare, unde o duce pe Tami?

Undeva în apropiere, o bombă explodează. Cerul se umple de foc, gloanțe și bucăți de metal care ard. Un elicopter se prăbușește la pământ și izbucnește în flăcări.

Se aruncă peste Tami, încercând s-o protejeze, însă când noaptea se liniștește și ea se trage înapoi, Tami se schimonosește în fața ei, sângerând pe nas… pe gură… prin ochi. Peste tot e numai sânge și fum. Jolene țipă:

— Nuuu!

Se trezi încă țipând.

Avu nevoie de o secundă să-și dea seama unde se afla: într-un spital. Din Germania.

Se mișcă cu deosebită grijă, ridicându-și capul de pe pernă. Se simțea ametită și confuză și îi era un pic rău de la stomac. Printre gene, văzu aparatele din jurul ei. Aspiratorul care sugea și evacua dispăruse. La fel ca și mirosul de carne putrezită. Acum avea un miros aseptic, de plastic.

Se strădui să se ridice într-un cot, însă efortul o făcu să gâfâie. Respirând greu și încă ametită, se uită în jos la picioare.

Picior.

De la genunchi în jos, partea dreaptă a patului era o extensie plată a păturilor albe. Își aminti vag și în ceață de recuperare, de faptul că văzuse cum doctorii intră și ies din rezerva ei, monitorizându-i progresul.

Îi amputaseră piciorul. I-l tăiaseră de la genunchi.

Apucă o pernă și-și acoperi gura, apoi urlă de amărăciune și de durere; țipă până când i se uscă gâtul și ochii o usturară și pieptul începu s-o doară, își imagină noua ei viață, dezechilibrată, infirmă, distrusă și flecare imagine deveni o crustă pe care trebuia să o înlăture – n-avea să mai piloteze Black Hawks, n-avea să mai alerge pe plajă, să-și mai

ridice în brațe copiii și să-i învârtă în zilele de vară.

În final, alunecă între perne epuizată și închise ochii. Durerea făcu loc unui abis de disperare. Zăcea acolo, cu piciorul tăiat, într-un pat de spital departe de casă, fără cea mai bună prietenă cu care să vorbească și fără un soț care s-o țină în brațe.

Michael.

Oftă prelung când se gândi la el.

Acum va sta cu ea; așa era el. Michael Zarkades avea un puternic simț al datoriei. Avea să vadă că era infirmă și se va întoarce în căsnicie, unde-i era locul. Mila avea să-l aducă înapoi la ea; datoria îl va determina să rămână. Tocmai de aceea se și afla acolo. Un soț îndatoritor, la patul soției sale infirme.

Cineva îi atinse fața delicat. Deschise ochii încet, concentrându-se treptat, încă avea medicamentele în sistem, ceea ce o făcea instabilă.

Michael îi zâmbi obosit. Cămașa pe care o purta, una strâmtă, atârna ciudat pe el, ca și când trăsese de ea să-i încapă pe gât, lărgind-o. Firește că o mângâia tandru. Acum era fragilă, infirmă; se temea să o atingă, se temea că ceea ce rămăsese din ea avea să se spargă.

— Hei, somnoroaso, bine ai revenit.

— Michael, zise ea teribil de amărâtă. Ce cauți aici?

Se strădui să-și regleze vocea. Era atât de ametită.

— Ești nevasta mea.

Ea înghiți în sec; avea gâtul uscat. Gândurile i se certau în cap.

— Ai vrut să divorțezi.

— Jo, am încercat să-ți spun de când am ajuns aici: te iubesc. Am fost un dobitoc, iartă-mă!

Era ce așteptase luni întregi să audă, vorbele la care visase în fiecare noapte în deșert, vorbele după care tânjise și de care acum… nu-i mai păsa. Vorbele lui nu aveau nicio noimă. Apăsă pompa de

morfină și se rugă ca drogul să-și facă repede efectul.

— Dă-ne o șansă, Jo. Ai nevoie de mine acum.

— N-am avut nevoie de nimeni niciodată. Oftă. Slavă Domnului!

— Jo, te rog…

— Michael, vrei să mă ajuți? Du-te acasă. Pregătește casa pentru o infirmă. Pregătește fetele. Nu le va fi ușor să mă vadă în halul ăsta. Trebuie să fie pregătite.

Închise ochii, simțind din nou lacrimi inutile. Din fericire, morfina începu să-și facă efectul și, încet-încet, simți cum se îndepărtează.

Michael se aplecă și o sărută pe obraz. Senzația familiară a buzelor lui pe pielea ei aproape o convinse. Aproape că se întinse după el, aproape că-i veni să-i mărturisească cât de speriată era și câtă nevoie avea de el.

În schimb, îi spuse doar:

— Dis… pari.

Refuză să mai aibă nevoie de el.

Ca din depărtare, auzi pașii lui ieșind din cameră, îl auzi cum deschise ușa și apoi o închise la loc. În ultimul moment se gândi: „Întoarce-te”. Fu însă prea târziu. El plecase și ea era pe cale să adoarmă.

Ultimul ei gând conștient fu o listă a pierderilor: alergatul, zborul, frumusețea, integritatea corporală, tăria, capacitatea de a-și ridica în brațe copiii.

Michael.

Capitolul 18

La douăzeci și patru de ore după ce-i tăiaseră piciorul, voiau să o dea jos din pat. La început se certă cu asistentele care veniseră s-o pună în

scaunul cu rotile, apoi conștientiză oportunitatea ivită: putea s-o vadă pe Tami.

Acum era jos, într-un scaun cu rotile.

— Stați comod, doamnă? întrebă tânăra asistentă, ajutând-o pe Jolene să se așeze pe scaun.

Oare cât trecuse de când urcase ultima oară pe scaunul pilotului dintr-un elicopter Black Hawk? Acum avea nevoie de ajutor doar pentru a se așeza într-un cărucior de vinil. Privirea i se opri în ciotul înfășurat în tifon.

— Mulțumesc, sunt bine. Mă duc s-o văd pe doamna comandant Flynn. La Terapie intensivă.

— Vă împing eu.

Nu putea să facă nici asta măcar, din pricina mâinii drepte inerte. Asistenta trecu în spatele scaunului și o împinse pe Jolene afară din cameră.

Secția de ortopedie era plină cu pacienți asemenea ei – cu membre distruse, rupte sau amputate. Majoritatea erau bărbați, atât de tineri. Niște băieți, după toate aparențele; unul chiar purta aparat dentar.

Asta o duse cu gândul la Smitty.

Smitty, cu zâmbetul lui radios, mersul greoi și râsul de cal; Smitty care bea Mountain Dew unul după altul și se jura că fetele de-abia așteptau să se culce cu el. Smitty, care fusese atât de nerăbdător să plece în Irak.

„Mergem să facem ordine acolo, doamnă comandant. Nu-i așa?”

Prea tânăr să bea o bere, dar suficient de matur să-și păstreze firea în luptă și să moară pentru țara lui.

În lift, nu avu la ce altceva să se uite decât în jos – la piciorul amputat, la bandajele albe și inutile.

Ciot.

Își mută rapid privirea, simțind că-i venea rău. Și că-i era rușine. Cum să trăiască când nu avea nici măcar curajul de a-și privi propriul trup? Doctorii și asistentele nu păreau deloc preocupați de lașitatea ei. În mod repetat, îi spuseseră că era

firesc să fie dezgustată și speriată, că era normal să jelească pierderea unui membru. O asiguraseră că într-o bună zi avea să fie din nou ea însăși.

Mincinoșii.

O dată ajunse la etajul trei, ieșiră din lift și se îndreptară spre holul aglomerat de la Terapie intensivă. Și acolo, ca și în alte secții ale spitalului, personalul medical era în continuă mișcare.

Asistenta se opri în fața unei uși închise. Pe suprafața de metal, cineva lipise cu bandă adezivă crezul unui soldat. Nu cineva. Carl. Lipise aceste cuvinte pentru soția lui, fiindcă le înțelegea atât de bine. Știa ce ar fi vrut Tami să știe oricine intra în camera ei: un soldat zăcea întins pe pat.

Jolene nu mai citise aceste cuvinte de ani buni.

Sunt soldat american.
Sunt războinic și membru al unei echipe.
Servesc poporul Statelor Unite și trăiesc după valorile armatei.
Întotdeauna voi pune misiunea mai presus de orice.
Nu voi accepta niciodată înfrângerea. (Propoziția asta era subliniată)
Nu voi renunța niciodată.
Nu-mi voi abandona niciodată un camarad căzut.
Sunt disciplinat, *puternic fizic și psihic*, *antrenat și priceput la sarcinile și antrenamentele mele de războinic.*
Îmi întrețin mereu armele, *echipamentul și propria persoană.*
Sunt expert și profesionist.
Sunt gata oricând să merg la război, *să mă angajez în luptă și să distrug dușmanii Statelor Unite în luptă corp la corp.*
Sunt protector al libertății și al stilului de viață american.
Sunt soldat american.

Jolene înghiți în sec. Asistenta deschise ușa și o împinse într-o cameră mică, dotată cu aparatură de ultimă oră. Carl stătea pe marginea patului, cu mâinile pe genunchi.

— Jolene, zise Carl ridicându-se în picioare.

Din felul în care el se mișcă, Jolene își dădu seama că stătuse acolo multă vreme.

— De aici o preiau eu, îi spuse Carl asistentei, care puse o mână pe umărul lui Jolene și o ținu acolo suficient cât să-i transmită un mesaj, apoi părăsi camera.

Carl se aplecă încet și-i sărută ușor obrazul vânăt al lui Jolene. Ea întinse mâna sănătoasă și-l luă de mână.

— Cum se simte, Carl?

El ridică din umeri.

— Aparent, nimeni nu poate oferi certitudini când vine vorba de traumatisme cerebrale. E în comă. Aflăm mai multe după ce se trezește.

O împinse până la marginea patului. Jolene ura faptul că era atât de jos, ca un copil care trebuia să se uite mereu în sus. Deja învățase cât de diferit se vedea lumea din unghiul unui cărucior. Zări totuși profilul lui Tami. Prietena ei avea fața vânătă, înnegrită și deformată. Arăta de parcă trecuse prin douăsprezece runde cu Mike Tyson. Buza ei de sus era tăiată în două și umflată. Capul îi era plin de bandaje și pe alocuri tifonul era îmbibat de sânge înnegrit.

— Ajută-mă să mă ridic, îl rugă Jolene încet.

Carl o ajută să se ridice din scaun și trecu în spatele ei, ca să o ajute să se țină dreaptă.

— Hei, zburătoareo! zise Jolene.

Voia să-i atingă mâna lui Tami, însă avu nevoie de toată tăria și concentrarea să rămână în picioare. Apucă balustrada patului cu mâna bună.

— Îmi pare rău, șopti ea.

— S-ar enerva să te audă spunând asta, șopti Carl.

Jolene încuviință. Era adevărat. Tami ar fi detestat s-o audă pe Jolene învinovățindu-se pentru accident, dar cum putea să nu se simtă așa?

— Mă întreb dacă știe că suntem aici?

— Știe.

Voia din tot sufletul să creadă asta. Simți un val brusc de goliciune, de jale. Fuseseră cele mai bune prietene de mai bine de douăzeci de ani. Tami era la fel de puternic înrădăcinată în sufletul lui Jolene, ca Michael sau fetele. Gândul că putea să o piardă…

Nu. Nu putea gândi așa.

— O să te întorci la noi, Tam. Știu că așa vei face. Probabil te porți așa fiindcă vrei atenție.

Îi povesti lui Tami despre propria rană, despre Smitty și despre Jamie, care se recupera într-o cameră cu doar un etaj mai jos și care întreba zilnic de Tami. Îi povesti despre casă, despre plajă și despre vara pe care urmau să o petreacă adunând dolari de nisip și înălțând zmeie.

— O să alergăm din nou pe plajă, amândouă.

Își auzi propriile cuvinte și se poticni. Ochii i se umplură de lacrimi care se rostogoliră și fu în stare doar să o mai implore.

— Întoarce-te, Tami.

— Și dacă…

— *Nu.* Nu o să moară, șopti ea. Mă auzi, zburătoareo? N-ai voie să mori. Dacă va trebui să trăiesc cu un singur braț și un singur picior, o să am nevoie de tine.

Brusc, realiză gravitatea întregii situații, pierderea iminentă și închise ochii, spunându-și: „Întoarce-te!”

Se ținu de bara alunecoasă din metal. Piciorul începu să o doară, dar nu se clinti. Voia să rămână acolo până când Tami avea să se trezească.

Își contemplă cea mai bună prietenă, întreaga lor viață derulându-se într-o secundă – fetele care fuseseră împreună în uniformă, în cabine, dorindu-și din tot sufletul să se afirme… și femeile care

deveniseră și bătăliile prin care trecuseră împreună, glumele pe care le împărtășiseră. Fuseseră dintotdeauna amândouă, loiale una celeilalte, ascultând totul de la Madonna la Tim McGraw, susținându-se reciproc. Ca în armată.

— Mă trimit în curând acasă, îi spuse lui Carl.

— Asta-i o veste minunată, spuse el.

Jolene se uită lung la el. Gândul de a pleca acasă, de a o lăsa în urmă pe Tami, era mai mult decât putea suporta.

— Cum s-o părăsesc?

— Trebuie, spuse el delicat. Și ea ar vrea ca tu să faci asta. Întoarce-te acasă la copii, Jolene.

∵

Oare cât timp petrecuse alături de Tami și Carl? Minute? Ore? Nu știa. Cât stătu lângă prietena ei, pierdu noțiunea timpului și uită chiar și de durerea din picior. Se tot străduia să găsească vorbele potrivite pentru Carl, maniera perfectă de a împacheta speranța și de a o da mai departe, însă, pe măsură ce trecea timpul, își pierdu din elan. Nu avea cuvinte pentru asta. Sfârșiră cuprinși de o tăcere dureroasă și Jolene chemă asistenta, rugând-o s-o transporte înapoi în cameră.

Așezată în patul ei, închise ochii și se strădui să nu se gândească la ce putea fi mai rău – la Tami care risca să nu se mai trezească și la Smitty care n-avea să mai revină acasă.

Era vag conștientă de prezența oamenilor care intrau și ieșeau, care o verificau, îi ajustau medicamentele și aveau grijă de ce mai rămăsese din piciorul ei – pe care îl ridicau, îl înfășurau și îl curățau. Se scurseră ore. Încercă să-și țină ochii închiși și să ignore totul în juru-i.

— Jo?

Îl auzi pe Michael și simți un val de sfârșeală.

— Credeam că te-am rugat să pleci acasă.

— N-ai vrut să spui asta. Am tot încercat să-ți spun că te iubesc, Jo, și că îmi pare rău.

Nu-i mai păsa. Deloc. La ce i-ar fi folosit o dragoste pe care nu se putea baza? Întoarse capul încet și îl privi în ochi.

— Mergi acasă și ai grijă de copiii noștri, Michael. Te rog. Vocea i se frânse. Te rog. O să aibă nevoie de tine. Eu nu am.

— Jolene…

Lacrimile îi înțepară ochii.

— Du-te, Michael. O să ajung și eu acasă în câteva zile. Se pregătesc să mă externeze. Du-te. Ai grijă de copiii noștri. Așa mă poți ajuta.

— OK, zise el încet, ca și când ar fi știut că era o greșeală, dar se bucura să aibă ocazia s-o facă. O să plec. Însă am să fiu acasă, așteptându-te când ajungi acolo.

— Norocoasa de mine, murmură ea închizând ochii.

∵

În lungul zbor spre casă, Michael își spuse că făcea ceea ce îl rugase Jolene și în anumite momente chiar crezu asta. Dar în majoritatea timpului știa care era adevărul: fugea, la fel cum procedase și când tatăl lui fusese pe moarte. Era un defect de personalitate, ca o vânătaie, purpurie și urâtă. Nu suporta să-i vadă pe cei dragi suferind.

Mai cumplit ca rușinea era sentimentul de vinovăție. Se tot gândea că din cauza lui se întâmplaseră toate acestea. Îi rupsese sufletul lui Jolene cu vorbe nepăsătoare și apoi o trimisese la război, în timp ce el rămăsese să fiarbă de furie fățarnică și să o învinovățească pe ea că făcuse o alegere periculoasă.

Ar fi dat orice să întoarcă înapoi acea noapte când distrusese totul. Dacă ar fi trimis-o la război cu dragoste, s-ar fi întors la el întreagă? Ar fi fost mai puternică atunci? Ar fi răsucit elicopterul cu o fracțiune de secundă mai repede?

Știa că răspunsul la întrebare era nu. Jolene era un pilot extraordinar și avea o mare abilitate, dobândită în copilăria ei distrusă, și anume

capacitatea de a compartimenta suferința și de a merge mai departe.

Acum era aproape ajuns acasă. Când feribotul andocă în insula Bainbridge, scoase mașina din vapor și apoi trecu peste podul Agate Pass, dincolo de standurile cu artificii – goale până la Crăciun, când aveau să se întindă pe trei loturi – și prin orășelul Poulsbo, desprins parcă din cărți poștale.

Pe marchiza librăriei, văzu prima pancartă: JOLENE ZARKADES ȘI TAMI FLYNN, NE RUGĂM PENTRU VOI SĂ VĂ ÎNTOARCEȚI ACASĂ TEFERE.

Pretutindeni erau pancarte similare, iar stâlpii de telefon, verandele și gardurile erau decorate cu funde galbene.

Panglicile galbene continuau pe tot drumul la ieșirea din oraș, aplicate pe cutii poștale, uși de intrare și meri cu frunze tomnatice. Pe măsură ce se apropia de casă, observă că gardul era decorat cu și mai multe panglici galbene. În acea noapte fără vânt, drapelul de pe veranda lor atârna vlăguit. Sub unul dintre stâlpi erau depuse buchete, ca la mormânt, cu petale muribunde care deveneau maronii.

Parcă în garaj și rămase acolo singur, în întuneric. Oftând, intră în sfârșit în casă.

Mama lui ședea pe marginea căminului, în fața unui foc mare. Când intră, ea îl privi din spatele ochelarilor pentru citit cu rame încrustate cu strasuri, pe care îi cumpărase alături de un pachet cu șase beri de la Costeo. Lăsând la o parte cartea, se ridică și-l întâmpină cu brațele deschise.

O îmbrățișă și el, fără să fi realizat câtă nevoie avea de asta înainte ca brațele ei să-l cuprindă.

— Spune-mi tot, zise ea, conducându-l spre canapea.

Începu cu:

— Ar fi trebuit să-l aștept pe doctor, dar știi cât de nerăbdător sunt. Apoi îi povesti tot, sfârșind cu:

M-a rugat să mă întorc și să pregătesc casa și fetele pentru întoarcerea ei.

— N-ar fi trebuit să pleci de lângă ea.

— Mi-ai spus să o ascult, că ea îmi va spune ce are nevoie.

— Michael, zise mama lui, scuturând din cap.

— Știu. Își trecu o mână prin păr, oftând. M-a dat afară.

Mama lui scoase un bine cunoscut sunet dezaprobator.

— Bărbații sunt proști. Îmi pare rău, dar așa e. „Te rog, lasă-mă" nu înseamnă că asta și vrea să faci.

— Nu citesc gândurile.

— Evident.

— Nu vreau să vorbesc despre asta. Și așa mă simt îngrozitor. Nu vreau să mă faci să mă simt și mai rău.

Îl privi.

— Soția ta e în Germania, rănită și speriată și tu ai lăsat-o acolo singură, jelind după echipajul ei pierdut și îngrijorată pentru cea mai bună prietenă. Crezi că poate fi ceva mai rău de atât, Michael?

— Nu știu ce să fac, mamă. Niciodată n-am fost bun la dintr-astea.

— Uite ce să faci, Michael. Te duci sus și le povestești fetelor ce face mama lor. Apoi le ții în brațe când încep să plângă și pregătești casa și familia asta pentru întoarcerea ei. Și nu mai repeți greșeala. Data viitoare, te uiți la Jolene – la întreaga ei făptură, chiar și la partea care lipsește – și-i spui că o iubești. O iubești, nu-i așa?

— Da, dar n-o să mă creadă. Nu acum.

— Cine te-ar crede? Ai fost nesăbuit. Va trebui să-ți calci pe mândrie și să o convingi… pe ea și pe tine, probabil. N-o să fie ușor și nici nu trebuie. Îl bătu pe genunchi. Acum, mergi sus și spune-le copiilor că mama lor se întoarce acasă de la război.

— Sunt în pat?

— Te așteaptă.

Oftă la auzul acelor cuvinte, simțindu-se instantaneu epuizat, doborât de această povară ce părea să cadă doar pe umerii lui. Se aplecă într-o parte, își sărută mama pe obraz și se îndreptă spre scări.

Se opri în fața camerei lui Betsy să-și adune curajul. Bătu la ușă și intră în cameră. Fetele erau pe podea, jucând un fel de board-game.

Michael îngenunche între ele. Lulu se urcă imediat în poala lui și își încolăci brațele în jurul gâtului lui, lăsându-se pe spate ca perechea unui patinator artistic la o piruetă.

— Bună, tati!

— Cum e? întrebă Betsy îngrijorată.

Lulu sări pe genunchii lui.

— Tati, vrei să joci Candyland?

— Tata, întrebă din nou Betsy. Cum e mama?

El inspiră adânc.

— Și-a pierdut piciorul.

Lulu îngheță.

— Unde e?

— I l-au tăiat, proasto, zise Betsy dându-se în lături și ridicându-se în picioare.

— Ce? țipă Lulu.

— Betsy, tună Michael, nu-ți speria sora. Lulu, mami va fi bine, doar că și-a pierdut o bucată din picior. Dar încă mai poate merge și multe altele. Totuși, o vreme o să aibă nevoie de ajutorul nostru. Vine acasă peste trei zile.

— Mama și-a pierdut piciorul și Tami e în comă, dar toată lumea va fi bine. O să fim bine cu toții, fix ca înainte. Vocea lui Betsy se frânse și fata fugi spre ușă, lăsând-o deschisă. Tu și mama sunteți niște mincinoși, zise ea ștergându-se la ochi.

Apoi ieși din cameră, trântind ușa în urma ei.

— Tati, dar unde-i piciorul ei? întrebă Lulu începând să plângă.

∵

— Jo?

Auzi vocea lui Jamie și deschise ochii.

Stătea în ușă, îmbrăcat în uniformă de luptă.

— Hei.

Îi zâmbi, încercând să pară puternică. Aparent, zilele acelea nu mai avea nici curaj, nici tărie. Se simțea atât de bine să-l vadă mergând în două picioare, chiar dacă șchiopăta. O vizitase și cu o zi în urmă.

Intră în cameră, închizând ușa. În ochii lui citea atâta compasiune, că aproape-i veni să plângă din nou. El știa ce simțea ea.

— Nu ești tu de vină, Jo.

— Smitty a murit. Tami e în comă. Eu pilotam aparatul, zise Jolene.

— Ai scos-o din elicopter, Jo. Tu singură. Privi spre piciorul ei amputat. Cu ăsta. Cu ăsta ai cărat-o pe cea mai bună prietenă a ta. Te-am văzut, când mă târam, chinuindu-mă din toate puterile să-l scot pe Smitty. Și l-am scos, dar era prea târziu.

Zări vina în ochii lui Jamie.

— L-am văzut, Jamie. Era deja mort.

El se uită în jos spre ea.

— Nu renunța, îi spuse el răgușit.

— Nu știu cum o să mă descurc să fiu femeia asta, spuse ea, arătând spre trupul ei distrus.

— Ești soldat, Jo. Asta vine din interior.

— Oare?

— Am primit ordin să mă întorc în Irak, rosti el într-un final.

Ea încuviință din cap, cu un nod în gât. Brusc realiză că fusese mai sinceră cu acest bărbat decât fusese vreodată cu soțul ei.

— Întoarce-te teafăr, Jamie.

El o privi lung vreme îndelungată.

— Ești eroina mea, doamnă comandant. Vreau să știi asta. Și o să-mi fie dor de tine, acolo sus.

Apoi el plecă și ea rămase singură.

SEPTEMBRIE

Ar trebui să mă bucur că pot scrie cu mâna stângă. Mi se spune des asta. Dar cum pot să mă bucur de ceva, de orice, în situația dată?

Mâine plec spre casă și Tami tot nu s-a trezit. Carl spune că doctorii au început să dea din cap și să-l „pregătească" pentru moartea ei. Cum să ne pregătim s-o pierdem?

Tami, care cântă fals, iubește mai tai-urile și nu cunoaște ideea de a renunța. Cea mai bună prietenă a mea. N-o să se dea bătută acum.

Asta e limpede.

Azi-dimineață, Carl a venit să-și ia rămas-bun de la mine și teama din ochii lui a fost suficientă ca să mi se facă rău. Mi-a spus:

— Inima ei s-a oprit azi. Au reușit s-o pornească din nou, dar…

Și până să termine fraza, plângeam amândoi. El nu știe ce părere are Tami despre „măsuri eroice" și eu i-am spus că ea însăși este o eroină și o eroină nu încetează să încerce. Niciodată.

Jolene se trezi mai devreme decât era necesar. Se bucurase de un moment perfect, în care uitase cine era – și apoi reveni brutal la realitate. Tami zăcea într-un pat la capătul holului, Michael plecase și ea se pregătea să se întoarcă acasă.

Acasă.

Deschise ochii și zări o femeie soldat în uniformă de gală care stătea la capătul patului ei, citind ultimul număr din *Stars and Stripes*[11]. Jolene apăsă butonul de lângă patul care se îndreptă încet, până când reuși s-o privească pe femeia care era pușcaș marin.

— Bună ziua, doamnă comandant, zise femeia lăsând la o parte ziarul pe pătura goală de la piciorul patului, nu chiar unde ar fi trebuit să fie gamba lui Jolene, dar pe aproape.

— Vă cunosc?

— Nu, mă numesc Leah Sykes și sunt din Carolina de Nord, spuse ea cu un accent drăguț și

molcom.

— Aha.

— E prima dată când mă întorc la Landstuhl, după mai bine de nouă luni. E nevoie de timp să te poți confrunta cu anumite lucruri.

— Sunteți ofițer responsabil cu moralul?

Leah râse.

— Nu chiar. Soțul meu vă poate confirma că nu sunt tocmai genul de femeie care să inspire. Dar dumneavoastră sunteți. Am auzit că pilotați elicoptere.

Jolene privi spre locul unde ar fi trebuit să-i fie piciorul.

— Leah, nu vreau să par nepoliticoasă, dar sunt obosită…

— Ați auzit vreodată de Programul Leoaica?

Jolene oftă.

— Nu.

— A demarat acum ceva vreme, cu câțiva ani în urmă, cred. Nu sunt istoric. În fine, când pușcașii marini au mers în recunoaștere, au întâlnit o adevărată rezistență din partea femeilor irakiene, care refuzau să fie percheziționate de bărbați. Era nevoie de femei soldați, așa că au apelat la voluntari. Sătule să lucreze în aprovizionare, unele dintre noi au semnat pe loc. Eu am fost printre primele.

Jolene o privi cu atenție pe femeie. Părea studentă, cu părul ei vopsit blond și împletită spic și genele rimelate.

— Am fost atașate unităților de luptă de la infanteria marină și trimise la război. Am avut parte de antrenamente speciale – nu chiar mult, o săptămână –, dar ne-am dus. Îmi plăcea. Lupta, vreau să spun. Cine ar fi crezut? Sigur nu antrenoarea mea de majorete. Dar *dumneavoastră* știți ce vorbesc.

Leah se îndepărtă de capătul patului. Se mișca ciudat. Avea un mers bizar, ușor târât și făcea o grimasă la fiecare pas.

Apoi Jolene îi văzu picioarele: două prăjini de oțel care se terminau în bocanci de munte.

Jolene se simți rușinată că se văitase. Încă mai avea un picior.

— Ați pierdut ambele picioare?

— Din cauza unei bombe artizanale. N-o să vă mint, doamnă. Aveți cale lungă de bătut. Eu am fost ceva de nesuportat. Nu știu cum de nu m-a părăsit soțul.

— O să pot pilota din nou elicoptere?

Privirea tristă a lui Leah fu mai cumplită decât orice răspuns.

— Despre asta nu știu ce să spun. Dar o să redeveniți cum ați fost. În timp.

Ar fi trebuit ca bravura acestei femei, atât de greu pusă la încercare, să însemne ceva pentru ea. Odinioară ar fi însemnat, într-o perioadă ce părea acum atât de îndepărtată. Acum își dorea doar să fie lăsată în pace. Voia să se cuibărească din nou în apele calde și întunecate ale autocompătimirii, și chiar asta făcu; închise ochii.

De fiecare dată când se trezi, Leah era acolo, lângă ea.

PARTEA A DOUA

Inimă de soldat

Înțelepciunea n-o primim;
Trebuie să o descoperim pentru noi înșine.
După o călătorie pe care nimeni nu o poate face pentru noi
și de care nu putem fi scutiți.

MARCEL PROUST

Capitolul 19

Michael petrecu întreaga zi cu fetele la mall. Erau ca niște câini în misiune de salvare, adulmecând neîncetat după toate lucrurile din lista lor. Un nou pat, noi cearceafuri și lenjerie și multe perne. Vopsea acrilică, o rolă de hârtie de împachetat, un set de markere multicolore, atât cu vârf gros, cât și cu vârf subțire.

Când ajunseră să ia prânzul la Red Robin și să îndese în mașină toate cumpărăturile, umplând cu vârf portbagajul, Lulu era deja plină de adrenalină. Vorbea atât de mult și atât de repede, că era imposibil să țină pasul cu ea. Michael chiar se opri din a-i răspunde la întrebări. Fiecare începea la fel:

— Când vine mama acasă…

— O să-i cântăm melodia preferată. Care e aia, Betsy?

— O să strigăm SURPRIZĂ!

— Și o să dansăm. Adoră să danseze. Au, și-a *pieldut* piciorul. Ce altceva putem să facem în *afală* de dans?

— Îi dăm înghețată.

Nici Betsy nu-i putea face față.

Odată întorși în Poulsbo, o preluară pe mama lui de la Grădinarul priceput. Adusese zeci de plante înflorite – trandafiri și orhidee și crizanteme galbene, strălucitoare. Voia să-i umple camera cu flori lui Jolene.

— Am luat tot*, yia yia*! strigă Lulu când Mila urcă pe scaunul pasagerului și închise ușa. Mama o să fie așa de bucuroasă!

Mama lui zâmbi.

— O să fie incredibil de fericită doar să le vadă pe fete din nou.

Lulu începu iarăși să vorbească – de data aceasta ceva despre pictură – și porniră la drum. Michael traversă orașul, care era din nou liniștit în extrasezon și luă drumul golfului. Era o după-amiază târzie și Soundul era poleit în lumina soarelui.

Odată ajunși acasă, se afundară în pregătiri. Betsy derulă hârtia de ambalat pe podeaua bucătăriei și îngenunche în fața ei. Organizându-și atent vopselele acrilice, începu să lucreze la bannerul cu „*BINE AI VENIT, MAMA!”* în jurul căruia se purtaseră discuții lungi. Lulu ceruse să fie sori pe tot materialul. Și inimioare roz. Betsy voia curcubeie și steaguri americane. Când terminară, nu rămăsese aproape niciun spațiu liber pe hârtie.

— Ce părere ai, tati? întrebă Betsy într-un final, încruntată și așezată în genunchi, studiind cu atenție bannerul. O să-i placă?

Era o explozie de desene, culoare și dragoste. Cea mai bună era pictura din colț – un bărbat și o femeie ținându-se de mână, cu două fete slăbănoage și cu păr cârlionțat alături. Cele patru siluete erau cuprinse într-o enormă inimă roz.

„O să fim din nou așa, Jo?” se gândi el, încercând să-și păstreze zâmbetul.

— E perfect.

— Acum trebuie să facem tortul, spuse Betsy. Cel cu lămâie e preferatul ei.

— Vin să ajut!

Betsy îi aruncă lui Michael o privire nervoasă.

— Tata, tot ce face ea e să lingă lingura. Și să-și înfigă degetele în glazură.

— Vă descurcați voi, zise el. Azi e o zi mare. Cea mai mare. Mama voastră se întoarce acasă de la război și trebuie să-i reamintim că pentru noi e cea mai importantă persoană din lume.

Betsy se ridică și se apropie de Michael.

— Tata, dar ea e bucuroasă să se întoarcă la noi?

Michael fu surprins să audă cum fata dădea glas temerilor lui.

— De ce mă întrebi asta, iubire?

— Uneori n-am fost tocmai drăguță cu ea.

„Cunosc sentimentul”.

— Ea înțelege asta. Știe cât ți-a fost de greu.

— În ultima vreme nu prea ne-a mai scris.

— A fost foarte ocupată. Războiul s-a încins prin septembrie.

— Să fie ăsta motivul?

— Ce vrei să spui?

Betsy îl privi tăios și analitic.

— Poate din cauza disputei pe care ați avut-o. Când i-ai spus că nu o mai iubești.

El se înfioră. Așadar, Betsy nu uitase; și poate avea să-și amintească asta pentru tot restul vieții, indiferent de ce avea să se întâmple de atunci încolo. Oare se gândise la asta tot timpul? Și ce-ar fi trebuit să-i spună?

— Adulții se mai ceartă. Ți-am spus asta.

— Tu nu i-ai scris niciodată. Și nici ea ție. Tată, nu-s proastă.

— Bineînțeles că nu ești. Dar…

— Ce facem dacă s-a schimbat?

Și Michael își făcea griji în privința asta. Îi zâmbi fiicei sale, sperând ca zâmbetul să-i pară mai autentic decât felul în care se simțea.

— Mama ta se bucură să fie din nou acasă, Betsy. Nu-ți mai face griji. Trebuie doar să-i arătăm cât de dor ne-a fost de ea.

— Și mie mi-a lipsit. De abia aștept s-o îmbrățișez tare de tot. Și s-o aud cum îmi spune că mă iubește până la cer.

O trase aproape și o strânse în brațe.

— O să fim din nou fericiți, Betsy, zise el pe un ton pe cât de încrezător posibil. O să vezi asta. Începând de mâine.

∵

În urmă cu nouă zile, Jolene traversa baza alături de cea mai bună prietenă a ei, plângându-se de starea vremii și spunând: „E al naibii de greu să mergi prin nămolul ăsta”. Apucase mânerul ușii de la cabina elicopterului Black Hawk și urcase cu ușurință, punându-și picioarele pe pedale. Știa irevocabil și pe deplin cine era.

Acum se afla din nou în aer, însă întreaga ei lume se schimbase. Era într-un avion de transport pasageri, zburând spre casă alături de alți șase soldați răniți, cadre medicale și câțiva civili. Pacienții erau așezați în partea din față a avionului, în paturi legate de pereții interiori. Aceștia erau separați de restul pasagerilor printr-o perdea subțire, de culoare deschisă. Pe vremuri, Jolene ar fi găsit o cale să zâmbească în fața durerii și pierderii; s-ar fi străduit să se asigure că toți ceilalți se simțeau confortabil. Însă aceste zile erau de mult apuse. Rămase întinsă în pat, scrâșnind din dinți din cauza unei dureri fantomă care-i făcea piciorul lipsă să zvâcnească.

Pur și simplu, nu mai putea să se uite în altă parte și să pretindă că totul era în regulă. Poate se temea să simtă prea mult, se temea că, dacă ar fi dat frâu liber emoțiilor, ar fi început să țipe și nu s-ar mai fi oprit.

Avionul aterizã și rulă pe pistă. Asistenta spuse:

— Aproape ați ajuns acasă, doamnă comandant. Cred că asta vă face să vă simțiți tare bine.

Întoarse capul și nu spuse nimic. Asistenta avea dreptate; întoarcerea acasă ar fi trebuit s-o bucure. Luni întregi visase la acest moment, la clipa când

avea să-și vadă din nou fetele. Desigur, își imaginase că avea să păşească pe uşa din faţă, să se lase în genunchi şi să deschidă larg braţele, pentru o îmbrăţişare fără sfârşit.

Ce nu era în regulă cu ea?

Trebuia să se bucure că ajunge acasă oricum ar fi fost. Ce n-ar fi dat Smitty să fie în locul ei? Sau Tami? Simplul gând o făcu să se simtă vinovată şi jenată. Însă ce putea face cu privire la cum se simţea? Emoţiile din sufletul ei, acum incontrolabile, începeau să supureze.

Pur şi simplu, de data asta nu putea întoarce privirea, pretinzând că totul era în regulă. Simţea un fel de amorţeală interioară, care era nouă şi înspăimântătoare. Poate se temea să simtă prea mult, se temea că, dacă dădea frâu liber emoţiilor, risca să ţipe, fără să se mai poată opri vreodată.

Avionul aterizã, rulând pe sol. Asistenta spuse:

— Bun venit pe aeroportul Boeing, doamnă comandant! O să vă transportăm către o ambulanţă, care vă va duce la centrul de recuperare.

Jolene ar fi vrut să-i mulţumească, dar inima-i bătea atât de tare, încât simţi cum ameţeşte. Nu se pregătise pentru asta. De fapt, îi era frică să-şi vadă copiii. Ce naiba era cu ea?

Un maior îşi făcu apariţia lângă ea, îmbrăcat în uniformă de gală, şi îi prinse o medalie la tricou. Îi vorbi pe un ton jos şi spuse cuvinte pe care ea de abia le auzi. O femeie din cauza căreia se prăbuşise un elicopter şi murise un tânăr n-ar fi trebuit să primească o medalie.

Totuşi, nu se sinchisi să spună ceva, nici măcar „Mulţumesc, să trăiţi”.

∵

O scoaseră din burta avionului pe o targă şi o transportară pe o rampă denivelată şi apoi pe aeroportul Boeing, unde un şir de ambulanţe aşteptau să ducă pacienţi la diverse spitale şi facilităţi. Ploaia care curgea pe chipul ei fu primul

lucru ce-i aminti că era din nou în nord-vest. Privi lung cerul tulbure și gri și apoi se trezi în ambulanță, întinsă lângă un tânăr paramedic înflăcărat, care-i mulțumi pentru serviciul adus țării sale.

Pe drumul spre nord probabil că ațipise, deoarece când se trezi din nou, deja opriseră undeva. De data asta, paramedicii o ridicară ca pe un copil și o duseră spre un scaun cu rotile liber. O așezară în cărucior cu grijă și-i acoperiră poala și picioarele cu o pătură.

Familia ei o aștepta adunată în fața intrării de la centul de reabilitare.

Michael și Mila aveau flori în mână. Chiar și de la distanță, văzu cum Lulu sărea de pe-un picior pe altul, rânjind. Fetele țineau sus un banner pe care scria „NE-A FOST DOR DE TINE” scris cu vopsea acrilică de un albastru-deschis și curcubeie din spray cu sclipici.

Își iubea fetele din toată inima; știa asta, o știa, însă cumva nu reușea să o simtă, iar această incapacitate o speria mai mult ca orice altceva simțise.

— MAMA! țipă Lulu, fugind spre ea, conducând șarja.

Betsy venea din spate și plonjă chiar în piciorul ei infirm.

Durerea tăie în carne vie. Jolene spuse:

— Fir-ar să fie, Betsy, ai grijă!

Nu reuși să se abțină.

Betsy făcu un pas în spate, cu ochii în lacrimi.

Jolene strânse din dinți și respiră încet, până ce-i trecu durerea.

— Iartă-mă, murmură Betsy, rănită și supărată.

Lulu era pe cale să izbucnească în plâns.

— Mami?

Jolene simți un val de epuizare. Nu știa cum să reia ultimele minute și să înceapă din nou, cum să fie din nou zâmbitoare, iar acum, piciorul îi zvâcnea din nou de durere.

Michael se apropie de ea, preluând conducerea scaunului cu rotile.

— Mama, du fetele în camera lui Jolene. Ne cazăm și ajungem și noi în câteva minute.

Mila le conduse pe fetele nedumerite în clădire.

— Mulțumesc, spuse Jolene.

— S-au bucurat mult să te vadă.

Ea încuviință din cap.

Michael o conduse într-un lobby luminos, spre recepție. Acolo o prezentă pe Jolene, care zâmbea searbăd, și care începu să semneze o serie de acte.

Apoi o conduse spre un hol și din hol spre o cameră cu un banner gigant întins pe un întreg perete și pe care scria „BINE AI VENIT ACASĂ, MAMA”. În cameră erau suficiente flori să aprovizioneze o florărie și pretutindeni era plin cu poze de familie. Din nou, fetele ei și Mila stăteau la fereastră, însă de această dată, zâmbetele lor erau nesigure, ezitante.

Jolene vru să le liniștească, dar când văzu trapezul de deasupra patului, se gândi: „Asta-i viața mea acum. Am nevoie de ajutor să mă ridic” și amorțeala se întoarse, iarăși, împrăștiindu-i-se în suflet…

„Haide, Jo, zâmbește și prefă-te că ești cine erai înainte… un zâmbet e doar o încruntare cu susul în jos. Hai că poți!”

∵

Michael o împinse aproape de pat și apoi se opri atât de brusc, că ea se opinti înainte. Privi lung la ciotul ei, acoperit cu pătura.

— Pot să te așez în pat?

Înainte să poată răspunde, cineva bătu la ușă. Jolene se întoarse și văzu intrând un bărbat de culoare cu codițe groase, cenușii. Îmbrăcat în halat roz, zâmbi asemenea unui câștigător la loto când trecu pe lângă Michael. Cu deosebită grijă, bărbatul o ridică pe Jolene din scaun și o așeză în pat. Îi scoase papucul, îl puse deoparte și apoi o

acoperi cu o pătură purpurie. Când isprăvi, se aplecă și spuse delicat:

— Respiră, Jolene. O să treci peste asta. Am auzit că ești tare ca fierul.

Îl privi surprinsă.

— Cine ești?

El zâmbi.

— Sunt Conny, fizioterapeutul tău. Ne vedem la șase pentru orientare în spațiu.

— N-arăți ca un Conny.

— Scumpo, toată viața am auzit asta.

Încă zâmbind, se prezentă familiei, dădu mâna cu Michael și părăsi camera.

Și ea se văzu din nou singură cu ei.

Jolene îi privi pe cei dragi. Voia – cu disperare – să simtă bucurie, dar nu reușea, iar absența acestei emoții o înfricoșa și o deprima în egală măsură. Nu simțea nimic.

Lulu se desprinse de grup și merse spre pat. Privi spațiul gol unde ar fi trebuit să fie piciorul lui Jolene. Încruntată, fetița se aplecă peste ea și pipăi locul.

— Da, a dispărut. Unde e?

— Nu-i aici, Lulu. Piciorul meu a fost grav rănit și m-au reparat de urgență. Acum sunt perfectă.

Îi tremură vocea când minți.

Lulu se ridică pe vârfuri și-i examină lui Jolene brațul pus în ghips, din care-i ieșeau degetele palide, umflate și inutile.

— Dar încă mai ai două mâini, zise ea, apoi se întoarse către Betsy. Încă mai are două mâini, așa că ne putem juca de-a prăjiturica.

Betsy nu răspunse. Rămase acolo, holbându-se la Jolene, cu ochi îndureraţi. Și ea era speriată. Și de ce să nu fi fost? Mama ei se întorsese cu o parte a corpului lipsă. Nu era tocmai o imagine promițătoare a viitorului, iar primele cuvinte pe care i le spusese mama ei fuseseră la mânie.

Jolene realiză că acela era momentul să schimbe tonul și să spună „Hei, am doar un picior, dar

oricum, cine are nevoie de două?” și să-i facă pe toți să se simtă mai bine, însă nu putu să o facă. Pur și simplu, nu reuși. Nu-și găsise nici măcar curajul să-și privească propriul picior. Cum să se comporte ca și cum n-ar fi contat?

Mila se apropie din spatele lui Betsy, îi puse o mână pe umăr și o împinse la înaintare.

— Fetele tale au fost atât de nerăbdătoare să te revadă. De abia dacă au dormit.

Jolene simți ezitarea și dojana voalată din vocea soacrei sale și se gândi că ar fi trebuit să gestioneze altfel problema.

— O să fii din nou tu, spuse Mila după o tăcere incomodă în care Betsy privi în jos spre podea, rozându-și unghia de la degetul mare.

Jolene încuviință. Voia să creadă asta.

— Bineînțeles. A fost doar un zbor lung și mă doare piciorul.

— O să se rezolve în timp.

Scrâșni din dinți, sperând că mima un zâmbet.

— Ei bine, concluzionă Mila, ar trebui să mergem acasă și să o lăsăm pe mama voastră să se odihnească.

— Da, zise Betsy un pic prea repede.

— Pupă-mă, mami, o rugă Lulu, deschizând brațele pentru o îmbrățișare.

Michael o ridică și Lulu se întinse înainte, încolăcindu-și brațele în jurul gâtului lui Jolene și cuibărindu-se ca un iepuraș.

— Te iubesc, mami.

Și iat-o, acolo era. Iubirea. Îi umplu inima lui Jolene pe loc. Nici nu realiză că începuse să plângă. Își strânse fiica în brațe atât de tare, că la un moment dat, niciuna dintre ele nu mai putu să respire.

— Și eu te iubesc, pisoi. Și vă iubesc și pe voi, Betsy și Mila. Îmi pare rău că sunt atât de obosită. A fost un zbor lung.

— Înțelegem, nu-i așa, fetelor? zise Mila bătând-o pe Betsy pe umăr.

— Betsy? Vrei un pupic de la revedere? întrebă Jolene.

— Nu vreau să te rănesc, răspunse Betsy posacă.

— Betsy, o avertiză Mila.

Betsy avansă rigidă și se înclină s-o sărute pe Jolene pe obraz. Fu un sărut fulgerător, care se încheie înainte de a începe și apoi Betsy se îndepărtă de pat.

Jolene le făcu cu mâna și le privi cum se îndepărtează. Doar Betsy nu se opri în prag și nu privi în urmă zâmbitoare.

Michael rămase pe marginea patului.

— Casa-i aproape gata, zise el. Prietenii tăi din Gardă m-au ajutat să construiesc o rampă. Am transformat biroul meu în dormitor. Acolo nu-s scări.

— Separarea pe care ți-ai dorit-o.

— Jo, te rog nu face asta. Mă străduiesc.

„Și din nou, Michael, e despre tine". Oftă, brusc prea obosită să mai facă ceva – să se certe, să se prefacă, să simtă. Ziua îi mersese din rău în mai rău și nu se prefigurau șanse de îmbunătățire. Crezuse că cel mai tare avea să o doară piciorul amputat, însă avea o problemă și mai gravă: amorțeala din sufletul ei. Voia să ia de la capăt întreaga reuniune și să fie o mamă mai bună de data aceasta.

— La revedere, Michael, spuse ea.

— Mă tot îndepărtezi.

Râse amar; râsul i se prefăcu în plâns. Dând la o parte pătura, îi arătă jumătatea de picior, umflat de două ori cât dimensiunea normală, tăiat deasupra genunchiului și înfășurat în tifon și în bandaje elastice.

— Privește-l, Michael. *Privește-mă.*

Mila și amărăciunea din ochii lui o frânseră.

— Jo…

— Ieși, Michael! Te rog. *Te rog.* Sunt obosită.

— Mama m-a certat că te-am lăsat singură în Germania. Aparent, când o femeie îți spune să pleci înseamnă că vrea să stai.

— Nu și femeia asta. Pleacă înseamnă pleacă.

Ar fi vrut să-și încrucișeze brațele și să ofteze teatral, dar, desigur, avea doar un singur braț bun. Își folosi mâna să tragă păturile și închise ochii.

Jo! Nu mă părăsi…

Tami țipă și plânge… îi țâșnește sânge din nas, din gură… și din ochi. Jolene încearcă să ajungă la ea, să-i întindă mâna, dar o bombă cade… și explodează. Noaptea neagră e plină de foc și ploaie cu șrapnel și acum n-o mai poate găsi pe Tami. De undeva, Smitty țipă după ea și spune că e prins. Jolene strigă după ei, tușind prin fum, târându-se pe pământ, căutându-i…

Jolene se trezi gâfâind de durere. Se simțea ca și cum cineva-i întorcea piciorul în direcția greșită, ca și cum oasele-i trosneau în semn de protest. Apucă bara de deasupra capului cu brațul bun și-și trase trupul până se ridică în capul oaselor. Respirând greu, privi spre pătura plată.

— Nu ești aici, țipă ea. N-ar trebui să mai simt durere.

Se trânti înapoi pe pat, privind lung spre tavanul antifonat alb cu picățele, strângând din dinți. Lacrimile îi ardeau ochii. Voia să le dea frâu liber, să plângă până când un râu de lacrimi avea s-o spele și s-o facă să dispară. Dar ce rost avea oare plânsul? Mai devreme sau mai târziu, avea să se șteargă la ochi, să privească în jos spre picior și acesta să fie tot absent.

— E ceva obișnuit, să știi.

Oftând, întoarse capul. Printre onduleurile neregulate ale pernei, îl zări pe bărbatul de culoare stând în pragul ușii sale și înțelese pe loc ce căuta el acolo. Venise *să ajute.*

— Pleacă, Conny, spuse ea.

El intră oricum în cameră.

Pe măsură ce se apropia, scoase ceva din buzunar – probabil un elastic – și-și strânse codițele gri în coadă de cal. Pe urechile lui întunecate străluceau cercei cu diamante.

— Nu orice bărbat poate să poarte halat purpuriu, observă ea sarcastică.

— Nu orice femeie poate să piloteze un elicopter. Se opri la patul ei. Îmi dai voie?

— Să ce?

— Să te ajut să te ridici, spuse el delicat.

Înghiți greu când îi întâlni privirea. Compasiunea din ochii lui negri o afecta la fel de tare precum durerile fantomă din piciorul tăiat.

— Dispari, croncăni ea.

— Și ce, vrei să stai acolo și să-ți plângi de milă?

— Da, răspunse ea.

Era fix ce-și dorea acum – să fie lăsată în pace. Își petrecuse întreaga viață comportându-se asemenea Pollyannei, crezând în puterea gândurilor bune, și la ce-i ajutase asta? Tami era rănită, căsnicia ei era distrusă și nici măcar nu se putea da jos din pat de una singură.

Omul își petrecu un braț peste umerii ei și o ajută să se ridice drept, poziționând pernele cât mai confortabil pentru odihna spatelui.

Ea rezistă anemic, prea deprimată să-i pese, apoi se dădu bătută.

Când fu în capul oaselor, el dădu un pas în spate, suficient să fie politicos, dar nu suficient ca ea să fie stăpână pe spațiul ei.

— Cum spuneam, e ceva firesc.

Nu voia să vorbească, însă era destul de sigură pe faptul că o tăcere încăpățânată n-avea să funcționeze cu acest om. Putea să pună rămășag că avea o răbdare de lunetist.

— Bine. Ce-i așa firesc?

— Durerea din piciorul pe care l-ai pierdut. Am înțeles că e straniu. Că se simte ca și cum încă ar fi acolo.

Asta-i atrase atenția.

— Da. Cum să uit de el dacă încă mă tot doare?

— Mă îndoiesc că o să uiți de el prea curând, nu-i așa?

— Da.

— Au tăiat din nervi. Și ei sunt la fel de nedumeriți ca tine. Nu simt nimic cum ar trebui; încă mai caută piciorul.

— Și eu la fel.

— Te pot ajuta să te descurci cu durerea, până când nervii vor fi complet vindecați. Să te învăț tehnici de bază pentru relaxare. Niște exerciții și o baie caldă pot fi de asemenea utile.

— Morfina a funcționat.

El râse din nou.

— Soldățico, nu-ți mai dăm niciun strop de morfină. Nu poți să treci prin asta dormind.

— Presupun că ai o idee mai bună.

— Chiar am. Ce fel de fizioterapie ai început în Germania?

Își ridică brațul din ghips.

— Tu ce părere ai? Nu e ca și cum mă pot folosi de cârje…

El se încruntă, gânditor.

— Mda, ai dreptate. Cred că n-o să începem cu asta.

— Uite ce e, Conny, oricât de mult m-ar amuza să mă urmărești, sunt obosită. N-am dormit bine azi-noapte și mă simt epuizată. De ce nu revii mai încolo?

— Sunt aici acum.

— Îți cer să pleci. De fapt, îți spun să pleci.

— Stai. Te-ai zăpăcit, soldățico? Crezi că suntem în vreun ditamai elicopterul și eu sunt unul din echipa ta?

— Uite ce e, Con…

— Nu, *tu* uite ce e. Așa cum spune și nepoțelul meu care-i bebeluș, nu ești tu șeful meu. Eu sunt șeful tău. Familia ta plătește o grămadă de bani să te pună pe picioare și fix asta o să se și întâmple.

— Nu mă pot mișca, pricepi?

El zâmbi.

— Asta știu deja. Am fișa ta. Și apoi mai e și pătura asta plată și brațul făcut praf. Nici nu-ți cer să te miști. Încă.

— Și atunci *ce*-mi ceri?

— Doar să începi. Credeam că vrei să pilotezi din nou elicoptere.

— O să-mi revină piciorul la viață ca într-una din trusele cu maimuțe de mare[12], pe care le aveam în copilărie?

Asta-l făcu să pufnească în râs.

— Trebuie să recunosc, mi-au spus că ești mai drăguță.

— Ei bine. Am pierdut o parte din mine. Și drăgălășenia odată cu ea.

— Uite ce-o să facem. O să începem foarte ușor, cu ceva ce poți să faci.

— Șotron?

— O să-ți arăt cum să-ți înfășori bandajele. Presiunea unui bandaj bine înfășurat ajută la durere. Gândește-te că e ca și cum i-ai pune scutecele unuia dintre copiii tăi.

Încercă să se îndepărteze de el, însă nu avea unde să se ducă.

— Nu, pleacă de aici.

Își puse o mână pe tăblia de deasupra patului și se aplecă spre ea. Coada de cal șuie îi căzu într-o parte.

— E normal să nu vrei să te uiți, însă face parte din tine, Jolene. Trebuie să înveți cum să ai grijă de tine. O să te iau încet.

— Nu vreau să mă uit. Dispari! zise ea încet.

Respira greu. Panica o cuprinsese zdravăn.

El dădu drumul tăbliei și se mută la picioarele ei, dând la o parte pătura din mers. Ea întinse mâna după pătură, o înșfacă și încercă să se țină de ea; el îi dădu drumul.

Își văzu jumătatea inferioară a trupului – pe de-o parte pijamaua albastră se termina cu un picior alb

la final și pe de cealaltă parte era piciorul amputat, sub materialul care fusese tăiat cu foarfecă și care acum se deșira.

Era dezgustător de umflat, enorm, rotund la capăt și înfășurat în alb.

— Inspiră adânc, spuse el.

— Nu… pot.

— Uită-te la mine, Jolene.

Încleștă pumnul teafăr. Încercă să respire normal, dar nu reuși.

— Doar uită-te la mine.

Și cum spuse asta, mâinile lui se mutară spre locul unde obișnuia să-i fie piciorul – sau piciorul rezidual, cum îl numeau ei. N-ar fi vrut pentru nimic în lume să-i spună *ciot*; era un cuvânt urât.

„Hai că poți, Jo, își spuse ea disperată. Poți să te descurci în orice situație. Doar nu-ți întoarce privirea. Prima dată e cel mai greu”. Dar vorbea vechea Jo și vocea ei era slabă și ușor de ignorat.

El desfăcu încet bandajul elastic, atât de încet, că ea își dădu seama că-i dă timp să se adapteze cu fiecare mișcare. Îi ridică piciorul un pic, înfășurându-i partea din față, apoi avansând spre față.

Crezu că avea să i se facă rău. „Ține-te tare, Jo. Ține-te tare”. Unghiile îi mușcară adânc din palmă. Simți cum începea să transpire.

El desfăcu și ultimul bandaj și îl puse pe cearceaful de lângă piciorul bun. Rămăsese doar un tifon moale și transparent. Prin acesta, putu să-și vadă pielea vânătă și decolorată. Închise ochii.

— Jo?

— Nu mă uit, șopti ea, nu pot.

— Continuă să respiri. Doar ascultă-mi vocea. O să-ți masez piciorul, în regulă? Face bine la circulație. Când ești gata, am să te învăț cum se face.

Când mâinile lui îi atinseră pielea, ea tresări și simți un val de repulsie. Nu se putu abține și scoase un icnet.

— Respiră, soldățico.

Ea expiră adânc.

Încet, îi simți degetele cum începură să se miște, detensionând mușchii ca într-un fel de magie. Simți cum umerii i se relaxară și cum pumnul i se descleștă. Capul îi alunecă ușor în față.

— Aia era, zise el într-un final, când ea aproape adormise. Jolene, acum poți să deschizi ochii.

— E acoperit?

— Da, *ești* acoperită.

Sesiză modul subtil în care el accentuase cuvântul și ridică încet capul, apoi deschise ochii.

Bandajul de elastic era la locul lui, acum înfășurat mai bine, iar minusculele închizători argintii, prinse în pereche, aproape semănau cu tresele ofițerilor.

— Mulțumesc, spuse ea, asta a ajutat la durere.

— O *să fii* mai bine, Jolene. Crede-mă.

— N-am fost mereu așa afurisită.

Veni la capătul patului și se așeză lângă ea.

— Nu ești afurisită. Ești doar speriată. Nevasta mea, ei bine ea-i afurisită. Zâmbi. Și eu o iubesc ca un nebun.

— Nici frică nu-mi era, să știi.

— Atunci înseamnă că te mințeai singură. Tuturor ne e uneori frică.

La asta nu avu niciun răspuns. Se mințise cu foarte multe lucruri de-a lungul anilor, se mințise sau preferase să le ignore. Era singurul mod în care știa să supraviețuiască. Și avusese tot dreptul să procedeze așa – teama asta era de nesuportat. Dezvăluia cine era ea, la fel de eficient cum el îi desfășurase bandajul, lăsând prea multă durere și urâciune să iasă la iveală.

Terminațiile nervoase; el spusese că acestea erau problema. Lucruri care fuseseră tăiate, sfârșiseră abrupt sau muriseră – precum părinții sau căsniciile – dureau la nesfârșit.

Știa că el se aștepta ca ea să fie mai puternică, să încerce mai mult, să creadă că avea să se vindece.

Însă ea nu voia să fie mai bine. Voia înapoi vechea ei viață, vechea ei persoană, însă amândouă dispăruseră, amputate la fel de curat ca și piciorul.

— Îți cer doar să încerci.

Să încerce. Era un alt cuvânt pentru „a crede”, iar ea isprăvise cu asta.

— Dispari, Conny, spuse ea închizând ochii.

OCTOMBRIE

La fereastra mea plouă. Văd numai lacrimi. Ceva e tare greșit la mine și nu faptul că-mi lipsește un picior.

Sunt slaba fiindcă m-am lăsat să cad în prăpastia asta a autocompătimirii și mi-e rușine, dar nu mă pot abține. Intră Conny la mine, cu un zâmbet de șmecher, și-mi spune că trebuie doar să încerc. Îmi arată poze cu femei care au picioare artificiale și joacă tenis și înțeleg, chiar înțeleg. Ce drept am eu să merg, când Tami e întinsă în pat, luptându-se pentru viața ei, iar Smitty e într-o cutie în măruntaiele pământului, fără să mai poată să-mi zâmbească vreodată și să mă întrebe „Hei, șefa, jucăm o carte”?

∵

Sunt aici de opt zile și Michael m-a vizitat aproape în toate. Când vine el, mă prefac că dorm. Stau acolo, ascult cum respiră lângă patul meu și rămân cu ochii închiși. Ce lașă am devenit! N-a mai adus fetele să mă revadă. Știu de ce. Le e teamă. Mă văd, știu că m-am schimbat și asta le face să se întrebe dacă lumea lor va mai fi vreodată la fel. Am țipat la Betsy când mi-a lovit piciorul. N-am vrut, dar ce pot face să schimb asta? Știu că e treaba mea să le alin, dar nu pot s-o fac. Nu simt că vine din mine. De fiecare dată când mă gândesc la ele, îmi vine să plâng.

Poate că dacă reușesc să adorm, o să fiu bine. Sau oricum, mai bine. Însă nopțile mele sunt pline de coșmaruri. Aud la nesfârșit cum echipajul strigă după mine. O văd pe Tami cum mă caută. Devine atât de urât, că încerc să nu mai închid ochii.

În biroul lui, Michael stătea pe scaunul moale din piele și contempla pe fereastră o zi înnegurată de octombrie. Era 10.42 de dimineața, la nouă zile după întoarcerea soției sale.

Acum ea trebuia să fie la fizioterapie, străduindu-se să învețe cum să facă din nou lucrurile pe care le considera înainte firești.

Sună interfonul.

— Michael, doctorul Cornflower a venit să te vadă.

— Trimite-l înăuntru, spuse el ridicându-se.

Chris intră în biroul lui.

— Chris, spuse Michael, încercând să se concentreze. Bună și mulțumesc că ai venit.

Chris își strânse înapoi în coadă o șuviță ciufulită. Azi purta un tricou negru, o vestă din piele întoarsă cu franjuri, pantaloni largi, kaki și papuci negri din plastic. De umăr îi atârna o tașcă scumpă. Și-o dădu jos, scormoni prin ea și scoase un dosar verde, pe care-l așeză pe birou.

— Fără îndoială, Keith suferă de o formă extrem de gravă de stres posttraumatic și probabil era într-o fază disociativă atunci când și-a ucis soția.

— Și ai depune mărturie la tribunal pentru asta?

Chris se așeză și-și puse un picior peste celălalt.

— Da, aș face-o.

— Îmbrăcat în costum?

Chris zâmbi.

— Ai fi surprins să descoperi ce frumos pot să mă aranjez, Michael.

— Bun. Așadar, spune-mi ce trebuie să știu, spuse Michael, așezându-se din nou la birou.

— Am inclus un raport detaliat pe care să-l studiezi, așadar, acum am să menționez doar punctele importante. Înainte de toate, lasă-mă să-ți explic cum punem noi un diagnostic. Începem cu întrebări menite să determine dacă pacientul a fost martor sau implicat într-un incident care a produs răni severe sau moarte. Cel mai probabil, unele

incidente din luptă care duc către stres posttraumatic: să fii atacat sau prins în ambuscadă, să îți explodeze în apropiere rachete sau obuze, să se tragă în tine, să fii răspunzător de moartea unui civil sau a unui combatant inamic, să vezi sau să ajuți americani grav răniți sau să le culegi rămășițele. Evident, majoritatea acestora se acutizează atunci când vezi că un prieten îți moare sau e rănit. După cum știi, unitatea lui Keith a asistat la cele mai urâte confruntări din război. Șaizeci și patru de soldați din brigada lui au murit în primul lui tur. Ceea ce nu știi despre Keith este că era adesea însărcinat cu „sacul", și anume să culeagă rămășițele celor căzuți. Bucăți din prietenii lui.

— Doamne, murmură Michael.

— Cred că drumul la piață i-a declanșat toate acestea. Mulțimea și agitația l-au făcut hipervigilent și l-au trecut în starea de atac. A început să bea ca să se liniștească, însă n-a funcționat. Când vagabondul s-a apropiat de el, Keith a reacționat conform antrenamentului primit. A atacat. N-are nicio amintire concretă legat de cele întâmplate acasă, însă părerea mea e că un alt incident declanșator – un sunet înalt, un fascicul luminos, ceva de genul ăsta – l-a făcut să-și amintească din nou de război. În starea disociativă, a reacționat așa cum a fost pregătit – să se apere –, și astfel și-a ucis soția.

— În cazul unei tulburări disociative, poate cineva să gândească rațional, vreodată?

— Mă întrebi dacă cineva poate dezvolta intenție? Răspunsul meu e nu. Mai mult, în opinia mea profesională Keith Keller, în mod special, era incapabil să dezvolte intenții criminale.

Michael se lăsă în scaun, gânditor.

— E un om bun, Michael, un om care a văzut și a trăit lucruri pe care mintea lui n-a știut cum să le gestioneze. Ar fi groaznic să amestecăm tragedia lui cu cea a familiei sale – condamnându-l la

închisoare pe viață. El are nevoie de îngrijire clinică.

Michael își deschise propriul dosar.

— Știi că Biroul pentru Veterani a afirmat că are o „ușoară anxietate”. Nu l-au diagnosticat cu stres posttraumatic.

— Pfui, Biroul pentru Veterani, zise Chris scuturând din cap. Nu mă porni să vorbesc despre guvern și modurile în care i-a dezamăgit pe soldații noștri. E ceva criminal. Armata tinde să echivaleze stresul posttraumatic cu slăbiciunea sau lașitatea. Însă trebuie să se alinieze cumva, deoarece trupele deja fac mai multe tururi. Trebuie să-i convingem pe cei din Birou și din guvern să se ocupe de nevoile soldaților de acasă. Trebuie să aducem lumină asupra acestei realități și să scăpăm de stigmat. Cazul acesta e important, Michael. Poate reușești să ajuți și alt soldat distrus și mai salvezi niște vieți.

— N-am mai întâlnit până acum vreun caz în care stresul posttraumatic să fi avut câștig de cauză.

— Întotdeauna e loc de o primă dată, zâmbi Chris.

Michael încuviință și privi spre geam, peste care se prelingea o ploaie molcomă, în stropi așa subțiri, că semănau cu mătasea gri și estompau marginile ascuțite de oțel ale clădirilor. La fel precum lacrimile.

Brusc, înțelese ce însemna de fapt acest caz pentru el și de ce era atât de important.

— Soția mea, spuse el pe un ton jos. A pierdut acolo un picior. Un membru al echipajului ei a fost ucis. Cea mai bună prietenă e încă în comă. Oricum, Jolene de abia s-a întors acasă și e schimbată. A fost rezervată față de fete – supărată și irascibilă chiar dacă și ea le adoră. Vreau s-o ajut, dar nu știu cum.

Urmă o pauză; în tăcere, Michael simțea cum Chris îl studia.

— E pilot pe elicopter, corect? întrebă într-un final Chris.

Michael se întoarse spre doctor.

— Da. Și asta ar trebui să însemne ceva?

Chris zâmbi.

— Gândești ca un civil. Înseamnă că soția ta e o dură, Michael. E o femeie puternică, o femeie care o viață întreagă a încercat să obțină ce vrea, de la un sistem care nu vrea să-i dea nimic.

— Așa e Jo.

— Unei asemenea femei nu-i vine ușor să ceară ajutor.

— Mă tot îndepărtează.

— Firește. Asta e calea armatei, mentalitatea de militar. Fii tare, descurcă-te singur, încheie-ți misiunea. Nu o lăsa să te respingă. Are nevoie de tine acum, chiar dacă nu realizează. Și fii atent la simptome de stres posttraumatic. Coșmaruri, lipsa de odihnă, hipervigilență, accese bruște de furie sau deprimare sau amorțeală aparentă.

— Mulțumesc, Chris.

De data aceasta, se ridică doctorul. Își strânseră mâinile, iar doctorul se îndreptă spre ușă, o deschise și privi în urmă.

— Să fie din poliester sau catifea reiată?

— Ce anume?

— Costumul meu.

— Pot să fac ro…

— Atunci să fie Hugo Boss, zise Chris părăsind biroul cu o grimasă.

Capitolul 20

Ziua următoare, Michael se trezi devreme, epuizat după încă o noapte de nesomn. Se poticni dându-se jos din pat și încercă să-și reanime trupul inert cu un duș fierbinte, ceea ce-l obosi și mai tare. Se îmbrăcă de birou cu hainele de ieri, pe care

le lăsase să atârne de spătarul unui scaun. Era mai simplu decât să fi avansat spre dulap și să o ia de la capăt. Ca de obicei în ultima vreme, hainele lui erau împrăștiate peste tot – atârnate de scaune, strânse în maldăre pe podea sau întinse pe tăblia de la capătul patului.

Merse până la ușa dormitorului lui Betsy, ciocăni și o deschise suficient cât să spună:

— Îmbracă-te, Betsy. Micul dejun e gata în zece minute.

Apoi închise ușa și se îndreptă spre camera lui Lulu. Înăuntru arăta de parcă explodase o bombă cu haine și jucării. Probabil ar fi trebuit să-i impună să-și adune lucrurile, dar, sincer, era mai simplu să o facă el. Însă din nou, așa gândea în fiecare dimineață și tot trebuia să se apuce la un moment dat. Slavă Domnului că în fiecare săptămână venea o femeie să-i ajute cu curățenia; altfel ar fi trăit în mizerie.

— Hei, Lulu, zise el, aplecându-se să îi dea un pupic pe obraz.

O ridică din pat și o duse la baie, unde-i rămase alături vreme îndelungată, până ce ea își termină de periat toți dinții minusculi. Când isprăvi, zâmbi triumfătoare:

— Sunt fată mare.

— Ce vrei să porți la școală? întrebă el.

În ultimele luni, învățase că nu trebuia să-i impună unei fete ce anume să poarte, chiar și-n cazul când fata era de mărimea unei crose de golf. Adesea urmau reprize dramatice.

Ea intră înapoi în cameră, se așeză în mijlocul grămezii cu haine și studie atent dezordinea cu mâinile în șold.

Numără încet până la zece.

În final, alese o pereche de pantaloni roz cu margarete și un tricou albastru Toy Story. Ciorapii cu dungi verzi adăugau o notă de circ, dar ce-i păsa lui? Coborâră scările împreună. În bucătărie, Michael consultă schema de mese a lui Jolene – alt

lucru pe care-l învățase și care-i făcea viața mai ușoară. Colaborară într-o tăcere amicală, care fu tulburată doar de clinchetul tacâmurilor.

Tocmai își turna o ceașcă cu cafea, când Betsy intră în cameră:

— Tanti aia de la televizor vorbește din nou despre mama și despre Tami.

Michael nu fu deloc surprins. În ultima săptămână, știrile locale vorbeau numai despre cele două femei pilot și cele mai bune prietene, care fuseseră doborâte împreună.

— Ia loc și mănâncă, fu singurul lui comentariu.

În timp ce fetele mâncau pâine prăjită și el își sorbea cafeaua, Michael se gândi la toate sarcinile lui pe parcursul zilei. Urmărirea penală din cazul Keller era în plină desfășurare, iar el se pregătea pentru începutul procesului. Mintea lui ar fi trebuit să fie înțesată de întrebări și strategii.

Însă el se putea gândi numai la Jolene. O dezamăgea. Ca și restul familiei, probabil. De când Jolene se întorsese, Betsy devenise ursuză și tăcută. Era conștientă că mama ei fusese rănită într-un mod esențial, care avea să-i schimbe viața, dar, mai rău, era supărată pe Jo. Supărată că plecase la război, că fusese rănită și că se întorsese acasă schimbată.

Pe la 8.20, ambele fete erau în autobuz, în drum spre școală. Michael merse spre feribot și urcă în el; ajuns în Seattle, o luă spre nord.

Un sfert de oră mai târziu, parcă în fața centrului de recuperare. Se opri cât să-și scoată haina, s-o atârne peste umăr și apoi să intre.

— Domnule Zarkades?

Fizioterapeutul îl prinse din urmă. Ca de obicei, Conny era îmbrăcat într-o uniformă roz lălâie, cu codițele cenușii legănându-i-se la fiecare pas, precum ale extraterestrului din *Predator*.

— Bună, Conny, răspunse Michael. Ce mai face Jolene? Pun pariu că te ține ocupat.

— Nu chiar.

— Ce vrei să spui?

— Se dă jos din pat doar să meargă la baie – și urăște să facă asta fiindcă are nevoie de ajutor. Refuză să învețe cum să aibă grijă de piciorul ei amputat. Nici măcar nu vrea să-l privească. Desigur, asta nu e ceva anormal. Uneori acceptarea poate dura ani. Dar nici măcar nu vrea să încerce.

— Jolene, să nu încerce?

Michael se încruntă.

— Suferă, spuse Conny. Și nu din cauza piciorului care îi lipsește. Înțeleg, dar au trecut zece zile. Trebuie să înceapă fizioterapia.

Michael încuviință din cap. Îndepărtându-se, parcurse holul lung și luminos până în camera lui Jolene. Ciocăni la ușă și o deschise.

Ea zăcea în pat, privind în gol spre televizor. Părul ei lung era încâlcit, neîngrijit și negru la rădăcini. El remarcă cât era de palidă și de slabă. Pierderea în greutate îi accentuase pomeții, care arătau ca niște lame de cuțit, iar buzele îi erau lipsite de culoare și crăpate. Nici măcar nu observă spațiul gol de pe pătură. El se uita la *ea*, la soția lui.

Era speriată; acum vedea asta. Și deprimată.

— Conny îmi spune că nu vrei să începi fizioterapia, spuse el închizând ușa în urma lui și apropiindu-se de pat.

— Pleacă de aici, Michael.

— Jo, tu nu renunți.

Ea dădu păturile la o parte, dezvelindu-și ciotul bandajat. Încă era enorm și umflat.

— Acum da.

Simți tremurul din vocea ei și îi păru atât de rău pentru ea, că simți asta ca pe o durere în inimă. Voia să-i spună, s-o facă să înțeleagă cât de profund îi resimțea durerea, dar se îndepărtaseră atât de tare. Nici măcar nu l-ar fi ascultat.

— Ce cauți aici?

— Te iubesc, Jolene.

— Crezi că nu văd mila din ochii tăi acum? Crezi că nu știu că ești aici fiindcă trebuie? Că e de datoria ta?

El înghiți în sec. Merita mânia ei pe bună dreptate și acum trebuia să o suporte. Acum, aveau lucruri mai importante la care să se gândească, decât căsnicia lor eșuată.

„N-o lăsa să te respingă".

Cornflower avea dreptate. Dacă Michael voia să-și recâștige soția – și voia –, atunci trebuia să lupte pentru ea. Și n-avea să fie o luptă ușoară.

— Destul, spuse el tăios. Asta nu e numai despre tine. Asta e viața noastră. Ești egoistă.

— Cum *îndrăznești* să-mi spui asta?

— Nu poți să zaci aici și să plângi după ceva ce nu mai e.

— Care a fost *amputat*, vrei să zici. Spune-o. Uită-te la el, Michael.

— *Tu* ai vrut să zbori. Tu, Jo. Tu ai vrut la luptă și la război, ca să fii tot ce puteai să fii. Ei bine, ai obținut ce-ai vrut și asta ești tu acum.

Ea păli.

— Taci!

— Îmi amintesc de toate poveștile tale din centrul de instruire și de la școala de zbor. Și despre toate momentele când bărbații se urcau în elicopterul tău, îți vedeau coada de cal și coborau, spunând că nu vor să zboare cu o femeie. Mi-ai povestit cum i-ai făcut să-și înghită vorbele. Ai spus că erai dură.

Ea prinse carafa albastră din plastic de lângă pat și o aruncă înspre el. Îi rată fruntea la milimetru și se sparse de perete, împroșcându-l cu apă.

— Ieși naibii din camera mea! Ești ultimul om care mă poate ajuta!

— Jo…

— Ieși!

— De ce? Ca după aia să te îneci în propriile lacrimi de milă?

— N-ai idee prin ce trec, Michael.

— Te vreau înapoi, Jo. Și dacă asta nu înseamnă nimic pentru tine, gândește-te la altceva: fetele au nevoie de tine.

Când auzi de fete, Jolene se prăbuși. El ar fi vrut să-i spună mai multe, să apese și mai tare accelerația, dar când o văzu atât de înfrântă, se simți incapabil să continue. Părăsi camera oftând și închise ușa în urma lui.

Conny îl aștepta la ieșire. Uriașul se sprijinea de perete, cu brațele-i mari și puternice încrucișate la piept.

— E arțăgoasă soldățica noastră. Cum a mers?

— Nu mă vrea acolo.

— Poate oare Jolene să decidă cine intră în camera ei și cine nu? întrebă Conny retoric. Adică, femeia nu se poate da jos din pat. Și are nevoie de motivație, nu crezi?

Michael îl privi lung pe fizioterapeut.

— Nu cred că ar arunca cu ceva în copiii ei.

Conny rânji.

— Nu, nici eu nu cred.

∵

Sâmbătă, Jolene stătea în pat și urmărea cum vizitatorii trec pe lângă ușa ei deschisă, cu flori și baloane în mână, purtând conversații animate cu membrii familiei pe care veniseră să-i viziteze.

Îl dăduse afară pe Conny din camera ei și încercase să citească o carte. Însă tot uita ultima propoziție citită. Într-un final cedă și închise ochii.

Într-o fracțiune de secundă fu din nou în Black Hawk, în plină cădere.

„Am fost loviți. Tami…”

Deschise ochii. Doamne, ce se mai săturase de asta! Se săturase de durere, de coșmaruri… de tot.

— Bună, Jolene.

Se întoarse ușor și-l zări pe Conny în ușă. Înainte să apuce să-l dea afară din nou, intră Michael, cu fetele alături. Se mișcau cu toții în sincron; pusese câte-o mână pe umerii fiecăreia. Lulu purta mica uniformă de camuflaj pe care

Jolene i-o croise cu un an în urmă, cu insigna cu aripi prinsă la guler. Ciorapii nu se asortau.

— Hei, mami, zise Lulu radioasă. Merse până la pat, se prinse de balustrada din metal și o zgâlțâi. Tata spune că trebuie să fim soldați buni ca tu să-ți revii. Sunt gata, vezi?

Făcu o piruetă să-și etaleze uniforma.

Michael o bătu pe umăr pe Betsy și o împinse ușor înainte. Fata se poticni.

— Bună, mamă.

Nu putu să se uite în ochii lui Jolene. Își ținea capul înclinat, ca părul să-i cadă pe față.

Jolene o privi pe Betsy direct în ochii ei răniți și furioși.

— Îmi pare rău că am țipat la tine deunăzi, zise ea încet.

Betsy ridică din umeri și se uită în altă parte. Era firesc să nu știe încotro să se uite – nu la fața lui Jolene, care era încă vânătă și zgâriată, sau la piciorul amputat.

— Cum zici tu, murmură ea.

Jolene nu știa cum să-și repare greșeala. Tăcerea din cameră deveni mai grea. Apoi Michael spuse:

— Conny mi-a zis că ai nevoie de motivație să începi fizioterapia. Știu că n-ai să le dezamăgești pe fete. Li s-a spus că va fi greu și înspăimântător – și vor să te ajute.

— Vrem să te ajutăm! Ca atunci când avem coșmaruri și tu ne ajuți pe noi!

Jolene putu să-și imagineze ce se întâmplase noaptea trecută. Michael adunase fetele și le spusese că mama lor e rănită și speriată și că ele trebuiau s-o ajute.

Își privi copiii și o duru atât de tare, că nu mai putu să respire. Știa pe ce miza Michael; se aștepta ca ea să redevină femeia de dinainte. Acea femeie dispăruse; fusese doborâtă și murise în deșert.

Lulu își dădu jos rucsacul cu Dora Exploratoarea. Scormoni în el și-și scoase păturica

galbenă – cea specială pe care o mângâia când își sugea degetul.

— Uite, mama, poți să iei *pătulica* mea.

Asta păru să-i fi deschis larg inima lui Jolene. Pentru o secundă *o simți*, simți toată dragostea care obișnuia să o inunde. Luă păturica jalnică și uzată, amintindu-și cât de frumoasă fusese odinioară în leagănul alb al lui Lulu. Și voia totul înapoi, viața ei, abilitatea de a iubi, simțul matern.

— Mulțumesc, Lucy, o să am grijă de ea.

— Dar mi-o dai înapoi când te faci bine, da?

— Firește.

Cu toții o priveau în expectativă.

Haide, Jo. Prefă-te.

Reuși într-un final să zâmbească. Refuză să fie o dezamăgire pentru copiii ei.

— Bine, Conny. Ce fac?

— Știi deja răspunsul, Jolene. Înveți să-ți bandajezi singură piciorul.

Încuviință din cap, urând senzația de vomă care i se ghemuise în stomac.

— Bine, dar nu e nevoie să vadă și copiii asta.

— De ce nu? întrebă Michael, apropiindu-se de pat.

— Nu trebuie să vadă asta, îi răspunse cu ochi rugători.

Putea să vadă că și lui îi era frică.

— Asta? Adică pe tine, Jo? Am vorbit deja, spuse el, privind către fete. Ești tu și te iubim, iar acum ești rănită. Nu ne e frică. Mai frică ne e de ce nu putem vedea.

— Ca de exemplu coșmarurile și monștrii din dulap, zise Lulu. Când aprinzi lumina, *paf*! Dispar și tu ești în siguranță.

Jolene se holbă la Michael și șopti „te rog”.

„Rămânem”, îi șopti și el printre dinți.

Conny se mută spre centrul patului, în partea opusă familiei ei și trase pătura. Jolene văzu cum Betsy tresări. Fiica ei făcu un pas spre ușă.

Scrâșni din dinți când degete lungi și negre începură să-i desfacă bandajul elastic.

— E un model în opt colțuri, vezi? Așa îl înfășori la loc, strângându-l cât mai bine, să nu se umfle mai tare.

Apoi dădu jos bandajul; dedesubt era un tifon alb și fin.

Apucă pătura cu mâna stângă și o strânse în pumni. Michael își puse mâna peste mâna ei și o ținu strâns.

Își văzu jumătatea de picior pentru prima dată și simți că i se face rău de la stomac.

— Trebuie să merg la baie, mormăi Betsy și fugi din cameră, trântind ușa în urma ei.

— Arată ca o minge de fotbal, constată Lulu, curioasă.

Michael se uită la Jolene. În ochii ei își văzu oglindite propriile emoții: teamă, pierdere, tristețe, milă.

— Hai, Jolene, spuse Conny.

Inspiră tremurat și apoi se aplecă încet și apucă tifonul curat pe care Conny i-l pusese alături, la îndemână.

— Cu grijă, îi zise Conny punându-și mâinile peste ale ei, arătându-i astfel cum să aplice bandajul.

Pielea ei era încordată și sensibilă; umflată; cumva, nu mai era a ei. În gât simți gustul amar al bilei; înghiți în sec și se forță să continue.

„Pentru Betsy și Lulu”, își zise, iar și, iar. „Poartă-te normal, ca și cum nu te doare și nu-ți vine rău. Fii din nou mama lor.”

Își înfășură strâns piciorul, închise corect agrafele din metal și apoi se lăsă pe spate, simțind cum ochii o înțepau cu lacrimi, când trase la loc pătura.

— Frumos lucrat, zise Conny. Perfecțiune. Se uită în jos spre Lulu. Tu și mama ta sunteți atât de curajoase.

— Suntem soldați, zise ea. Bine, eu doar mă *plefac.*

Conny zâmbi.

— Asta explică multe. Și acum, tânără domnișoară, trebuie să aduc câte ceva, ca s-o ajut pe mama ta să facă exerciții. Vrei să mă ajuți să le iau?

— Tati, pot să merg?

— Sigur că da.

Când plecară, Jolene se prăbuși din nou în maldărul de perne, epuizată.

— Ești bine? o întrebă Michael aplecându-se peste ea.

Simți că nu avea destulă putere să se lupte cu el acum. Se simțea atât de slabă și de vulnerabilă, că într-o fracțiune de secundă, când privirile li se intersectară, își imagină că văzu dragoste. Nimic nu o putea speria mai tare. Îi dăruise inima cu mult în urmă și pentru atâția ani și apoi el i-o zdrobise. Cu un trup atât de fragil, nu-și putea permite să fie rănită din nou.

— De ce ești aici, Michael? Știi că am terminat-o.

— Nu, n-am terminat-o.

Se strădui să se ridice la loc, detestând cum arăta făcând un lucru atât de banal, însă fără să se poată echilibra și respirând greu. Dădu din nou la o parte pătura.

— Asta vrei?

— Da.

— Nu mă minți, Michael, șuieră ea.

— Nu mint. Am învățat multe cât ai fost plecată, Jolene. Despre tine… despre mine… despre noi. Am fost un bou să-ți spun că nu te iubesc. Cum să nu te iubesc?

Își dorea din tot sufletul să fie adevărat, voia asta atât de tare, încât ameți de dor. Însă acum era frântă, iar Michael avusese dintotdeauna un pronunțat simț al datoriei. Fusese unul dintre lucrurile pe care le împărtășiseră. Nu și ar fi

permis vreodată să-și părăsească soția rănită, indiferent cât de tare și-ar fi dorit-o.

— Mami, ne-am întors, o anunță Lulu intrând în cameră alături de Conny. Și Conny spune că o să ne jucăm de-a aruncarea cu mingea.

Jolene inspiră adânc, obosită. Voia să spună: „Serios? Cu o singură mână? N-ar fi mai degrabă aport?" Dar tăcu. Simți tăcerea ca pe o mică victorie. Reuși chiar să schițeze un zâmbet micuț, dar plin de speranță.

— Îmi place să mă joc pase. Hai să începem.

∵

Michael stătea lângă patul lui Jolene.

Ea adormise aproape imediat după ședința de fizioterapie. Nu fu deloc surprins. Trebuie că era epuizată. Azi fusese femeia care pilotase elicoptere. Azi fusese o războinică.

Îi privi lung chipul vânăt și acoperit de cruste. Dintotdeauna, chiar de la început, de când ea intrase în biroul lui, o privise ca pe un generator de energie, ca pe o femeie cu coloana de oțel.

Acum îi vedea slăbiciunea. Poate pentru prima oară, ea avea nevoie de el. Îl surprinse cât însemna pentru el asta, cât de mult își dorea să-i fie alături.

O mângâie delicat pe față.

— Oare te-am pierdut, Jo? șopti el.

Din hol auzi vocea subțirică a lui Lulu și se întoarse, realizând prea târziu că ochii îi erau plini de lacrimi. Le șterse când Lulu veni să-i spună:

— Uite, tati, avem înghețată.

Se strădui să zâmbească pe cât de bine putu, pe urmă se întoarse către soția lui, o sărută pe obraz și mai zăbovi acolo o secundă. Apoi își îndreptă spatele și părăsi încăperea, conducându-le pe fete la mașină. Tot drumul spre casă – în lunga așteptare a feribotului și pe durata transportului – Lulu pălăvrăgi continuu. Voia propriul ei scaun cu rotile.

Când cotiră spre golf, Lulu începu deodată să cânte și să bată din palme; apoi începu să pretindă

că se juca de-a prăjiturică cu mama ei.

— Betsy, ajută-mă să fac una, așa cum mă ajută mama. Prăjiturică, prăjiturică…

— Acum are doar o mână bună, o repezi Betsy. Cum crezi că se mai poate juca de-a prăjitura cu tine?

Lulu pufni.

— E adevărat, tati? Spune-i să tacă. O să-i dea jos ghipsul lui mami și după aia totul va fi bine, nu-i așa?

Michael parcă mașina în garaj, chiar lângă SUV-ul lui Jolene.

— Terminați odată!

Lulu începu să plângă.

Betsy sări din mașină, fugi din garaj și trânti ușa în urma ei.

— Grozav.

Michael îi desfăcu centura lui Lulu, o scoase din scaun și o luă în brațe.

În casă, îi fugi de sub ochi imediat și merse sus, probabil să-și chinuie sora.

Michael merse în bucătărie, își turnă ceva de băut și rămase la masa de bar să-și termine băutura și să-și adune forțele pentru ce avea să urmeze. Apoi porni spre scări.

Bătu la ușa lui Betsy.

— Betsy, sunt tata. Pot să intru?

Ea așteptă un pic prea mult și apoi mormăi:

— Cum vrei.

O propoziție pe care el ajunsese s-o deteste.

În cameră, Betsy stătea la fereastră, cu spatele la el, aranjându-și fără tragere de inimă caii din plastic. Michael n-avea nevoie de Cornflower să-i spună că aceasta era o încercare disperată de a crea ordine din haos.

— Suferă, Betsy.

Betsy se opri. Mâna ei pluti deasupra unui cal alb-negru rotat, cu degetele tremurânde.

— E schimbată.

Michael se apropie și o luă de mână, apoi o duse spre pat, unde se așezară unul lângă celălalt.

— Dar e vina ei. Ea *a ales* armata…

— Betsy, scumpo…

— Tatăl Sierrei spune că e vina mamei. A zis că, oricum, femeile nu ar trebui să piloteze elicoptere în vreme de război. Dacă n-ar fi zburat, nimic din toate astea nu s-ar fi întâmplat. I-am spus că n-am să-i iert asta vreodată și… nu pot.

Michael oftă.

— Tatăl Sierrei e un nesimțit care habar n-are. Și poți să-i și spui că am zis asta.

— Mi-e frică, tata.

— Da, spuse el petrecându-și brațul peste umerii ei. Și mie.

Brusc, ușa e deschise și Lulu rămase în prag, încruntându-se furioasă.

— Aici erai. De ce te ascunzi de mine?

Betsy se întoarse spre ea, trăgându-și nasul.

— Lulu, îmi pare rău că am fost rea cu tine.

Copila rânji, dezvăluindu-și dinții minusculi și gingiile rozalii.

— Știu, toanto. Acum putem să ne jucăm de-a prăjiturică?

Capitolul 21

Cu o zi înainte, Jolene muncise mai abitir ca oricând în viața ei – ca la un antrenament din trupele speciale – și pentru ce? Doar ca să poată sta dreaptă într-un scaun, să întindă un picior care nu era acolo și să poată ține o minge de cauciuc, cu degete care de abia funcționau.

Acum zăcea în pat, prea epuizată și deprimată să se întindă după trapez, de care să se ajute pentru a se ridica iar în șezut. Cât de jalnic să fie asta? Îl sunase pe Carl la spitalul din Germania, însă el nu răspunsese. Lăsase un mesaj și apoi închisese.

„Tami, fată dragă, unde ești? De ce nu trecem împreună prin asta?”

Auzi o bătaie în ușă și imediat știu cine o căuta. Conny, torționarul ei cu codițe. Nu deschise ochii.

— Știu că nu dormi, spuse el intrând în cameră.

Ea se rostogoli pe partea cealaltă. Până și asta era greu de făcut cu un singur picior. Mișcările ei erau jalnice și greoaie.

— Pleacă de aici.

El veni la marginea patului.

— Nu poți să te ascunzi de asta, soldățico.

— M-am rostogolit. Ce-ai zice să-mi dai un biscuit și să cădem la pace?

La auzul acestor vorbe, el râse. Era un râs îndrăzneț, bogat, catifelat care îi irita nervii deja fragili.

— Știi că trebuie doar să te ridic și să-ți târăsc fundul ăla alb și slăbănog din pat?

— Știu că ai face-o.

— Ce s-a întâmplat cu femeia care a absolvit școala de instrucție și pe cea de pilotaj?

— Piciorul ei e în Germania și are nevoie de el.

— N-o să-l primească înapoi.

— Crezi că nu știu asta? îi răspunse ea, privindu-l cu asprime.

— Jo, vrei să plec?

— Da, zise ea aproape plângând.

— Atunci dă-te jos din pat și începe să lucrezi cu mine. Lasă-mă să te ajut.

Îl privi conștientă că el îi putea citi frica în privire, frică pe care ea nu o putea ascunde.

— Conny, treaba asta mă omoară.

El îi dădu la o parte părul din ochi cu o blândețe care făcu să-i dea lacrimile.

— Știu, soldățico, am fost acolo.

— Cum așa?

— Durerea e tot durere și am avut partea mea de durere – cu vârf și îndesat aș spune. Băiatul meu Elijah a murit. Cândva, o să-ți povestesc despre el. Era un băiat frumos și avea un zâmbet care putea

să lumineze orice încăpere. După ce a murit, m-am umplut de furie și de întuneric. Am început să beau și să țip. Ei bine, mă gândesc că asta e tot ce trebuie să știi. Mi-a trebuit mult timp – și o nevastă pe cinste – să îmi găsesc din nou drumul. Știu tot ce trebuie să știu despre durere, până la os. Și mai știu și cum e să renunți. Îți spun, nu asta e calea.

— Obișnuiam să fiu femeia care nu renunța niciodată.

— Poți să fii așa din nou.

Jolene întoarse privirea de la compasiunea și înțelegerea din ochii lui.

— Hai, Jolene, spuse el, întinzând mâna.

Ea nu se retrase, lăsându-l să o ridice din pat și să o așeze apoi în scaun.

Salonul de fizioterapie era o încăpere enormă și luminoasă cu patru paturi acoperite cu mușama de-a lungul unui perete și ferestre de-a lungul altuia. Două rânduri de spaliere metalice fuseseră fixate în podeaua acoperită cu linoleum. Peste tot în rest erau împrăștiate o gamă variată de trepte, cu sau fără balustrade atașate, prești de yoga, mingi terapeutice de toate mărimile și culorile, stive cu greutăți de mână, benzi elastice și o colecție de cadre pentru mers și cârje.

Mai întâi Conny o puse pe Jolene să se încălzească. Ea se rostogoli pe o parte, pe un covoraș albastru-deschis de pe podea și apoi se întinse cât de mult putu, imaginându-și că piciorul ei era încă acolo, punând presiune și întinzându-se spre capătul covorașului.

La fiecare mișcare Conny îi analiza raza de deplasare și o încuraja să se autodepășească.

— Nu cred că așa ceva e posibil, spuse ea respirând greu.

— O, ba da. Întinde-te și mai mult.

Jolene scrâșni din dinți și continuă să-și întindă ciotul până când ajunse să urle de durere. Sudoarea i se scurgea în ochi și peste față, covorașul de sub ea devenind alunecos.

— Încă un centimetru, zise Conny.

— Te urăsc, spuse ea, încercând să-i dea ce își dorea.

— Dacă n-ai simți asta, ar însemna că nu fac ce trebuie, mărturisi el râzând. Bravo, bine așa. O bătu pe umăr. Acum să văd și niște abdomene.

— Știi că ești mai rău ca orice sergent de instrucție am avut vreodată? Știi asta, nu?

— Scopul meu e să-ți fac pe plac.

În timp ce ea își executa abdomenele, el merse să-i aducă scaunul cu rotile și-l împinse către ea.

— OK, ajunge. Hai sus.

Ea se uită la scaun cu ură. Sudoarea i se prelingea prin păr. Își șterse mâinile de tricou, lăsând în urmă pete de umezeală.

Conny o ridică pe banca de exerciții, o puse în scaun și apoi trase scaunul mai aproape.

— Acum o să-ți arăt cum să te așezi în scaun. În primul rând, ai grijă să ai frâna trasă. Șterge-ți mâna, ca să n-aluneci și nu uita, să nu te apeși deloc pe mâna dreaptă. Folosește-o doar pentru echilibru. Jolene, lasă-mă să te ajut…

Își umezi buzele nervoasă.

— Cine ar fi crezut că e atât de greu să te așezi? Obișnuiam să merg la maratoane. Ți-am mai spus asta? Odată…

— Tragi de timp.

Ea se încordă din nou, străduindu-se să se mute de pe bancă în scaunul cu rotile. Gemând de la atâta efort, se opinti în față și se sprijini ușor pe piciorul sănătos. Își căută echilibrul până îl găsi, ținându-se de scaun cu mâna bună. Deja respira greu din nou și începuse să transpire. Și se temea să nu cadă. N-ar fi fost prima dată.

Înainte ar fi putut ridica piciorul cu ușurință și și-ar fi găsit lesne echilibrul. Însă acum acesta era fragil, ca și felul în care se simțea.

Se roti pe piciorul sănătos cu deosebită grijă și se așeză pe scaun; piciorul bandajat îi ieșea în evidență ca un bompres.

— Ai reușit, zise Conny, zâmbind radios.

Îi oferi zece secunde să se bucure de victoria ei, apoi o puse din nou să lucreze, întinsă pe prețul de yoga. Nu avu puterea să se lase singură jos pe piciorul bun, așa că îi sări în ajutor.

— Mai multe abdomene, spuse el când ea fu pregătită. Două sute.

— Două sute? Ai înnebunit?

— Ți-am spus că ai să mă urăști. Lasă văicăreala și hai la treabă.

Se întinse, își încrucișă brațele la spate în formă de iadeș și se împinse în față.

— Una… două… trei.

Înainte nu-și dăduse seama de stabilitatea pe care o ofereau picioarele la executarea abdomenelor. Acum se mișca încontinuu, alunecând și simțindu-se instabilă la sol, pe măsură ce se ridică și se lăsa în jos, se ridică și se lăsa în jos.

— Două sute, Jolene, îi aminti Conny. Nu încetini ritmul.

— Să te ia… naiba, îi zise ea printre dinți.

Voia să renunțe, voia asta atât de tare, însă de fiecare dată când se gândea să renunțe, se gândea apoi la copii, la familia ei și la cât de mult își dorea să fie ea însăși din nou, așa că încercă în continuare.

Când isprăvi, Conny o conduse înapoi în cameră.

— O să trimit pe cineva să te ajute la duș, spuse el, așezând-o în scaun la fereastră.

— Conny? spuse ea ridicând privirea spre el.

— Da?

— Îmi pare rău de băiatul tău.

— Și mie de piciorul tău, soldățico, spuse el cu un zâmbet molcom și trist.

Următoarea săptămână, Jolene își petrecu nopțile chinuită de amintiri, iar zilele prefăcându-se că se însănătoșea. Își sunase fetele în fiecare seară și le rugase să-i povestească cum le fusese

ziua; noaptea, suna în Germania și vorbea cu Carl despre Tami. Însă cel mai important, continuă să lucreze. În fiecare dimineață când se trezea, primul ei gând – cu o fracțiune de secundă înainte să-și amintească realitatea – era „Mă întreb dacă e prea frig pentru jogging”.

∵

Când deschidea ochii, întrebarea dispărea, aruncată în grămada cu șanse pierdute, care reprezenta viața de dinainte.

Acum, camera ei era întunecată și ușa închisă. Întoarse capul suficient cât să zărească ferestruica. Văzu prin sticlă un copac fără frunze, cu crăci fusiforme din care ieșeau excrescențe de mușchi verde și câteva frunze multicolore și tenace.

Apucă trapezul și se ridică în șezut. Când reuși să stea dreaptă, deja respira greu. Obosise din nou. Nu-i venea să creadă câtă masă musculară pierduse într-un timp atât de scurt.

Azi urma să facă o probă pentru o proteză temporară. Noul ei picior. Ar fi vrut să fie încântată, dar cu adevărat, se simțea speriată. Noul picior însemna că trebuia să stea dreaptă și să umble, că urma să se întoarcă acasă, înapoi la căsnicia ei distrusă, la copiii speriați și la o viață fără temelie. Nu mai era nici pilot, nici soldat și nici soție, în adevăratul sens. Așadar, cine era ea?

Voia să vorbească cu cineva despre temerile ei, însă așa ceva nu-i stătuse vreodată în fire și, cu siguranță, nu asta era calea armatei. Orice noi temeri, nervi obosiți sau imagini reziduale adusese cu ea din Irak, era de așteptat să le gestioneze singură. Și în afară de asta, știa de mică cât era de inutil. Fusese mereu reținută față de Michael, chiar și în vremurile bune îi fusese teamă să-i arate cât era de distrusă, dincolo de imaginea de femeie dură pe care o proiectase. Din casa de alcoolici în care crescuse învățase o șmecherie: să tacă.

Fusese pe deplin sinceră doar față de Tami.

Se întinse pe spate, închise ochii și se gândi: Tami.

Ce mai faci, zburătoareo? Oare ai nevoie de mine, la fel de tare cum am și eu de tine? ziceai înainte că sunt distrusă – ar trebui să mă vezi acum. Nu pot să mă încred nici în propria-mi minte și nu pot să dorm fără să am coșmaruri… Doamne, ce dor îmi e de tine… trezește-te…

Jolene oftă. Stând acolo speriată și (hai, recunoaște, Jo!) victimizându-se, auzi sunetele scoase de centrul de recuperare care se trezea. În câteva clipe, un infirmier veni să-i servească micul dejun și un altul să o ajute cu baia, să intre și să iasă din duș.

La ora nouă apăru Michael. Intră în camera ei fără să ciocăne la ușă.

Aproape îi era frică să-l privească: se simțea atât de vulnerabilă.

— Credeam că azi ai o depoziție.

— Nu voiam să treci singură prin asta.

Ușurința cu care o spuse îi merse drept la inimă, ca și când ar fi fost din nou Michael și Jolene. „Să nu crezi asta.”

— Mulțumesc.

Fu tot ce putu spune.

Conny deschise zgomotos ușa și intră în cameră. Dacă sesizase tăcerea dintre ei, nu lăsă să se vadă asta.

— Bun, Michael, ești aici. Să mergem.

Jolene se simțea stingheră să se așeze în scaun de față cu Michael – era ceva jalnic de dificil pentru ea –, însă curând pricepu că Conny n-avea nicio intenție s-o ajute. Așa că apucă bara și se îndreptă în șezut cu mâna stângă, apoi se mută spre marginea patului și-și dădu jos picioarele.

Era încă un șoc pentru ea să aterizeze într-un picior, dar se concentră să-și găsească echilibrul. Michael aduse căruciorul mai aproape; ea scutură din cap și sări un pas, apoi apucă de mânerele învelite-n cauciuc și se așeză oftând. Putea simți

cât de roșii îi erau obrajii de la efort și din nou respira greu, însă reușise s-o facă de una singură, iar asta-i dădea o oarecare satisfacție.

Conny îi zâmbi apoi își reluă poziția în spatele scaunului. Cei trei porniră în jos pe hol. Pentru prima dată, Jolene observă cât era de mare locul. În final, se opriră în fața unei uși pe care scria Proteze.

Înăuntru arăta ca laboratorul lui Frankenstein. Pretutindeni erau doar mâini, picioare, brațe și labe din plastic, ce atârnau de tavan sau de pereți, de toate mărimile, culorile și materialele.

O asiatică mică de statură, cu ochelari enormi, apăru din camera din spate.

— Dumneavoastră trebuie să fiți doamna Zarkades, spuse ea.

— Spuneți-mi Jolene. El e soțul meu, Michael.

Femeia dădu scurt din cap.

— Să începem.

În următoarea oră, femeia lucră în tăcere, concentrată. Îi măsură lui Jolene piciorul amputat și făcu un mulaj de ghips pentru el.

În timp ce ghipsul era la uscat, Michael punea întrebări.

— Dar de ce nu poate să facă acum proba pentru mulajul permanent? De ce are nevoie de unul temporar?

Asiatica clipi prin ochelarii ei de mărimea unor sosiere.

— Ciotul ei va continua să se micșoreze, ceea ce înseamnă că montura va trebui schimbată des. Așa, salvăm timp și bani și în plus, o ajută să învețe cum să fie mobilă, în timp ce piciorul i se micșorează. Faptul că suportă o greutate pe el, îi accelerează vindecarea. Va ajuta de asemenea și la desensibilizare.

Scoase cu grijă mulajul din ghips, la care Jolene cu greu se putea uita și îl duse în camera din spate.

După asta, porniră înapoi spre camera lui Jolene.

— O să mergi cât ai zice peşte, zise Conny, conducând-o spre pat.

Se aşeză singură pe saltea şi rămase în şezut, acoperindu-şi picioarele cu pătura.

— O să mă întorc după-amiază pentru şedinţa de fizio, spuse Conny.

— Norocul meu.

Conny izbucni într-un hohot de râs, care apoi se diminuă când ieşi din cameră. Rămase singură cu Michael.

— Ei bine, trebuie să dorm până când Ginghis Han mă aruncă din nou pe saltea şi mă pune să fac două sute de abdomene.

— Poţi s-o faci. Orice îţi cere, spuse el.

Jolene îl privi, amintindu-şi cât însemnase odinioară sprijinul lui. Voia să-i spună ce speriată era să revină acasă, cât de nesigură se simţea vizavi de tot şi ce coşmaruri cumplite avea.

— Mulţumesc că ai venit azi, Michael. Nu trebuia.

— Te-am dezamăgit destul în trecut.

— Aşa e, şopti ea.

— Lasă-mă să mă revanşez, spuse el.

Se gândise la asta, să se deschisă din nou faţă de el, aşteptând parcă ceva şi ideea o înspăimântase. El deja îi frânsese inima o dată. Cum să aibă din nou încredere în el? Mai ales acum.

Nu răspunse.

El aşteptă îndelung, privind-o. Apoi, cu un oftat discret, părăsi camera şi închise uşa în urma lui.

∵

Jolene număra zilele până când proteza ei temporară avea să fie gata. Când fu gata, Conny intră în cameră cu un zâmbet strălucitor.

— Eşti gata să mergi mai departe, soldăţico?

— Sunt gata, spuse ea.

Îi aduse scaunul aproape de pat şi ea se aşeză în el mai uşor ca data trecută.

Pe drumul din hol spre salonul de fizioterapie, încercă să se pregătească, atât pentru victorie, cât

și pentru eșec. Nu voia să se lase din nou surprinsă de eșec.

În camera de fizioterapie, Conny o plimbă până la spalierele din metal.

Niciodată nu remarcase cât de intimidant putea fi acest echipament. Cât ea contemplă barele strălucitoare, un ajutor apăru lângă ea, ținând în mână proteza.

Arăta ca un butuc cu o labă atașată.

— OK, Jolene, zise Conny, lăsându-se la nivelul ochilor ei. Azi nu e despre a merge. Mâna ta dreaptă nu e încă pregătită să-ți suporte greutatea.

— Poate că nu va fi niciodată.

— Hai să le luăm pe rând.

Întinse mâna după ceva care arăta ca o șosetă mare și i-o puse pe piciorul amputat. Apoi ridică ochii spre ea.

— Azi o să stai în picioare.

— Ușor de zis pentru tine.

Rânji și o ajută să stea în picioare. Ea se săltă, sprijinindu-se de el și se poziționă între cele două spaliere.

Femeia cu proteza îngenunche în fața lui Jolene și-i potrivi ciotul în cupa de plastic din vârful protezei. Se simțea comod, poate chiar bine.

— E fixată, spuse femeia și se dădu în spate.

Conny o strânse mai tare pe Jolene.

— Ești bine? O să te pun jos acum. Tu încearcă să stai în picioare.

Jolene apucă mai tare bara cu mâna sănătoasă. Cu dreapta nu prea reușea să țină nimic, dar își sprijini degetele de metal pentru echilibru.

Inspiră adânc, străduindu-se să-și calmeze nervii fragili. Asta însemna totul pentru ea. Dacă reușea să stea în picioare, putea să meargă, și dacă putea merge, putea să și alerge. Poate într-o bună zi avea să învețe să zboare din nou. „Hai odată! Stai în picioare.”

— Jolene?

Inima-i bătea atât de tare, că avu nevoie de un moment să îl audă.

El stătea la capătul barelor, zâmbindu-i.

Îi dăduse drumul. Când se întâmplase asta?

Încet, privi în jos.

Stătea în picioare.

De abia îi venea să creadă. Privi către Conny cu ochii în lacrimi.

— Știu, soldățico.

Rămase acolo multă vreme, lucrând la echilibru. Exersă ridicându-și mâinile de pe bare. O durea să se lase cu toată greutatea pe proteză, dar nu-i păsa.

Apucă din nou bara cu mâna bună și făcu un pas cu piciorul drept.

— Jo, mergi prea repede. Nu…

Îl ignoră. Se simțea bine să facă singură alegerile, să se împingă mai departe. Fu nevoită să-și târască piciorul bolnav. Îl simțea atât de greoi, atât de dificil de manevrat, dar reuși. Merse.

Făcu încă un pas în față. Simțea de parcă în montură avea niște dinți care-i mușcau din carne și i-o sfâșiau. Icni de fiecare dată când se lăsa cu toată greutatea însă când ajunse la jumătatea spalierului, transpira atât de abundent, că mâinile începură să-i alunece.

— Am nevoie de mănuși, spuse ea între două guri de aer.

— Ajunge pentru azi, Jo.

Ignorându-l, apucă bara cu mâna bună și se sprijini pe piciorul sănătos, forțându-se să facă un pas ciudat.

Durerea reveni.

„Concentrează-te, Jo”.

Slăbi din strânsoare bara, până când îi dădu drumul complet. Se lăsă cu toată greutatea pe proteză, ignorând durerea care o săgeta în coapsă și se cuibărea în șold ca lama unui cuțit încins și făcu încă un pas în față. Dură enorm, dar parcurse singură tot drumul până la celălalt capăt al spalierului. Când în sfârșit ridică ochii, transpirată,

cu fața înroșită și respirând greu, îl văzu pe Conny cum îi zâmbea.

— Știi ce înseamnă asta, soldățico?

Ea – și șterse din ochi sudoarea, încă gâfâind.

— Ce?

— Înseamnă că vine acasă mai repede, răspunse Michael.

Jolene privi în stânga și-l văzu pe soțul ei sprijinit de perete, zâmbind. Fu nevoie doar de o privire, de un mic dezechilibru și se împiedică. Durerea-i explodă în partea dreaptă.

Într-o clipă Conny îi fu alături, reușind s-o prindă înainte ca ea să atingă pământul. Ea își mușcă într-atât de tare buza, că dădu de gustul sângelui.

— Sunt obosită. Pot să mă întorc în cameră acum?

— Sigur.

Conny merse după cărucior.

— O să merg pe jos, spuse ea.

— Nu știu, Jolene, asta e…

— O să meargă, spuse Michael, apropiindu-se de ea și fixând-o cu privirea. Poate să se sprijine de mine.

Îi aruncă unul din vechile lui surâsuri și ea fu surprinsă de impactul pe care-l avu asupra ei. Deodată, realiză cât de mult îi lipsise asta, cât de mult îi lipsise el.

Trecu lângă ea și-i strecură un braț pe talie. Mâna lui îi stătea lipită de osul bazinului, păstrându-i echilibrul. Îi simți respirația aproape de buze și de obraji.

— Nu mă lăsa să cad, spuse ea.

— N-o să te las.

Încuviință din cap și trase adânc aer în piept. Privind spre ușa deschisă, strânse din dinți și începu să se miște precum Quasimodo: pas, șchiopătat, târât; pas, șchiopătat, târât.

Parcurse drumul pas cu pas, până la ușă, prin ușă și traversă întreg holul. Când ajunse în cameră,

durerea din picior devenise cu adevărat insuportabilă.

Era atât de obosită, încât îl lăsă pe Michael să o urce în pat. Niciunul nu știa cum să dea jos proteza, așa că o acoperiră pur și simplu cu pătura. Era destul de sigură că începuse să facă bășici, care se măreau și supurau, așa că nu se grăbi să verifice.

— Ți-ai revenit, spuse Michael.

Fusese atât de concentrată pe durerea bășicilor în formare, că aproape uitase că el era încă acolo.

— Poftim?

— Acolo-n salon am văzut-o pe femeia care ar putea să alerge la maraton cu un picior de ultimă tehnologie.

— Femeia aia nu mai există, Michael.

Ochii lui erau plini de tristețe. Puteau povesti volume despre cine fuseseră și cine ajunseseră.

— Ar fi trebuit să-i spun că o iubesc înainte să plece la război.

— Da, zise ea cu glas răgușit. Ar fi fost drăguț.

Capitolul 22

Jolene se trezi țipând, udă leoarcă de sudoare și tremurând zdravăn. Prăbușindu-se înapoi în perne, se strădui să-și încetinească respirația. Aceste coșmaruri o omorau. Încerca să nu mai adoarmă, dar mai devreme sau mai târziu, coșmarurile i se furișau în pat și rămâneau acolo, în așteptarea întunericului. În fiecare dimineață se trezea secată de puteri, deja epuizată. Primul ei gând era mereu la Tami.

Privi prin mica fereastră; asta era acum priveliștea ei. Lumea i se micșorase într-o singură cameră și o fâșie de un metru pătrat de sticlă care dădea spre un copac pe cale să-și piardă frunzele.

Din cabină văzuse eternitatea… și acum avea nevoie de ajutor să meargă la baie.

O demoraliza. Oricât se străduia să fie optimistă, deveni deja nervoasă și afurisită când îngrijitoarea veni în sfârșit să o ajute.

— Am auzit că azi e o zi mare pentru tine, spuse Gloria împingând-o afară din cameră.

— Da, zise Jolene. Îmi scot mulajul.

— Credeam că pleci acasă.

Jolene se gândi din nou: „Ce naiba e cu mine?”

— A, da, și asta.

Gloria o ajută să coboare din pat pe scaunul rulant. În timp ce vorbiră despre una și alta – Jolene nu se putu concentra asupra cuvintelor –, femeia o conduse în baie, o ajută să-și dea jos pantalonii și apoi o așeză pe toaletă.

— Ai nevoie să te șterg? o întrebă Gloria pe un ton vioi și vesel, ca și cum ar fi vrut să știe dacă mai dorea niște cartofi prăjiți.

— Nu, sunt stângace. Mulțumesc. Se poate să am un moment de intimitate?

— Desigur.

Gloria părăsi baia și închise ușa în urma ei, dar nu de tot. Lăsă loc pentru o fantă de lumină.

Jolene avu nevoie de o bucată de timp să-și golească vezica – nimic nu părea să funcționeze cum trebuie în ultima vreme. Când isprăvi, era chiar plictisită. Și mai trebuia să se și îmbrace, să se pieptene și să se spele pe dinți. Doar gândul în sine o obosea.

— Ești gata? întrebă Gloria.

— Am terminat, da, răspunse Jolene, străduindu-se să nu pară înțepată.

Era supărată. Și nu avea nevoie de Sigmund Freud să-și dea seama de ce.

Îi era teamă de ce avea să se întâmple când îi scoteau ghipsul.

Cu ghipsul pe mână, încă mai putea spera. Îl putea contempla și-și putea imagina că, sub înveliș, nervii din mâna ei se reparau și creșteau

mai puternici. Însă azi avea să afle cu certitudine cum stăteau lucrurile. Era oare o femeie cu două mâini bune sau doar cu una singură?

Oricât de umilitor i se părea, o lăsă pe Gloria să o așeze înapoi în scaun.

— Peste câteva minute, va veni Conny să te ducă să-ți scoată ghipsul. Vrei să te bagi la loc în pat, să-l aștepți?

— Poți să mă duci la fereastră? Aș vrea să mă uit pe geam.

— Sigur. Gloria îi îndeplini dorința. O să fie o zi frumoasă de toamnă.

O bătu pe umăr pe Jolene și plecă. La ușă, se opri și se întoarse către ea.

— Ah, era să uit. Maudeen Wachsmith de la contabilitate voia să știe ce vrei să facem cu scrisorile.

— Am primit scrisori?

— Aparent, da.

— Ei bine, adu-le încoace.

Se întoarse spre fereastră.

Afară, cerul tomnatic era de un albastru-verzui palid și uscat, cu nori ca niște fuioare de lână.

Dincolo de parcare, cedri uriași străjuiau împrejurimile. Mai aproape, un cireș bătrân nu voia să renunțe la un mănunchi de frunze înnegrite. Sub ochii ei, o frunză se desprinse și căzu.

— Aici erai, soldățico. Ce mă bucur să văd că faci și altceva în afară de zăcut!

— Mă gândeam să încerc să fac și roata.

Conny râse.

— Mare comedie ești!

Se apropie prin spate și îi împinse căruciorul afară din cameră. Tot drumul pe holuri vorbiră lucruri mărunte: despre noua frizură a nevestei, despre faptul că fiica lui fusese promovată, despre cât îl duruse spatele când se dăduse jos din pat dimineața.

— Ei bine, am ajuns.

Jolene se înregistră și fu condusă în salonul de examinare. O clipă mai târziu auzi o bătaie în ușă. Sosi un bărbat subțire ca un băț, îmbrăcat în halat alb, cu un păr dezordonat, sare și piper, și cu un nas cât o ciupercă de câmp. Își dădu imediat seama că tactul nu era punctul lui forte.

Intră în cameră, prezentându-se pe un ton mormăit, în timp ce îi citea fișa. Apoi lăsă la o parte dosarul și se uită la ea.

— Cred că de abia aștepți să afli cum îți funcționează mâna.

Scutură din cap, incapabilă să vorbească.

Își trase un scaun și se așeză în fața ei. În câteva clipe, ghipsul era pe jos, sfărâmat în bucăți.

Își contemplă antebrațul, șocată să descopere cât de subțire și de palid era. O cicatrice roșie și furioasă i se ridica din dosul palmei.

Doctorul îi atinse palma cu blândețe.

— Simți asta?

Scutură din cap.

— Încearcă să strângi pumnul.

Privi lung spre mâna ei, gândindu-se hai, hai, te rog și apoi încet de tot, văzu cum degetele i se încleștară anemic.

Jolene răsuflă ușurată.

Doctorul zâmbi.

— Excelent. Poți să-ți ridici brațul?

Putea.

Putea.

Când termină cu toată gama de teste de mișcare, zâmbea.

La finalul întâlnirii, își împinse singură scaunul afară din cameră. Se folosi de dreapta cu mare efort, dar reuși.

— Ești pe drumul cel bun, soldățico, zise Conny ridicându-se din scaun, în sala de așteptare.

O duse cu scaunul înapoi în camera ei și o așeză din nou la fereastră.

— Începem ședința într-o oră. Trebuie să lucrăm la prize de acum încolo. Prima dată cu cârjele.

— Conny, nu cred că sunt gata să mă întorc acasă. Ar trebui să amânăm până când…

— Până când ce?

Zări înțelegerea din ochii lui. Se rușina să-i dezvăluie atâta slăbiciune.

— Până când mă simt pregătită.

— Azi, spuse el calm.

După plecarea lui, rămase să contemple ziua însorită, strângând mingea pe care i-o lăsase el. „Am reușit, Tami".

„Da, zburătoareo, ai reușit".

Jolene putea să jure că auzise cuvintele, însă nu era nimeni acolo. Privi pe fereastră. „Tu ai fost, Tami?" Voia să creadă în asta, voia să creadă în ideea că cea mai bună prietenă a ei găsise o cale să comunice cu ea la așa distanță. Poate asta însemna că Tami se trezise.

— Doamnă Zarkades?

Privi peste umăr. Un infirmier stătea la ușă, ținând câteva plicuri legate cu un elastic.

— V-am adus scrisorile.

— OK, mulțumesc.

Bărbatul intră și lăsă mănunchiul de scrisori pe masa de lângă. Ea se uită la ele lung, surprinsă. Într-un final, luă teancul și extrase prima scrisoare de deasupra. Era de la cineva din Kansas.

Dragă Jolene Zarkades,

Ți-am citit povestea în Gazeta Topeka. Nu-mi vine să cred că-ți scriu ție, unei străine, dar nu mă lasă inima să nu-ți spun ceva.

Închid ochii și mă gândesc la tine fiindcă știu prin ce treci.

Aveam paisprezece ani când mi-am pierdut piciorul. Eu, o fată obișnuită dintr-un orășel de provincie, îngrijorată de coșurile care îmi ieșeau, de examenele pe care trebuia să le trec și de sutienul pe care nu știam când să mi-l cumpăr. Nu eram pilot pe elicopter sau vreo persoană cu o meserie șmecheră.

Apoi am auzit cuvântul: cancer.

Mama a plâns mai tare ca mine. Mie îmi era mai degrabă teamă că o să fiu altfel decât ceilalți. Știu că probabil ești puternică, fiindcă ești în armată și toate cele, însă voiam să mă asigur că cineva îți spune să fii delicată cu tine însăți. Eu aș fi vrut să știu asta. Mi-a luat mult să învăț. Probabil crezi că viața ta nu va mai fi vreodată normală, dar va fi. Tu și fetele tale vă veți certa din nou curând – despre sarcinile din casă sau alegerile lor. Nu va fi deloc despre piciorul tău!

Dumnezeu să te aibă în pază. Am aprins o lumânare pentru tine și familia ta, la mine în biserică. Ne rugăm pentru tine.

Cu stimă,
Mavis Sue Cochran,
Topeka, KS

Jolene își șterse ochii și puse la loc scrisoarea în plic, apoi o deschise pe cea de-a doua.

Doamnă comandant,

Sunt soldat fruntaș Sarah Merrin. Sunt la spitalul Walter Reed, după șase luni de stat în țară.

Nu prea știu ce să spun și nici de ce îți scriu. Fac asta probabil fiindcă e liniște aici. Și pentru că ești femeie.

Săptămâna trecută mi-am pierdut piciorul. Acum se tem că o să-l pierd și pe celălalt. Infecțiile de la explozii sunt grave, dar bănuiesc că știi asta deja. O să stau aici mult și bine.

Cum reușești? Cred că asta vreau să aflu. Îmi spun că o să pot merge din nou – ba chiar să și alerg –, însă asta îmi pare puțin probabil când mă uit în jos și văd ce a mai rămas din mine și nu e deloc o priveliște frumoasă. Nu cred că bărbatu-meu o să mai rămână prin preajmă după ce-mi dau jos hainele.

Orice sfaturi ai, îmi vor fi de folos.

Cu stimă,

Jolene puse la loc scrisoarea în plic și se holbă la ea. Știa cum se simțea Sarah, pironită într-un pat de spital, atât de departe de casă, întrebându-se ce parte din ea va mai recăpăta vreodată și ce pierduse definitiv.

Dar sfaturi? Jolene nu avea niciunul de oferit.

O va adăuga pur și simplu pe Sarah la lista oamenilor pe care nu îi putea ajuta, la lista celor pe care-i dezamăgise.

∵

În seara aceea, după o zi crâncenă la muncă, Michael părăsi biroul și merse la centrul de recuperare. Cum conducea prin traficul cu multe opriri, la ora de vârf, gândul îi zbură la specialistul în juraţi pe care-l întâlnise în timpul zilei.

Începuseră procedurile pentru selectarea juraților în cazul Keller. După cum prea bine știa orice avocat de drept penal, unele cazuri puteau fi câștigate sau pierdute chiar înainte de începerea procesului. Juraţii erau decisivi. Trebuia neapărat să găsească oameni plini de compasiune, cu vederi liberale, care să înțeleagă că mintea unui om bun ar putea fi distrusă de război. Procurorii aveau să caute persoane intransigente, pentru care bolile psihice erau doar scuze pentru criminalitate.

Când ajunse la centrul de recuperare se lăsase deja întunericul. Parcă aproape de intrare și merse înăuntru. În secunda în care luminile puternice îl învăluiră, uită de cazul Keller și se gândi la soția lui.

Urma să vină acasă în seara aceea. În sfârșit.

Spera că atunci vor putea începe să se vindece cu adevărat. Cu o seară în urmă, petrecuse ore bune pregătind casa pentru întoarcerea ei, alături de mama și fiicele sale. Peste tot puseseră flori și umpluseră frigiderul cu mâncărurile ei preferate. Mama lui petrecuse toată ziua în bucătărie împreună cu fetele, gătind musaca și baclava;

lăsaseră la congelat o prăjitură cu lămâie și o decoraseră cu orhidee proaspete. Pe verandă atârnaseră un banner pe care scria „BINE AI VENIT, EROINA NOASTRĂ!” și-l mutaseră pe cel cu „BINE AI VENIT ACASĂ, MAMI!” în bucătărie.

Betsy petrecuse ore în șir decorând dormitorul de la parter al lui Jolene. Apăruse un pat nou, cu o cuvertură nouă și zeci de perne la propriu, care s-o ajute să-și așeze piciorul în timpul somnului.

Totul era perfect.

Intrat în centrul de recuperare, Michael merse pe hol luminos până în camera ei și o găsi stând în cărucior și privind pe fereastră.

Din profil, era mai frumoasă ca oricând. Aproape îi dispăruseră toate zgârieturile și vânătăile de pe față. Singura cicatrice rămasă era o tăietură mică și roz pe linia fălcii. Era ușor încruntată și-și ronțăia unghia de la degetul mare.

— Pari neliniștită, spuse el intrând.

Se întoarse spre el fără să zâmbească.

— Chiar sunt.

Răspunsul ei veni ca o surpriză. Jolene n-arătase vreodată teamă sau anxietate, nici chiar atunci când îi muriseră părinții, nici când născuse sau când plecase la război. Pe toate le înfruntase cu un stoicism și un curaj care făceau parte integrantă din ea, la fel ca și culoarea verde a ochilor.

El simți nevoia să spună ceva sincer, însă ea părea atât de distantă – ca și cum fațada de echilibru ar fi fost doar o coajă subțire –, așa că nu îndrăzni.

— E timpul să mergem acasă.

— Acasă, spuse ea, preschimbând cuvântul în ceva străin, un pic înspăimântător. Lucrurile mele sunt în ranița aia.

El culese de pe jos ranița mare și verde, o duse la mașină și se întoarse la ea într-o clipită. Trecu în spatele scaunului și îl împinse până când ieșiră din

centru. În parcare, deschise ușa mașinii și apoi se întoarse spre ea.

Cracul pantalonului îi cădea de pe membrul amputat ca un steag fără vânt. El se uită lung, întrebându-se cum s-o ridice. Conny nu-i arătase niciodată. Putea să-i atingă piciorul fără s-o rănească?

∵

Ore în șir, Jolene își contemplase întoarcerea acasă. În mintea ei, totul se derula perfect – fetele râdeau, ea plângea, Mila le gătea tuturor ceva. Își petrecuse ultima oră stând pe scaunul rulant, în umbra din camera ei, spunându-și că putea s-o facă, că se putea întoarce acasă, să fie din nou femeia de altă dată.

Apoi, în fața Lexusului, îl văzuse pe Michael că ezitase. Nu putea nici măcar să-i privească piciorul, darămite să-l atingă.

Apucă roțile metalice ale scaunului și trecu pe lângă el, hotărâtă să urce în scaunul pasagerului singură.

— Jolene, așteaptă…

Îl ignoră, puse frână și se întinse spre scaunul din mașină. De ce să se apuce oare? Ce-ar fi ajutat-o mai mult să aibă echilibru? Nu exersase asta cu Conny.

— Se pare că soldățica vrea să facă totul de una singură. Credeam că ne-am lămurit în privința asta.

Conny traversă parcarea și se îndreptă spre ei, cu codițele legănându-i-se. Le prinse din mers într-o coadă de cal.

— Hei, zise Jolene când el se opri lângă ea.

— Te furișezi pe lângă mine? Am rămas până târziu ca să îmi iau rămas-bun de la tine.

— Nu e rămas-bun.

Privi spre el, brusc temându-se să-l părăsească, temându-se să plece acasă, unde tot ce pierduse avea să fie atât de evident. Cu Conny, efortul fizic era suficient. Acasă, așteptările erau mai ridicate.

— Așa e, zise el. O să te văd trei zile pe săptămână.

Ea încuviință ridicând bărbia. El știa cât de tare-și dorea să redevină mama de odinioară și de asemenea știa și cât de frică îi era să n-o dea în bară. Vorbiseră mult pe tema asta. Sau mai degrabă el vorbise și ea ascultase.

Se lăsă pe vine lângă ea și genunchii îi trosniră în semn de protest.

— Tuturor ne e teamă să mergem acasă, spuse el suficient de încet ca Michael să nu îl audă. Aici te simți în siguranță. O apucă de mâna stângă și io ținu în palma lui, care semăna cu o mănușă neagră de baseball. Nu-mi spune că nu ești suficient de puternică pentru ce va urma, soldățico, eu știu mai bine. E doar un nou început, atât.

Avea dreptate. Era suficient de puternică. Întotdeauna fusese, din clipa când realizase că nu se putea baza pe părinții ei. Învățase să aibă grijă de ea. Dacă supraviețuise morții părinților, momentului când Michael se rupsese de ea, pierderii unui picior și morții lui Smitty, atunci probabil că se putea descurca și cu întoarcerea acasă… avea să-și iubească din nou copiii și să devină o nouă versiune a ei înseși.

Înghiți în sec.

— Până săptămâna viitoare o să joc lacrosse.

Conny rânji.

— Asta-i fata mea! O bătu pe umăr și se ridică. Mâine, la zece. Să nu întârzii.

— O să vină la timp.

— Michael, hai să-ți arăt cum s-o urci pe fata noastră în mașină.

Jolene îl lăsă pe Conny să o ajute să se ridice, apoi ea pivotă pe-un picior și se puse în scaunul pasagerului, sprijinindu-se pe mâna lui Conny. Nu putu să nu observe felul în care jumătatea de picior îi ieșea în față, odată așezată.

Conny o bătu pe umăr pentru ultima dată și închise ușa.

Acum erau doar ea și Michael, stând împreună în mașină. Nu voia să-și amintească expresia lui din parcare, când venise momentul să o atingă, dar la ce altceva să se gândească?

Tot drumul spre casă, Michael îi povesti lucruri mărunte. Ea dădu din cap și emise sunete ca și cum l-ar fi ascultat, privind pe fereastră.

Era absorbită de peisajul familiar, amintindu-i de viața pe care o împărtășiseră în umbra acelor munți magnifici; când intrară pe alee și farurile luminară gardul lor alb, își zise: „Am ajuns acasă” și pentru o fracțiune de secundă simți fericire pură, dulce și îmbătătoare. Uită de piciorul pierdut, de soț, de camaradul căzut în luptă și de prietena ei care era în comă; se gândi cât de norocoasă era doar să fie acolo. Încă mai avea cele mai importante lucruri din viața ei: pe fiicele sale. Și acum, în sfârșit, avea să fie din nou „mami”.

Acolo, chiar la ușa de vizavi, era casa lui Tami. „Ar trebui să fii acolo, Tam”, gândi cu tristețe.

Când să intre în garaj, luminile de siguranță se aprinseră, declanșând o explozie de lumină…

Brusc, se trezi din nou în elicopter, întorcându-și privirea după Smitty. Tot ce putu vedea fu gaura fumegândă din piept și moartea implacabilă din ochii lui…

— Jo? Jo?

Tresări, revenind la realitate, și constată că tremura. Înghiți în sec și își împreună mâinile să se calmeze. Pe ușa de la intrare atârna un banner: „BINE AI VENIT, EROINA NOASTRĂ!”

Eroina. Eroii își aduceau oamenii acasă.

Atunci realiză că intrase în bucluc.

— Jo?

— Sunt bine, zise ea mecanic. Bannerul e superb.

— S-au străduit ceva.

Michael intră în garaj și parcă; lumina de deasupra se aprinse. Merse spre portbagaj și se

luptă să scoată scaunul și apoi să-l aducă pe partea ei, după care deschise ușa.

El o studie preocupat.

— Ești bine?

Nu, vru ea să spună, însă nu știu cum și oricum n-ar fi recunoscut așa ceva în fața lui. Se prinse de caroserie și se răsuci din bazin, scoțându-și picioarele în față. Michael se apropie stângaci, se uită la ea și-și trecu mâna pe dedesubt, ancorând-o și ajutând-o să treacă în scaun. Pentru o clipă, cât el avu control asupra trupului ei, se simți nesigură, dar reuși să se mute în cărucior.

El o împinse până în casă.

— A venit! țipă Lulu, alergând pe scări.

Mila și Betsy coborâră în urma ei.

— Ești aici, ești aici! spuse Lulu dansând. Ai văzut ce-am făcut pentru tine? Betsy? Hai să-i arătăm ce am pregătit. Mami, ți-e foame?

Jolene apucă mânerele de cauciuc ale căruciorului și încercă să-și potolească inima care bătea prea tare. Ce se întâmpla cu ea? Voia să fie acolo, voia asta cu fiecare celulă din trupul ei, și totuși…

— Arată ciudat, zise Betsy încrucișând brațele. Ce-i cu ea?

Lulu se apropie, dând din cap.

— Îți pasă de ce am făcut pentru tine, nu e așa, mami?

Jolene se strădui să zâmbească.

— Sigur că da, Lulu. De abia aștept să le văd pe toate. Doar că…

Privi în jur, văzu dovezile fostei ei vieți, toate lucrurile care însemnaseră ceva pentru ea și nu reuși să se determine să-i pese. Se simțea amorțită și distantă, o femeie înfășurată în tifon care cerceta cu privirea prin materialul rar și palid, o fantomă rătăcind printre cei vii.

Veni și Mila și se coborî la nivelul ochilor ei. Întinse mâna, o strânse ușor pe a lui Jolene și spuse simplu:

— Ești acasă.

Jolene simți cum lacrimile îi înțepară din nou ochii.

— Mă bucur să fiu aici, spuse ea cu glas sugrumat.

— Nu uita că mama obosește repede, spuse Michael apropiindu-se.

— În zece minute? întrebă Betsy.

Jolene simți împunsătura. Îi dezamăgise instantaneu, în ciuda celor mai bune intenții ale sale. „Concentrează-te, Jo. Fii mama care se așteaptă să fii". Ce-ar fi făcut ea înainte?

— Betsy, Lulu, ce-ar fi să mă plimbați prin casă, să-mi arătați ce-ați făcut?

— Cum de nu mergi cu piciorul fals? întrebă Betsy.

— Conny e de părere că ar trebui să mai aștept o vreme. E posibil ca dușumelele noastre să fie inegale. Trebuie s-o iau încet.

— Aha.

Betsy păru dezamăgită de răspunsul ei. Firește, doar își dorea o mamă care măcar să arate normal. Apoi fata cea mare trecu în spatele căruciorului; Lulu rămase pe o parte. În următoarea oră, se plimbară prin casă, arătându-i schimbările pe care le făcuseră pentru ea – mâncarea din frigider, prăjitura de pe blatul de bucătărie, bannerul de pe perete și noul dormitor, care odinioară fusese biroul lui Michael. Pe toată durata cinei, Lulu vorbi neîncetat.

Pe la opt, Jolene de abia își mai ținea ochii deschiși. Avea o durere de cap care îi zvâcnea și ciotul o durea atât de tare că îi era greu să se concentreze. Fără să vrea, Betsy o lovise de două ori de cadrul ușii.

— Mami, nu mai dormi, ordonă Lulu. Acum îți arăt cămașa de noapte. Vezi?

— Da, de parcă ar interesa-o. Nu-i pasă de nimic, zise Betsy.

Jolene ridică privirea.

— Îmi pare rău. Îmi pasă. Doar că sunt un pic obosită.

Mila se ridică de pe canapea.

— Hai, sus, fetelor. E timpul să ne pregătim de culcare.

— Hai, mami, să-ți arăt cum mă spăl pe dinți, zise Lulu.

— Fetelor, mama voastră a avut o zi lungă. E suficient un pupic de noapte bună, spuse Michael.

Lulu arăta de parcă urma să bufnească în plâns.

— Nu vine sus să ne citească o poveste?

Betsy dădu ochii peste cap.

— Lucy, e în scaun cu rotile.

— Ah, se bosumflă Lulu. Nu-mi place nimic din toate astea.

Jolene deschise brațele.

— Vino aici, Lucy Lou.

Mezina i se urcă în poală; o duru; Jolene scrâșni din dinți și speră că grimasa ei semăna cu un zâmbet.

— Într-o zi o să pot urca scările din nou. Dar mai târziu, OK?

— Oo-K, zise Lulu, alungind cuvântul spre a-și arăta nemulțumirea.

Betsy murmură noapte bună și părăsi camera. Mila o luă de mână pe Lulu și o conduse sus.

Jolene răsuflă adânc. Stătea acum în pragul noului ei dormitor. Tot ce rămăsese din camera de dinainte era vechea masă din facultate a lui Michael, plasată sub fereastră, cu computerul lui deasupra. Ușa care dădea spre baia adiacentă camerei fusese mărită; pragul nu fusese încă înlocuit, așa că folosiseră unul din lemn brut, provizoriu.

Un pat matrimonial umplea centrul camerei. Lenjeria havaiană roz deschis cu galben servea drept mărturie a faptului că fetele se ocupaseră de cumpărături. Mai multe perne zăceau împrăștiate pe jos și la piciorul patului era împăturită o pătură albă și groasă.

Își dădea seama ce eforturi făcuseră ca s-o întâmpine și voia să se simtă mișcată de asta, dar tot ce simțea era doar oboseala. Trecuseră numai câteva ore și deja îi dezamăgise.

Auzi cum Michael se apropie de ea.

— N-ar fi trebuit să le las să te călărească în felul ăsta, spuse el. Doar că erau tare bucuroase să te vadă acasă.

— E-n regulă, spuse Jolene vlăguită.

Tot ce-și dorea era să fie lăsată în pace. Simțea că în seara aceea eșuase. Eșuase.

— Am adăugat mai multe lucruri pentru handicapați în baia asta – bare și mânere.

— Super, mersi.

Privi jumătatea ei de picior, care ieșea în evidență terminându-se într-un material gol și întoarse rapid privirea.

— Dacă ai nevoie de ajutor…

— Nu-ți bate capul, Michael. Îndatoririle tale se termină la ușa dormitorului. De aici mă descurc singură, spuse ea rigid.

— Nu-i corect, Jo.

— Corect? Asta o enervă la culme. Nimic din toate astea nu-i corect, Michael!

Apucă scaunul cu rotile și se îndepărtă de el. Aproape ajunsese la ușa de la baie când el îi rosti numele. Se opri și-l privi fix.

— Vrei să dorm cu tine? În caz că ai nevoie de ceva?

În caz că ai nevoie de ceva. Ce romantic!

— Nu, Michael. Prefer să fiu singură.

— Poate n-am zis-o cum trebuie. Poate…

— Noapte bună, Michael, zise ea ferm, îndreptându-se spre baie și închizând ușa în urma ei.

Își spuse că nu era dezamăgită, în timp ce trase frâna și se ridică, apucând blatul pentru sprijin.

Dură o eternitate până ce isprăvi cu spălatul dinților și al feței. Era atât de obosită, că-și tot pierdea concentrarea și echilibrul. La un moment

dat, fu aproape să cadă. Când privi spre toaletă, simți un val de epuizare. Scrâșnind din dinți, sări până acolo, recunoscătoare că Michael instalase bare laterale. Apucă una cu mâna bună și se aplecă în scaun, dându-și prea târziu seama că încă avea pantalonii pe ea. Rămase acolo preț de un minut, prea vlăguită să facă o mișcare, apoi se ridică încet. Fu mai greu decât anticipase să-și tragă în jos fermoarul și apoi să-și dea jos pantalonii fără să cadă, dar într-un final reuși.

Cine-ar fi crezut că mersul la baie putea fi atât de greu? Bun venit acasă, Jo!

În timp ce stătea pe closet, își scoase bluza și sutienul și alunecă în cămașa de flanel, lungă până-n podea, pe care i-o cumpăraseră fetele. Apoi se ridică cu atenție în picioare.

În picior. Nesigură pe el, apucă din nou blatul și-și surprinse chipul în oglinda de deasupra chiuvetei. Cu grijă, se întoarse să se privească.

Era îngrijorător de slabă, cu pomeții înalți și ascuțiți. Vânătăile și zgârieturile i se vindecaseră; singurul semn rămas de la accident era cicatricea mică și subțire de-a lungul maxilarului.

Accidentul ei.

Oare avea să-și amintească de el de fiecare dată când se privea în oglindă? Și de ce să n-o facă? Oftând, întoarse privirea. N-o mai cunoștea pe femeia din oglindă.

Îi luă zece ani să iasă din baie și, când se întoarse înapoi în cameră, în scaunul cu rotile, îl găsi pe Michael stând în prag, îngrijorat.

Înainte să încerce măcar, Michael îi fu alături într-o clipă, ajutând-o să se bage în pat. În clipa în care se întinse, simți cum puterile o părăsiră. Se scufundă în moliciunea patului cu un suspin. El o ajută să-și aranjeze pernele în jurul piciorului amputat.

— Pastilele tale pentru dormit și dureri sunt chiar acolo, pe noptieră. La fel și apa. Și un sandviș, dacă ți se face foame.

Îi dădu părul la o parte din ochi.

Ea urî reacția pe care o avu la atingerea lui. Așa reacționase mereu, de la bun început. Chiar și acum, când era atât de obosită, tot se simțea atrasă de el.

E periculos, Jo.

— La un moment dat va trebui să vorbim despre noi, să știi, zise el într-un final.

— Nu e nimic de discutat, Michael. Ai spus tu tot, înainte să plec. Acum lasă-mă să dorm, sunt stoarsă.

O privi lung, atât de lung, încât îi lăsă impresia că mai voia să spună ceva. Dar în final, o lăsă singură în cameră, închizând ușa în urma lui.

Capitolul 23

Așa obosită cum era, Jolene tot nu reuși să adoarmă. Se simțea de parcă băuse o carafă de espresso; tot trupul ei era încordat și nervii îi zumzăiau. Era atât de liniște în cameră – prea liniște. Niciun obuz care să cadă și să explodeze; nicio alarmă care să trâmbițeze, elicoptere care să decoleze sau oameni care să vorbească. O speria liniștea, iar asta nu era în regulă. Era acasă. Nici n-ar mai fi trebuit să se gândească la Irak.

Stătea într-un pat nou, în așternuturi noi, într-o cameră nouă și tot ce simțea era extrem de îngrijorător de aiurea. Orice zgomot din casă îi tulbura echilibrul fragil. Tresărea la fiecare sunet, cu inima bătându-i repede, ascultând atent.

Ultima dată când se uitase la ceas era 3 și jumătate. Când în sfârșit reuși să adoarmă, coșmarul o aștepta după colț.

Tami! Trebuie să formăm un perimetru… Smitty… Jamie, ajută-l pe Smitty.

Se trezi cu palpitații, transpirată. Privi printre gene la ceas și văzu că era cinci și jumătate. Dădu

la o parte așternuturile și se pregăti să se dea jos din pat.

Apoi își aminti: nu mai avea un picior. Privi lung la ciot. Era încă umflat și învelit în tifon și bandaje. Închise ochii și se prăbuși înapoi pe mormanul de perne cu un oftat. Undeva, în cealaltă parte a lumii, prietena ei cea mai bună zăcea și ea într-un pat…

Afară, nu foarte departe, un coiot urlă. Sus, podelele scârțâiră și cineva trase apa la toaletă. Nu era singura trează.

Stând singură în pat, încercă să-și adune puterile rămase. Era acasă, era mamă. Pentru prima dată în luni întregi, se putea concentra asupra copiilor și putea redeveni mama de altă dată, mama de care aveau nevoie. Tami ar fi bătut-o dacă ar fi renunțat.

Putea s-o facă. Putea. Azi avea să fie ziua în care să-și recapete viața și pe ea însăși.

Se imagină făcându-le micul dejun, pregătindu-le de școală și pupându-le de rămas-bun pentru restul zilei.

Acesta fu ultimul său gând conștient. Următorul lucru pe care-l realiză fu acela că era din nou trează, observând dincolo de geam o lume palidă, gri și ploioasă.

Prima zi a noii ei vieți. Se ridică în capul oaselor, privind cu jind la cârjele care se sprijineau de perete. Își dori să fi fost pregătită să le folosească, însă Conny fusese vehement în privința faptului că nu era încă gata să le încerce acasă. Prea multe pericole ascunse. Își manevră scaunul și se deplasă până la baie. Urmă din nou o luptă. Încercând să-și țină echilibrul într-un picior, își perie dinții și se spălă pe față, apoi țopăi până la toaletă. Când fu gata îmbrăcată și pregătită pentru o nouă zi, se simțea deja epuizată. Înapoi în scaun, merse până în camera de zi și găsi telecomanda.

Dădu drumul la televizor pe CNN, așteptând vești despre trupe.

Michael coborî cu Lulu în brațe, care sporovăia întruna despre ceva.

— Ah, te-ai trezit, zise el.

Era deja îmbrăcat de birou.

— Pune-mă jos, țipă Lulu, agitându-se în brațele lui.

Cum atinse pământul, alergă spre Jolene, lovindu-se fără să vrea de ciotul ei. O duru atât de tare, că lăsă să-i scape o înjurătură. Lulu îngheță și făcu ochii mari.

— Ai zis un cuvânt urât, mama. Tati, mama a zis un cuvânt urât.

— Scuze, zise Jolene fioroasă.

— Ce vreți la micul dejun? întrebă Michael.

Jolene ridică privirea spre el.

— Le fac eu micul dejun și le pregătesc de școală.

— E prea multă muncă, Jolene. Ia-o încet. O să…

— Te rog, spuse ea, sesizându-și tonul rugător, incapabilă să-l tempereze. Am nevoie de asta, Michael, trebuie să-mi recapăt viața. Mă descurc să le fac micul dejun fetelor mele.

O privi ca pe o bombă gata să explodeze.

— Dacă ești sigură…

— Sigură de ce anume? întrebă Betsy coborând scările.

— Mama o să vă facă micul dejun și după aia o să vă ajute să vă pregătiți de școală.

— Așa zice? întrebă Betsy, suspicioasă vizavi de abilitățile lui Jolene.

— Azi clar e o zi specială, zise Lulu, privind-o pe Jolene ca și cum n-ar fi fost tocmai sigură de această schimbare de situație. Cap'n Crunch.

Betsy suspină.

— Jo, ești sigură? Că pot s-o fac eu, o întrebă din nou Michael.

— Sigură.

— Fetele iau autobuzul mai nou. Știu orele, zise el.

Altă schimbare. Totuna. Jolene de abia se descurca cu dusul copiilor cu mașina.

— În regulă, azi selectez jurații, așa că am să fiu la tribunal mare parte din zi. Cam într-o oră o să vină mama să te ducă la fizioterapie. La șase cel târziu ajung acasă.

— Tu n-ajungi niciodată la șase.

— Oamenii se schimbă, Jo, îi spuse el cu o privire plină de subînțeles.

— Pup-o pe mami de la revedere, îi zise Lulu când el își luă haina.

Michael și Jolene se uitară unul la celălalt. Apoi el se apropie și se aplecă încet. Îi dădu un sărut ușor ca un fluture. Genul de sărutare pe care un bărbat i-ar dărui-o unei femei bătrâne sau uneia pe moarte.

Din scaun, îl privi ieșind din casă. Când îl auzi pornindu-și mașina, reveni la realitate.

— Hai fetelor, mergeți să vă îmbrăcați de școală. Mâncarea o să fie gata într-o clipă.

Se deplasă prin bucătărie, surprinsă să constate ce mică-i părea de la nivelul căruciorului. Nu prea avea loc de manevre și blaturile erau prea sus; cu greu ajunse la ele.

Încă se străduia să-și dea seama de logistică, iar fetele se și întoarseră în bucătărie și se așezară la masă. Jolene se uită în calendar, la cel pe care i-l lăsase lui Michael. Azi era ziua cu fulgi de ovăz și pâine integrală prăjită cu banane feliate.

Se ridică în scaun și se prinse de blat cu o mână, scormonind cu cealaltă în dulap după o tigaie. Clinchetul metalului o irita, amintindu-i de sunetul pușților și de cimentul care se crăpa…

— Te ajut, mamă? întrebă Betsy.

— Nu, răspunse Jolene. Pot să fac o afurisită de oală cu cereale.

— Pardon, mă scuzi, răspunse Betsy înțepată.

— Mami a zis din nou un cuvânt urât, constată Lulu.

Jolene găsi oala, o apucă și privi spre chiuvetă. Nu erau mai mult de trei metri între ea și robinet, însă distanța părea să crească sub ochii ei. Doamne, ce n-ar fi dat să umble ca înainte și să le gătească fetelor râzând, din nou!

În schimb, strânse din dinți, se lăsă în jos pe scaun și se deplasă până la chiuvetă. Acolo se ridică din nou în picioare, dădu drumul la apă și puse oala sub robinet.

Sângele țâșni și se scurse pe fața soldatului. Jolene țipă „Smitty, cheamă un doctor, omul ăsta n-o să reziste…”

— E șapte și cincizeci și șapte, o anunță Betsy tăios.

Jolene reveni la realitate. Nu mai era în Irak pilotând elicopterul pentru o misiune de evacuare. Era în bucătăria ei. Privi în jos; oala dădea pe dinafară de apă.

— Mama, e…

— Știu, spuse Jolene.

Închise apa și puse oala pe blat. Pivotând într-un picior, se reașeză în scaunul cu rotile.

— Tata ar fi făcut deja fulgii de ovăz, adăugă Betsy.

Jolene apucă oala cu mâna dreaptă, fără să-și dea seama. Într-o clipită pierdu controlul și văzu totul la ralanti: prinsoarea, întoarcerea, degetele care nu o mai ascultară, deschiderea, oala care-i căzu…

Lovi podeaua cu zgomot.

— M-ai udat leoarcă, țipă Betsy, cățărându-se înapoi la masă. O, Doamne, trebuie să mă schimb!

Fugi din cameră.

Jolene se retrase în cărucior.

— Ai făcut mizerie, mami, spuse Lulu încruntată. E lac pe podea!

Jolene rămase acolo perplexă.

— Mami, ai făcut mizerie, spuse Lulu din nou speriată. Vreau la tati.

— Cui îi pasă? o repezi Jolene.

Lulu începu să plângă.

— Vreau la tata ACUM!

Betsy reveni, îmbrăcată acum în blugi și cu un hanorac alb. O luă în brațe pe Lulu. Amândouă se uitau în jos la Jolene.

— Ei bine? își întrebă Betsy mama.

— Ei bine, ce?

— Ce e în neregulă cu tine?

Jolene simți cum se umplea de amărăciune. Voia să și-o reprime, să fie o mamă bună, însă nu se putu abține. Furia și iritarea puseră stăpânire pe ea. Reuși să nu țipe „tu chiar nu vezi?”

Afară, autobuzul școlar opri pe alee.

Betsy țipă și o scăpă pe Lulu, care se lovi tare de pământ și începu să țipe:

— M-a rănit! M-a rănit!

Betsy fugi spre ușa bucătăriei și o deschise larg.

— Așteptați! Așteptați!

Prea târziu. Jolene auzi cum autobuzul pleca.

— Am întârziat! țipă Betsy, tropăind spre ea. Acum trebuie să ajung la prima oră *târziu.* Toată lumea o să se uite urât la mine.

Lulu scânci.

— Mi-e foame. Vreau la tati.

— Ei bine? o certă Betsy. Ai de gând să stai acolo și gata?

Atât îi trebui lui Jolene. Apucă de roți și se întoarse împrejur.

— Ce naiba ai îndrăznit să-mi spui? Crede-mă, Betsy, că nu-i o tragedie să întârzii la școală. Ridică piciorul amputat. Zvâcni în sus; cracul gol al pantalonului făcu un mic dans. *Asta este*, în schimb. Pune-te și fă-i micul dejun surorii tale. *Yia yia* va fi aici curând. Te poate duce ea la școală.

— Ai zis că o să fii bine, țipă Betsy cu obrajii roz. Dar nu ești. Nu poți nici măcar să ai grijă de noi. De ce te-ai mai întors?

— Și tu ești o obraznică răsfățată!

Jolene apucă roțile și se îndepărtă de ele. Ajunsă în birou, trânti ușa. Se ridică și se aruncă în pat,

prăbușindu-se cu un suspin.

Voia să-și sune cea mai bună prietenă, să îi spună „tocmai am țipat la fiică-mea și ea la mine. Spune-mi că nu sunt o scorpie… spune-mi că ea e… spune-mi că o să fie bine…”

Chiar și cu ușa închisă, o putu auzi pe Lulu plângând. Betsy încerca să o aline. Cel mai probabil se țineau în brațe una pe cealaltă, privind la ușa închisă, întrebându-se cine naiba era femeia de acolo. Știau că mama lor nu s-a mai întors de la război. Nu tocmai. Femeia care se întorsese era o străină pentru toți, mai ales pentru ea însăși.

Vreau la tati.

Când căutase vreodată Lulu sprijin în Michael?

Era încă o schimbare. Cât Jolene fusese plecată, inima familiei se strămutase. Devenise marginalizată, neimportantă. Acum Michael era părintele care le alina și care avea grijă de ele. Părintele în care aveau încredere.

Auzi o bătaie în ușă, dar n-o băgă în seamă.

Ușa se deschise. Mila intră în cameră. Era îmbrăcată de lucru, în blugi și cu o cămașă supradimensionată din denim și un șorț verde din pânză. Părul ei negru se ascundea sub o bandană alb cu albastru. Se apropie de pat și se așeză pe margine. Aplecându-se, dădu la o parte părul încâlcit din ochii lui Jolene.

— O războinică nu fuge să se ascundă în dormitor după o singură bătălie pierdută.

— Nu mai sunt războinică, Mila. Nici soție, nici mamă. De fapt, cine sunt eu?

— Ai fost mereu atât de dură cu tine, Jolene. Așa, deci nu te descurci și ai vărsat o tigaie cu apă și ai țipat la copii. Mare scofală. Țipam la Michael nonstop când era adolescent.

— Eu nu obișnuiam să țip la ele, șopti Jolene, simțind cum i se punea un nod în stomac.

— Știu. Ce-i drept, nu era normal.

— Acum le e frică de mine, spuse ea cu un oftat. Mie mi-e frică de mine.

Mila îi zâmbi înțelegător.

— Cu toții am știut că ne va fi greu să te avem plecată, însă nimeni nu ne-a spus ce greu va fi când te vei întoarce. Va trebui să ne adaptăm. Cu toții. Și tu va trebui s-o iei mai ușor.

— Niciodată n-am știut să fac asta.

— Așa-i. Acum ridică-te și îmbracă-te. Mergem la fizioterapie în douăzeci de minute.

— Nu mă duc azi. Nu mă simt bine.

— Ba mergi, spuse simplu Mila.

Jolene se gândi să facă o scenă, să se supere, dar deja era mult prea obosită și deprimată pentru altceva, în afară de a se conforma.

∵

Michael își petrecu marea parte a zilei la tribunal, intervievând potențiali jurați. Văzu oameni unul după altul, cărora le puse întrebări amănunțite, încercând să ajungă la miezul problemei. Când tribunalul încheie pe ziua respectivă, se retrase în birou și lucră în jur de o oră la pledoaria lui de deschidere.

Știa că în cazul Keller, deschiderea procurorului avea să fie mai mult o înșiruire de fapte. Brad avea să înceapă cu elementele crimei, repetând des cum Emily avusese încredere în soțul ei și îl iubise și cum el o împușcase în cap. O să sublinieze chiar de la început faptul că Keith nu negase vreodată că-și împușcase soția. Avea să expună testele de laborator, unul după celălalt, până când jurații ar fi ajuns să creadă că nu aveau vreun motiv să se afle acolo. Avea să le spună că pierderea de memorie a lui Keith era „convenabilă” și neîndoielnic, o minciună sfruntată. Și probabil avea să închidă cu ceva de genul „Cine n-ar vrea să uite că și-a împușcat soția în cap? Ei bine, doamnelor și domnilor jurați, o să vă spun eu cine n-ar vrea să uite”. Apoi avea să se întoarcă spre părinții înlăcrimați ai lui Emily. „Eu nu vreau să le spun că ucigașul fiicei lor va pleca liber. Voi vreți?”

De obicei, Michael ar fi combătut fiecare dovadă în deschidere, încercând să semene dubii asupra cazului, atât în detalii, cât și în linii mari.

Totuși, în cazul de față, Michael avea să-și asume un risc calculat. N-avea să conteste că Keith își omorâse soția. Ceea ce își dorea era să-i facă pe jurați să înțeleagă de ce. În Washington, era de datoria statului să demonstreze fiecare element al crimei, inclusiv intenția. Mai simplu, statul trebuia să aducă dovezi irefutabile ale faptului că Keith își omorâse nevasta intenționat.

Intenția.

Asta era cheia.

Încă rumega problema la cinci și jumătate, conducând spre feribot, în drum spre casă. Când coti pe alee, se întrebă cum îi mersese ziua lui Jolene. Măcar o dată, Mila n-avea să fie acolo, să aibă grijă de fete după școală. Pentru prima dată, erau din nou cu Jolene.

Fu întâmpinat de un pandemoniu.

Fiecare lumină din casă era aprinsă, la televizor rula un film cu niște puștoaice care dansau împreună și fetele se certau. Își dădu seama după căutătura sălbatică din ochii lui Lulu că mai avea câteva secunde până să urle, iar Betsy părea furioasă.

Când intră, încetară să țipe una la cealaltă și începură să îl certe pe el.

— Hei, spuse el, ridicând mâinile. Mai încet.

— Mami nu ne mai place, spuse Lulu.

— A fost o afurisită, tată. Știu că e un cuvânt urât, dar e adevărat, spuse Betsy. Și acum e în camera ei și nu vrea să iasă. Când am intrat a spus: „Nu acum, Betsy!” Și nu și-a cerut iertare pentru azi-dimineață.

— Azi-dimineață? Ce s-a întâmplat azi-dimineață?

— Am întârziat la școală. Am pierdut autobuzul, spuse Betsy, iar vocea i se sugrumă când retrăi oroarea.

— A vărsat apa pentru fulgi și a zis un cuvânt urât, adăugă Lulu solemnă, cu gura tremurând.

Era la secunde distanță de o criză de plâns.

— Haideți, fetelor, mai țineți minte că am vorbit despre asta? N-o să fie o tranziție ușoară. Ce am vorbit noi despre răbdare?

— Ei bine, ar fi trebuit să vorbești *cu ea* despre asta. Eu chiar m-am oferit să o ajut cu micul dejun și restul, spuse Betsy. E ceva dubios cu ea, tată.

Dincolo de furia aprigă, Michael sesiză teama din vocea fiicei lui și o înțelese pe deplin. Jolene nu mai era aceeași femeie de odinioară și niciunul dintre ei nu știa să se descurce cu ea.

— O să fim OK, Betsy.

— Știi ceva, tata? M-am săturat să aud asta. E o minciună sfruntată.

— E schimbată, șopti Lulu, plângând. Nici măcar nu a vorbit cu noi după școală.

Michael îngenunche și-și desfăcu brațele. Fetele fugiră înspre el, aruncându-i-se în brațe. Le strânse tare.

Când în sfârșit se retrase, Michael zări lacrimi în ochii lui Betsy.

— Îmi pare atât de rău, Betsy. Știu că ți-a rănit sentimentele.

— Și pe ale mele, zise Lulu.

— Pe amândouă, se corectă el. Însă doar gândiți-vă cât de tare vă doare când vă tăiați sau vă învinețiți. Ea a pierdut un picior. Va mai dura o vreme până când lucrurile vor reveni la normal. Ar fi trebuit să vă pregătesc pentru asta. La naiba, ar fi trebuit să mă pregătesc și eu pentru asta.

— Ai zis un cuvânt urât, remarcă Lulu.

— Mulțumesc, Miss Poliția Cuvintelor.

— Tati, dacă nu se mai face bine niciodată? întrebă Betsy.

— O să se facă bine, promise el. Apoi le sărută obrajii amândurora. Acum, Betsy, fugi și comandă o pizza.

— Putea la fel de bine să rămână plecată, mormăi Betsy îndepărtându-se.

Michael merse către birou. Bătu încet și aşteptă un răspuns. Cum nu primi niciunul, deschise uşa o palmă.

Camera era întunecată. Lumina palidă și aurie de sub streaşină conferea o strălucire ambientală, îndulcindu-i pometii ascuțiți. Lângă pat, mânerele argintii ale scaunului luceau ca firele de mercur. Pe noptieră zăcea o sticlă de vin desfăcută și un pahar golit.

Încruntat, se apropie de pat și se aşeză lângă ea. În toți anii petrecuți împreună nu o văzuse bând mai mult de o gură de vin. Apucă sticla – care măcar era pe jumătate plină.

Voia să o trezească, să discute cu ea despre ce se întâmplase în decursul zilei, să afle de ce băuse vin – însă știa cât de prețios era somnul pentru ea.

Și oricum, ar fi vorbit ea oare cu el despre asta? Chiar și înainte de a fi trimisă la război, chiar și când căsnicia lor fusese intactă, Jolene nu fusese genul care să vorbească despre zile proaste, eşecuri sau dezamăgiri. Păstrase toate trăirile numai pentru ea, cu excepția dragostei, pe care o arătase cu exuberanță.

Era unul dintre motivele pentru care căsnicia lor eşuase. Ea nu avusese vreodată nevoie de el.

Închise uşa și o lăsă în pace.

Petrecu seara împreună cu fetele lui, luând cina împreună, jucând un joc și urmărind o emisiune specială pe Discovery despre delfini. Când le culcă, fetele erau încă supărate și confuze.

Când casa deveni din nou liniștită, își puse un trening și se întoarse să lucreze la cazul Keller. Procesul avea să înceapă curând și el tot nu știa cum să-i determine pe jurați să înțeleagă stresul posttraumatic, cum să-i facă să se pună în locul lui Keith. Încă își nota ceva când auzi răsunând un țipăt care-i îngheță sângele în vine.

Aruncă hârtiile cât colo și ieși din cameră în fugă. Un alt țipăt urmă de jos, mai tare, mai ascuțit.

Coborî în goană și deschise ușa biroului.

Jolene țipa în somn, agitându-se atât de tare, încât cearceafurile și păturile ieșiseră din locul lor și se încolăciseră în jurul ei. Pernele zăceau împrăștiate pe podea.

Ea țipa:

— Ajutor! Tami… Fir-ar să fie! Nu pot să te ridic!

— Jolene!

— Trebuie să formăm un perimetru! țipă ea târându-se prin pat spre noptieră.

— Jo!

O apucă de mână și ea-i dădu un cot zdravăn în stomac. Continuă să se miște spre marginea patului.

Sări peste ea, împiedicând-o să cadă și o cuprinse cu brațele. Îl pocni în ochi atât de tare, că-și pierdu echilibrul și amândoi se prăvăliră pe podea cu o bufnitură.

Se trezi gâfâind, încruntată și nedumerită.

— Michael?

Betsy și Lulu stăteau în ușă, îngrozite.

— CE E ÎN NEREGULĂ CU EA? țipă Betsy.

Jolene tremura; o simțea cum se zguduie.

— Mama voastră a avut un coșmar. Asta e tot.

— Un coșmar? Betsy scutură din cap. Ne crezi proaste?

— Mergeți sus, spuse Michael, ajutând-o pe Jolene să se ridice. Respira ca o locomotivă lângă el. Am eu grijă de mama voastră.

— Pot să dorm cu tine? o întrebă Lulu pe sora ei, cu o voce tremurată.

— Sigur.

Betsy o luă de mână pe Lulu și o duse în cameră.

Jolene se urcă la loc în pat și se sprijini de tăblie atât de tare, că aceasta trosni de perete.

— Îmi pare rău pentru asta, zise ea clătinându-se.

El se așeză lângă ea.

— Am… probleme, Michael, mărturisi ea, înghițind în sec.

Pentru Jolene, era cel mai apropiat lucru de a cere ajutor.

— Știu, Jo. O să găsim pe cineva să te ajute.

— Fetele sunt în siguranță cu mine?

Ar fi vrut să spună *sigur da, sigur*, *normal că sunt*, însă el stătea acolo cu ochiul pulsându-i de la un pumn pe care ea probabil nu-și amintea că i-l dăduse, simțind cum soția lui tremura lângă el. Și adevărul era că nu știa.

Capitolul 24

În dimineața următoare, Jolene se trezi înaintea lui Michael. O găsi în sufragerie. Își instalase o oglindă la un capăt și mergea prin fața ei, studiindu-și umbletul, încercând să pășească la fel de firesc ca înainte.

Privind-o din ușă, o văzu cum se împiedică, cum căzu tare și înjură.

Veni imediat și-i întinse mâna.

— Jo…

— Trebuie să fac asta singură, zise ea printre dinți, dându-i la o parte mâna. Trebuie să fiu din nou eu.

Îi sesiză disperarea din voce, văzu teama din ochii ei și se retrase. Chiar îl durea să o vadă cum se ridică și se clatină, apucându-se de spătarul căruciorului pentru sprijin.

Cât rămase el acolo, Jolene mai căzu de trei ori. De fiecare dată, își încleșta mâna cea bună, inspira adânc și se ridica din nou pe picioare. Nu mai înjură, nu se mai plânse de durere. Iar el știa că o

durea al naibii de tare; Conny îi spusese că ea se străduise atât de tare, încât făcuse băşici la ciot.

— Arăţi grozav, îi zise el când ea reuşi să facă o trecere corectă şi o învârtire aparent uşoară.

Ea îi zâmbi, însă el văzu dincolo de atitudinea ei pozitivă şi fu tulburat de tristeţea din ochii ei. Văzu preţul pe care îl plătea atunci când cădea, când de împiedica şi când avea nevoie de ajutor pentru cele mai simple lucruri. Ea se încruntă.

— Ai ochiul vânăt.

— Semăn cu Jack Sparrow, nu crezi?

— Am făcut eu asta?

— Nu intenţionat, Jo.

— Îmi pare rău.

— Ştiu, nu te stresa.

— Sigur, spuse ea obosită.

Văzu cât era de fragilă şi de speriată de ideea că îl rănise şi că nu îşi mai amintea că făcuse asta. Voia să discute cu ea despre coşmaruri, însă ea ridicase din nou un zid, pe care nu ştia cum să-l escaladeze. N-avea nici cea mai vagă idee prin ce trecuse ea în Irak. Ce ar fi trebuit să o întrebe?

Fetele coborâră scările în fugă. Când dădură cu ochii de Jolene, se opriră atât de brusc, că Betsy o împinse pe Lulu în faţă.

— Fetelor, spuse Jolene, mai tristă ca oricând. Îmi pare rău pentru noaptea trecută. A fost doar un coşmar.

— Unul care i-a învineţit ochiul tatei, spuse Betsy aspru. Ce se întâmplă cu tine?

Jolene oftă.

— O să fiu bine. Serios. Trebuie doar să încerc din nou.

— Mi-e foame, zise Lulu. Tati, ne faci şi nouă micul dejun?

Michael surprinse reacţia lui Jolene. Părea dezamăgită; umerii îi căzură. Se întoarse şi se îndepărtă şchiopătând, mergând resemnată spre oglindă, din nou.

— OK, spuse el, hai să pregătim micul dejun.

Le mână pe fete în bucătărie, le făcu de mâncare, apoi le însoți sus, unde se pregătiră de școală.

— Luați-vă la revedere de la mama, le spuse el când se apropiară de ușă.

— Pa, mama, spuseră la unison, pe un ton îndatoritor.

Nu se uitară la Jolene, care continua să meargă spre oglindă, calibrându-și pasul. Michael le conduse pe amândouă pe alee și rămase cu ele până veniră să le ia autobuzele. Apoi se întoarse în casă. Când se apropie de Jolene, văzu cât era de tristă.

— Hei, zise el, atingându-i brațul.

— Nu fi drăguț cu mine în dimineața asta. Nu pot să fac față.

Și iată: o reamintire a cât de mult se îndepărtaseră. Ea nu-și dorea alinarea lui, chiar și acum când era îngrozită și deprimată și inima i se rupea în bucăți.

— Hai, Jo, e timpul să mergem la recuperare, fu tot ce reuși să-i spună.

Singurul lucru la care se putu gândi.

Pe feribot, ea refuză să iasă din mașină. Rămaseră acolo în tăcere, până când Michael se uită la ea.

— Cred că a fost cumplit acolo, zise el sondând terenul, simțindu-se ca un escroc.

El habar nu avea și amândoi știau asta.

— Cumplit? Da.

— Ți-a fost frică mereu?

Ea privea în gol pe geam.

— Nu tot timpul. Michael, nu vreau să vorbesc despre asta, nu mai contează acum.

— Ești acasă, Jo.

Aprobă din cap, dar nu-l privi. Și nici nu mai scoase vreo vorbă, cât traversară Seattle-ul. Preferă să privească în continuare pe geam și să ridice din umeri, ca răspuns la întrebările lui.

Când o lăsă în parcare, îi spuse, totuși:

— Jo? Chiar trebuie să vorbim despre toate astea, să știi.

— Da, spuse ea. Chiar știu.

Părea epuizată doar de ideea în sine.

O privi cum intră șchiopătând în centrul de recuperare și apoi plecă mai departe. În loc să intre direct în birou, coti pe strada Aurora și merse până la biroul lui Cornflower.

Acolo se apropie de recepție și o văzu pe fata cu machiaj excesiv și păr mov.

— Știu că nu am sunat. Însă aș vrea să mă văd cu Chris, dacă se poate. Sunt Michael Zarkades.

— Da, o secundă, răspunse ea.

Se ridică și traversă holul. Un minut sau două mai târziu, era deja înapoi.

— O să vă vedeți pe verandă. E pe acolo.

Michael îi urmă indicațiile și ajunse într-o verandă cu pereți din sticlă, decorată cu mobilă din ratan, în stilul anilor 1950, cu verdeață și flori din abundență. Îi amintea un pic de sufrageria părinților, datorită podelelor cu șipci late și mobila tapițată cu model floral. De singurul zid solid atârna un poster galben înrămat cu „Desiderata” (poezie de Max Ehrmann). *Treci cu calm prin zgomote și grabă și adu-ți aminte cum ar putea fi pacea în liniște*. Nu se putu abține să nu zâmbească. Odinioară și mama lui atârnase fix același poster pe peretele din dormitor.

— Nu pot sta mult, Michael, spuse Chris închizând ușa în urma lui. Un pacient trebuie să ajungă aici în zece minute. E vorba despre Keith? Coșmarurile lui s-au agravat?

Michael se așeză pe unul dintre scaunele tapițate cu model floral.

— E vorba de soția mea, Chris. E… schimbată. Noaptea trecută a băut câteva pahare de vin – știu că nu pare mult, însă părinții ei erau alcoolici și niciodată n-am văzut-o pe Jolene să bea mai mult de câteva guri. Și s-a trezit țipând.

— Ea te-a machiat așa?

— A avut mereu un braț al naibii de tare. Ar trebui s-o vezi cum aruncă.

Chris zâmbi și luă loc.

— Evident avem nevoie de mai mult de zece minute pentru genul ăsta de discuție. M-ar bucura să stau de vorbă cu Jolene, dacă vrea și ea.

— Ea nu prea vorbește mult, dar a zis că a dat de bucluc.

— E soldat, Michael, ceea ce înseamnă că nu vrea să pară slabă și o să-i vină greu să recunoască faptul că are probleme de adaptare. După cum știi, coșmarurile și insomnia sunt simptome ale stresului posttraumatic, dar, de asemenea, sunt o reacție normală pentru cei care au fost la război. În majoritatea cazurilor, coșmarurile dispar treptat. Trebuie însă să ne îngrijorăm dacă prezintă simptome acute în primele trei luni. Însă acum, ea are multe emoții de gestionat – probabil încă jelește după camaradul pierdut și după prietena ei care e în comă; probabil se simte vinovată – în mod neîntemeiat – că elicopterul s-a prăbușit din cauza ei; probabil îi e teamă că familia voastră s-a destrămat irevocabil și că nu are tăria să fie din nou stăpână pe situație. La asta adăugă și faptul că și-a pierdut un picior și cel mai probabil și cariera și ai o femeie aflată în situație de criză.

— Prin urmare, cum pot să o ajut?

— Se simte de parcă ar fi dezmembrată, spuse el calm. Crezi că ești cineva și după aia, brusc, nu mai ești. Nu mai știi cine ești. Iar coșmarurile pot fi de-a dreptul înfiorătoare.

— Am văzut.

— Asigură-te să nu fie nicio armă în casă.

— Dumnezeule…

— Și fii atent la cât bea. Asta poate exacerba problemele pe care deja le are. Cel mai important, Michael, fă-o să-ți vorbească. Ascult-o fără să judeci.

— Eu și Jo nu prea am fost buni la asta.

Chris îi aruncă o privire înțelegătoare.

— Ar fi momentul să schimbi asta, Michael.

∵

În drumul de la centru spre casă, Jolene simți nevoia să vorbească cu Mila, însă nu-și putu formula cuvintele. Continuă să retrăiască episodul de noaptea trecută, când se trezise din coșmar, pe podea, urlând, cu copiii care o priveau înspăimântați. O mânca de vie pe dinăuntru; asta o rosese toată ziua. De abia reușise să se concentreze la fizioterapie.

Ce naiba se întâmpla cu ea? Avea nevoie de Tami mai mult ca oricând.

Când opriră în fața casei, Mila se întoarse către ea.

— Ești OK, Jolene? Ești teribil de tăcută.

Se imagină spunându-i „Mi-e frică, Mila, ceva nu e în regulă cu mine”. Îi era teamă să-și deschidă băierile sufletului, să-și dezvăluie temerile adânci. Pentru prima dată în viață, îi era foarte, foarte frică. Mai teamă decât îi fusese în Irak.

— Azi a fost crâncen la fizioterapie. Mă omoară băsicile astea.

Zâmbi forțat, detestându-și propria minciună.

— Vrei să stau cu tine până se întorc fetele?

— Nu, sunt mai bine. Serios. O să dorm un pic și asta o să mă întremeze. O să le pregătesc ceva de mâncare până ajung. Poate o să jucăm și un board-game.

— OK, zise Mila cu ezitare în glas.

Jolene reuși să surâdă.

Îi dădu soacrei un pupic, ieși repede din mașină și intră în casă. Când ușa se închise în urma ei, se lăsă în cârje și răsuflă ușurată.

Avea nevoie de un pahar cu vin. Asta avea să-i calmeze nervii zdruncinați și mâinile care încă îi tremurau. Doar un pahar. Nu era nimic rău în asta.

Mâinile îi tremurau din nou. Merse la frigider, își turnă un pahar și se așeză. Deja după două pahare se simțea o idee mai bine. Tensiunea se mai disipase. Dar teama era încă acolo.

Avea nevoie de ajutor.

Iată. O gândise. Nimic nu era mai important pentru ea decât copiii și era pe cale să-i piardă, îndepărtându-i și înspăimântându-i. Își pocnise soțul și nu-și mai amintea că o făcuse. Oare ce-ar fi putut să le facă copiilor? Merse la teledon. După ce aruncă o privire în cartea de telefoane, sună la Biroul pentru Veterani.

— Cred că trebuie să stau de vorbă cu cineva, izbucni ea când dispecera îi răspunse.

— Despre ce anume?

— Sunt veteran al operațiunilor în Irak OEI. Trebuie să vorbesc cu cineva despre coșmarurile pe care le am.

— O secundă.

„Respiră, Jolene. Nu închide.!”

— Vă pot ajuta? întrebă abrupt o voce de bărbat.

— Ăăă, da, sper că da. Sunt un veteran lăsat la vatră, am făcut parte din Operațiunea de Eliberare a Irakului și nu pot să dorm.

— Vă gândiți să vă faceți rău, dumneavoastră sau altora?

— Ce? Intenționat? Nu, bineînțeles că nu, eu doar…

— Vă pot programa o întâlnire cu un consilier.

Răsuflă ușurată.

— Ar fi grozav, mulțumesc.

— Cum vi se pare data de cincisprezece decembrie?

— Scuze. Ați spus cincisprezece decembrie? Suntem în octombrie.

— Da, cam atât de plină e lista de așteptare. Suntem depășiți de situație. Mulți soldați care s-au întors au nevoie de ajutor. Dacă totuși vă gândiți că puteți să vă faceți rău…

Știa ce urma să se întâmple dacă răspundea afirmativ. I-ar fi pus o ștampilă de nebună pe dosar.

— Nu, mulțumesc. N-am nevoie de programarea din cincisprezece. Sunt sigură că mă

voi face bine până atunci.

Închise receptorul și rămase perplexă.

Durerea fantomă îi reveni, răsucindu-i aprig glezna inexistentă.

Se târî până în sufragerie și se prăbuși pe canapea, încercând să-și calmeze durerea. Sudoarea începu să-i provoace mâncărimi pe scalp. Închise ochii și se concentră pe respirație, luptând cu durerea.

Mai târziu, gândurile îi fură întrerupte de o bătaie în ușă. Se trezi brusc. Cât dormise oare? Fetele se întorseseră deja acasă? Se uită la ceas. Era de abia trei. Se ridică, își recuperă cârjele și șchiopătă încet până la ușă.

Pe veranda ei stătea Ben Lomand, cu un buchet de flori în mână.

— Ben, zise ea zâmbind pentru prima dată după zile întregi. Ce mă bucur să te văd! Intră, te rog!

Îl conduse în sufragerie și se așezară pe canapea.

— Am venit să văd ce mai faci, spuse el, luând loc alături de ea. Michael a zis că ești deja acasă.

— Mă simt mai bine pe zi ce trece, spuse ea.

— Asta e bine.

Ea se întări.

— Ai vorbit cu părinții lui Smitty?

El încuviință.

— La înmormântare.

— Dau vina pe mine?

— Firește că nu, Jolene. Ei știu că băiatul lor a fost un erou și că a murit servindu-și țara. Sunt mândri de el.

— Am încercat să ajung la el.

Tăcură, știind amândoi că nu mai era nimic de zis.

— Jolene, spuse căpitanul într-un final, cu o mină îndurerată. Am vești pentru tine.

— Ce anume?

— Am primit evaluarea ta fizică de la căpitanul Sands din Landstuhl.

— Aha, spuse ea încet.

În urma tuturor celor întâmplate în ultimele săptămâni, uitase de cariera ei. De zbor. Cum de putuse să uite?

— Și?

— Ești pilot, zise el cu compasiune. Poate că unii soldați și-ar putea face datoria într-un picior. Nu și un pilot.

Urma să-i spună că nu va mai putea zbura vreodată. Închise ochii pentru o clipă, simțind o durere la fel de mare ca și cea din piciorul amputat.

— Nu întrunesc criteriile de păstrare. Normal că nu. Am doar un picior.

— Poți face apel. Poți să ceri o perioadă de probă, să vezi dacă ești aptă de muncă după recuperare.

Îl privi în ochi.

— N-o să mă mai lase să zbor, nu-i așa?

Răspunsul era în ochii lui.

— Nu. Fără zburat. Însă poate ai să poți rămâne în Gardă. Sau dacă te retragi, primești toate beneficiile.

— Beneficii, șopti ea, încercând să-și imagineze o viață fără armată, fără prietenii ei, fără zbor…

Însă ea era pilot. *Pilota.* Cum să rămână în Gardă fără să piloteze? Ce mai rămânea din ea acum?

— Îmi pare rău, Jo.

Scutură din cap și întoarse privirea înainte ca el să-i vadă tristețea.

— Mulțumesc, să trăiți, spuse ea cu voce îngroșată.

După plecarea lui, își luă sticla cu vin și merse în camera ei.

∵

Feribotul andoca în insula Bainbridge când lui Michael îi sună telefonul.

— Alo?

— Domnule Zarkades? Aici directoarea Warner de la școala gimnazială. Mă tem că a avut loc un incident cu Betsy.

Feribotul se lovi de doc; se opri. Michael porni mașina.

— Poftim? Un incident, spuneți? Asta ce înseamnă?

— Betsy s-a bătut.

— Cu pumnii?

— Da.

— Ajung imediat, spuse el, și închise.

Urmă șirul de mașini ce coborau din navă, traversă rampa și ieși în drum. Intrat pe autostradă, apăsă accelerația.

Douăzeci de minute mai târziu, opri și parcă în fața gimnaziului, înăuntrul clădirii, pereții albi erau decorați cu zeci de pancarte cu Târgul de Știință și Ziua Istoriei. O găsi pe Betsy în sala de așteptare din biroul directoarei. Avea brațele încrucișate strâns la piept și buzele răsfrânte. Când dădu cu ochii ei de el, ridică privirea și făcu ochii mari.

— Tata, eu…

Îi făcu semn cu mâna să tacă și merse mai departe. Se prezentă la recepție și fu condus în biroul directoarei.

Doamna directoare Warner, o femeie mică de înălțime cu ochi blânzi, îi remarcă vânătaia și se îngrijoră.

— Am căzut de pe bicicletă, zise el încordat.

Zâmbi, dar puțin.

— Îmi pare rău că a trebuit să vă sunăm. Știm cu toții ce încercată e familia dumneavoastră acum. Vă rog, luați loc.

El se așeză.

— S-a luat la bătaie? Cu cine?

— Cu Sierra Philips și Zoe Wimermann. Din ce am înțeles, făceau glume pe seama mamei sale. Aparent, tatăl Sierrei a făcut unele comentarii legate de abilitățile femeilor de a pilota elicoptere și Zoe a râs la ele. Betsy a dat primul pumn.

Oftă. Nu era de mirare că Seth le numea scorpii.

— Fetele astea se scaldă în ape tulburi. În plus, Betsy are niște probleme legate de întoarcerea mamei ei. N-a mers atât de lin pe cât ne așteptam.

— Profesorii îmi spun că a făcut niște scene în ultimele zile, că s-a răstit la prieteni și că nu și-a făcut temele. Avem un psiholog excelent în școală, dacă sunteți de acord ca ea să vadă pe cineva.

— Mulțumesc, doamnă directoare Warner. O să vă anunț dacă devine necesar. Și acum, aș dori să vorbesc cu fiica mea, dacă se poate.

Ea se ridică în picioare.

— Sigur. Și… cum se simte Jolene?

Michael nu știu cum să răspundă. Se săturase până-n gât să se prefacă că totul era bine.

— Nu prea e bine. Asta e problema.

— Poate are nevoie de timp.

— Da, mi s-a mai spus.

Directoarea îl conduse afară din birou spre Betsy, care avea aerul unui catâr, speriat și furios.

— Betsy, am să-l las pe tatăl tău să se ocupe de data asta, dar dacă te mai prind că te bați, te suspend. Ai înțeles?

Betsy dădu din cap mohorâtă. Îl urmă pe Michael până la mașină, fără să scoată un cuvânt.

— E cumva asta vreo fază de prietene și dușmance? întrebă el deschizând portiera. Că eu credeam că Sierra e cea mai bună prietenă a ta.

— Tata, nu încerca să pari șmecher. E ciudat.

— Betsy, fetele astea nu-s demne să-ți fie prietene.

— Știu asta. Am terminat-o cu ele.

Michael se așeză la volan.

— Ce s-a întâmplat, Betsy?

Ea trecu în scaunul pasagerului și se uită la el. Avea fața plânsă.

— Mi-au venit dracii, tata. Nici nu știu ce s-a întâmplat. Dar n-a fost vina mea. Zoe a început totul. Ea a dat prima.

— Și de ce a dat în tine?

— I-am zis că e o javră. Și chiar e, tata, crede-mă. Tu spui mereu că adevărul e cea mai bună apărare.

— Bună încercare. Uite ce e, Bets, știu că ești supărată pe mama ta, dar…

— Nu e totul despre ea, să știi.

— Asta este despre ea. Ai pocnit o fată fiindcă a zis ceva rău de ea. Însă să știi, Betsy, că și tu ai fost rea cu ea. Poate îți pare rău.

— Tu ai fost rău cu ea înainte să plece.

— Da, am fost și îmi pare rău pentru asta. Dar eu nu pocnesc oameni în jurul meu.

— De abia se uită la mine. De mama vorbesc. Cred că nici nu mă mai place.

Michael oftă. Acolo era adevărata problemă.

— Știu, puiule. Mama ta s-a schimbat și asta ne doare pe toți, așa că tu defulezi. Înțeleg, chiar înțeleg. Dar nu poți să pocnești lumea.

Betsy se uită în ochii lui.

— Mi-e frică, tati.

— Da, tuturor ne este.

∵

Jolene auzi ușa deschizându-se și pași apropiindu-se de patul ei. Știu că era Michael.

Se prefăcu că doarme. Cele trei pahare cu vin pe care le băuse o sedaseră și-i alinaseră durerea și amărăciunea. Nu putea da ochii cu familia care o voia înapoi. Și oricum, Michael era ultimul om din lume cu care să discute despre faptul că-și pierduse cariera; dintotdeauna el detestase faptul că fusese în armată. Probabil ar fi spus *bine* și ar fi trecut peste. N-ar fi putut să înțeleagă ce însemna pentru ea să nu mai poată pilota vreodată un Black Hawk.

Imediat, se urî pe sine că gândise asta. Pentru numele lui Dumnezeu, Smitty murise, Tami zăcea într-un spital departe, luptând pentru viața ei. Ce drept avea ea să jelească după cariera pierdută?

— Jolene, știu că ești trează.

Rămase perfect nemișcată, încercând să-și domolească respirația. Nu îndrăznea să se uite în

ochii lui, nu în seara aceea, când pierderea resimțită era ca o prăpastie fără fund.

Ținu ochii închiși până când el, în sfârșit, o lăsă în pace.

Capitolul 25

În săptămânile ce urmară, Jolene se ascunse de familia ei. O surprinse cât de ușor era. Își petrecerea ziua la centrul de recuperare, lucrând intens, devenind din ce în ce mai autonomă și apoi se întorcea acasă, cerșea ajutorul Milei și dispărea în dormitor. Vinul și pastilele de dormit îi amorțeau durerea suficient cât să poată dormi. Noapte de noapte, își asculta familia dincolo de ușă – ce vorbeau, cum râdeau și cum se uitau la televizor. Își continuau viețile fără ea și, la fiecare râset, ea se afunda tot mai mult în această întunecime asudată, până când începu să întrevadă din ce în ce mai greu o cale de ieșire.

Zăcea în pat singură, departe de toți și toate, conștientă că era pe cale să renunțe și incapabilă să facă o schimbare. Încotro să se fi îndreptat? Cine ar fi ajutat-o să se adapteze în această nouă postură vulnerabilă? Copiilor le era frică de ea, ei îi era frică de ea însăși, frică de mintea ei fărâmată, pe care nu se putea bizui. Tami era prea bolnavă ca să o ajute, și ăsta era încă unul dintre motivele pentru care se învinovățea Jolene. Ori de câte ori își spunea că avionul nu se prăbușise din vina ei, vinovăția o însoțea mereu noaptea, ca un vultur gata să-i ciugulească oasele. Suna des în Germania, vorbea cu Carl, însă amândoi știau că nu după vocea lui era disperată. Conversațiile le deveniseră din ce în ce mai scurte; speranțele se diminuaseră.

Și Michael o speria, poate mai mult ca oricine. Michael spunea toate lucrurile potrivite, lucruri pe

care ea tânjise să le audă, dar nu o iubea cu adevărat. Cum ar fi putut? Încetase să o iubească când era în cea mai bună formă; cum s-o fi iubit acum, în ultimul hal?

O îngrozea gândul că și-ar fi permis să-l creadă într-un moment de slăbiciune. Asta i-ar fi distrus și ultima fărâmă de mândrie rămasă.

În fiecare dimineață jura să se descurce mai bine, însă nopțile o regăseau înapoi în cameră, luând pastile ca să adoarmă. Și încă avea coșmaruri.

— Azi vii cu mine la tribunal, îi spuse Michael într-o dimineață de la mijlocul lui octombrie, intrând în camera ei fără să bată la ușă.

— Nu, mersi, spuse ea.

El înaintă spre noptieră și culese sticla goală cu vin.

— Poți să mergi sau te duc eu.

Ea se ridică în pat.

— N-am mai mers cu tine de ani întregi.

— Azi mergi. A zis mama că se ocupă de fete. Trebuie să luăm feribotul de 7.50.

— Dar Conny…

— A fost de acord.

Ea îl privi fix.

— Bine, fu ea de acord într-un final.

Îi luă mult timp să se pregătească – evident – și când isprăvi, se întoarse în dormitor să se privească în oglinda mare.

De la distanță, nu atrăgea atenția. Dar cine s-ar fi apropiat de ea sau ar fi văzut-o mergând, i-ar fi observat imediat piciorul urât din plastic.

— Ești frumoasă, îi zise el din pragul ușii.

Ea se întoarse ciudat pe piciorul bun.

O privi cu nesaț din cap până în picioare, de la părul despletit care-i trecea de umeri, spre cu puloverul cu guler barcă ce dezvăluia un pic de piele și până la pantalonii negri care-i acopereau membrul dispărut.

— Poate că nu sunt pregătită să ies în lume, spuse ea.

— Ba ești. Conny așa spune.

Îi oferi brațul. Se sprijini de el și porni încet spre sufragerie, unde o așteptau Mila și fetele. Îngrijorarea din ochii copiilor îi frânse din nou inima.

Când intrară în cameră, Mila se ridică în picioare.

— Michael, ai pastilele ei cu tine?

— Am tot, spuse el.

Mila se apropie. Jolene nu putu să nu remarce cum fetele bătură în retragere.

— Poți s-o faci, îi zise Mila.

Pe Jolene o podidiră amintirile și un dor nesfârșit pentru viața de altă dată. De câte ori n-o încurajase Mila de-a lungul anilor, de câte ori nu fusese de partea ei? Mila îi spusese lui Jolene, de atâtea și atâtea ori, în anii lungi de infertilitate după nașterea lui Betsy: „Mai încearcă, speranța moare ultima. O să mai faci un copil, știu asta”. În Jolene se aprinse o dorință mai veche, de mult uitată, de a-și face soacra mândră; era o dorință ponosită și sfâșiată, dar era *acolo* și îi dădea un sentiment plăcut.

— Mulțumesc, Mila, spuse Jolene pe un ton răgușit.

Apoi ea și Michael se puseră în mișcare, croindu-și drum prin sufragerie, prin hol și apoi prin garaj. Jolene intră în mașină cu oarece efort – afurisita de proteză temporară fiind grea și dificil de manevrat.

Vru să-și dea jos proteza și să-și maseze piciorul în mașină, însă nu avu loc. Pe feribot, rămaseră în mașină. Jolene stătu acolo liniștită, privind spre coasta insulei, în vreme ce Michael își citi notițele.

Când feribotul coti, în fața ochilor li se arătă orașul Seattle, ca o diademă de oțel și pietre prețioase, care se ridica deasupra apelor din golful Eliott. În acea dimineață cerul era trandafiriu,

îngălbenit de un albastru senin la linia orizontului. Muntele Rainier se ridica semeț deasupra orașului, binevoind să se arate în toată splendoarea.

Ea uitase cât de frumos și cât de măreț era. De acolo, putea să vadă lanțul de faruri ce șerpuiau pe Alaska Avenue, care urca peste vechiul viaduct din beton.

„Te rog, fii suficient de tare pentru asta", se gândi ea, realizând că urma să treacă prin aglomerație – riscând să fie înghesuită și înghiontită.

Pe Third Avenue, Michael se opri în parcarea din fața tribunalului. Ea știu că el avea să-l roage pe un asociat să mute mai târziu mașina, însă se bucură că el înțelesese că ea funcționa cel mai bine pe distanțe scurte.

Trecu pe partea ei și deschise portiera.

Jolene intră în panică.

— Poți s-o faci, zise el firesc, întinzându-i mâna.

Ea îl apucă strâns și păși pe trotuar. Cât stătu în picioare, norii se adunară pe cer, blocând soarele neputincios și trimițând o ploaie firavă spre trotuar.

— Poți să-mi duci cârjele? E posibil să am nevoie de ele mai târziu.

— Sigur.

Începu o lungă și lentă plimbare spre tribunal. Dintr-odată, începu să respire greu și să transpire din nou. Se concentră la fiecare pas, ignorând durerea provocată de bășici.

Era înceată și deloc grațioasă, dar se descurca: mergea singură spre tribunal. Brațul lui Michael era doar un punct de echilibru.

La vederea treptelor din piatră se opri, ezită și privi în sus. Treptele din beton se ridicau asemenea ruinelor de la Chichén Itzá sub cerul cenușiu.

— Dacă întârzii…

— O să mă aștepte, răspunse Michael firesc.

De data asta îl apucă strâns de braț și se sprijini pe el pe măsură ce urca. Pas. Ridicare. Balans.

Proptire.

Nu realiză cât dură de această dată – probabil câteva minute – pe care ea le resimți ca ore. Într-un final ajunseră în sala de judecată. Michael o conduse pe Jolene să ia loc în spatele băncii apărării.

— Baftă! îi ură ea.

El îi răspunse cu un zâmbet.

— Mersi.

Apoi se îndepărtă și luă loc la masă alături de asociații lui dornici de afirmare.

Sala se umplu în jurul ei. Văzu reporteri adunați afară, cu microfoanele pregătite. Ar fi trebuit să-l întrebe despre asta.

Odată cu aprodul intrară în sală și patru pușcași marini în uniformă. Se mișcară la unison și se așezară umăr la umăr alături de Jolene, cu spatele drept și chipurile mohorâte. Înainte să-și pună vreo întrebare, intră și pârâtul în sală.

Era doar un puști, nu mai mare de douăzeci și cinci de ani. Însă își dădu imediat seama că era veteran. O văzu în ochii lui.

Intră în sală și judecătorul, bătu din ciocănel și începu procedurile. Procurorul se ridică în picioare și începu pledoaria – o poveste despre sete de sânge și mânie, despre o iubire încheiată în mod tragic, o poveste a unei fete împușcate în cap de către bărbatul care jurase să o iubească. Pentru o poveste simplă, aceasta dură mai bine de o oră, așa că pe Jolene începu s-o doară piciorul. Piciorul amputat îi pulsa.

În sfârșit veni și rândul lui Michael. Se ridică și se adresă juriului. Spre deosebire de procuror, Michel fu mai relaxat în preajma lor, aproape prietenos.

— Keith Keller nu este un monstru. Ar fi mai simplu să fie. Am putea să îndepărtăm un monstru și să ne simțim bine în pielea noastră. Keith e ceva mai înspăimântător. Keith e ca noi. E fratele vostru, fiul vostru, vecinul de alături.

Privi fiecare jurat pe rând.

— A fost un băiat popular la liceul Wenatchee, chiar vedetă a echipei de fotbal. După un an de facultate, s-a însurat cu fata visurilor lui, Emily Ploner, și a găsit un serviciu cu normă întreagă la supermarketul din zonă. Angajatorul și foștii colegi de muncă vă pot spune ce om bun este. Viața lui Keith intrase pe un făgaș bun. El și Emily începuseră să vorbească despre copii. Apoi a urmat ziua de 11 septembrie. Sunt sigur că fiecare dintre voi vă amintiți unde erați în momentul atacurilor. Keith era la serviciu. Aproape imediat după aceea, a aflat că cel mai bun prieten al lui era în avion, pe zborul United 93.

Jolene se surprinse aplecându-se în față.

— Cei mai mulți dintre noi am simțit nevoia să facem ceva. Keith chiar a făcut-o. S-a înrolat la pușcașii marini și a plecat în Irak să lupte contra terorismului, iar acolo a văzut cea mai urâtă față a războiului. În fiecare zi își găsea prietenii uciși sau mutilați; în fiecare zi se întreba dacă următorul lui pas va fi și ultimul. A văzut femei și copii care i-au zâmbit și apoi au sărit în aer. A adunat fărâme din cel mai bun prieten, după ce o bombă de la marginea drumului l-a făcut bucăți. Keith e soldat. N-am știut ce înseamnă asta, dar ar fi trebuit, fiindcă și soția mea este soldat. Am trimis-o la război fără să am habar ce înseamnă asta. Michael se întoarse către ea. Sunt mândru de activitatea ei de militar.

Lui Jolene i se opri brusc răsuflarea. Vorbea cu ea. De aia voise ca ea să-l însoțească în ziua aceea. Ca să-l asculte.

— Eroi, zise Michael domol.

Lumea părea să se estompeze până ce în sala aglomerată rămaseră doar ei doi privindu-se.

— Soldații noștri, bărbații și femeile care își riscă viața să ne protejeze sunt adevărați eroi. Indiferent ce părere ați avea despre război, trebuie să le fiți recunoscători războinicilor, cărora le

cerem atât de mult. Și cărora, uneori, le dăm înapoi atât de puțin.

Încet, se întoarse înapoi spre juriu.

Cât îi vorbise oare ei, doar ei? Câteva secunde? Un moment? Păru o eternitate. Oare cât așteptase ea să audă asta de la el „Sunt mândru de tine?”

Ochii i se umplură de lacrimi, pe care ea și le șterse nerăbdătoare.

— Un soldat e instruit să fie puternic și curajos, spuse Michael pe un ton din care doar ea îi sesiză răgușeala și emoția. Să nu aibă nevoie de nimeni, însă Keith Keller avea nevoie de ajutor. A venit acasă distrus și imposibil de reparat, hăituit de coșmaruri.

Aici, Michael o privi din nou pe Jolene și în ochii lui ea remarcă o înțelegere pe care nu o mai văzuse înainte și o compasiune care n-avea nimic de-a face cu mila.

— N-a lăsat pe nimeni să-l ajute, deși soția lui încercase. Dar cum să ajuți pe cineva să se descurce cu niște orori de neimaginat? Și, serios, cum se întoarce oare un soldat de la război? Acestea sunt întrebări pe care trebuie să ni le adresăm noi ca națiune. În cazul lui Keith Keller, el poate că stă aici în fața voastră, dar, în realitate, nu s-a mai întors niciodată din Irak…

În următoarea oră, Michael revizui faptele din prisma apărării, subliniind stresul posttraumatic și faptul că Keith nu primise ajutor, ceea ce dusese către o escaladare a furiei și a spaimei pe care acesta le resimțise.

— Familia și prietenii lui Keith vor depune mărturie că el s-a întors acasă schimbat, distrus din punct de vedere mental. A încercat să ceară ajutor la Biroul pentru Veterani, dar nu a primit niciunul, așa cum au pățit mulți soldați care s-au întors acasă. A suferit teribil – de coșmaruri, insomnie și amintiri. A băut prea mult, încercând să-și mascheze aceste simptome și, din nefericire, alcoolul nu a făcut altceva decât să le exacerbeze.

Se cheamă stres posttraumatic și aceasta este o boală psihică certificată. Exista dinainte ca noi să-i dăm o denumire atât de pompoasă. În Războiul Civil i se spunea „inimă de soldat”, care cred că este cea mai exactă descriere; în Primul Război Mondial se numea „șocul exploziei”, iar în timpul celui de-al Doilea Război Mondial se numea „epuizare din luptă”. Cu alte cuvinte, războiul schimbă orice soldat, însă pe unii i-a distrus mereu profund. Ca mulți alți soldați dinaintea lui, Keith s-a întors acasă arțăgos, înclinat spre violență, hiperalert și furios. Dovezile vă vor arăta că în acea zi teribilă, când el și-a dus soția la piața Pike Place, s-au produs evenimente care i-au amintit de război. Prea mult. Într-o secundă, a uitat unde era și cine era și a reacționat mânat de adrenalină pură și conform antrenamentului de luptător. În această stare precară, și-a împușcat soția. De ce? Nu știm, deoarece nici Keith nu știe, dar un expert ne va ajuta să înțelegem.

Michael încheie cu:

— În acel moment, Keith Keller nu era în totalitatea facultăților mintale pentru a decide să-și omoare soția. În mintea lui, era din nou în Irak, făcând lucrurile pe care fusese antrenat să le facă. Nicicând n-a avut intenția de a o ucide pe Emily. Keith nu trebuie să meargă la pușcărie, el are nevoie de ajutor. Acest bărbat, care a mers la război să *ne* apere, are nevoie de ajutorul nostru acum. Cum să-i întoarcem spatele? Ce s-a întâmplat în casa lui, în acea zi cumplită, a fost fără îndoială o tragedie, însă n-a fost crimă. Vă mulțumesc.

Jolene răsuflă în sfârșit. Fusese vrăjită de soțul ei, transportată în altă dimensiune și putea să spună că și jurații se simțeau la fel. Își dădea seama din felul în care-l priviseră, fără să-și ia ochii de la el.

Când se lăsă în sfârșit pe spate, simți cum se rupe vraja, când spatele ei atinse spătarul din lemn.

Cuvintele lui – înțelegerea de care dăduse dovadă – o uimiseră și o emoționaseră profund. Își petrecuse întreaga viață de adult în armată și cumva nu reușise vreodată să împărtășească această lume cu soțul său. Fusese începutul singurătății, al separării, începutul unei căsnicii destrămate.

Procurorul chemă primul martor și, pentru următoarea oră, Jolene uită de ea și de Michael și ascultă mărturiile celor din boxă.

Pe la amiază, judecătorul le dădu drumul și Jolene se ridică în picioare, amintindu-și cu o secundă prea târziu că se sprijinise în proteză. O ajută pușcașul marin de alături.

Privirile li se intersectară. El privi în jos.

— Al Anbar, zise ea.

El aprobă din cap, se întinse după cârjele ei și i le înmână.

— Mersi, zise ea.

Își așeză cârjele și se puse la coadă, lăsând oamenii să treacă sfioși pe lângă ea. Avea nevoie să se sprijine de ceva în această aglomerație.

Sala de judecată era aproape goală când Michael îi atinse brațul. Ridică ochii spre el. În clipa aceea, toată dragostea și pasiunea pe care le simțise odinioară se întoarseră rapid în sufletul ei; nu putea să le mai stăvilească, așa cum nu putea nici să lupte împotriva curentului.

— Când ai învățat toate astea?

— Soția mea a plecat la război. Și cât a fost plecată, mi-am amintit de ea. Îmi pare rău că te-am lăsat să pleci… cu vorbele alea. Sunt atâtea lucruri pe care ar fi trebuit să le spun. Înțeleg de ce nu mi-ai răspuns la scrisoare, dar vreau o a doua șansă.

— Scrisoarea ta? Ce…

— Poți să-mi mai dai o șansă, Jo?

Înghiți în sec. Nu-și putea găsi vocea nici dacă ar fi știut ce să spună.

Un asociat se apropie de Michael și-i șopti ceva la ureche.

Michael încuviință. Îi spuse lui Jolene:

— Keith ar vrea să-ți vorbească.

— Mie? De ce?

— I-am povestit despre tine. Cred că are să-ți spună ceva.

Traversară sala și merseră într-o cameră din spate, unde Keith stătea în fața unui birou din lemn scrijelit, cu mâinile și picioarele încătușate. Se ridică atunci când ea intră. Lanțurile îi zornăiră.

Era al naibii de tânăr și, văzându-i durerea din ochi, Jolene se apropie și mai mult. Își sprijini cârjele de zid, merse trei metri până la birou și se așeză în fața lui. Se simți brusc ușurată când scăpă de greutatea protezei.

— Doamnă comandant, spuse el.

— Spune-mi Jolene.

Se întinse peste birou să dea mâna cu el. El ezită, apoi îi întinse mâna încătușată și o scutură pe a ei.

— Ramadi, spuse el. În mare parte.

Asta era tot ce trebuia să spună. Ea înțelegea cum trebuia să fi fost pentru el și cum anume își servise patria. Patrulase pe străzi pline cu bombe artizanale, zi de zi, văzând cum oamenii – prietenii lui – săreau în aer. Fusese însărcinat „cu sacul”. Oare în câte misiuni eroice zburase ea pentru camarazii lui?

— E ceva ce pot face să te ajut? întrebă ea delicat, venind mai în față.

— Să te ajuți pe tine, doamnă comandant. Asta e ceea ce voiam să-ți spun. Amândoi știm ce avem în cap, cât de greu ne e uneori să gândim și cât de urâte ne pot fi nopțile. Ar fi trebuit să-i spun totul lui Emily și să mă sprijin pe ea. În schimb, m-am prefăcut că eram bine. Mi-am spus că mă descurc. Că sunt pușcaș marin. Și uite-mă aici… și pe ea acolo. Se aplecă. Aveți copii, corect?

Ea încuviință și se lăsă pe spate.

— Nu fi aici cine trebuia să fii acolo, în luptă. Deschide-te spre cei care te iubesc. Ce mi-aș fi

dorit să găsesc calea să fac asta! Se aplecă și vorbi pe un ton mai domol. Vorbește cu Michael. E un om bun și vrea să înțeleagă.

Ar fi avut atâtea să-i spună acestui tânăr rănit, dar cumva, el reușise să comprime tot în câteva vorbe triste. O înțelegea: îi înțelegea durerea, teama, reținerea ei de a da dovadă de slăbiciune. Trecuse și el prin asta și tocmai asta îl adusese aici.

Din cauza inimii de soldat.

Nu era de mirare că așa se numea stresul posttraumatic în vremurile trecute. Era adevărat. „Ne întoarcem acasă frânți, gândi ea. Oricât am fi de puternici…”

Armata ar fi trebuit s-o pregătească pentru asta. Se făceau atât de multe antrenamente înainte de plecare și atât de puține pentru întoarcere.

Keith se ridică. Privind-o de la înălțime, își flexă brațul și salută. Spre oroarea ei, simți împunsătura lacrimilor. Scutură din cap.

— Nu mai sunt soldat.

Zâmbetul lui îi sfâșia inima.

— Mereu vom fi soldați, Jolene.

∵

Când se întoarseră, găsiră casa goală. Mila dusese fetele la cină și lăsaseră o notiță cu „Revenim la opt” pe masa din bucătărie.

Jolene șchiopătă până în dormitor și se așeză pe marginea patului. Deși avea dureri cumplite, se simțea nervoasă, iritată. Pledoaria de deschidere a lui Michael fusese seducătoare, romantică și o speriase, făcând-o să creadă – chiar și pentru scurt timp – că el se schimbase. În lungul drum cu mașina de la tribunal acasă, vorbiseră lucruri mărunte. Ea-i ascultase întrebările și formulase răspunsuri, însă amândoi auziseră ecourile cuvintelor nespuse.

Michael bătu la ușă și intră în dormitor.

Ea se uită lung la el.

— E ceva cu mine, șopti ea. Pulsul îi acceleră. Mi-e frică. Era sinceră, cum nu fusese niciodată cu

el. Dacă sunt ca Keith?

— Nu ești.

— De unde știi?

El veni și se așeză lângă ea. Îi luă mâna într-a lui și o trase mai aproape. Avea privirea limpede și în ochii lui negri văzu oglindită întreaga lor viață împreună, cu bune și cu rele. Se aplecă spre ea încet-încet, spunându-i înainte:

— O să te sărut, Jolene.

Știu că îi dădea o șansă să-l oprească și o parte din ea voia să-l respingă, să o rupă la fugă și să protejeze ce mai rămăsese din inima ei.

Sărutul lui fu tot ce-și amintea, tot ce-și dorise vreodată. Corpul ei îi răspundea așa cum o făcuse mereu, în întregime, dăruindu-se total.

Când se retrase, putu să vadă că sărutul îl tulburase la fel de mult și pe el. Vocea lui era răgușită.

— Spune-mi că nu e prea târziu pentru noi, zise el.

Ea-i simți pledoaria disperată din voce și realiză că n-o mai auzise vreodată.

— Nu e prea târziu, spuse ea, încercând să-și tragă sufletul. Dar nu sunt pregătită…

El zâmbi în sfârșit și era zâmbetul lui, cel de care se îndrăgostise cu ani în urmă. Oare de când nu-l mai zărise? Merse către noptieră, deschise sertarul și scoase de acolo o pungă mică din plastic.

Auzi clinchetul metalului când el deschise punguța și pe loc știu ce se afla în ea. Oare de ce nu se gândise la asta înainte? Erau lucrurile ei. I le dăduseră lui în Germania – plăcuțele ei, ceasul și verigheta. El scoase ceva din pungă, înainte de a închide sertarul cu un *clac.*

Inspiră sacadat.

Michael se apropie de ea și îi căută mâna. Fără s-o scape din priviri, îi puse la loc verigheta pe deget.

— Vei fi, spuse el cu o siguranță în voce, care îi merse drept la inimă.

Îl privi cum ieși din cameră și închise ușa în urma lui. De două ori, aproape că-i veni să-l cheme înapoi și să-i spună: „M-am înșelat, sunt gata!”, dar îi era mult prea teamă.

Șchiopătă până la baie și se pregăti de somn. Cățărându-se pe cuvertura groasă, își aranjă pernele în jurul piciorului amputat și închise ochii. Simpla verigă din aur venea cu o greutate uitată pe deget. Pentru prima dată de săptămâni întregi, adormi fără un pahar de vin și fără pastile. Keith avea dreptate și ea decise să-i urmeze sfatul. Avea să se întoarcă la cei pe care-i iubea, la soț și la familie. Trebuia să poată. Pentru numele lui Dumnezeu, fusese în Irak și pilotase avioane în război. Cum să-i fie mai greu să se întoarcă acasă decât să plece la război?

Ultimul ei gând, înainte de a se cufunda în somn fu: „Mâine iau totul de la capăt, Tami. Voi fi din nou mami. O să mă întorc acasă, în sfârșit.”

Capitolul 26

Când se trezi, Jolene văzu cum un răsărit galben apos se scurgea pe fereastra ei. Lumina totul în cameră – inclusiv paharul gol de vin de pe noptieră și colecția de sticluțe portocalii cu pastile. Aceea era ziua când avea să renunțe la toate. Gata cu pastilele, gata cu vinul care să-i aline nervii obosiți. Închise ochii și își imagină totul în detaliu – cum urma să se ridice plină de încredere, să intre în bucătărie și să pregătească micul dejun pentru fete. Apoi avea să le ia deoparte și să le spună deschis că războiul îi afectase mintea pentru o perioadă și o secase de puteri, dar că de acum încolo, reușea să se descurce. Era pregătită să fie din nou „mami” și să le spună că mereu le iubise,

chiar și când amorțise de atâta amărăciune. Probabil n-aveau să înțeleagă și să o creadă pe deplin, dar ar fi fost un început. De acolo, urma să-și demonstreze spusele, devenind mai bună și mai puternică în fiecare zi și arătându-și dragostea mai liber.

Se dădu jos din pat și-și luă cârjele, țopăind și legănându-se spre baie. Ieși de acolo zece minute mai târziu, îmbrăcată pentru recuperare, cu proteza pusă și șchiopătă până în bucătărie, începând să pregătească micul dejun. Era zi de clătite – ca în vremurile bune. Scoase afine din congelator și începu să facă aluatul. Din când în când, se mai uita la verighetă și zâmbea. Speranța era mai aproape ca oricând.

Cum turna aluatul în tigaie, îl auzi pe Michael venind în spatele ei. Se apropie și se uită peste umărul ei.

— Clătite, ha?

— O ofrandă de pace. Aș fi putut învăța fizică cuantică la cât îmi ia să le fac.

Îi zâmbi și, pentru o secundă, erau din nou Michael și Jo și se gândi: „Hai că putem”.

Voia să știe ce urma el să spună, așa că se apropie mai mult să-l audă, dar fix atunci sună telefonul. Michael merse să răspundă.

— Alo?

Evident, era cineva de la birou. El se încruntă, se așeză și întrebă pe un ton mai jos:

— Când?

Fetele năvăliră în cameră ca furtunile.

— Mama face clătite, spuse Lulu, a cărei încruntare se transformă brusc în zâmbet, când văzu că arătau ca niște clătite normale.

Jolene se întoarse încet, întâlnindu-i privirea îngustată.

— Tigaia e prea încinsă, spuse fiica ei.

— Mulțumesc, spuse Michael închizând telefonul.

Jolene zâmbi.

— Michael, Betsy spune că tigaia e prea încinsă. Îi spui tu că făceam clătite dinainte ca ea să se nască?

Michael o privi lung, fără să zâmbească.

— Jo, mai bine ai sta jos.

— Să stau jos? De ce? Piciorul meu se simte foarte bine.

— Betsy, termină tu clătitele, o rugă Michael.

— De ce eu? se plânse Betsy. De ce trebuie să fac eu totul mereu?

— Betsy, îi spuse el atât de tăios că o determină pe Jolene să se încrunte.

— Michael? Mă sperii, spuse ea.

O luă pe Jolene de braț și o conduse până în dormitor. Când ea se așeză pe pat, se uită la el nedumerită.

— E vorba de Tami, spuse el calm, luând loc lângă ea. A murit azi-noapte.

Jolene nu mai putu să respire. Ca de la depărtare, îl văzu pe Michael ținând-o în brațe și alinând-o, mângâindu-i spatele de sus în jos, însă nimic din toate astea nu o atinseră cu adevărat.

De mai bine de douăzeci și cinci de ani, Tami îi fusese alături, întărind-o când fusese slabă. *Ține de șase*, *zburătoareo.*

Și Seth… avea să crească fără mamă…

Icni și izbucni în plâns.

— E în regulă, Jo, spuse Michael mângâindu-i părul.

— Nu. Se simți brusc sălbatică și pornită. Nu e OK. Prietena mea cea mai bună a murit din pricina mea. A mea. A murit și apoi am lăsat-o în urmă… Vocea i se frânse. Nu trebuie să las vreodată pe cineva în urmă.

— Jo…

— M-am săturat să-mi spună toată lumea că o să fiu bine. N-o să fiu bine. N-o să fie niciodată bine.

Nu putea suporta asemenea durere. O consuma, o devora. Se poticni în noptieră și înșfacă pastilele

de dormit. Deschizând recipientul, vărsă trei în palma-i tremurândă.

— Un pui de somn o să ajute, șuieră ea. O să mă simt mai bine după un pui de somn.

Era o minciună. N-avea să se simtă mai bine, dar simțea nevoia să închidă ochii și să se îndepărteze de așa mâhnire. Nu-i putea face față. Nu mai rezista; nu era suficient de puternică. Inima ei se putea opri pur și simplu… dar oare i-ar păsa?

Înghiți pastilele pe uscat și se cufundă în pat, cu capul înclinat, sperând că-și vor face efectul.

Michael veni mai aproape și o luă din nou în brațe. Știa că el o judeca pentru că luase pastilele, crezând probabil că era demnă de milă și defectă, dar nu-i păsa. Oricum, era adevărul; fusese ruptă în două și curajul o părăsise.

Îl privi printre lacrimi.

— Trebuia să îmbătrânim împreună. Trebuia să ajungem două babe care stau pe verandă în balansoare și-și amintesc de tinerețe…

∵

În ziua înmormântării lui Tami, Jolene nu se putu ridica din pat.

De cum se trezi, își turnă un pahar de vin. Îl bău rapid și-și turnă un altul. Dar astăzi, sticla nu părea s-o ajute.

Auzi dușul pornind sus. Michael se trezise.

Dădu la o parte pătura, coborî din pat, își puse proteza și traversă încetișor sufrageria; atentă la fiecare pas, la fiecare denivelare, linie și zgârietură de pe podea. În ultimele săptămâni făcuse progrese notabile cu proteza și acum reușea s-o poarte aproape tot timpul, iar mișcările îi deveneau mai sigure pe zi ce trecea.

Când se apropie de prețul țesut din resturi textile, își poziționă piciorul cu grijă, ca să nu alunece, și merse mai departe. Apoi urcă scările. Apucare, ridicare, împingere, așezare, pas. Pentru fiecare treaptă avu nevoie de o concentrare și o

voință fenomenale. Ajunse în dormitorul principal deja transpirată.

N-ar fi trebuit să fie acolo. Al doilea etaj îi fusese interzis. Nimeni n-avea încredere în ea să folosească scările. Și nici nu-i putea învinui.

Șchiopătă până la dulap și deschise ușile lamelare. Hainele ei erau încă acolo, frumos aliniate.

Primele lucruri de care dădu cu ochii fu uniforma de luptă, cu insigna cu bereta neagră prinsă la piept. Ea și Tami purtaseră uniforma aceea în Irak aproape zilnic…

În spatele ei erau uniformele de paradă: o manta, o fustă până la genunchi și o bluză albă. O scoase și privi lung mantaua cu detaliile ei aurite, uimită de emoția care o cuprinse.

— Jo?

Michael intră în cameră. Era cu bustul gol și cu un prosop înfășurat în jurul șoldurilor; încă avea părul ud.

— Plângi, zise el.

Veni și luă uniforma din mâinile ei.

— Hai să te ajut să cobori. Ar trebui să ajungă și mama.

— Nu pot s-o fac.

Privirea lui era caldă și statornică.

— Ba poți.

Îi dădu brațul și o sprijini să traverseze dormitorul și apoi să coboare scările, în bucătărie, unde Mila o aștepta la masă, sorbind din cafea.

— Am venit să te ajut să te pregătești, o anunță ea delicat.

Jolene se simți goală ca o pănușă de porumb, pustiită și secată de puteri. Tremura când soacra ei o apucă de cot.

Mila o ajută la duș. Când Jolene termină și se înfășură într-un prosop mare, Mila o așeză pe toaletă, apoi îi perie și îi uscă părul. Piciorul amputat ieșea în evidență ca o bâtă de baseball, încă umflat și decorat cu cicatrici rozalii proaspete.

Cu mișcări pricepute, Mila îl înfășură în bandajul elastic și apoi îl acoperi cu șoseta îmbibată în gel.

— Azi cred că n-ar strica un pic de machiaj, ce zici? Ești palidă și ai slăbit atât de tare…

Jolene încuviință, dar nu păru să-i pese.

— Stai dreaptă și închide ochii.

Jolene închise și deschise ochii rugător și-și țuguie buzele. Nu-i păsa nici cât negru sub unghie de cum arăta, dar nici nu avea tăria să protesteze.

— Gata, am terminat. Hai să te îmbrăcăm. Uite.

Mila îngenunche în fața ei, ținând gura fustei deschisă.

Jolene ridică piciorul și se strecură prin deschidere și strânse din dinți când soacra îi trase fusta peste ciot. Apoi se ridică din nou la datorie și își trase fermoarul fustei, înainte de a deschide larg brațele pentru bluză, fixându-și o cravată cu capse la guler.

Mila turui tot timpul, despre grădinărit și rețete pe care le încercase și despre vreme. Despre orice, mai puțin despre ceea ce se pregăteau.

— Gata. Am terminat. Cum m-am descurcat?

Jolene își ridică fusta și își atașă proteza. Apucă bara de lângă toaletă și se ridică în picioare. Se întoarse cu grijă și privi în oglinda de pe ușă.

În cămașa albă călcată, cu cravata neagră și cu mantoul decorat cu onoruri și brodat cu fire aurii, era din nou soldat.

„Absolvim, zburătoareo, stai dreaptă…”

Mila o îmbrățișă strâns pe Jolene.

Jolene se retrase. Nu putea fi atinsă acum; era fragilă ca un porțelan chinezesc. La cea mai mică apăsare în locul nepotrivit ar fi crăpat. Șchiopătă până în sufragerie, unde o așteptau Betsy, Lulu și Michael, îmbrăcați cu toții în doliu.

Când se uită la ei, membrana dintre ceea ce se întâmplase și ceea ce s-ar fi putut întâmpla părea la fel de fragilă ca o pânză de păianjen. Era norocoasă să fie acolo. La fel de bine ar fi putut să

poarte doliu și la înmormântarea ei. Și ei se gândeau la același lucru; o vedea în ochii lor.

Reuși să zâmbească, așa șters cum putea, fiindcă așteptau asta din partea ei.

Familia se apropie și o flancă. Știa că Michael îi dusese deja cârjele și scaunul cu rotile în SUV. De asemenea, el știa cât de tare își dorea să meargă în ziua aceea pe propriile-i picioare.

Pesemne se gândise că-și dorea să pară din nou întreagă și nevătămată, ca un soldat. Însă adevărul era că încă o durea să meargă și în ziua aceea își dorea să simtă durerea, ba chiar o întâmpina cu bucurie. Într-un mod bolnav, era dovada faptului că se străduise din răsputeri să supraviețuiască acelei nopți.

Merse – sau mai bine zis, șchiopătă spre garaj; dobândise noi bășici în urma vizitei la tribunal.

Se urcă stângaci în scaunul pasagerului din SUV și-și forță proteza să se îndoaie la genunchi. Gheata urâtă până la gleznă se lovi de preșul cauciucat de pe podeaua mașinii și rămase acolo blocată.

Știa că trebuia să le spună ceva alor săi. Trebuia să-i liniștească și să-i asigure că era în regulă.

Dar nu era și ei știau asta. Acum le era teamă de ea, teamă că ar fi putut exploda, plânge, țipa sau chiar lovi pe cineva.

Nici nu-i mai păsa. Amorțeala îi revenise și, de data asta, era recunoscătoare pentru ea.

Michael porni motorul și deschise ușa garajului. Aceasta hurui în spatele lui.

Afară ploua, niște fire de apă atât de subțiri și de palide, încât realizai că ploua doar dacă auzeai lipăitul pe acoperiș.

Michael nici nu se deranjă să pornească ștergătoarele.

Se porni radioul. Din boxe se auzea melodia „Purple Rain”.

Jolene se uită în stânga și, pentru o clipă, Tami era din nou acolo, mișcându-se dintr-o parte în

cealaltă, bătând darabana pe volan și cântând *purple rain… puuur-urrple rain…* din toată inima.

Michael închise radioul. Realiză că plângea de abia când el o privi, îi puse o mână pe picior și o strânse delicat.

Se uită în ochii lui și se întrebă „Oare cum o să trec prin asta?”

Michael o strânse din nou de picior.

Se întoarse spre geam și privi în zare. Încă erau pe șoseaua de pe malul golfului și apa era calmă azi, strălucitoare și argintie ca o monedă nouă. Cerul se înseninase deja când ei intrară pe Front Street. Un soare palid încerca să străpungă stratul de nori gri din bumbac, conturându-i cu o lumină galbenă ca lămâia. Într-o clipită, culorile prinseră viață: copacii verzi de-o parte și de alta a șoselei păreau să înghită soarele și să strălucească din interior.

În oraș, traficul era bară la bară.

— Cu toții au luminile aprinse, spuse Michael.

— Dar nu e noapte, constată Lulu de pe bancheta din spate.

— E pentru Tami, spuse Mila aproape șoptit.

Jolene ieși din bezna propriei sale mâhniri și privi în jur. Dricul era la trei mașini în fața lor, târându-se în trafic. În urma lor erau cam o sută de mașini.

Acum traversau orașul. De-o parte și de alta a șoselei, oamenii stăteau adunați în fața magazinelor și făceau cu mâna dricului.

Erau steaguri pretutindeni – pe căsuțele poștale, pe stâlpi, pe felinare. În briza vântului fluturau panglici galbene, prinse de clanțe, de cutii cu flori sau de antenele mașinilor. În geamul librăriei Liberty Bay atârna un banner pe care scria: RĂMAS-BUN, TAMI FLYNN. DRUM LIN SPRE CASĂ.

Când ajunseră la capătul orașului – câteva străzi mai departe –, acolo îi așteptau sute de oameni care făceau cu mâna dricului.

Apoi începură claxoanele. Suna ca o simfonie, pe măsură ce șarpele format din mașini se îndrepta către cimitir. Odată ajuns acolo, pe creasta dealului ce se înălța deasupra golfului Liberty, se vedea Puget Sound și Munții Olimpici, zimțați și acoperiți cu zăpadă.

După ce parcară, Jolene rămase acolo suficient de mult cât să-i îngrijoreze pe membrii familiei sale. O bombardară cu întrebări, pe care le simțea ca pe săgeți minuscule, până ce ea le răspunse că e bine, oftă și ieși din mașină.

Familia ei se amestecă cu mulțimea venită să jelească, majoritatea oamenilor fiind îmbrăcați în uniforme militare.

În spatele lor, Jolene auzi răgetul gutural al motocicletelor Harley-Davidson.

N-ar fi trebuit s-o facă, dar se întoarse. Mașinile încă mergeau în coloană cu luminile aprinse. Acolo, în mijlocul traficului, treizeci de motociclete care mergeau în formație; în spatele motocicliștilor fluturau drapele enorme, ale Gărzii, ale armatei și steagul Americii. Formau un amestec de culori victorioase. De unde era, Jolene putu să vadă că motocicliștii erau de toate vârstele și că majoritatea purtau uniformă.

Motocicliști patrioți.

Jolene se împiedică. Michael o prinse și o ajută să-și recapete echilibrul. Zâmbind forțat, ea își îndreptă umerii și continuă să meargă.

La cotitură, Jolene văzu destinația. Cocoțat pe o limbă de pământ, ce străjuia Puget Sound de la înălțime, se înălța un cort verde ascuțit, sprijinit de patru stâlpi argintii strălucitori. Sub acesta zăcea un sicriu acoperit cu drapelul american.

Deja se strânseseră sute de oameni veniți să jelească. În spatele lor era un rând de steaguri – Garda, Statele Unite și Armata. Ultimul steag era cel al Prădătorilor.

Voia să se sprijine pe Michael și să-i simtă îmbrățișarea, dar rămase neclintită și ridică bărbia

fix cât trebuia. Era probabil ultimul moment când avea să mai fie comandant Jolene Zarkades și nu voia sub nicio formă să facă de rușine uniforma.

De-o parte a sicriului, îi zări pe Carl și Seth, amândoi îmbrăcați în negru, perplecși și nedumeriți. Lângă ei stătea mama lui Tami, plângând.

Se apropie de Seth și-l luă în brațe. Văzu cum lacrimile i se strâng în ochi și făcu un efort supraomenesc să nu plângă și ea. Se concentră la fiecare respirație, păstrându-și ținuta doar prin puterea voinței.

Și apoi începu totul. Michael o conduse spre unul dintre scaunele pliabile, rezervate familiei. O duru să-i vadă pe Seth și pe Carl luând loc alături de ea, însă reuși să-și țină firea, deși își dorea cu disperare să îi spună fiecăruia „îmi pare rău”. În mod surprinzător, amândoi o priviră cu tristețe, dar fără pic de reproș. Asta o făcu să se simtă și mai rău.

De undeva începu să cânte un cimpoi.

De data aceasta, Jolene închise ochii. Ascultă notele înalte și pline de jale ale instrumentului, auzi sunetul înfundat al bocancilor care mărșăluiau în spatele ei și știu că soldații își croiau drum în josul dealului, spre sicriu.

— Suntem aici să ne luăm rămas-bun de la o femeie specială. Comandantul Tamara Margaret Flynn…

Jolene îndrăzni să deschidă ochii.

Pastorul de la biserica lui Tami stătea lângă sicriu. Nu avea microfon – nimeni nu se așteptase la asemenea mulțime dar oamenii tăcură instantaneu, până când se auzi doar fluturatul vântului printre steagurile din față.

— Dar ea nu a fost pentru noi Tamara, nu-i așa? A fost Tami, fetița care obișnuia să se suie în copaci împreună cu băieții și să alerge liberă pe plajă. Îmi amintesc de vremea când mama ei era

disperată că n-avea să mai încetinească vreodată, suficient cât să-și aleagă o meserie.

Privi spre deal.

Jolene știa la ce se uita el – la sutele de oameni, dintre care mai mult de jumătate purtau uniforme militare.

— Totuși, ea și-a găsit meseria și, trebuie să recunosc, n-am fost câtuși de puțin surprins că și-a descoperit pasiunea în înaltul cerului. Iubea să zboare. Odată mi-a spus că era atât de aproape de Dumnezeu pe cât putea să-și imagineze.

Se uită la mâinile lui, pe urmă înapoi spre mulțime.

— Am pierdut-o și rana asta nu se va vindeca niciodată. Am pierdut-o într-o țară îndepărtată, făcând ceva ce multora ne e greu să înțelegem. Ne întrebăm cum de am pierdut-o în felul ăsta. Dar apoi ne răspundem singuri: așa era Tami. Dacă cineva avea nevoie de ajutor, era prima care venea. Firește că își risca viața. Așa era Tami a noastră.

Jolene auzi cum Seth scoase un sunet în spatele ei. Îl luă de mână și i-o ținu strâns.

— Azi îi mulțumim lui Tami pentru serviciul adus țării, atât ca prieteni, cât și ca americani. A sacrificat totul pentru a ne proteja și este o eroină. Însă asta știam deja, nu-i așa? Știam că a fost o eroină dintotdeauna. Seth și Carl, pe voi v-a iubit cu o ferocitate egalată doar de curajul ei, așa că vă spun să vă amintiți de ea, de toată ființa ei. Și când vă întoarceți privirile spre cer, gândiți-vă că ea e acolo, în albastrul ei mult iubit, cu Dumnezeu alături. N-ar vrea s-o jeliți. Se uită în sus spre cer și șopti: Rămas-bun, Tami! Odihnește-te în pace!

Se dădu la o parte și unul dintre soldații în uniformă mărșălui până la sicriu. Soldatul scoase drapelul și, împreună cu un alt militar, îl împăturiră cu grijă în triunghi. Apoi i-l oferi căpitanului Ben Lomand, care era în apropiere. Soldatul salută și-i înmâna lui Ben drapelul. Ben

se întoarse cazon pe călcâie, pivotă și-i aduse steagul lui Carl.

Jolene observă că lui Carl îi tremurau mâinile când le întinse să primească drapelul.

La sol, două rânduri de soldați îndreptară puștile spre cer și împușcăturile răsunară. Un salut de douăzeci și una de salve. Carl se ridică în picioare și merse spre sicriu. Rămase acolo multă vreme, cu capul plecat; apoi așeză un trandafir roșu pe capacul lucios din mahon. Urmă Seth. Trandafirul pus de el alunecă, însă el se aplecă să-l culeagă și-l așeză alături de cel al tatălui său. Una câte una, rudele lui Tami veniră să-și ia rămas-bun pentru ultima oară și depuseră câte un trandafir pe sicriu.

Când veni și rândul lui Jolene, aceasta se ridică încet. Se simțea ciudat, nesigură că picioarele îi vor rezista.

— Poți s-o faci, spuse Michael.

Ea înaintă cu grijă. Se opri în fața sicriului presărat cu flori și atinse lemnul lustruit. Trandafirul pe care-l ținea în mână o înțepă. „Rămas-bun, zburătoareo! O să-mi fie dor de tine…”

Depuse și ea un trandafir alături de ceilalți și apoi se alătură celor cinci soldați care se adunaseră în jurul sicriului. Cimpoaiele începură din nou să cânte și Jolene îi urmări pe soldați – prietenii ei din Gardă – cum ridicară sicriul. Soldații îl duseră și-l coborâră în pământ, spre locul ei de odihnă veșnică. Jolene șchiopătă pe lângă ea, ca purtător onorific al sicriului.

Ochii îi erau plini de lacrimi și nu vedea bine, însă continua să se miște, scrâșnind din dinți de durere. Iarba inegală amenința să-i frângă pasul, dar ea continuă să înainteze. Într-un final, ajunseră la groapă.

Cimpoaiele se domoliră și muzica lor se stinse. În tăcerea bruscă, trei elicoptere vuiră în văzduh, cu elicele șuierând și motoarele torcând și rămaseră acolo atârnate.

„Rămas-bun, Tam. Zbor lin…”

Și apoi se termină totul.

Capitolul 27

În următoarea săptămână, Jolene atârnă de cel mai subțire fir imaginabil. Amărăciunea-i era copleșitoare, așa că își impuse s-o ignore complet. Regăsi amorțeala, printr-o combinație de vin și pastile. Merse la recuperare trei zile pe săptămână, dar de abia dacă-i păsa. Acasă bea două sau trei pahare de vin și apoi se târa la loc în pat, cu pătura trasă până la bărbie. Dacă avea noroc, dormea noaptea. Altfel, stătea întinsă în beznă, teribil de singură, amintindu-și de prietena ei cea mai bună. Știa ce părere aveau ai ei despre letargia ei – Betsy era furioasă, Michael era trist și Lulu nedumerită.

Știa că îi dezamăgea din nou și uneori găsea resursele să-i pese. Dar în majoritatea timpului… întorcea privirea. Nici măcar de Halloween nu găsi puterea să se adune. Le făcuse cu mâna prințesei și țigăncii ei și apoi le urmărise ieșind la colindat alături de Mila și de Michael.

— OK, Jolene, îi spuse Michael într-o dimineață la începutul lui noiembrie.

Intră în camera ei și trase la o parte draperiile, lăsând lumina să se reverse asupra ei în ea un tăvălug.

Durerea de cap îi pulsa. Noaptea trecută băuse un pahar de vin în plus.

— Pleacă de aici, Michael. E sâmbătă. Nu mă duc la recuperare.

— Mergi în altă parte.

Se ridică și clipi plictisită.

— Și unde crezi tu că mă duc?

Se dădu în lături. În cameră intră Seth. Era îmbrăcat complet în negru – cu pantaloni din catifea reiată și un tricou supradimensionat cu un

plic în buzunarul de la piept – și avea părul prins în coc de samurai, care doar lui Johnny Depp i-ar fi stat bine. „Băiatul meu e varză cu moda, ce pot să spun?” Auzi vocea lui Tami atât de tare și de limpede, că lui Jolene i se opri respirația. Pentru o fracțiune de secundă avu impresia că prietena ei cea mai bună stătea în colț, cu brațele încrucișate și cu un zâmbet care-i lumina fața.

— Doamnă Z, spuse Seth apropiindu-se.

— Seth, șopti ea, simțind cum vina o împunse. Ar fi trebuit să vin să te văd. Doar că am fost…

— Da, și eu, spuse el.

Jolene voia să umple tăcerea dureroasă, dar nu reuși.

— Dulapul ei, zise Seth într-un final.

Jolene știa ce urma s-o roage, dar nu se simțea în stare.

— Vor să i-l golim. Tata nu știe unde este. Puteți să mă duceți la fort, să mă ajutați să-i strâng lucrurile?

Voia să îl refuze. În schimb, scutură din cap, cu ochii plini de lacrimi și spuse:

— Sigur, Seth. Poate săptămâna viitoare…

— Azi, spuse Michael. Mergem azi.

Se apropie de pat și-i întinse mâna.

O privi lung, temându-se să o atingă. Se simțea atât de fragilă! Însă Tami o rugase să aibă grijă de Seth și sub nicio formă n-ar fi vrut să-și dezamăgească cea mai bună prietenă. Cu un act suprem de voință, apucă mâna lui Michael și îl lăsă să o ajute să se ridice. Îl privi în ochi pentru un moment și văzu tăria ce i se oferea, pe care ea era incapabilă să o găsească în sine.

— O să mă pregătesc, zise ea oferindu-i lui Seth un zâmbet stins.

La baie se privi lung în oglindă. Acum fața i se vindecase, dar chiar și așa, era schimbată. Mai ascuțită, mai înăsprită; avea buzele palide și crăpate. Și încă mai avea cicatricea roz și fină de-a lungul maxilarului.

— Hai că poți!

„Normal că poți”.

Auzi din nou vocea lui Tami, atât de limpede și atât de aproape, că Jolene se întoarse brusc și privi în spatele ei. Dar nu era nimeni acolo.

Șchiopătă până la duș. Când termină, își uscă părul, îl răsuci în coc și merse la șifonier.

Uniforma de serviciu era chiar în față. Pesemne o adusese Michael de sus. Dar ea nu mai era soldat.

Gândul o prinse cu garda jos.

Strânse din dinți și se îmbrăcă cu o pereche de pantaloni negri și cu un pulover gri pe gât. Apoi merse în sufragerie, unde Betsy și Lulu stăteau lângă Michael. Seth stătea singur, cu brațele strâns încrucișate.

— OK, hai să mergem, spuse Jolene.

Șchiopătă până la garaj și deschise portiera pasagerului din SUV-ul său. Se ridică și se așeză în scaunul plușat.

În câteva clipe, copiii se urcară pe bancheta din spate. Seth și Betsy stăteau unul lângă celălalt, cu Lulu în stânga lor. În oglinda retrovizoare, Jolene văzu cum Betsy îl împunse în braț pe Seth. El clipi mirat și își scoase căștile din urechi. Betsy se aplecă spre el și-i șopti ceva la ureche. Când ea zâmbi, el făcu ochii mari.

Jolene întoarse privirea către fereastră, contemplând peisajul cenușiu care se estompa în urma ei. Când și când, Michael încercă să înceapă o conversație, dar ea nici nu se obosi să-i răspundă, așa că renunță repede.

Jolene se gândea doar la Tami. Prietena ei ar fi trebuit să fie acum în mașină, dând muzica la maximum și spunând „Hei, zburătoareo, ce avem azi, Prince sau Madonna?”

Când ajunseră la postul de pază, Jolene simți cum dorul, dezamăgirea și pierderea o înjunghiară cu un tăiș ascuțit.

Își petrecuse atât de mult din viață aici! Mereu, cu Tami alături.

Parcară în fața hangarului. Jolene se îmbărbătă singură. Urma o zi grea – și nu doar fiindcă orele petrecute sprijinită în proteza temporară veneau cu un preț. Se dădu jos din SUV și rămase acolo, cu ambele picioare ferm înfipte în pământ, așteptându-l pe Seth.

Michael o anunță:

— Lulu trebuie să meargă la baie.

Jolene scutură din cap.

— E chiar în clădirea de acolo. Prima ușă la stânga. Ne vedem la mașină. N-o să… dureze.

Michael se aplecă și o sărută ușor pe obraz, șoptind:

— Hai că poți, Jo.

Ea tremură la atingerea buzelor lui.

— Merg cu mama și cu Seth, zise Betsy.

Seth se uită la ea.

— Pe bune?

Ea îi zâmbi.

— Da, pe bune.

Jolene se apropie de Seth și-i puse o mână pe umărul fragil.

— Ești gata?

— Nu știu.

— Ei bine, nici eu.

Jolene îl conduse spre hangar. Ultima dată fusese aici când o expediaseră în Irak…

Când trecură pragul și se îndreptară spre hangarul enorm plin cu elicoptere și avioane de transport și oameni în uniformă care se mișcau de colo până colo, Jolene se opri.

Nu intenționase. Dar de abia ce zărise un Black Hawk și înlemnise.

„E rândul meu să zbor. Azi treci în dreapta, fără comentarii.”

— Jolene?

Privi în jos spre băiatul de lângă ea și, văzându-l atât de palid și de trist, uită de propria-i

amărăciune pentru un minut. „Fii sigură că știe cine sunt”.

— Iubea să zboare, spuse ea șoptit. Ar vrea ca tu să știi asta. Iubea să zboare, dar… tu erai viața ei, Seth. Ar fi făcut orice să se întoarcă la tine. Se străduia să zâmbească. Și cânta fals. Știai asta? Jur că se strângeau în jurul ei câinii atunci când începea să cânte.

Ochii lui se umplură de lacrimi.

Jolene se holbă la elicopter, cu ușa lui deschisă și cu spatele plin de chingi și cutii metalice. Dădu drumul mâinii lui Seth și înaintă. Nu voia, dar nici nu conștientiza ce făcea; doar mergea înainte și se uita la cabină.

Piciorul tăiat începu să o doară, ca un memento.

— Mai puteți să pilotați? întrebă Seth venind lângă ea.

— Nu un Black Hawk, răspunse ea și pentru un moment își aminti totul – școala de zbor, Tami, zborul în înaltul cerului, momentele când se uita în jos la copacii înfloriți. Deși am iubit asta, spuse ea, mai mult pentru sine.

Oare cât stătuse acolo, privind lung spre trecut, jelindu-și atât piciorul pierdut, cât și pierderea celei mai bune prietene și sfârșitul unei epoci?

— Nu vei mai putea zbura niciodată? o întrebă Betsy surprinsă.

Jolene nu-i putu răspunde.

— Mama ar spune că puteți face orice, îi zise Seth.

Jolene scutură din cap. Aceste câteva cuvinte o aduseră pe Tami în hangar atât de aievea încât, practic, Jolene îi putu mirosi șamponul cu gardenie.

— Da, așa ar face. Și m-ar rupe în bătaie dacă ne-ar vedea aici plângând.

El își șterse lacrimile.

— Da.

— Haideți, dragilor.

Îl conduse prin clădire spre vestiare. Betsy îi urmă cu un pas în spate.

Jolene șchiopătă prin zona îngustă dintre vestiare. Se opri la numărul 702.

— Ăsta e al mamei?

Jolene încuviință, simțind-o pe Betsy venind lângă ea. Jolene ezită preț de o secundă și apoi formă combinația și întoarse lacătul. Se deschise cu un clic.

Pe fundul vestiarului erau o pereche de ghete de culoarea nisipului, un tricou verde, o cască și un termos argintiu. Pe peretele interior era lipită o poză cu Seth și Carl, având marginile îndoite. Jolene întinse mâna și scoase toate obiectele, așezându-le deoparte. Îi înmână poza lui Seth.

Și atunci văzu plicul. Era doar unul – un plic A4 alb, pe care era scris un singur cuvânt: *Jolene.*

— Eram sigur că v-a scris și dumneavoastră una, spuse Seth. Duse mâna la buzunar și-i arătă plicul care ieșea afară. E scrisoarea ei „în caz de deces”.

Jolene nu putu ajunge la ea.

— Credeți că știa? o întrebă uitându-se în ochii ei.

— Nu, răspunse ea cu voce îngroșată. Ea credea că se va întoarce acasă. Voia asta atât de tare. Pentru tine și pentru tatăl tău. Inspiră adânc. Știu că nu sunt ea, Seth, dar am să-ți fiu alături pentru tot restul vieții. Dacă ai nevoie de ceva – de sfaturi despre fete, de lecții de șofat, pentru orice vii la mine. Putem vorbi despre orice. Când o să fii pregătit, vom vorbi despre mama ta și despre cât de mult te-a iubit și la ce visa ea pentru tine. O să-ți arăt niște poze și o să-ți spun niște povești.

— Când o să fiu pregătit?

Jolene știa ce voia să spună. Nici ea nu era pregătită. Nu putea citi scrisoarea de la Tami până nu se întrema, până nu era sigură că acel rămas-bun n-avea s-o dărâme. Sau poate că n-avea să fie niciodată în stare s-o citească.

∵

Procesul Keller se încheie cu o ploaie neliniștită și înghețată în centrul orașului Seattle. Michael luptă ca juriul să primească instrucțiunile pe care și le dorea și reuși să obțină asta. Procuratura rectificase rechizitoriul, ca acuzațiile să includă atât omor, cât și ucidere din culpă – ceea ce era un semn bun pentru apărare. Săptămâni întregi Michael adusese martori și dovezi despre stresul posttraumatic. Susținuse cu fervoare că Keith fusese incapabil să formuleze intenția necesară de a comite omorul cu premeditare. Un martor după altul confirmaseră iubirea profundă și trainică pe care Keith i-o purtase soției sale. Până și mama lui Emily mărturisise printre lacrimi că știuse că ceva era în neregulă cu Keith, că se întorsese acasă „stricat la cap” și că respectiva crimă fusese cumplită și tragică, însă nu vedea cum închisoarea l-ar fi ajutat.

— Trebuie să învățăm să trăim cu asta, concluzionă ea, ștergându-se la ochi.

Mărturia lui Keith fusese cea mai bună armă a apărării. Riscase mult să-l pună în boxă, dar Michael deja știa că juriul l-ar fi crezut pe Keith doar dacă auzea povestea din gura lui.

Keith nu mai avusese antecedente, nici măcar o bătaie în bar sau furturi minore în tinerețe, nicio scăpare ce i-ar fi putut afecta mărturia. Fusese un băiat bun care se transformase într-un bărbat pe cinste, care ulterior fusese distrus de război. Depuse mărturie că încercase să obțină ajutor de la Biroul pentru Veterani și că apoi se simțise neajutorat. Plânse când vorbi despre soția lui, fără să-și dea seama. Când spuse:

— Dacă n-aș fi plecat în Irak, probabil încă aș fi lucrat la supermarket și până acum am fi avut un copil. Pe Theresa. Ăsta era numele pe care Emily îl alesese pentru fiica noastră. Mă bântuie să mă gândesc la asta.

Câțiva jurați aveau ochii în lacrimi.

Michael sperase – așa cum procedau toți avocații apărării – la un verdict-fulger sau la unul foarte încet.

De această dată, dorința îi fu îndeplinită. Jurații deliberară neîncetat. Timp de șase zile, Michael merse în oraș și stătu la birou. Citi rapoarte și conduse depoziții și redactă pledoarii în așteptare. Partea cea mai cumplită era că avea nevoie să fie acasă, și totuși, era acolo.

De la moartea lui Tami, Jolene alunecase într-o disperare de neimaginat și se îndreptase spre un loc întunecat, unde el nu o putea urma. Rămășițele minuscule ale reconcilierii lor – acel unic sărut – se pierduseră printre dărâmăturile amărăciunii ei. Bea prea mult, lua pastile de somn și-și dormea zilele și nopțile. Noaptea se trezea țipând și nu îl lăsa să o aline. Când el încerca asta, ea-l respingea, privindu-l cu ochi plini de durere. Fetele o evitau. Lulu adormea plângând, întrebându-se ce se întâmplase cu mama ei.

Michael ajunsese la capătul răbdării. Încerca să-i ofere lui Jolene spațiu să jelească, însă ea îi trăgea pe toți la fund și el nu mai știa ce să facă.

Interfonul sună.

— Michael? Au intrat jurații.

Michael îi mulțumi secretarei și-și luă haina. În câteva minute, urca din nou pe Second Avenue, în burnița rece. Bucăți de hârtie și frunze negre alunecau pe străzile umede, lipindu-se de ferestre, stații de autobuz și parbrize.

La tribunal, tropăi pe podeaua de marmură și-și scutură ploaia din păr.

În apropiere, se adunase un mănunchi de reporteri. Aveau să se strângă mai mulți, probabil. În ultima săptămână, atât CNN, cât și Fox News făcuseră reportaje despre caz.

— Michael!

Îl strigau și îi făceau cu mâna.

Se opri suficient cât să spună că nu comentează și apoi intră în sala de judecată, unde luă loc în

banca apărării.

Soții Keller se cazaseră la un hotel din zonă, așteptând verdictul, și sosiră câteva minute mai târziu.

Când un gardian îl aduse pe Keith în sala de judecată, toate scaunele erau ocupate. Keith era palid și tras la față după lunile petrecute în închisoare. I se permise să-și îmbrățișeze scurt părinții și apoi luă loc alături de Michael.

— Cum te simți? îl întrebă Michael.

Keith ridică din umeri. Pentru prima dată, postura de pușcaș marin dispăruse; Keith era acum doar un copil care risca să fie închis pe viață, sau mai rău, să rămână închis o viață întreagă în ceea ce făcuse.

— Toată lumea în picioare.

Judecătorul se așeză în banca lui.

Sosiră și jurații. Michael încercă să le ghicească decizia în ochi, însă aceștia nu voiră să se uite la el – ceea ce nu era un semn bun.

— Ați decis un verdict în cazul „Statul Washington contra lui Keller”?

— Am decis, răspunse primul jurat.

— Și care este decizia voastră?

Urmă o introducere în limbaj de drept despre caz și crimă și apoi:

— La capătul de acuzare omor cu premeditare, noi, juriul, găsim că acuzatul este nevinovat.

Michael răsuflă ușurat. Auzi un murmur în spatele lui. Oamenii șușoteau între ei.

— La capătul de acuzare omor, găsim că acuzatul este vinovat.

Galeria erupse. Din nou, judecătorul încercă să restabilească ordinea. Michael o auzi pe doamna Keller țipând.

— O să facem apel, Keith, spuse Michael rapid.

Keith se uită la el și, pentru prima dată, îi păru îmbătrânit.

— Nu, n-o să facem. Merit asta, Michael. Și nu e omor cu premeditare. Ai făcut treabă bună. Ei

știu că nu am vrut s-o omor. Și asta contează pentru mine.

Se întoarse și-și îmbrățișă părinții.

Asociații care lucraseră la caz se strânseră în jurul lui Michael, felicitându-l că învinsese omorul cu premeditare. El știa că acest caz avea să creeze un precedent la Washington și că era de importanță națională. Era o declarație a ceea ce credea juriul despre stresul posttraumatic. Iar ei credeau că Keith nu-și omorâse soția intenționat. Pentru avocații tineri, care încă nu învățaseră diferența dintre dreptate și lege, acesta avea să fie un motiv de mare sărbătoare. Pentru ei era doar o izbândă, o victorie împotriva unor piedici formidabile. Ei n-aveau să se mai gândească la acest caz vreodată, decât în termeni tehnici. N-aveau să se gândească la Keith, care rămânea după gratii, bântuit de coșmaruri.

— Merit să merg la închisoare, îi spuse Keith. Am spus asta de la bun început. Poate că tu ai dreptate și războiul m-a dat peste cap, dar Emily e moartă și eu am ucis-o.

— N-ai vrut.

— Nu contează intențiile, ci doar acțiunile. Instructorul meu îmi spunea asta mereu. Suntem ceea ce facem și spunem, nu ceea ce intenționăm. Am vrut de o mie de ori să-i spun lui Emily că aveam probleme, dar n-am făcut-o niciodată. Dacă i-aș fi mărturisit adevărul, poate mai aveam o șansă. Mulțumesc, Michael. Serios.

Apoi veni aprodul și-l luă pe Keith.

Michael rămase acolo până plecară cu toții și sala de judecată se goli. Familia Keller îi mulțumi, la fel ca și familia Plotner și Michael nu știu ce să spună. Făcuse tot ce-i stătuse în putință pentru fiul lor și aproape că fusese îndeajuns. Își aminti apoi cum tatăl lui îi spusese odinioară că fantomele erau blestemul fiecărui avocat de drept penal și știu că acest caz avea să-l bântuie pe veci. Avea să se

întrebe veșnic dacă ar fi putut face mai multe, dacă n-ar fi fost mai bine să nu-l pună pe Keith în boxă.

În drumul spre casă derulă procesul în minte și încercă să meargă pe firul unor alegeri diferite, întrebându-se dacă vreuna dintre ele ar fi schimbat deznodământul. Apoi începu să-și construiască pledoaria pentru următoarea etapă a procesului, cum ar fi cerut milă sub forma unei sentințe reduse.

Însă când intră în casă, toate acestea se risipiră. Își dădu imediat seama că Betsy și Lulu se certaseră. Ochii lui Lulu erau roșii și umflați, iar Betsy țipa la ea.

— Nu-mi spune ea ce să fac, îi zise Lulu într-un hohot de plâns, aruncându-se în brațele lui.

Betsy dădu ochii peste cap și ieși tropăind.

Michael nu avea energia pentru asta. Nu în seara aceea.

— Unde e mama voastră? întrebă el mai aspru decât intenționase.

Lulu îl privi cu ochii plini de lacrimi.

— În dormitorul ei. Ne urăște.

— Trebuie să vorbesc cu ea.

Încercă s-o dea jos pe Lulu, însă ea se agăță de el ca un scai, plângând și mai tare.

— Futu-i, Lulu!

— Ai zis un cuvânt *ulât.*

— Știu, îmi pare rău.

Îi dădu un pupic pe obraz și o obligă să stea singură în picioare.

— Rămâi aici, îi spuse ieșind din cameră.

Merse până la Jolene, bătu la ușă și intră în cameră.

Stătea în pat, cu părul în dezordine, ținând în mână scrisoarea nedeschisă de la Tami și privind lung la ea.

— Citește-o, îi spuse el pe un ton aspru.

Zări pe noptieră o sticlă de vin desfăcută. Fără a sta pe gânduri, se repezi și-o luă de acolo, spunând:

— Destul, Jo.

Ea întinse mâna după ea.

— Nu…

— Nu ce? țipă el la ea. Nu te mai iubesc? Nu te mai vreau? Nu-mi pasă dacă bei până ajungi în comă?

Observă că ea avea din nou privirea goală. Se retrăgea, își ducea din nou durerea într-un loc întunecat din sufletul ei, un loc în care lui nu i se permisese vreodată să intre.

— Destul, îi spuse din nou pe un ton răstit. Am fost un nenorocit înainte ca tu să pleci. Recunosc. Am fost un nenorocit și ți-am frânt inima și poate că ne-am distrus și căsnicia. Poate că ne-am distrus pe noi. Dar m-am schimbat, Jo. M-am schimbat și ție nu-ți mai pasă. M-am săturat să mă tot izbesc de zidurile tale de apărare. Nu mi-ai mai dat nimic. Nici copiilor tăi nu le-ai mai oferit nimic. Nimic. Și tu știi cum e asta, Jo, știi cum e să nu primești nimic de la părinții tăi. Dacă acum suntem praf și familia asta e praf, e vina ta. Numai vina ta. Eu n-am ce să încerc mai mult.

Îl privi printre lacrimi.

— Crezi că eu nu știu asta?

— Dă-mi un semn, spuse el cu vocea răgușită. Lacrimile ei îl domoliră, stinseră focul din furia lui și îl lăsară zguduit și rece. Apropie-te de mine, Jo. Vorbește cu mine. Fii din nou soția mea.

— Nu pot.

— Deci suntem gata… după toate astea…

Ea se întoarse cu spatele la el și își trase pătura peste ea.

El rămase acolo, nesigur, simțindu-se mai pierdut și mai singur ca oricând. Se simțea mai rău ca atunci când stătuse aplecat peste mormântul tatălui său. Realiză atunci, până în măduva oaselor, că Jolene era viața lui.

În spatele lui se auzi o bătaie în ușă. Nu spuse nimic, dar ușa se deschise. Lulu stătea în prag, cu fața plină de lacrimi.

— Mi-e frică, tati.

Cu un oftat, merse și o luă în brațe.

— E OK, Lulu, minți el, ieșind din camera lui Jolene și închizând ușa în urma lui.

Capitolul 28

Următoarea zi, Carl dădu o petrecere pentru „sărbătorirea vieții lui Tami” cu prietenii și familia.

Toată ziua, Jolene fu irascibilă și supărată. Se răsti la copii și plânse din orice. Cearta cu Michael o împinsese la limita controlului. Încerca cu ferocitate să-și stăpânească emoțiile. O durere de cap îi pulsa în spatele frunții. Bău două pahare de vin, dar tot nu reuși să-și potolească tremurul mâinilor. Ar fi trebuit deja să fie de la ora trei acasă la Tami, să aranjeze mâncarea în farfurii și tacâmurile și să se asigure că totul era pregătit. Era de datoria celei mai bune prietene să-i dea o mână de ajutor soțului îndurerat, în asemenea momente.

Jolene nu avea ce să mai jelească. Era atât de goală pe dinăuntru, că se uimea de câte ori se uita în oglindă – cum de nu-i ieșeau venele prin pielea străvezie, cum de oasele nu-i erau așa vizibile?

La ora șapte, Michael bătu la ușa dormitorului ei și intră închizând ușa în urma lui.

Ea stătea pe pat, îmbrăcată în blugi și într-o bluză albă, cu părul încă umed. Din privirea lui, își dădu seama că avea ochii umflați și injectați.

— Nu trebuie să faci asta dacă nu te simți în stare, spuse el epuizat, fără să se uite în ochii ei.

Văzu cât de mult îl rănise și se rușină. Se gândi la scrisoarea pe care i-o scrisese înainte de a pleca în Irak. *Te-am iubit*, *de la început până la sfârșit*

— Trebuie, spuse ea, ridicându-se clătinat.

El fu acolo într-o secundă și-i oferi brațul. Când îl atinse, se simți pierdută. Să fi trecut doar câteva săptămâni de când o sărutase? Suficient cât ea să se gândească că poate ar mai fi o șansă? Și de atunci începuse să se îndrăgostească de el din nou?

Toate astea îi păreau atât de departe acum, ca niște amintiri scufundate sub apă.

O sprijini până ce intrară în sufragerie, unde Mila și fetele îi așteptau. Mila și Betsy țineau amândouă caserole cu mâncare, făcând-o pe Jolene să se gândească: „Poate ar fi trebuit să gătesc ceva. Salata lui Tami în șapte straturi. Ce-i mai plăcea…”

Aproape se împiedică. Michael o ținu să nu cadă. Ieșiră din casă și traversară curtea. În acea seară rece de noiembrie, deja începea să se întunece. Curând avea să se lase înghețul peste garduri și peste iarba verde.

Michael deschise poarta. Trecură de ea, pășiră pe gazon și apoi pe aleea cu pietriș a familiei Flynn.

În fața casei erau zeci de mașini și camioane parcate. Lumina se revărsa prin ferestre.

„Ador petrecerile”.

Auzi vocea lui Tami și râsul răgușit… sau fusese oare vântul printre crengile cedrilor?

Seth îi pofti în casă. Arăta la fel de năuc și de neputincios pe cât se simțea Jolene. Văzu un plic ieșindu-i din buzunar. Era un memento al ultimei scrisori primite de la Tami, care acum zăcea ascunsă în noptiera ei, încă nedeschisă. El purta la gât plăcuțele de identificare ale mamei sale.

— Stai cu mama, îi spuse Michael lui Betsy.

El și Mila își croiră drum prin mulțime, să pună mâncarea pe masă.

— Ce noroc pe mine, murmură ea printre dinți.

Jolene de abia auzi asta. Rămase la ușă. Auzi cum oamenii vorbeau, ba chiar râdeau, însă nimic din toate astea nu avea sens pentru ea. Tami ar fi trebuit să fie acolo. Era casa ei…

Casa mică și îngustă era plină de oameni; mâncarea acoperea fiecare suprafață liberă din bucătărie și din sufragerie. Majoritatea unității din Gardă era acolo. O, Dumnezeule, veniseră și părinții lui Smitty, cu chipurile schimbate, brăzdate

de acel gen de amărăciune care strângea circulația sangvină și înăsprea pielea. Ce putea să le spună? Dar ce ar fi putut ei să-i spună?

Pe un șevalet din mijlocul camerei trona o poză cu Tami de mărimea unui poster, în care ea zâmbea larg spre aparat, îmbrăcată în uniforma de serviciu, făcându-le cu mâna celor de acasă. Jolene îi făcuse poza aceea cu doar câteva săptămâni înainte de accident… „Arată-mi zâmbetul tău natural, haide, Tam…”

Închise ochii, încercând să nu-și amintească. „Numără până la zece. Respiră.” Simțea nevoia să meargă și să vorbească cu părinții lui Smitty, să le spună cât de rău îi părea și cât de viteaz fusese băiatul lor. *N-a suferit.* Asta ar fi vrut să audă, oare? Sau că a fost curajos, amuzant și grijuliu?

În spatele ei se trânti o ușă. *Zbang!* Jolene țipă. Într-o clipă era din nou în Balad și baza era din nou atacată și o rachetă îi survolă pe lângă cap. Întinse mâna după Tami, îi spuse să se adăpostească și se aruncă la pământ.

Se lovi atât de tare că i se opri respirația și ameți.

Când deschise ochii, văzu o bucată albă de linoleum și o mare de picioare. Nici bocanci, nici nisip. Și nimic nu mirosea a fum sau a foc de obuze.

I se făcu rău de rușine când își dădu seama că se afla pe podeaua casei lui Tami.

Familia și prietenii – toți soldații din unitatea ei – stăteau în jurul ei, cu berile în mână, cu zâmbetele șterse, uitându-se la ea îngrijorați. Vorbeau. Cu ea sau între ei? Nu-și dădea seama; vocile lor erau toate un zumzet. Michael era în bucătărie, în picioare, lângă Carl. Din boxele aflate într-o cameră îndepărtată se auzea melodia *Crazy For You.*

— O, Doamne, țipă Betsy, ce e ÎN NEREGULĂ cu tine?

Jolene văzu cât de rușinată era fiica ei.

— Îmi pare rău, Betsy, șopti ea, târându-se să se ridice.

Nu putea respira. Și ura mila din ochii celor din jur.

Știa că putea spune ceva, putea formula o scuză jalnică, dar care era rostul? Își dădu seama din felul în care o priveau prietenii, că toți știau; știau că era distrusă, frântă. Nebună.

Șchiopătă până la ușa din față și o împinse, ieșind în noapte.

— Jolene, așteaptă! îl auzi pe Michael strigând din casă.

Trânti ușa și continuă să meargă, șchiopătând prin aleea cu pietriș și traversă gazonul care le despărțea proprietățile.

Aproape ajunsese acasă când Michael o prinse din urmă. O apucă de braț și încercă să o oprească.

Ea îl împinse.

— Lasă-mă-n pace!

— Jolene…

— Nu spune nimic, șuieră ea. Simțea cum își pierdea mințile, stând acolo și degradându-se treptat. Lasă-mă-n pace!

— Jolene, lasă-mă să te ajut!

Îl împinse și intră în casă, apoi șchiopătă până în dormitor. Se întoarse să trântească ușa, dar făcu un pas greșit, se sprijini pe bășici și atunci furia explodă în ea atât de puternic, că o făcu să se cutremure. Brusc vru să își dea jos proteza – *jos* – fiindcă nu mai suporta să o privească. Se sprijini pe măsuța de toaletă și o scoase țipând, apoi o aruncă cât colo prin cameră. Piciorul urât din plastic se izbi de-o vază pe care Mila i-o făcuse cadou de Crăciunul trecut și porțelanul frumos, chinezesc, colorat în alb și albastru, se sparse în bucăți.

Izbucni în râs, deși nu era nimic amuzant, ba din contră, și totuși continuă să râdă. „Uite, Tami – nu mai e niciun picior!”

Voia să se lase în genunchi, dar nu reuși. Încă unul din multele lucruri pe care nu le mai putea face. În ciuda tuturor eforturilor, reuși doar să stea într-un picior, ca berzele și să se legene.

Râse și mai abitir la gândul acesta. Apoi realiză că trebuia să meargă la baie și că își aruncase piciorul, iar scaunul cu rotile nu era acolo și cârjele erau în hol.

Înjurând, țopăi stângaci, sprijinindu-se de mobilă. În baie, se văzu un pic în oglindă și întoarse capul. Mâinile îi tremurară când încercă să-și desfacă nasturii de la blugi și să-i împingă în jos până la glezne. Realiză prea târziu că nu era suficient de aproape de toaletă.

— Futu-i!

Țopăi mai aproape, călcă pe un crac de pantalon și-și pierdu echilibrul; își suci glezna. Căzând într-o parte, apucă stativul cu prosoape. Acesta se desprinse din zid și ea se prăbuși la podea, izbindu-și umărul de marginea chiuvetei atât de tare, încât urlă de durere.

Rămase acolo pentru o clipă, năucă, cu umărul și glezna zvâcnindu-i și, brusc, începu să urle de frustrare.

Ușa de la baie se trânti de perete.

— Jolene?

— Pleacă.

Michael îngenunche alături de ea și îi atinse chipul.

— Iubito, zise el delicat, pe tonul care odinioară îi fusese atât de drag – și încă îi mai era – și care acum o făcea să se simtă atât de însingurată și pierdută, că nu putea să-l suporte. Ești bine?

— *Arăt* de parcă aș fi bine?

— Iubito, zise el din nou și brusc ea începu să plângă.

Cu suspine. Încercă să se oprească, să-și reprime lacrimile atât de inutile și să fie puternică.

Michael o luă în brațe și o ținu strâns, mângâindu-i părul.

Odată ce se porni pe plâns, nu se mai putu opri. Suspine adânci îi răvășiră trupul și o zguduiră ca pe o păpușă de cârpă, până când începu să-i curgă nasul și nu mai putu să respire. Plânse mai întâi pentru Tami și apoi pentru tot ce pierduse și apoi, întorcându-se în timp, pentru părinții ei și chiar și pentru cei dinaintea lor, pentru familia pe care și-o dorise în copilărie și de care nu avusese vreodată parte. Plânse pentru Smitty, pentru cariera pierdută, pentru piciorul amputat, pentru prietena ei cea mai bună și pentru căsnicia ei.

Când în sfârșit își reveni din plâns, se simți slăbită și instabilă. Se retrase și constată că și Michael plângea.

Îi zâmbi nesigur și ea înțelese că avea nevoie de el – avea nevoie de Michael. Ar fi fost o prostie să încerce să se mintă singură din nou.

— Înțeleg că ai nevoie la baie.

Replica lui o făcu să râdă. Criza vieții ei o apucase pe dușumeaua din baie, cu pantalonii la glezne. *Gleznă.*

— Cam da.

Se ridică și o trase în sus ca și cum n-ar fi avut greutate și o așeză pe toaletă, apoi întinse mâna și desfășură un ghemotoc de hârtie igienică, pe care i-l întinse ca pe un trandafir alb, perfect.

Urinase în fața lui de mii de ori de-a lungul căsniciei, însă acum acesta îi părea un act dureros de intim. Se gândi să-l roage să plece, apoi se răzgândi. Orice se întâmpla acum între ei doi, ea nu-și dorea să strice.

Trase apa când termină.

El îngenunche în fața ei și o ajută să-și tragă la loc pantalonii.

Îl văzu că privea ciotul ei învelit în ciorapul cu gel și i se făcu rău de la stomac. Acum el urma să se uite în altă parte.

În schimb, Michael îi scoase încet ciorapul cu gel, dezvelindu-i ciotul hidos și rotund, care

odinioară fusese piciorul ei frumos. Se aplecă și îi sărută cicatricea rozalie.

Când el ridică privirea, ea văzu dragostea din ochii lui – pe care nu o mai putea nega. Așa imposibil cum îi părea, se îndrăgostise din nou de ea. Își dăduse seama de asta în ziua aceea, la tribunal, nu-i așa? Știuse de atunci și se temuse să fie adevărat.

— Știi, da?

Ea aprobă din cap.

— Fără comentarii, șopti el, apoi o luă în brațe și o scoase din baie.

Se aștepta să o așeze pe pat, în schimb el continuă să meargă, până ieși din cameră și începu să urce scările.

— Unde mă duci?

— În patul nostru, spuse el, urcând scările cu ea în brațe.

Se agăță de el. Tot drumul până la etaj se gândi de ce era o idee proastă să facă dragoste. Doctorii îi spuseseră că „își putea relua activitatea sexuală” când se simțea pregătită, însă acum avea să fie asta?

Voia să spună „Stop! Nu sunt pregătită!”, însă de cum gândi asta, împinsă de o teamă veche de-o viață, realiză că era o minciună. Fusese gata să-l iubească pe acest bărbat din momentul în care-l întâlnise. În toți acești ani, asta nu se schimbase. Se răniseră unul pe celălalt, se dezamăgiseră, și totuși, după atâtea încercări, erau acum împreună. Avea nevoie de el acum, avea nevoie ca el să-i amintească că era vie, că nu era singură și că nu pierduse totul.

Trebuia să aibă din nou încredere în el; era singura lor șansă. Singura ei șansă. Nu se putea proteja ca să nu mai fie rănită, decât dacă înceta să-l iubească și asta nu putea face. Încercase. Voia să facă dragoste – dragoste nesăbuită, imprevizibilă și periculoasă. Chiar și cu trupul ei

deteriorat și cu inima și mai deteriorată. Își dorea asta. Îl dorea pe el.

Trânti ușa de la dormitor și apoi o închise dându-i un picior. Se opri în fața patului, respirând un pic greu de la efortul depus pe scări. În ochii lui, ea vedea aceeași pasiune arzătoare care îi făcuse trupul să tresare la atingerea lui, care o adusese din nou la viață, dar văzu și teamă și îngrijorare. Se întinseră amândoi.

— Te iubesc, Jo, zise el simplu, deși amândoi știau că nu era nimic simplu în asemenea declarație.

— Și eu te iubesc, Michael, spuse ea cu vocea răgușită. Mereu te-am iubit.

O luă în brațe și o sărută. Trupul ei se deșteptă la atingerea lui, se deschise, îi rosti numele cu un geamăt și se împinse în el. Îl trase mai aproape, dorindu-l mai mult ca oricând.

Mâna lui se strecură pe sub cămașa ei și îi desfăcu sutienul.

Ea inspiră adânc, încercând să-și recapete curajul. Îl dorea, voia ca asta să se întâmple, dar în același timp o și speria. Oare cum avea să facă dragoste cu acest trup nou? Oare el avea s-o dorească la fel de mult?

Luna apăru la fereastră, luminându-i picioarele albe. Coapsele erau acum de aceeași grosime – umflătura mai trecuse – una legată de un genunchi, o gambă frumoasă și o labă a piciorului. Cealaltă…

Își permitea să se uite atât de rar la el. Acum se uita și știa că și Michael privea spre piciorul amputat, cu capătul rotund și cusături demne de Frankenstein, încă de un rozaliu iritat. Lulu avusese dreptate: cam arăta a minge de fotbal.

— Cred că trebuie să… inovăm un pic, zise ea.

— Ador inovațiile, șopti el, lăsându-și mâna să alunece pe bazinul ei proeminent și apoi de-a lungul coapsei.

Atingerea era electrizantă. Își scoase bluza și-l dezbrăcă și se întinse peste el, tânjind după atingerea lui cu fiecare celulă. Își plimbă mâna pe pieptul lui gol, simțindu-l, amintindu-și. Sărutul lor deveni mai dezlănțuit. Degetele ei trecură dincolo de elasticul boxerilor lui.

Mai simțise oare vreodată nevoia atât de acut, de profund? Nu-și mai amintea. Însă nevoia era acum în ea, alimentându-i dorința și arzând de nerăbdare să o descătușeze.

El îi cunoștea trupul la fel de bine ca pe al lui, știa când și unde să o atingă, știa cum să o aducă la limita dintre plăcere și durere. Nu conta câtuși de puțin că trebuiau să facă lucrurile un pic diferit, că uneori ea avea nevoie de perne să se așeze mai bine. Stând pe partea ei, se agăță de el, respirând mai repede și mai greu, simțind cum el intră în ea din nou, împlinind-o; se arcui, îl sărută și obrajii li se udară de lacrimile celuilalt. Descătușarea ei fu atât de puternică, încât țipă; se simți de parcă întregul ei trup se ridicase, purtat de un vânt întunecat și apoi plutise din nou înapoi spre moliciunea patului, pe care-l împărțise cu acest bărbat o mare parte din viața ei. La final, se ghemui lângă el transpirată și epuizată și, în timp ce el îi mângâie brațul, ea rămase acolo întinsă, cu obrazul lipit de pieptul lui, amintindu-și cum se simțeau lacrimile lui pe fața ei și gustul sărat al sărutărilor lui.

∵

— Pot să te întreb ceva? spuse el după aceea, când amândoi stăteau întinși, încă respirând greu.

— Normal.

— Cum de nu mi-ai mai răspuns la scrisoare?

— Ce scrisoare?

— Cea pe care ți-am trimis-o în Irak, cu câteva zile înainte să te prăbușești.

Ea se încruntă.

— N-am primit nicio scrisoare de la tine cât am stat acolo. În ultima săptămână lucrurile o luaseră

razna, aveam constant misiuni și internetul cădea tot timpul. Mi-am deschis e-mailul o singură dată după ce am ajuns acasă; primisem sute de mesaje cu condoleanțe pentru piciorul pierdut. N-am putut să le citesc. Nu m-am mai apropiat de computer de o veșnicie. Ce spuneai în scrisoare?

— Că voiam o a doua șansă.

Încercă să-și imagineze ce ar fi însemnat asta pentru ea, când se afla atât de departe de casă. L-ar fi crezut?

— Cum de te-ai reîndrăgostit de mine cât am fost plecată? întrebă ea lipită de el, cu bărbia sprijinită de umărul lui.

El își trecu brațul pe sub ea și o trase mai aproape.

— După ce a murit tata, am fost deprimat și tu erai mereu al naibii de veselă. Mi-ai dat tot felul de sfaturi de care nu m-am putut ține – precum „gânduri bune, amintește-ți de zâmbetul lui". Sincer, am urât prostiile alea. O privi în ochi. Eram nefericit și mi-a fost la îndemână să dau vina pe tine.

— Am crezut că poți să alungi mâhnirea. Așa am procedat eu cu părinții mei. Cel puțin, asta am crezut că fac. Adevărul e că știam ce înseamnă să pierzi pe cineva. Dar n-am cunoscut niciodată mâhnirea. Acum o cunosc. Ridică bărbia cât să-l privească. Te-am dezamăgit.

El o sărută delicat și drăgăstos pe frunte.

— Și eu pe tine.

— De data asta trebuie să vorbim mai mult. Să vorbim pe bune, spuse Jolene.

El încuviință.

— Vreau să-mi povestești despre Irak. Crezi că poți?

Din instinct, vru să-i spună „nu, nu vrei să auzi asta" și să-l protejeze.

— O să-ți spun ce pot să fac. Te las să-mi citești jurnalul, zise ea. Și trebuie să vorbesc cu doctorul

ăla al tău, de asemenea. Cred că am nevoie de ajutor cu asta.

— O să depășești momentul, Jo. Ești cea mai puternică persoană pe care am cunoscut-o vreodată.

— Ce mă fac cu Betsy? Cum o conving să mă ierte?

El zâmbi.

— Ai pilotat elicoptere în război. Te descurci tu cu o puștoaică de doisprezece ani.

— Prefer oricând războiul.

Râdeau când cineva bătu la ușa lor. Mai bine spus, lovi în ușa lor.

Michael coborî din pat, își înșfacă pantalonii și sări în ei. Tocmai se încheia când ușa se deschise.

— Mama, spuse el cu un rictus.

— E vorba de Betsy, zise Mila. O ținea în brațe pe Lulu, care-și odihnea capul pe umerii ei. A dispărut și n-o găsim nicăieri.

— Ce vrei să spui? zise Michael culegând un tricou de pe podea și trăgându-l peste cap. Sunt convins că e în curte sau pe undeva prin apropiere.

— A dispărut? întrebă Jolene, trăgându-și cearceaful peste sânii ei goi.

Nu știa că Michael putea fi atât de calm.

Mila o privi pe Jolene cu compasiune.

— După… incidentul de la Tami de acasă, oamenii au vorbit mult. Își fac griji pentru tine, Jolene. Oricum, o consolam pe Lulu, care tot voia să afle de ce te-ai aruncat la pământ și când am reușit s-o liniștesc, am mers s-o caut pe Betsy. Mi-a luat mult să ies din cameră. În fine, ea și Seth au dispărut. I-am căutat peste tot. Carl e disperat.

— Mă uit acum prin casă, spuse Michael.

Părăsi grabnic camera. Jolene se dădu jos din pat și merse spre șifonier. Găsi o pereche de blugi și un tricou alb și se îmbrăcă cât de repede putu. Michael se întoarse cu proteza ei. Sprijin – șchiopătat – pas. Sprijin – șchiopătat – pas.

Nicicând n-o deranjase mai tare masivitatea piciorului ei fals.

Carl îi aștepta în sufragerie, hăituit. Mila era lângă el, cu Lulu în brațe.

— Au fugit, îi spuse Carl lui Jo. I-am auzit vorbind și mi-am zis „Bine așa, sunt din nou prieteni” și apoi am mers să-mi mai iau o bere. Nu știu cât a trecut până am mers să-i caut din nou. De abia când invitații au început să plece ne-am dat seama. Trebuia să fi observat.

— Copacul familiei Harrison, zise Michael. Mai ții minte ultima dată când a fugit Betsy? Seth a găsit-o la copacul de lângă docul familiei Harrison.

Jolene îl privi lung pe soțul ei.

— Ultima dată când a fugit?

Michael nu mai răspunse. Carl încuviință și cei doi plecară. Jolene îi urmă până pe verandă.

Afară era frig și întuneric. Nicio stea nu strălucea pe cer. Rămase aproape de balustradă, încercând să scruteze bezna. Mila veni lângă ea, cu Lulu în brațe.

— O s-o găsim, Jolene, spuse ea. Adolescenții mai fac *dintr-astea.*

Dintr-astea; să fugi pe întuneric, unde naiba știe ce te aștepta. Dacă Jolene ar fi fost o mamă mai bună în ultimele săptămâni, nu s-ar fi ajuns aici, să stea afară în răcoarea nopții și să se roage. Auzi cum Lulu suspină încet și se întoarse.

— A *flugit* din nou, scânci Lulu.

Deschizându-și brațele, Jolene șopti:

— Hai la mine, puiule. Hai să te ia mami în brațe.

Lulu făcu ochii umezi mari.

— Pe bune, mami?

Vocea lui Jolene se frânse.

— Da.

Lulu se aruncă spre ea atât de repede, că aproape o dezechilibră pe Mila. Jolene o prinse pe Lulu în brațe și o strânse puternic, îmbătându-se cu

mirosul familiar al fetiței, de șampon Johnson pentru copii și săpun Ivory.

Simți suspinele lui Lulu și tot ce putu să facă fu să-i repete întruna că era în siguranță la mami în brațe. Într-un final, Lulu se dădu în spate. Ochii ei negri înotau în lacrimi și avea obrajii lucioși de umezeală.

— Mami, ne-ai speriat.

Jolene netezi părul jilav de pe chipul lui Lulu.

— Știu, pisoi. Mami a luat-o puțin razna din cauza războiului. Dar promit să mă fac bine.

— Promiți?

Încrederea din ochii lui Lulu fu ca un balsam pentru inima lui Jolene. Voia să spună „promit”. Așa ar fi procedat pe vremuri; s-ar fi eschivat și s-ar fi prefăcut. Dar promisiunile erau lucruri delicate, ca și viitorul.

— Promit să fac tot ce-mi stă în putință, să fiu mama care am fost. Dar e posibil să am nevoie de ajutorul tău. Dacă vreodată mă comport… știi tu, ca o nebună, trebuie doar să ridici din umeri și să spui: „Așa e mama!” Crezi că poți face asta pentru mine?

Lulu ridică palmele ei mici, dădu din umeri și spuse:

— Așa e mama!

Apoi Carl și Michael se iviră din întunericul de peste drum și ieșiră în alee, mergând încet spre ele. Betsy și Seth nu erau cu ei.

— Ea unde e? întrebă Lulu.

Teama lui Jolene se acutiză, la limită cu panica. O pupă pe Lulu și i-o dădu înapoi Milei.

— Mila, te rog, o duci tu în pat?

Mila încuviință. O luă pe cea mică și-o duse înapoi în casă. Închise ușa în urma ei.

Jolene îi întâmpină pe bărbați la capătul verandei.

— Nu erau, spuse Carl. Și nici n-am găsit vreo urmă că ar fi mers acolo. Se uită la ceas. E zece. Să sunăm la poliție?

Jolene simți cum o trecu un fior. Betsy era pe undeva pe acolo, în noapte, fugind de o familie care nu mai avea sens, de o mamă în care nu mai putea avea încredere. Se apropie de balustradă și privi spre șosea. „Vino înapoi, Betsy, o să-ți explic totul, te rog…”

Michael veni din spate și-și trecu brațul peste umerii ei. Nu putu să nu-i treacă prin minte faptul că, înainte de toate astea, l-ar fi respins și ar fi făcut deja pași de colo colo, încercând să controleze o situație care nu ținea de ea. Acum, se sprijini pe el.

Cât stătură oare acolo? Suficient cât Michael și Carl să sune la toți cunoscuții, suficient cât Mila să o adoarmă pe Lulu și să iasă apoi pe verandă, înfășurată într-o cuvertură mov cu roz. Suficient cât să-și vadă prietenii venind în fața casei lui Carl, adunați la gard. Suficient cât să vadă lumina roșie cu galben a poliției venind spre ei.

Jolene văzu erupția de culori și strânse mai tare balustrada, tremurând de frig. Asta îi amintea de o altă noapte similară. Stătea pe altă verandă, singură, urmărindu-și părinții cum plecau. Nu i-a mai revăzut niciodată.

„Tami, adu-o înapoi la mine.”

Mașina de poliție intră pe alee și parcă. Luminile colorate se opriră, lăsând bezna să domnească.

Doi polițiști în uniformă se dădură jos din mașină.

Michael o strânse mai tare de încheietură pe Jolene. La ce se gândise oare în noaptea când aflase de accident? Nu venise oare Ben Lomand seara să-i dea vestea?

Ofițerul mai în vârstă scoase un carnețel.

— Am venit pentru copiii dispăruți.

Copiii dispăruți.

Jolene strânse de balustradă până îi amorțiră mâinile. Gândește, Jolene. „O știi pe Betsy. Unde se putea duce?”

Ascultă toate întrebările și răspunsurile ce trecură pe lângă ea; descrieri, nume, locuri preferate, posibile motive ca ei să fugă de acasă. Auzi cum după respectiva întrebare urmă o pauză și apoi răspunsul stângaci al lui Carl.

— În seara aceasta aveam o petrecere de comemorare a mamei lui Seth. A fost ucisă în Irak. Jolene a avut… ăăă… o amintire și s-a aruncat la podea. A cauzat o… nu știu… i-a întristat pe copii, cred. Mai târziu l-am auzit pe Seth spunându-i lui Betsy: „Poza asta nici măcar nu seamănă cu mama”. Cred că asta a fost ultima dată când i-am văzut. Era probabil opt jumate, nouă. Era atâta agitație acolo.

Jolene îl privi cu atenție pe Carl.

— Carl, ce-ai zis? Ce-a zis Seth despre Tami?

— Se supărase pe mine că am folosit poza din Irak. A țipat: „Asta nu e mama. Nu e zâmbetul ei adevărat!” Ar fi trebuit să-l ascult și după aia Betsy a spus: „De când s-a întors, mama nu a mai zâmbit nici măcar o dată”.

— Cred că știu unde ar putea fi.

— Unde? întrebă Carl.

— Vor ultima poză cu noi două, spuse ea cu un nod în gât. De ultima dată când și-au văzut mamele.

— La Crab Pot, spuseră Carl și Michael la unison.

— Mergi tu, îi spuse Carl lui Michael. În caz că te înșeli, să fiu aici.

Jolene și Michael se puseră deja în mișcare și intrară în casă, să ia cheile, într-o clipită urcară în mașină, ieșind de pe alee și intrând pe șoseaua care duce spre golf. Niciunul nu scoase vreun cuvânt cât conduseră de-a lungul apei. La un moment dat, Jolene întinse mâna și-o așeză pe coapsa lui, simțind nevoia să-l atingă.

— Dacă se întâmplă ceva cu ei…

— Nu spune asta, Jo, o imploră el.

Intrară în parcarea goală de la Crab Pot. Două lămpi solitare aruncau pete de lumină pe asfalt.

Michael o rupse la fugă și Jolene șchiopătă în urma lui cât putu de repede, până la intrarea întredeschisă. Fereastra de alături fusese spartă. Bucăți de sticlă zăceau pe plăcile argintii bătute de vreme, de sub picioarele lor.

Din interiorul întunecat venea o lumină slabă.

Michael deschise încet ușa care scârțâi în semn de protest.

Seth și Betsy erau ghemuiți lângă perete, uitându-se la pozele Polaroid la lumina lanternei.

Jolene îl auzi pe Seth cum spuse încet:

— Vezi, Betsy? Asta e ea.

Mare îi fu ușurarea lui Jolene, dar și scurtă. Ar fi trebuit să fi fost sinceră cu copiii ei de la bun început. Ar fi trebuit să-i avertizeze că războiul ar fi putut-o răni, ar fi putut-o schimba, pe ea și pe ei deopotrivă. În încercarea de a-i proteja de inevitabil, nu făcuse altceva decât să le adâncească durerea și nedumerirea și să provoace toate aceste pagube colaterale.

— Hei, Betsy, zise ea calm.

Betsy o văzu și făcu o grimasă.

— O să plătim pentru fereastră, nu-ți face griji.

— Nu de fereastră ne facem noi griji.

— Trebuia să plec de acolo, spuse Seth cu lacrimi în ochi. Cu toții spuneau povești despre activitatea ei în Gardă. Și-mi era atât de dor de ea, că n-am mai putut suporta. Voiam să o văd așa cum mi-o aminteam eu. Betsy a fost singura care m-a înțeles.

— Asta fac prietenii buni.

Betsy înghiți în sec, uitându-se lung la ea. Ținea în mână poza cu familia lor; îi tremura mâna pe poză.

— *Ea* nu s-a mai întors.

— Vino aici, Betsy.

Betsy păru terifiată la auzul acestei rugăminți. Îl ținu de mână pe Seth ca și cum și-ar fi închipuit că

un vârtej ar fi înghițit-o dacă-i dădea drumul. După toate cele petrecute în anul acela, gândul ei putea fi socotit drept dovadă de inteligență. Cu toții deveniseră un fel de Dorothy, prinși într-o tornadă. Cine le putea garanta aterizarea?

— Îți spun eu cum facem, spuse Jolene într-un final. Îl ducem acasă pe Seth și după aia stăm de vorbă.

— O să mă minți din nou și o să-mi spui că toate-s bune? întrebă Betsy.

— Nu, răspunse Jolene calm. N-am să te mai mint de acum încolo.

∵

Le luă mai mult de o oră să pună toate lucrurile în ordine acasă. În tot acest răstimp, Jolene se gândi la sfatul pe care i-l dăduse Keith Keller: *Întoarce-te acasă la oamenii care te iubesc*. Venise în sfârșit vremea ca Jolene să facă asta și, sincer, îi era un pic mai mult decât teamă.

Când Carl, Seth și poliția plecară cu toții într-un final, Jolene privi către Betsy, care stătea la capătul verandei, învelită într-o pătură mare.

— Putem vorbi acum? întrebă Jolene în liniște.

Betsy aprobă din cap, deși nu părea tocmai încântată.

Jolene își luă de mână fata și o conduse în sufragerie. Pe canapea, Betsy îi dădu drumul la mână și se retrase când Jolene se așeză. Michael le dădu amândurora un pupic și urcă scările.

Auzi pașii lui pe scări și apoi o scârțâitură la etaj.

Acum erau singure.

— Ce vrei să-mi spui? întrebă Betsy de la distanță.

Obrajii ei erau încă roșii de frig și avea ochii neîncrezători. Pentru prima dată, Jolene observă cerceii micuți cu perle roz.

Se încruntă.

— Ai găuri în urechi?

— Chiar mă întrebam când aveai să observi. Bănuiesc că trebuie să te uiți la mine ca să vezi asta.

— Știu, dar…

— Tu nu erai aici. Și am aproape treisprezece ani.

Vorbele ei fură o reamintire dură a timpului pe care Jolene îl pierduse departe de fetele ei și a problemelor care apăruseră acum între ele. În lipsa lui Jolene, viața mersese mai departe; Michael își asumase răspunderile și-și condusese familia și luase decizii pe parcurs. Jolene nu-și dorise niciodată să-și părăsească copiii, sub niciun motiv și totuși, o făcuse; într-un fel, îi abandonase și Betsy nu putea să-i ierte asta.

— Nu, șopti Jolene. N-am fost. Și îmi pare rău pentru asta, Betsy.

— Știu că-ți pare.

— Și asta nu ajunge, nu-i așa.

Betsy întoarse privirea.

— Nu vreau să vorbim despre asta.

— Vino aici, puiule, îi spuse Jolene delicat.

Betsy se apropie mecanic.

— Mai aproape, o rugă Jolene.

Betsy scutură din cap.

— Ești furioasă pe mine că am plecat… și că m-am rănit.

Betsy ridică din umeri.

— Cum zici tu.

Jolene nu-și întoarse privirea, deși îi fu cumplit de greu să privească durerea din ochii fiicei sale.

— Știu că nu mai sunt mama pe care ți-o amintești, mama pe care ți-o dorești. Știu că ești supărată pe mine. Și o merit, Betsy. Nu pentru că am plecat la război. Asta e ceva ce a trebuit să fac. Ci pentru cum m-am comportat de când m-am întors acasă. Se ridică, încercând să nu șchiopăteze și luă mâna moale și caldă a lui Betsy într-a ei. Îmi pare rău că te-am speriat sau că te-am făcut de râs.

Ochii lui Betsy se umplură de lacrimi.

— Am citit ultima scrisoare a lui Tami către Seth. Mi-ai scris și tu mie una?

Lui Jolene îi venea să o mintă și să-i spună „firește că nu, știam că n-am să te las vreodată în pace”, dar se săturase să-și ambaleze viața în hârtie colorată și să se prefacă.

— Ți-am scris, da. A fost cel mai greu lucru pe care l-am făcut vreodată, să mă gândesc că vă pot părăsi de tot pe tine, pe Lulu și pe tatăl vostru.

— Și ce mi-ai scris?

— Erau multe cuvinte, povești și sfaturi, cred. Am încercat să-ți spun tot ce trebuia să știi, fără ca eu să fiu lângă tine. Ți-am povestit despre viața mea, despre părinții mei, despre copilăria pe care am avut-o și cum iubirea – și maternitatea – m-au schimbat. Ți-am scris că mi-era frică să te părăsesc. Lucruri pe care ar fi trebuit să ți le spun înainte de plecare. Privi spre Betsy. Ți-am spus că te iubesc într-o mie de feluri.

— Și încă mă mai iubești?

Jolene simți cum o podidiră lacrimile. Nu se putu abține să nu se întrebe cât de mult avea s-o doară amintirea acestei întrebări.

— O să te iubesc mereu, Elizabeth Andrea Zarkades. Poate am să greșesc, poate am să te fac de râs, poate am să țip la tine, dar niciodată, *niciodată*, n-am să mă opresc din a te iubi. Ești primul meu copil. Prima dată când te-am luat în brațe… vocea i se frânse și lacrimile începură să-i curgă… m-am îndrăgostit de tine atât de tare, că am simțit cum mi se frâng oasele.

Îmbrățișarea veni atât de repede, că Jolene aproape căzu într-o parte, pierzându-și echilibrul, însă se prinse de fiica ei, până ce amândouă se stabilizară. Își îmbrățișă strâns fata, inspirând parfumul adolescentin al părului ei blond ondulat și simțindu-i suspinele.

Jolene știu că aveau să mai fie certuri, probabil multe, și țipete, și sentimente rănite, și lucruri

spuse greșit, însă aveau să fie și multe momente ca acela.

Într-un final, Betsy se retrase și se uită în sus. Chipul ei în formă de inimă lucea de la lacrimi.

— Te iubesc, mama. Te iubesc până la cer. Ar fi trebuit să-ți zic asta când ai plecat.

Până atunci Jolene nu realizase că acestea erau cuvintele pe care așteptase să le audă.

— Știam eu, puiule, zise ea strângând-o la piept. Am știut mereu.

Capitolul 29

Biroul psihiatrului era o casă de la jumătatea secolului, ferită de agitația de pe Aurora Avenue. Michael parcă în față, lângă o mașină electrică.

— Ești gata pentru asta?

— Sincer, nu.

Michael zâmbi încurajator.

— Sunt destul de sigur că ăsta e răspunsul corect.

Jolene coborî din mașină. În săptămâna de după comemorarea lui Tami se relaxase mult. Discuția cu Betsy, reuniunea cu Michael, întoarcerea râsului lui Lulu – toate acestea se adunaseră să-i redea lui Jolene stima de sine. Își turnase vinul în scurgere și aruncase pastilele de somn. Însă mai avea un drum lung de parcurs. Chiar și în brațele lui Michael, se mai trezea uneori țipând după echipajul pierdut, după elicopterul prăbușit. Uneori se trezea stând undeva – în bucătărie, în baie sau chiar pe veranda din spate – și lăsându-se cuprinsă de pierderile suferite. Poate că tristețea avea să devină acum parte din ea, ca o țesătură în materialul sufletului; sau poate că fusese dintotdeauna acolo și nu-și permisese vreodată să vadă asta. Tot ce știa era că venise momentul să sape adânc în psihicul ei și să găsească o cale să se

întoarcă acasă de la război, la propriu și la figurat, după care să-și croiască o nouă viață, după o cotitură abruptă. De când se lăsase de băut, îi era mai ușor să vadă încotro s-o apuce.

În camera principală fură întâmpinați de un bărbat mai în vârstă. Era înalt, deșirat, cu părul cenușiu vâlvoi și cu o față ascuțită. Purta pantaloni negri largi, saboți portocalii și un tricou cu Grateful Dead.

— Bună, Jolene, zise el. Mă bucur să te cunosc în sfârșit.

Acesta era oare doctorul ei?

— Mă numesc Chris Cornflower. Observ că Michael nu te-a pregătit.

Michael râse.

— N-ai cum să pregătești pe cineva să se întâlnească cu tine pentru prima dată. E o experiență.

— Mi-a zis că ești veteran din Vietnam, spuse Jolene.

— Da, sunt. Și prizonier de război, de asemenea. Dădu mâna cu ea. Mă bucur să te cunosc, doamnă comandant.

— Nu mai sunt femeia aia.

— Și iată care ar fi treaba noastră, Jolene: să aflăm cine ești acum. Ce-ai zice să mergem la mine în birou.

Ea ezită, privi spre Michael, care zâmbi și încuviință din cap.

— OK, răspunse ea.

Îl urmă pe Chris spre o cameră mică și frumos decorată din spate. Se bucură să constate că acolo nu era nicio canapea.

— Nu prea știu cum se face asta, spuse ea așezându-se într-un scaun de lângă birou.

— Am eu ceva experiență, îi răspunse el cu un zâmbet. Sunt multe puncte de plecare. Putem porni din copilăria ta, din experiențele avute în Irak, de la cea mai bună prietenă sau de la viitorul tău civil. Începem cu ce vrei tu.

Ea râse nervos.

— Când pui așa problema, mă faci să cred că o să facem asta un timp îndelungat.

— Numai cât vrei tu, Jolene. Tu ești comandantul, eu soldatul. Tu conduci, eu te urmez.

Se temu să se afunde în conversație. Amândoi știau asta. Dar ea se lăsase deja condusă de frică și asta nu funcționase.

— Oamenii se uită la piciorul meu amputat și cred că acolo e problema. Dar eu am pierdut mai mult de atât. Uneori n-am nici cea mai vagă idee cine ar trebui să fiu sau cum o să arate viața mea de acum încolo. Am fost un bun soldat. Îmi plac răspunsurile.

— De ce te-ai înrolat, Jolene?

— Aveam optsprezece ani, eram singură pe lume și n-aveam niciun ban. Mi-a oferit ceva de care să aparțin.

— O familie.

— Da, spuse ea după o pauză.

— Însă e o familie de care îți vine ușor să aparții. Fiecare situație și fiecare comportament se ghidează după reguli. În acea familie nu e loc de sentimente rănite sau de inimi frânte. Când dai de necaz, unitatea îți sare mereu în ajutor. Știi că n-o să te lase în urmă niciodată.

Jolene se simți mai relaxată. El înțelegea. Poate că în sfârșit – *în sfârşit* – putea vorbi deschis despre trecutul ei dureros și poate dacă ar fi reușit să-i spună lui ar fi putut să-i spună și lui Michael și așa ar fi făcut primul pas spre vindecare.

— Pot să te întreb ceva?

— Sigur.

— Ai fost prizonier de război. Ai îndurat multe. Cum ți-ai dat seama că ai depășit momentul?

— O întrebare excelentă. După ce m-am întors acasă, au urmat mulți ani de furie. Ani pe care i-am pierdut. Cred că pur și simplu mi-am dat seama că începusem să mă vindec când m-am simțit pregătit să ajut pe altcineva.

Jolene știa cum se putea întâmpla așa ceva, cum te puteai scufunda într-o baltă de furie, durere, tristețe sau vinovăție și apoi să te îneci în asta. Se gândi la scrisorile pe care le primise la centrul de recuperare, mai ales la cea primită de la o tânără înrolată în trupele de pușcași marini, Sarah, care își pierduse piciorul. Ignorase strigătul de ajutor al acestei tinere.

— Mai demult, eram genul de femeie care îi ajuta pe cei din jur.

— Poți fi acea femeie din nou, Jolene.

— OK, spuse ea încet. Vreau să pornim de la coșmaruri…

*

În cea de-a doua vineri din decembrie, Lulu se trezi dis-de-dimineață și merse drept la fereastra din dormitorul ei, lipindu-și nasul de geam.

— Niciun pic de zăpadă, se plânse ea.

— Poate că Dumnezeu așteaptă până în Ajunul Crăciunului, spuse Jolene. Ar fi grozav să avem un Crăciun alb, nu-i așa?

Îndepărtându-se de la fereastră, Lulu își plecă umerii micuți.

— Eu speram să nu mergem deloc la școală.

— Dar, Lulu, tu adori să mergi la grădiniță.

— Știu, recunoscu ea tristă. Dar azi speram să merg cu tine.

Jolene își luă mezina în brațe și îi dădu un pupic pe obraz, apoi o bătu ușor pe fundulеț.

— Hai, pisoi, îmbracă-te. Îți rămâne doar să aștepți până să-mi vezi piciorul cel nou. Surprizele sunt bune, nu-i așa?

— Cred că da, spuse Lulu, fără să creadă asta cu adevărat.

— Bun, acum hai să mergem să o trezim pe sora ta. Știi ce morocănoasă devine dacă întârziem.

Jolene și Lulu traversară holul și o treziră pe Betsy și apoi coborâră toate trei împreună.

Azi trebuia să fie ziua cu fulgi de ovăz.

— Cap'n Crunch, ceru Lulu, cățărându-se în scaun. Fiindcă e o zi specială.

Jolene le zâmbi fiicelor sale.

— Știi ceva, Lulu, chiar că e o zi specială.

Se împletici și Michael în bucătărie după fete, șifonat și cu privirea încețoșată. O umbră de barbă îi colora falca, conferindu-i aspectul de star rock pe care ea îl adora.

Îi oferi o cană cu cafea.

O primi recunoscător.

— Mersi.

— Pari cam obosit, spuse Jolene, lipindu-se de el.

El se sprijini de bar și puse jos cana, pentru a putea s-o prindă de fund și se tragă înspre el.

— Sunt obosit, spuse el cu un rânjet. Nu prea mai dorm în ultima vreme.

— Scârbos, spuse Betsy de la masă.

Lulu se ridică și privi în jur.

— Ce-i scârbos?

Jolene râse, se desprinse și execută o mică rotire pe piciorul ei fals și grosolan. Le turnă fetelor suc de portocale și începu să împacheteze prânzul.

Michael pupă fetele și urcă să facă duș. Jolene parcurgea rutina de dimineață cu o ușurință care-i trăda bucuria interioară.

Toată săptămâna încercase să-și tempereze așteptările legate de ziua aceasta. În mod repetat, se avertizase să nu-și permită să vrea prea multe, să nu se lase pradă speranței și, până în dimineața aceea, se descurcase foarte bine.

— Baftă, mami, îi urară ambele fete, una după alta, pe măsură ce ieșiră din căminul călduros, în aleea udă, spre autobuzele școlare galbene ce opreau în fața casei lor.

Jolene rămase pe verandă, urmărindu-le cu privirea pe fiecare, până ce trecură de cotitură.

Îl simți pe Michael furișându-se în spatele ei.

— Hei, tu, zise el apucând-o de umeri și sărutându-i ceafa. Ești gata?

— De luni întregi.

— Atunci, hai să mergem.

Tot drumul spre centrul de recuperare, Jolene privi pe geam cum ploua. Speranța era acum ca un lift cu cablurile rupte. Simțea cum plonja în gol.

La centru, ea și Michael îl întâlniră pe Conny.

— Ei, ia uite ce bine mergi cu hârbul ăla pocit de picior.

— Ai zis că nu-i așa rău, îl tachină ea.

— Am mințit. Îi întinse mâna. Haide.

Cei trei coborâră holul alb și lat care ducea spre centrul de proteze.

Jolene simți miros de plastic. Pe pereții din jur erau atârnate tot soiul de brațe, mâini, picioare și labe artificiale.

— A venit Jolene Zarkades, țipă Conny spre camera din spate.

O clipă mai târziu se ivi și asiatica, cu un picior artificial în mână.

La vederea lui, Jolene se minună. Avea forme armonioase, aproape drăguțe și o labă ce putea fi ajustată pentru tocuri.

Conny luă piciorul din mâna femeii și îngenunche în fața lui Jolene. Îi scoase proteza temporară, greoaie și dificil de manevrat și-o aruncă deoparte. Deoarece ciotul i se micșorase atât de mult în ultimele luni, avusese nevoie de și mai multe șosete cu gel să-l fixeze în proteză. Conny îi dădu la o parte șosetele, le adună într-un morman, până când rămase doar una, pe care o netezi cu grijă, să nu facă cute. Apoi îi potrivi noua proteză.

— Uau, zise ea scuturând din cap.

Desigur, nu arăta ca unul adevărat, dar era destul de aproape. Făcu un pas în față și se minună de cât de ușor și de manevrabil era.

— E aproape ca și cum mi-aș fi recăpătat piciorul, spuse ea privindu-l pe Michael cu ochi strălucitori. Aș putea dansa cu piciorul ăsta. Se întoarse spre Conny. Pot să alerg?

Conny îi răspunse delicat:

— Urci fiecare munte pe rând, Jolene.

În următoarea oră lucră la fizioterapie cu Conny, în vreme ce Michael își făcu niște notițe pentru o depoziție.

Jolene descoperi că putea să sară. Nu mai făcuse asta din copilărie; acum nu se mai putea opri. Râdea atât de mult și de des, încât pacienții o crezură probabil plecată cu sorcova, dar ei nu-i păsa.

— Ei bine, Jolene, zise Conny la final, mi-a părut bine să te cunosc.

Lui Jolene i se puse un nod în gât. Cum ar fi putut să-i mulțumească acestui bărbat, care-i fusese alături pas cu pas în drumul ei spre recuperare? Merse spre el, aproape fără să șchiopăteze și fără să simtă vreo durere în ciot.

— M-ai salvat, Conny. Fără tine…

— Tu te-ai salvat singură, soldățico. Ai o inimă de campion. Se aplecă și o pupă pe obraz. Și mie îmi va fi dor de tine, dar nu face vreo scenă.

— N-am fost niciodată genul, zise ea cu ochi strălucitori.

— Ne mai schimbă viața, asta e sigur.

Jolene îl privi încă un moment, gândindu-se că el era asemenea bărbaților și femeilor din unitatea ei. Serviciul era tot ce conta, nu mulțumirile. Scutură încă o dată din cap, lăsând privirea să vorbească pentru ea, apoi îl luă de mână pe Michael și ieșiră din centru.

Afară îi năpădi ploaia și ei se stropiră mergând. Jolene se minuna pe sine – lăsă capul în jos, îl luă pe Michael de mână și fugi spre mașină.

Fugi.

Desigur, nu-i ieșea perfect, piciorul nu se arcuia cum trebuia, dar reuși s-o facă. Când ajunseră la mașină, i se scurgea apa din păr.

— Asta a fost o alergare cam sexy cu noul dumneavoastră picior, doamnă Zarkades.

— Toată lumea o să vrea câte unul, fii atent ce-ți zic.

Nu se putea abține să nu se uite la piciorul ei cel nou; își tot ridica pantalonii și se uita la el. Îi era aproape imposibil să nu zâmbească necontenit.

El opri în dreptul căsuței poștale, ridică corespondența și conduse în sus pe alee. Când opri în garaj, ea se întoarse spre el.

— Vii acasă la cină?

El îi întinse scrisorile.

— Chiar și mai devreme. Cum termin cu depoziția Byer, vin acasă. Ce-ai zice de o cină la restaurantul din port?

— Perfect.

Se întinse să-l sărute, apoi ieși din mașină și aproape că sări în casă.

Înăuntru era liniște. Jolene își făcu o ceașcă cu ceai și apoi parcurse corespondența.

Primise încă o scrisoare de la Sarrah Merin, tânăra de la pușcașii marini care își pierduse piciorul în Irak.

Jolene se așeză la masă și o deschise.

Doamnă comandant,

Înțeleg de ce nu mi-ai scris. Probabil te simți la fel de nasol ca și mine. Cred că tânjesc după o speranță. Ha.

Sunt tot la Walter Reed. Mă gândesc să mă apuc de pictat pereții, atâta am de stat pe aici. Au trebuit să-mi amputeze și celălalt picior. Infecție.

Sincer, mă jur că nu știu de ce-ți scriu toate astea.

Cum reușești? Cred că asta e tot ce vreau să știu. Oamenii ăștia îmi spun că o să pot să merg din nou – poate chiar să și patinez –, dar eu cred că mănâncă borș. Și soțul meu n-a putut pleca de aici suficient de repede.

Din nou, aș aprecia niște sfaturi înțelepte.

Cu stimă,
Sarah Merrin

Jolene rămase acolo multă vreme, privind lung la scrisoare.

∵

Într-o zi rece și ploioasă de decembrie, Jolene și Michael se urcară într-un avion spre Washington D.C., pe scaunele din rândul trei.

Michael se lăsă comod pe spătarul din piele albastră și-și puse centura.

Jolene își întoarse capul spre micuța fereastră ovală, urmărind cum echipajul își făcea datoria. El observă din felul în care ea își țuguia buzele că i se făcuse dor de vechea ei viață: de armată, de zbor, de femeia care fusese înainte de război.

Întinse mâna și o luă pe a ei. În ultima vreme, rareori se mai întrista, însă atunci când o cuprindea melancolia, se lăsa pradă ei, trăindu-și starea. Ceasul pe care i-l dăduse de ziua ei îi încercuia încheietura, cu cadranul strălucind în lumina dimineții. Era în contrast ciudat cu verigheta ei simplă și ștearsă din aur. Se rușinase când îl văzuse prima dată la mâna ei. Se oferise să îl înlocuiască.

— N-ar fi trebuit să ți-l cumpăr, îi spusese, atunci când eram altfel. Mai bine aș fi mers cu tine la petrecere.

— Povești vechi, îi spusese ea cu un zâmbet. Acum suntem amândoi altfel, din fericire.

Avea dreptate. Amândoi se schimbaseră în ultimul an.

Jolene, cel mai mult. În ultimele săptămâni învățase – învățaseră cu toții – să nu se lase pătrunși de tristețe. Îi strânse mâna lui Michael.

Avionul porni motoarele, zguduind încet scaunele. Pesemne că ea își amintea cum se simțea în scaunul pilotului, când își punea casca și făcea verificările dinainte de zbor.

Nava se îndepărtă de tunel și traversă aeroportul spre pista de decolare. Prinse viteză, înaintă ca o rachetă și se ridică sus… sus de tot spre cer.

Cerul senin umplea ferestrele.

— Ți-am povestit vreodată despre pruni? îl întrebă ea șoptit. Obișnuiam să-i vedem atunci când decolam din fort. Ne uitam în jos, spre cerul senin și zăream niște copaci roz în ceață și era atât de frumos!

O spuse atât de firesc și păru atât de fericită, că aproape îi tăie respirația de bucurie. După un moment îi spuse și el:

— Vreau să le duc pe fete la mormântul tatei.

Ea se uită la el.

— Nu te-ai mai dus acolo de la înmormântare.

— Cred că nu-s singurul din familie care nu știe să-și ia rămas-bun.

— Da, suspină ea. Tot n-am deschis scrisoarea de la Tami.

— Știu.

Se sprijini pe el.

— Apropo, săptămâna trecută am vorbit cu Ben Lomand, zise el.

Se întoarse brusc.

— Ai vorbit?

— Voiam să păstrez vestea până la Crăciun, dar uite suntem aici, unde ți-e locul și… așa, am vorbit cu el să te întorci la zbor. Nu vede niciun motiv să n-o poți face, acum că ai piciorul ăsta ferchezuit. A zis ceva de un elicopter mai mic – era o bălmăjeală de cuvinte și litere ciudate, ei bine, acolo m-a pierdut. Dar e dispus să lucreze cu tine. Când te simți tu pregătită. Poate într-o zi o să poți pilota un elicopter de știri. Cine știe?

— Chiar, cine știe? Zâmbi. Te iubesc, Michael Zarkades.

∵

În teorie, Jolene știa că Washington era un oraș al monumentelor. Citise despre diverse locuri din oraș dedicate istoriei țării, însă până nu puse piciorul pe străzile aglomerate, nu înțelese pe deplin cum toate acestea erau legate între ele ca să spună o poveste.

Oriunde s-ar fi uitat – la plăcuțele de pe pământul acoperit cu zăpadă, sau cele de pe băncile din parc, la statuile albe din marmură – totul era o amintire, un memento. Era de asemenea impresionată și de mărimea orașului. Își imaginase ceva în genul New York-ului, un oraș plin cu zgârie-nori semeți. Însă orașul acesta era legat de pământ într-un mod neașteptat; fără clădiri înalte, fără canioane din beton care să-i facă pe trecători să se simtă mici.

New York-ul era un oraș care își etala măreția și căuta să-i facă pe turiști să se încline cu admirație în fața realizărilor omului. D.C.-ul știa că măreția omului nu se găsea în piatră și oțel, ci mai degrabă în idei și decizii.

— Ești gata?

Ea se retrase din fața ferestrei hotelului, care străjuia o stradă acoperită cu zăpadă.

În spatele lui Michael atârna o oglindă poleită cu aur, deasupra unei măsuțe de toaletă lustruite, o reproducere după un model franțuzesc. Jolene se oglindea în ea de la brâu în sus.

Se simți din nou soldat – fie și pentru un moment – îmbrăcată în uniforma ei de paradă de primă clasă, cu părul lung prins în coadă și cu o beretă neagră așezată cu grijă. Pieptul îi era decorat cu medalii și insigne, amintindu-i de cine fusese. Probabil aceasta avea să fie ultima dată când purta uniforma. Era în plin proces de retragere din armată, din motive medicale. Curând, uniforma avea să-i fie ca rochia de mireasă, o amintire în husă de plastic, atârnând în capătul șifonierului.

Acel capitol din viața ei se încheiase. Avea în față un viitor plin de posibilități.

— Jo?

Zâmbi.

— Sunt bine, Michael. E doar ciudat, asta-i tot.

Alunecă în haina pe care el i-o oferi.

Îl luă de mână pe Michael și merseră de-a lungul bulevardului Constitution. Întreg orașul era gri cu alb, cu tușe negre, un clar-obscur capricios. Traversară Grădinile Constituției; zăpada strălucea pe bănci și pe crengile copacilor.

Trecură pe lângă un ultim copac despuiat și ajunseră la Zid. Chiar și în acea zi înghețată, cu ninsoare, granitul întunecat părea viu, reflectând chipurile celor câțiva vizitatori care se aventuraseră în frig; o bucată nesfârșită de piatră neagră și lucioasă, pe care erau gravate numele soldaților căzuți în Vietnam. Întinse mâna înmănușată și-și trecu degetele peste numele gravate. Zidul era străjuit pe toată întinderea de amintiri, flori și daruri lăsate de cei dragi.

Erau mai bine de 58.000 de nume.

Își dădu seama că plângea doar când Michael o cuprinse în brațe. Se sprijini pe el, abia realizând că îi cădeau fulgi de nea pe obraji și gene.

Rămaseră acolo până când Jolene începu să tremure de frig și tot nu voia să plece.

— Vreau să le aduc pe fete aici vara.

— Vara e o idee minunată. Dar acum hai să mergem, că de abia îmi mai simt mâinile.

Încuviință din cap și-l lăsă să o conducă. În fața lor, în depărtare, deasupra cetii și zăpezii, se ridica Monumentul lui Lincoln, colorat și luminat de razele aurii. „O casă dezbinată nu poate rezista.”

Michael făcu cu mâna unui taxi și urcară.

— La Walter Reed, spuse el bătând din palmele-i înfășurate în mănuși.

Jolene se așeză și privi cum orașul în haine albe se estompă în urma ei.

Când ajunseră în fața intrării din centrul medical, ningea atât de tare, că abia mai putea să vadă ceva.

Când intrară în spitalul aglomerat, o lovi brusc o amintire dureroasă: zăcea întinsă pe spate, pe o targă, privind spre luminile arzătoare, încercând să nu plângă și să nu țipe și întrebând „Cum e

echipajul meu?” până ce-și pierdu cunoștința. Durerea era copleșitoare. Toate acestea i se derulară în minte într-o secundă.

Michael o strânse de mână, amintindu-i cu atingerea lui că era acolo, lângă ea; ce fusese mai rău trecuse. Își scoase haina grea din lână și i-o înmână soțului ei.

Pentru un moment rămase acolo în uniforma de paradă, decorată cu medaliile pe care le câștigase și cu peticele care-i definiseră atâția ani din viață și se simți din nou impunătoare și sigură pe sine. Nu conta că fusta-i dezvăluia ce pierduse; uniforma arăta cine fusese mai bine de douăzeci de ani. Și o purta cu mândrie.

— Ești bine, întrebă Michael.

Zâmbi.

— Sunt bine.

— Te aștept.

— OK.

Îi dădu mâna și se apropie de recepție, unde asistenta-i oferi informațiile necesare.

— Faceți parte din familie? o întrebă infirmiera.

— Nu.

— Vă așteaptă?

— Nu, vizita mea e o surpriză. Dar am obținut aprobarea de la spital.

Asistenta o măsură o clipă din priviri și apoi încuviință.

— Camera 326. Aveți noroc. Pleacă în două zile.

Jolene îi mulțumi și se îndreptă spre salonul 326, în aripa de ortopedie.

Ușa era deschisă.

Jolene trecu de adunătura de personal medical cu ușurința cuiva care învățase rutina unui asemenea loc.

Se opri în fața ușii și ciocăni.

Înăuntru, o femeie stătea sprijinită de spătarul unui pat de spital. Jolene recunoscu privirea din ochii ei: o combinație de teamă, furie și

singurătate. Puține locuri pe lume erau mai însingurate ca o cameră de spital. Chiar și cu cei dragi alături, nu puteai scăpa de adevărul înspăimântător care însingura, că nici iubirea și nici familia nu te puteau face să te simți din nou întreagă.

Merse spre capătul patului și rămase acolo în picioare.

— Sarah Merrin?

— Ce-a mai rămas din mine.

Lui Jolene i se frânse inima văzând-o pe această femeie – aproape fată; nu putea să aibă mai mult de douăzeci de ani. Văzu pătura plată unde fuseseră odată picioarele lui Sarah.

— Tot Sarah ești, chiar dacă nu te mai simți așa. Ai impresia că au rămas pe undeva pe acolo, am dreptate?

Sarah ridică privirea. Doamne, ce tânără era!

— Te cunosc?

Jolene se apropie încet de capătul patului. Pe măsură ce mergea, poticnindu-se doar un pic, simți că se întoarse în timp și pentru o secundă deveni din nou femeia din patul de spital și o tânără de la pușcași marini, pe nume Leah Sykes se apropia de patul ei, zâmbind și dându-i speranțe prin simpla-i prezență. Jolene nu o apreciase suficient pe atunci – fusese atât de distrusă –, însă în timp realizase cât de prețios fusese sprijinul ei.

Se apropie de partea patului unde stătea Sarah.

— Sunt Jolene Zarkades. Mi-ai scris o scrisoare. Două, de fapt. Îmi cer scuze că a durat atât să ajung. Am fost… deprimată și furioasă o vreme.

— Doamna comandant?

— Acum sunt doar Jolene. Bună, Sarah, spuse ea delicat.

Ochii lui Sarah se umplură de lacrimi.

— Mie îmi place joggingul, spuse Jolene domol. Mi-a luat ceva, dar am să alerg din nou. Mi-am comandat o proteză nouă metalică, mai șmecheră. Se numește lamă. Cică ar trebui să alerg ca vântul.

— Da, am auzit tot soiul de lucruri dintr-astea. Oamenii chiar îmi spun: „O, dar sunt doar picioarele, slavă Domnului că n-a fost mai rău”. N-ar vorbi așa dacă ar avea un ciot sau două.

— N-am să te mint, ai să pierzi lucruri. Dar ai să mai și descoperi unele noi.

Sarah se cufundă în perne cu un oftat.

— Teddy se întoarce azi. De abia își termină turul și asta-i tot ce a mai rămas din mine să-l aștepte. Ce tip norocos. Nu știu ce să-i spun. Ultima dată… ei bine, i-a fost greu să se uite la mine, dacă înțelegi ce spun.

Jolene putea mai mult decât să arunce o rază strălucitoare de optimism. Acum înțelesese că pentru unele lucruri trebuia să lupți, ca să însemne ceva. În viață erau călătorii pe care nimeni nu le putea face în locul tău. Nu putea să-i spună acestei fete, acestui soldat, cum să-și gestioneze viața, rana sau căsnicia. Tot ce putea face era să stea acolo, așa mândră cum știa să fie și să spere că fata n-avea să uite acest moment, așa cum nici ea nu uitase vizita femeii din Germania, cu atâtea luni în urmă.

— Uite, eu doar o să stau aici cu tine. O să-ți țin de urât.

— Am fost singură, spuse Sarah, aproape cu o voce de copil.

— Acum nu mai ești singură, spuse Jolene, stând la câțiva centimetri de perete și ascultând cum Sarah povestea despre copilăria ei din Virginia de Vest și despre bărbatul pe care-l iubise din clasa a noua și despre teama că avea să-și petreacă restul vieții într-un scaun cu rotile.

Jolene vorbi foarte puțin. Ascultă, dădu din cap și rămase acolo. Nu se așeză nici măcar o dată, deși începuse s-o doară șoldul.

La căderea nopții, Michael intră în cameră și deschise ușa.

O găsi pe Jolene stând în picioare lângă patul lui Sarah și zâmbi. Ea se gândi la scrisoarea pe care i-

o scrisese cu atâtea luni în urmă, la acele cuvinte simple: „Te-am iubit de la început până la sfârșit”. Firește că nu putuse să adauge altceva. Ce mai era de spus?

Trebuise să plece la război și să piardă aproape totul ca să realizeze care erau lucrurile cu adevărat importante.

„Sunt atât de mândru de tine”, îi spusese el. La auzul acestor cuvinte, simți cum ceva se deschise în sufletul ei, în partea cea mai ascunsă și neatinsă din inima ei, în locul care ani buni fusese al ei și doar al ei.

Lacrimile îi înțepară ochii și-i încețoșară privirea, până ce el rămase singurul lucru clar din lumea aceea strălucitoare și defocalizată. Putea să simtă cum lacrimile i se scurgeau pe obraji, revărsând deodată cu ele și anii plini de durere. Le șterse cu dosul palmei până ce lacrimile dispărură și deveniră o simplă amintire.

Epilog

Vara se apropie, ca de obicei, scăldată în lumină și așteptare. Într-o zi e primăvară umedă și răcoroasă și apoi, ca și cum cineva ar răsuci un mecanism, soarele revine. Plajele din golful Liberty se coc sub zilele lungi și călduroase, transformând docul bătut de vreme într-o adunătură de stinghii argintii și casante din lemn, nivelate de iarba dunelor. Păsările de la mal se strigă între ele, năpustindu-se și planând deasupra crestelor valurilor albastre.

Jolene șade în scaunul ei din lemn model Adirondack de pe veranda mică, privind cum Michael și Carl o învață pe Lulu să înalțe un zmeu. Mila e publicul lor încurajator și adorator. Ziua miroase a alge aburind pe pietre și a cărbuni care ard în vatra pentru grătar.

La distanță de câteva secunde cineva țipă „Uite, mama!” și ea ridică privirea, zâmbind și făcând cu

mâna. Nu-i vorba că nu se poate plimba pe plajă. Cu noua ei proteză poate face aproape orice – fuge, sare, o aleargă pe fetița ei de cinci ani. Ba chiar poartă pantaloni scurți și rareori se jenează.

E acolo, departe de toți fiindcă are ceva de făcut… ceva ce a tot amânat. Și nu o poate face în prezența lor, dar nici fără sprijinul lor.

Chicotelile lui Lulu plutesc în aer.

Jolene ia scrisoarea din poală. Îi tremură mâna când o ridică și își vede numele, cu scrisul celei mai bune prietene.

În sfârșit, după luni întregi de terapie, a depășit momentul când cuvintele o pot frânge. Sau, cel puțin, așa speră.

Lărgește gura plicului, simte cum aceasta opune un pic de rezistență și apoi cedează. Scrisoarea e așternută pe hârtie albă, simplă. Și-o și imaginează pe Tami în ultima zi înainte de plecare, cu hainele adunate maldăr pe pat și cu ranița pe podea. S-ar fi uitat de colo colo după ceva de scris și probabil ar fi înjurat că a uitat să cumpere obiecte de papetărie. Așa era Tami: își amintea de toate lucrurile importante în viață, dar micile detalii îi scăpau adesea.

Jo,

Dacă citești asta, lucrurile n-au mers cum am vrut eu pe acolo. Ciudat, nu m-am gândit vreodată că am să mor. Mi-am imaginat că urma să îmbătrânim împreună, pe pontonul tău, privind cum ne creșteau copiii, în timp ce noi ne străduiam să ne păstrăm tinere. Sper că acolo ești acum. În scaunul tău de pe ponton, cu un foc în vatră. Sper că Michael și Carl sunt jos cu copiii pe plajă. E gol scaunul meu de lângă tine?

Jolene privește în sus, spre înaltul cerului. Un vultur trece pe deasupra ei și se scufundă adânc în apele albastre, ieșind la suprafață cu un somon

argintiu în cioc, picurând apă pe Jolene, în zborul lui peste vârful unui conifer.

Nu te mai plânge că ți-e dor de mine. Normal că ți-e. Oriunde aș fi și mie mi-e dor de tine. Dar știi asta deja. De când ne-am cunoscut, am știut tot ce era mai important una despre cealaltă, nu-i așa? Pur și simplu am știut. Cred că asta și sunt prietenii cei mai buni: părți din trupul celuilalt. Așa că mă vei purta mereu cu tine.

Nu vreau să devin sentimentală. Sunt convinsă că deja ai vărsat pentru mine destule lacrimi să umpli tot golful. Eu știu că aș plânge pentru tine.

Doamne, Jo, le-am avut pe toate, nu-i așa? Asta-mi trece acum prin minte, într-o zi însorită, când mi s-a cerut să mă gândesc la moartea mea.

Uite aici lucrurile importante: ai grijă de copilul meu. De Seth al meu. Îmi vine greu să-i și scriu numele. Îmi tremură amărâtul ăsta de pix. Asigură-te că știe cine sunt. Eu. Sunt părți din mine pe care doar tu i le poți împărtăși. Povestește-i despre umorul meu de tocilară, despre cum plângeam când el lovea mingea de baseball în Liga de Juniori, despre visurile pe care le aveam pentru el. Fă-l să știe că am fost mai mult decât mama lui; că am fost campionul lui. Spune-i că uneori, când râd prea tare, semăn cu o focă. Ajută-l să-și amintească de mine. E ultimul lucru pe care ți-l cer.

Și să ai grijă de tine. Da, și asta. Michael te iubește și tu-l iubești pe el. Sper din inimă că n-ai dat cu piciorul la asta. Dacă ai făcut-o, o să te bântui negreșit.

Știu că tristețea te-a urmărit de mică. Te-am văzut cum ai luptat și ai câștigat. Ai câștigat mereu. Dar poate că e mai greu. Poate că ar trebui să cedezi, măcar un pic. Acum mă întristez când mi te imaginez citind scrisoarea asta. Dar vreau să privesc în jos (Doamne, sper că mă uit la tine de

sus, nu de jos!) și să te văd zburând, alergând, râzând și trăindu-ți viața la maximum.

Joacă fără plase de siguranță, zburătoareo! Fiindcă și de aici de sus, eu tot îți țin de șase.

Mereu.

Te iubesc,
Tami

Jolene împăturește scrisoarea și o strecoară înapoi în plic. Știe că o va mai citi de sute de ori în viața ei. Ori de câte ori va simți nevoia să-și amintească.

Pentru o scurtă și frumoasă clipă, privește scaunul de alături și-o vede acolo pe Tami, cu capul dat pe spate, râzând și spunând ceva ce Jolene nu poate auzi prea bine.

— Uite, mama, spune Betsy alergând spre ea. Am găsit o fundă galbenă pe plajă.

Jolene zâmbește și se ridică în picioare. Ia funda în mână, simțindu-i moliciunea satinată între degere. Îi e imposibil să nu se gândească la fundele lui Tami. Sau la cele ale lui Smitty. Sau la fundele galbene din copacii de pretutindeni, de-a lungul țării. Pentru ea, galbenul va fi mereu culoarea despărțirii.

Jolene ridică funda și-o lasă să fluture în bătaia brizei; apoi îi dă drumul să zboare spre cerul albastru și senin. Soarele o orbește pentru o secundă, apoi înghite fâșia de material și o ia cu el de tot. „Rămas-bun!”

— Sunt gata, șopti ea, luându-și fiica de mână.

Zâmbind, coboară pe plajă să se alăture familiei.

virtual-project.eu

violin

[1] Additional Flight Training Period - perioadă suplimentară de instrucție de zbor.

[2] Carte pentru copii de Maurice Sendak.

[3] Bunică (în limba greacă în original).

[4] Sufletul meu (în limba greacă în original).

[5] Specie aplatizată de arici de mare care au forma unei monede.

[6] Combat Survivor Evader Locator – sistem de localizare a celor ce reușesc să supraviețuiască unei confruntări armate.

[7] Film muzical, comedie horror din 1975, în regia lui Jim Sharman.

[8] În original SSDD - *Same shit, different day* („Altă zi, aceeași mizerie“).

[9] Piesă mică de artilerie, obuzier.

[10] CSEL – Combat Survivor/ Evader Locator.

[11] *Stele și trese*, revista Forțelor armate ale SUA.

[12] Truse științifice pentru copii, care conțin creveți de apă sărată care se regenerează prin criptobioză.

Table of Contents

PARTEA ÎNTÂI
- Prolog
- Capitolul 1
- Capitolul 2
- Capitolul 3
- Capitolul 4
- Capitolul 5
- Capitolul 6
- Capitolul 7
- Capitolul 8
- Capitolul 9
- Capitolul 10
- Capitolul 11
- Capitolul 12
- Capitolul 13
- Capitolul 14
- Capitolul 15
- Capitolul 16
- Capitolul 17
- Capitolul 18

PARTEA A DOUA
- Capitolul 19
- Capitolul 20
- Capitolul 21
- Capitolul 22
- Capitolul 23
- Capitolul 24
- Capitolul 25
- Capitolul 26
- Capitolul 27
- Capitolul 28
- Capitolul 29
- Epilog

Table of Contents

PARTEA ÎNTÂI 2
Prolog 3
Capitolul 1 6
Capitolul 2 20
Capitolul 3 40
Capitolul 4 49
Capitolul 5 62
Capitolul 6 71
Capitolul 7 82
Capitolul 8 97
Capitolul 9 115
Capitolul 10 132
Capitolul 11 149
Capitolul 12 173
Capitolul 13 200
Capitolul 14 208
Capitolul 15 224
Capitolul 16 238
Capitolul 17 246
Capitolul 18 254
PARTEA A DOUA 268
Capitolul 19 268
Capitolul 20 288
Capitolul 21 300
Capitolul 22 312
Capitolul 23 328
Capitolul 24 340
Capitolul 25 352
Capitolul 26 364
Capitolul 27 376
Capitolul 28 389

Capitolul 29 408
Epilog 423